חדש, ישן ומעורר ענין

נלכדו מחבלים בדרכם לפיגוע

שני מחבלים, שבקשו להגיע לאצבע־הגליל לבצע פיגוע מיקוח, נלכדו על ידי חיילי צד"ל בגזרה המזרחית של איזור הבטחון, 4 קילומטרים מגבול ישראל.

מחקירת המחבלים מתברר, כי הם משתייכים לחזית - המאבק - העממי, ותוכניתם היתה להשתלט על בית דירות באחד מיישובי אצבע הגליל ולדרוש שחרור מחבלים. ברשותם נמצאו נשק רב ומזון לימים אחדים.

נסגרו משרדים במזרח ירושלים

משטרת ירושלים סגרה למשך שנה את משרדי העיתונות ואגודות הצדקה במזרח ירושלים.

הוחלט על סגירת המשרדים משום שאגודות הצדקה משמשות כלי להחדרת כספי אש"ף למימון מטרותיו ביהודה ושומרון, ומשרדי העיתונות שימשו מקום ליצירת פרסומיו של ארגון החזית העממית.

שניים לקו בשיתוק ילדים

שני מקרים של מחלת שיתוק ילדים – פוליו נתגלו לאחרונה באור עקיבא: אשה בת 26 ותינוק בן חודשיים לקו במחלה הקשה ומאושפזים בבית חולים.

מחלת הפוליו, הנגרמת על ידי נגיף ומתבטאת בחום וכאבים באיזורי השרירים ואחר כך שיתוק – נעלמה מהארץ לפני שנים רבות, לאחר שכל התושבים חוסנו נגדה.

ועתה, עם התגלות שני מקרים אלו, התעוררה בהלה בקרב תושבי אור עקיבא, מקום מגוריהם של החולים, והוחלט לחסן שם את כל התושבים שמתחת לגיל 40.

בית חולים נלחם בציפורים

הנהלת בית החולים אסף הרופא שבצריפין מנהלת בעת האחרונה מלחמה עיקשת נגד ציפורים, שפלשו לאיזור בית החולים.

אנקורים, שחפים וציפורים נוספות – לאלפים – החלו לפקוד את העצים הגבוהים שבפתח בית החולים העתיק וגרמו ללכלוך, לרעש ולטרדה רבה. בית החולים גייס לעזרתו את מכבי האש, החברה להגנת הטבע ועוד מומחים כדי להילחם בפולשים; המומחים משדרים ברמקולים קולות נפץ והרתעה על מנת לגרש את האורחים הבלתי קרואים, ובימים האחרונים אכן הורגשו תוצאותיה של המלחמה – ציפורים רבות עזבו את האיזור...

שביתת מסחר בשטחים

שביתת מסחר כללית היתה משך יומיים ברחבי יהודה, שומרון ורצועת עזה – על פי קריאתו של כרוז מספר 24, וזאת לאות הזדהות עם המגורשים מהשטחים ולזכרם של שלושת תושבי הרצועה שנשרפו בצריף באור יהודה.

"התפוצצות אוכלוסין" של ארבה

בשטחים נרחבים בניג'ר, צ'אד וסודן – שבמרכז אפריקה ובמזרחה – עלולה להתרחש "התפוצצות אוכלוסין" של נחילי ארבה, והללו עשויים להפוך את הקרקע הפורייה שבמקום לאדמת שממה.

צופים כי תוך שבועיים יתבקעו מליוני ביצי ארבה, והנחילים החדשים ישמידו יבולים על פני עשרות מליוני דונמים ולא תהא כל אפשרות להשתלט עליהם.

ארגון המזון והחקלאות של האו"ם מסר, כי תוך שנה עלול הארבה להגיע גם להודו ולפקיסטן ולהתפשט אף לתורכיה ולישראל!

הרב לאו – רבה הראשי של ת"א

הרב ישראל מאיר לאו, המכהן עתה כרבה הראשי של נתניה, נבחר לרב הראשי האשכנזי לתל אביב־יפו. הרב לאו הינו חתנו של הרב יצחק ידידיה פרנקל זצ"ל, שכיהן כרב הראשי הקודם של תל אביב־יפו.

"חומר נפץ" מזוייף

חיילי צד"ל והאו"ם, שנתקלו במכונית רנו חשודה בדרום לבנון, סברו כי המדובר במכונית תופת ופוצצו אותה – ואז נתגלה כי המכונית הכילה "חומר נפץ" מסוג אחר: מאות אלפי דולרים מזוייפים התפזרו במקום... מעריכים כי השטרות המזוייפים היו מיועדים לתשלום לגורמים שונים המסייעים למחבלים בתוך אזור הביטחון.

1650 אוטובוסים נפגעו

1650 אוטובוסים של אגד נפגעו ביהודה ושומרון מאז תחילת האינתיפאדה לפני כתשעה חודשים, והנזק הכספי נאמד בכמה מליוני שקלים.

188 נוסעים ו־24 נהגים נפגעו בעקבות הפגיעות באוטובוסים והשלכת האבנים.

עקב האירועים הללו נערך ניסוי וחלונות האוטובוסים באחד הקווים הנוסעים ביהודה ושומרון מוגנו נגד אבנים ובקבוקי תבערה. ואכן, על אחד האוטובוסים שמוגנו הושלכו אבנים על ידי המון מתפרע – והאבנים לא הצליחו לחדור אל תוך האוטובוס.

רייגן, גורבצ'וב ופרס נובל

לאחרונה רווחו שמועות, כי נשיא ארצות הברית רייגן ומנהיג ברית המועצות גורבצ'וב הם המועמדים לקבל את פרס נובל לשלום. רשימת הזוכים בפרס תפורסם באוסלו שבנורבגיה בעוד חודש, וההחלטה הסופית על המועמדים לפרס תתקבל רק יום לפני שיפורסמו השמות.

ילד נרצח בקרית טבעון

ילד בן 8 וחצי, חנן זגור מקרית טבעון, נרצח בשבת בסמוך לביתו, בהיותו בדרך לבית הכנסת לתפילת מנחה.

לא ידוע עדיין מי ביצע את המעשה הנפשע, והובע, בין היתר, חשד שהרצח בוצע על ידי מחבלים.

ניצלו לאחר 24 שעות

צוללנים הצילו 23 מלחים שנלכדו בצוללת השייכת לפרו שטבעה לאחר התנגשות עם ספינת דיג יפנית. הניצולים שהו בצוללת הטבועה למעלה מ־24 שעות. כשהגיעו צוותות ההצלה ורצו לוודא אם הניצולים עודם בחיים, הם דפקו על דופנות הצוללת – מבחוץ – סימני מורס, ואנשי צוות הצוללת הטבועה השיבו בנקישות מבפנים – וכך נוצר הקשר ביניהם.

בקצרה

נשירת העולים הבאים מברית המועצות הגיעה בחודש שעבר לשיא חסר תקדים: 97% מן היהודים שיצאו מברית המועצות נשרו בווינה. באותו חודש הורשו לצאת מברית המועצות 1277 יהודים, ו־46 מהם בלבד הגיעו ארצה.

מקרים אחדים של כלבת נתגלו בימים האחרונים בצפון ירושלים, כאשר שועלים מוכי כלבת חדרו לאיזור רמות ותקפו שם כלבים.

ילד נהרג ושישה אנשים נפצעו כאשר התפוצצה מכונית תופת בבקעת הלבנון, בשטח שבשליטת הסורים.

חדשון ומעורר ענין

נחשפה רשת שפעלה להשתמטות מהצבא

נחשפה רשת של קציני צבא, אזרחים ורופאים, ששיחררו עשרות רבות של חיילים משירות חובה וממילואים – וזאת תמורת תשלום מהמשוחררים.

מעריכים שהרשת פעלה תקופה ארוכה יחסית, עד כה נעצרו 16 חשודים המעורבים בפרשה, ובהם קצינים בדרגות בכירות.

שיטות פעולתם של החשודים היו שונות ומגוונות: חלק מהאנשים ש"טופלו" על ידיהם שוחררו כליל מהצבא לאחר שהביאו תעודות רפואיות מזוייפות; לחלק תוקנו פרטים רפואיים ועוד – והכל נעשה תמורת סכומים נכבדים.

חשש לעוד מקרי פוליו

תושבת חדרה, העובדת באור-עקיבא, שבה נתגלו שני מקרים של מחלת הפוליו, אושפזה בבית חולים בחשד כי אף היא לקתה במחלה הקשה. גם בכפר הערבי פרדיס, השוכן ליד חיפה, נתגלה חשש לחולה במחלה זו.

מבצע חיפושים בקלקיליה

מבצע מקיף של חיפושים נערך בקלקיליה על ידי כוחות הביטחון, וזאת – בעקבות האלימות והפגיעות הרבות באזרחים ישראליים, שמקורן היו בעיר זו.

על קלקיליה הוטל עוצר ונערכו חיפושים בבתי החשודים על מנת לגלות נשק וחומר הסתה. כן נסרקו הפרדסים והשדות שבסמוך לעיר.

כ־150 חשודים נעצרו במהלך המבצע, שהינו אחד המבצעים היזומים הגדולים מסוגו שמבצע הצבא ביהודה ושומרון מאז תחילת ההתקוממות.

פונו מבתיהם בגלל ענן כימי

20,000 תושבים פונו מבתיהם בלוס-אנג'לס שבארצות הברית, מאחר שעל האיזור חג במשך שש שעות ענן כימי רעיל, אדמדם-כתום, בגובה 12 מטר מעל העיר.

הענן נוצר כתוצאה מדליפה מתוך מיכלים גדולים של חומר כימי המיוצר באחד ממפעלי העיר. תושבים רבים הודיעו כי הם סובלים מצריבה בעיניים ובגרון, וכמה אנשים אושפזו בבית חולים עקב בעיות נשימה.

מזלו של פורץ...

מזל-ביש פקד פורץ שחדר לדירת מגורים; הוא הופתע על ידי בעלי הדירה, ששבו הביתה, וכשנמלט – רדפו אחריו ולכדוהו. ואולם, הפורץ הצליח להימלט מידיהם – אך מן הפח נפל אלת הפחת: בחצותו את הכביש נפגע על ידי מכונית נוסעת! הוא התאושש והמשיך במנוסתו, אך עקב התאונה איבד את הכיוון ונפל היישר לידיו של בעל הדירה שאליה פרץ, וזה מיהר להעבירו למשטרה...

דליקה בתחנת כוח בבריה"מ

דליקה פרצה בתחנת כוח גרעינית סובייטית, המשתמשת בכור גרעיני כדוגמת זה שהיה בצ'רנוביל – ואולם לא נודע על קרינה או על נפגעים.

כזכור, הכור בצ'רנוביל היה מעורב לפני כשנתיים וחצי באסון הגרעיני החמור ביותר שאירע בעולם – כאשר 31 איש נהרגו, וענן רדיו-אקטיבי התפשט מעל איזורים נרחבים באירופה.

הבריאות קודמת לפוליטיקה!

בתי החולים של קופת חולים עבדו במשך יומיים במתכונות שבת – בכך רצו הרופאים למחות נגד המפלגות הגדולות, הנותנות דעתן לבחירות ולפוליטיקה בלבד, ונמנעות מלמצוא פתרון דחוף לבעיית הבריאות בארץ.

בין הכורדים לעירקים

הכורדים – שהינם מיעוט המתגורר בצפון עירק ומתנגד לשלטונות שם – מאשימים את הצבא העירקי בהריגת 1300 אזרחים כורדיים באמצעות נשק כימי, וזאת על מנת לדכא סופית את מרד הכורדים.

לעומת זאת הכחישה עירק את ההאשמות בדבר לוחמה בנשק כימי, ורק הודיעה כי צבאה פתח במתקפה על מנת לדכא את המרד הכורדי.

חולה חולץ באמצעות מנוף

תושב תל אביב, שמשקלו כ־200 ק"ג (!), חולץ מדירתו באמצעות מנוף-גבהים, לאחר שלקה בדום לב ואיבד את הכרתו.

אנשי מגן דוד אדום, שהוזעקו למקום והצליחו לאחר טיפול להחיות את האיש שהיה כבר במצב של מוות קליני, ביקשו להחישו לבית החולים להמשך הטיפול, אך מפאת משקלו הרב וממדי גופו הגדולים לא ניתן להעביר את האלונקה דרך פתח היציאה וחדר המדרגות. או אז הוחשו למקום מכבי האש ובעזרת מנוף גבהים הצליחו להוריד את האיש לאמבולנס, ומשם הוא הועבר לבית החולים.

"אורחים" בחלל

שלושה קוסמונאוטים רוסיים, שיצאו לחלל ברכב החלל "סויוז" לפני כשבוע, הגיעו לביקור אצל שני הקוסמונאוטים השוהים בחלל בתחנת המחקר "מיר".

השניים, הנמצאים בתחנת המחקר "מיר", שוהים בחלל כתשעה חודשים והם עתידים לשהות שם שנה שלמה. עתה הצטרף אליהם עוד קוסמונאוט מ"סויוז", ואילו שני הקוסמונאוטים האחרים, שהגיעו ברכב החלל, עתידים לשוב לכדור הארץ בימים הקרובים.

בקצרה

שני דייגים נעצרו על ידי משטרת טבריה בחשד שהרעילו את הדגים בנהר הירדן.

בששת החודשים האחרונים חלה בארץ עלייה של 41% ברכישת מכוניות!

ממשלת פולין הודיעה – ללא כל סיבה הנראית לעין – על ביטול ביקורו של שר החוץ שמעון פרס, שאמור היה להיערך יום לאחר יום הכיפורים.

ברית המועצות רמזה, כי תהא נכונה להרחיב את פעולותיה של המשלחת הקונסולרית הישראלית, השוהה במוסקבה זה כחודש ימים. עד כה עמדו הסובייטים בתוקף על דרישתם, שפקידי המשלחת הישראלית יצמצמו את תפקידם, ופקידים סובייטיים אף סירבו לקיים דיונים מדיניים עם הפקידים הישראליים.

תושב פלורידה שבארצות הברית זכה בהגרלה בפרס הכספי הגדול ביותר שעליו נודע מעולם – 54 מליוני דולרים! עד כה היה הפרס הכספי הגדול ביותר 46 מליוני דולרים, ובו זכו בני זוג מפנסילבניה, שבארצות הברית.

רעידת אדמה שעוצמתה 3.5 בסולם ריכטר, אירעה בלב ים, כ־40 קילומטרים מערבית לחיפה. בחיפה עצמה כמעט ולא הורגשה הרעידה.

אוטובוסים דו־קומתיים בדרך...

חברת אגד הזמינה בחו"ל 20 אוטובוסים דו־קומתיים, ואלו יגיעו ארצה בעוד כשלושה חודשים וישמשו לנסיעות בין־עירוניים בקווים ארוכים בלבד. בכל אוטובוס כזה יש 80 מקומות ישיבה, ב־70% יותר מאשר באוטובוס רגיל. גובהו של האוטובוס הוא 4.20 מטרים – וזאת כדי שלא יווצר מגע בינו לבין הגשרים בארץ, המתנשאים בגובה של 5 מטרים.

"חותם של סופר"

כתבה ראשונה

מגישה: א. בת-אשר

אם ותינוקה ליד החלון

היא הופיעה בסמטה הצרה, כמדי יום ביומו. התקרבה בפסיעות חרישות אל הבית, אשר מעל לשערו חקוקות ידיים פרושות לשלום, נסמכה אל הקיר מתחת לחלון הפתוח, ושמה אוזנה כאפרכסת. "עוד רגע קט, משהל'ה יקירי," לחשה לאוזן תינוקה הנח בחיקה. "בעוד מספר דקות נשמע את קול לימודו של רבי נתן."

משהל'ה רקע ברגליו ובעליזות תינוקית הרים ידיו אל עבר סורגי החלון, מנסה להיכנס פנימה.

"בעזרת הבורא, עוד יגיע היום בו תזכה לשמוע דברי תורה בפנים החדר," לחשה האם בחיוך.

והנה – פני התינוק צהלו ועיניו ברקו; קול מתנגן נשמע מחדר לימודו של רבי נתן אדלר, המכונה "הנשר הגדול" ("אדלר" – באידיש – "נשר"). "הא-הא-הא," הצטרף הפעוט למנגינתו של הרב ונופף בידיו ורגליו.

"הלוואי, בני," התפללה האם בליבה, "הלוואי ולגדול בישראל כרבי נתן – תגדל ותפרח."

כשעה התהלכה הלוך ושוב לקולו של הלימוד, ושבה על עקבותיה מאושרת על שעה נוספות של השמעת דברי תורה לאוזניו הכרויות של בנה.

חביב ויקר היה משהל'ה על כל בני קהילת פרנקפורט אשר בגרמניה; עשרים שנה לאחר נשואיהם של רבי שמואל, סופר הקהילה, ואשתו הצדקת והמפורסמת במעשי צדקה וחסד רבים – זכו השניים לחבוק בידיהם את בנם בכורם משהל'ה. מקטנותו ניכרו בילד כשרונות נדירים ותפיסה מופלאה, והכל נבאו לו גדולות.

משהל'ה גדל והגיע לגיל שלוש, אותו יום – יום חג היה בביתם של ר' שמואל ואשתו. ריחן הערב של עוגות ה"אלף-בית" נדף למרחוק, ומשהל'ה – עטוף בטלית לבל יראה בעל-חיים טמא בדרכו ללמוד אותיות לשון הקודש – הובל בשמחה וגיל אל תלמוד התורה. במספר ימים בלבד עמד משהל'ה על משמעותן של כל האותיות ונקודותיהן, וכבר החל מתעניין ומתרכז בפסוקי החומש שלפניו.

זה הקטן – גדול יהיה!

ביום מן הימים, כחצי שנה לאחר התחלת לימודו, כאשר בא האב להתלוות אל בנו בשובו הביתה, שמע את המלמד אומר לו: "לצערי, לא יוכל עוד משהל'ה בנך להימנות עם תלמידי."

"מדוע ולמה?!" נחרד האב.

"הישגיו בלימודים," חייך המלמד והשיב, "נדירים הם. ולקושיותיו המבריקות – אין תמיד מענה בפי. הנה, היום," המשיך המלמד, "כאשר הגענו בפרשת בראשית לפסוק 'ויקח עפר מן האדמה' – קפץ משהל'ה ממקומו ושאל: 'מדוע כפילות לשון כאן: **עפר** מן **האדמה**?' ועוד רבות כהנה הן קושיותיו."

האב הודה למלמד, ומיד, כשהילד עימו, שם פעמיו אל מורו ורבו, רבי נתן, לבקשו עיצה.

"בנך – ברוך כשרונות ומלא בתשוקה לידע ולהוסיף חוכמה," סיכם רבי נתן דעתו על הילד, לאחר שיחה קלה עימו. "חושבני, כי אתה, בחוכמתך, תשכיל להורות לקטן זה את דברי התורה לפי השכלתו והבנתו."

וכך היה: מאותו היום הלך הילד וגדל בתורה ובחוכמה בהדרכת אביו.

באחד הימים אפפה התרגשות את מתפללי בית הכנסת; "גאון הדור, רבי אריה לייב אפשטיין, בעל הספר "שאגת אריה", עומד להגיע לעירנו בעוד שעה קלה!" – עברה השמועה מפה לאוזן.

"גדול הדור בא לעירנו!" קרא רבי שמואל ברטט, ובסיום התפילה מיהר להצטרף עם בנו הקטן אל

פרנקפורט – עיר הולדתו של החתם סופר;
בתמונה: תחריט עתיק המתאר את רחוב היהודים

המתפללים בדרכם לשער העיר, להקביל פניו של הגאון האורח.

לא חלפה שעה, ולפני הרב האורח ניצבו רבי שמואל ובנו. חיש הבחינו עיניו החדות של הרב בילד המחונן שלפניו, והוא שאלו: "מה לומד הינך עתה?"

"מסכת ביצה, דף פלוני," השיב הילד, והחל משמיע מלה במלה מדברי הגמרא ופירושיה, ואף השיב תשובה ניצחת לשאלתו המעמיקה של בעל "שאגת אריה" על סוגיות אלו.

"קטן זה, בן החמש," הוסיף האב המאושר, "כבר מלאה כרסו בכמה מסכתות מן הש"ס."

"כן," השיב הרב במאור פנים, "קטן זה – גדול בישראל יהיה, ובחוכמתו ויראתו יאיר את עיני כל ישראל."

מי יאמר את ה"הדרן"?

משך שנתיים וחצי קיבל משהל'ה תורתו של אביו, עד אשר באחד הבקרים, בדרך המובילה אל בית המדרש לבחורים מצטיינים בראשותו של הגאון רבי זלמן חסיד, צעדו רבי שמואל ובנו הקטן. ליבו של משהל'ה המה ברטט; הוא פסע לצד אביו מהרהר ומהסס: 'האם יקבלני ראש הישיבה אל בין שורות תלמידיו?! הן בחורים אלו הינם מהמצויינים שבעיר, ואנוכי הקטן בן השש...'

עוד רגעים מספר – ומשהל'ה, בעיניים מושפלות, עמד בחדרו של ראש הישיבה והשיב בשטף ובבהירות לשאלותיו הקשות.

"כן, בהחלט. כבר מהיום ראוי בנך להיכנס לישיבה," בישר רבי זלמן לאב, ששפתיו רחשו תפילה ותחינה, כי יצליח בנו מחמדו במבחן הכניסה.

מאושר פנה משהל'ה לאולם הלימודים, ואילו רבי שמואל אץ לבשר בשורה משמחת זו לאשתו.

משהל'ה מתעלה בלימודו, ושנתו הראשונה במקום באה לסיומה. כתלמיד מן המניין מתכונן הוא, כשאר חבריו, לסעודת המצווה לרגל סיום המסכת אותה למדו בישיבה במשך השנה האחרונה.

היום המיוחל הגיע. משהל'ה, לבוש בגדי חג, מגיע בלווית אביו לישיבה ההומה אדם. ולפתע הושלך הס: ראש הישיבה מגיע, ותוך דקות ספורות מנסרים בחלל האוויר דברי תורתו העמוקים.

בסיימו תלו הכל עיניים סקרניות ברבם; "את מי יכבד הוא השנה באמירת ההדרן על סיום המסכת?" התלחשו התלמידים ביניהם. ידוע ידעו הם, כי להדרן זה בוחר הרב את אחד הבחורים המצטיינים ביותר.

עוד רגע ו... האם שומעים הם נכונה?

"קום, משהל'ה!" קורא רבי זלמן אל תלמידו הצעיר, "קום, ויאירו דבריך!"

עיני כולם הופנו אל הילד בן השבע, אשר התרומם ללא פחד ממושבו, וחידושי תורה מחודדים ונפלאים בקעו מפיו.

רבי שמואל לא יכול לעצור ברגשותיו, ועיניו נתלחלחו בדמעות. "ברוך הוא וברוך שמו," בירך נסער ונרגש על רגע גדול זה בו זכה.

שעות רבות של עמל ויגיעה חלפו על משהל'ה בשנה זו; את כל מרצו וכשרונותיו הברוכים השקיע בלימודו – ואכן, היה הוא לכלי תפארת!

הרובע היהודי בפרשבורג, העיר שבזכות החתם סופר הפכה למבצרה של היהדות הנאמנה במרכז אירופה

"והיה הדם... לאות על הבתים"

בקרב בתי המדרש שבפרנקפורט הצטיין בייחודו בית מדרשו של רבי נתן אדלר; אליו נהרו רבים מבחורי העיר ואברכיה, לקבל תורתו. אחד הלומדים היה רבי שמואל הסופר, שנמנה עם שומעי לקחו הקבועים של רבי נתן.

'הגיעה העת,' החליט רבי שמואל באחד הימים, 'לצרף אלי את משהל'ה מדי פעם, לשמיעת שיעוריו של רבי נתן, למען ישכיל גם בתורתו של רב זה.'

ומהחלטה – למעשה: משהל'ה מתלווה אל אביו, יושב חרש בפינתו וכולו קשב לדברי הרב.

היה זה באחד השיעורים. רבי נתן השמיע באוזני תלמידיו את דברי ויכוחו של השל"ה הקדוש עם כומר נוצרי, אשר התכחש לבניית בית המקדש השלישי, וכהוכחה להכחשתו ציטט את הפסוק "גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון (–הבית השני) מן הראשון." – סימן הוא, כך טען, שבית שני, אחרון הוא, ואין אחריו עוד.

"פירוש המלה אחרון," מיהר השל"ה להשיב, "הינו גם אחרי." וכראיה לדבריו הביא את הפסוקים מפגישת יעקב ועשיו – "וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים." משמע, אחרון אינו סוף אלא אחרי. אף ב"תוספות יום־טוב", בפירושו על המשנה, מביא הוכחה נוספת על טענה זו מספר שמות פרק ד': "והיה אם לא יאמינו ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון... והיה אם לא יאמינו לשני האותות האלו ולקחת מימי היאור... והיה לדם ביבשת." הנה, מכת הדם – מכה שלישית היא שהראה הקב"ה למשה, לאחר השנייה, שנאמר עליה "אחרון".

משהל'ה ישב מן הצד וכל הגיגיו נתונים היו בדברי התורה ששמע. ולפתע, קרנו פניו וזיק של אושר ניצת בעיניו. רבי נתן הבחין בכך מיד, ושאלה נזרקה מפיו: "מהי השמחה שעל פניך, משהל'ה?"

נבוך ומהסס, בפנים סמוקות, השיב הילד: "על הוכחה זו של ה'תוספות יום־טוב' יש רמז בפרשה עצמה."

"היכן?" נדרך הרב, ואוזני כולם נתחדדו לשמיעת דברי הנער הצעיר.

"בחומש שמות, פרק י"ב פסוק י"ג, כתוב: 'והיה הדם לכם לאות על **הבתים**'. הדם שבמכה שלישית, הבאה לאחר השנייה ועליה כתוב 'אחרון' – אות הוא וסימן על שלושת הבתים."

"הפלא ופלא!!" קרא רבי נתן נדהם ומשתומם מהברקתו של הילד, "מהיום," המשיך הוא ופנה אל האב, "מוכן אני לקבלו לתלמידי הקבוע!"

האב המופתע והנרגש הסכים ברצון להצעת רבו, ומני אז הפך משהל'ה בן התשע לתלמידו המובהק של רבי נתן, בו דבק עד מאוד, וממנו ינק רבות מחוכמתו ומתורתו.

אבן בדולח הזקוקה לשמירה

לאחר תקופת־מה הגיע תורו של משהל'ה, כשאר התלמידים, להשמיע מחידושי תורתו בפני חבריו. בדבריו, הזכיר את דברי סבו, רבי שמואל שוטן־כץ, ופלפל בהם. לפתע, הרהר שנייה והמשיך: "לפי עניות דעתי, טעה זקני בעניין זה, ואיני מקבל סברתו."

אך יצאו המלים מפיו, וסטירת לחי מצלצלת נחתה על לחיו. "אתה הקטן מתבטא כך כלפי זקנך הגדול?!" גער רבי שמואל בילד שפרץ בבכי מר.

"המשך בדבריך," ביקש רבי נתן מהנער. משאך סיים משהל'ה, פנה רבי נתן בשקט לרבי שמואל ואמר: "בוויכוחי תורה, הרשות בידי בנך לסתור דברי זקנו. לא היה לך לביישו לעיני כל." רבי נתן שלח מבטו אל משהל'ה, הרהר מעט והמשיך: "משהל'ה בנך – יקר מפז. אבן בדולח, הזקוקה לשמירה מעולה. חושבני, כי רצוי הדבר שידור בביתי ויהיה תחת פקוחי המלא בכל שעות היום."

עם כל הקושי שבדבר – למען התפתחותו הרוחנית של ילדם הסכימו לכך ההורים, ומשהל'ה, על מטלטליו, הועבר אל ביתו של רבי נתן.

באחד הימים הגיע אל פרנקפורט רבי יהודה מליסא, בעל ה"מראה כהן", להדפיס ספרו בבתי הדפוס המשוכללים שבעיר. בפגישתו עם רבי נתן ביקש הרב מליסא לשלוח אליו אחד מתלמידי החכמים שבעיר לעיין בכתביו, להסיר שגיאות ולהשיאו עיצה בסדר הדפים.

לאחר מספר שעות נכנס אל חדרו של הרב בבית המלון עלם צעיר ובירכו בענווה. "אני שליחו של רבי נתן," אמר.

"שליחו של רבי נתן?!" תמה הרב. "בוודאי לא הבין רבך את בקשתי, בוא עימי אל רבי נתן ונברר העניין."

בבואם, חייך הרב מליסא ופנה בטרוניה אל רבי נתן: "לא לנער שליח היתה כוונתי."

"לידיעת כבודו," השיבו רבי נתן, "עלם זה, ממצוייני תלמידי החכמים שבעיר הוא!!"

הרב מליסא קפא על מקומו והביט חליפות ברב ובנער. הוא שב משתומם אל המלון בלווית משהל'ה, שהביא לו לאחר מכן תועלת רבה בתיקון שגיאותיו והכנתו של הספר לדפוס.

"הגיע זמנך לשוב הביתה!"

באותה תקופה בא לכהן כרבה של פרנקפורט הרב פנחס הורוויץ בעל ה"הפלאה". עם בואו התקשר עימו הנער משה ובא לבית מדרשו לשמיעת שיעוריו.

בימים ההם פרצה אש המחלוקת בין המשכילים שבעיר לבין היהודים הנאמנים שבה. מחשש שהדבר יפריע לתלמידו, שלח רבי נתן את הנער משה אל העיר מיינץ, ללמוד בישיבתו של הרב טבלי שיף, שהיה רבו של רבי נתן. הפרידה מהוריו ומרבו קשתה ביותר על העלם, אך – לדברי רבי נתן אין מסרבין!

במקומו החדש המשיך בהתמדתו והודות לכך שככו געגועיו.

באחד הערבים, בשובו לבית אכסנייתו וערימת ספרים מתחת לבית שחיו, פנה אליו קצין צרפתי מבאי אותה אכסנייה, ובקשה בפיו: "האם אוכל לשוחח עימך מעט בענייני יהדות?"

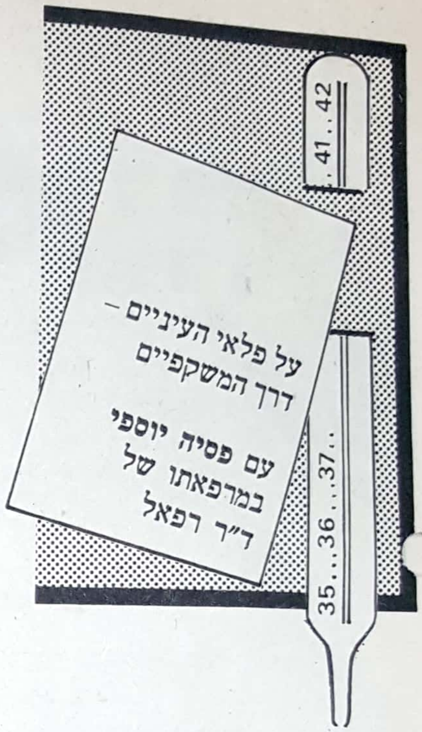
"בבקשה," השיב העלם, ונכנס עימו לחדרו.

"כאדם הלומד משפטים, תאב אני לדעת את חוקי תורתכם ומשפטיכם," הסביר הקצין את בקשתו והמשיך: "על אף גילך הצעיר, נראה אתה בעיני כחכם גדול, המסוגל להשיב לשאלותי."

לאחר שיחתם התרשם הקצין עמוקות מהנער, ומאותו יום ממתין היה לו מדי ערב ובידו גליון מלא וגדוש בשאלות שונות.

כשנתיים ימים חלפו, וערב אחד גילה משהל'ה, להפתעתו, מכתב מפרנקפורט על שולחנו. הוא מיהר לפתוח את המעטפה, ומה רבתה שמחתו: "הגיע זמנך לשוב הביתה" – נכתב בשולי המכתב, שנשלח על ידי רבו, רבי נתן.

ועוד על קורות חייו ופעליו של רבי משה – שנודע לימים כ"חת"ם סופר" – בכתבות הבאות, בעזרת ה'.

זוכרים את התינוקת החמודה המרכיבה משקפיים? והרי ד"ר רפאל הבטיח לנו הסבר על כך. לשם מה המשקפיים? האם וכיצד אפשר להבחין ולאבחן ליקויי ראייה אצל תינוק? הרי אינו יודע לומר "איני רואה", "מטושטש לי"!

זוכרים את ההסבר על מבנה העין? מעט. ובכן, קחו כפית והכניסו לכוס מים, הכפית תיראה שבורה. מדוע?

קרני האור נשברות ומשנות את כיוונן. גם קרני האור העוברות דרך עדשת המצלמה עוברות תהליך דומה.

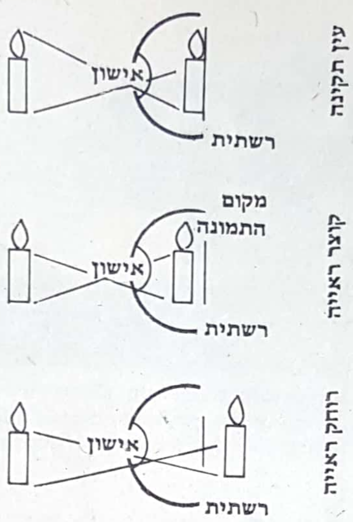
ובעין?

קרני האור נשלחות מגוף מסויים — תמונה, ילד, כלי וכדומה אל העין. הן עוברות דרך נקב האישון ודרך נוזל העין, התמונה נקלטת על הרשתית.

כאשר העין תקינה ובריאה — מתקבלת התמונה בדיוק על הרשתית. משם מועברת למוח המסכם את אשר הוא רואה.

פעמים מתמקדת התמונה לא על הרשתית כי אם בתוך העין, לפני הרשתית. במצב זה — קוצר ראייה — האדם רואה ברור עצמים קרובים בלבד ומתקשה בראיית עצמים רחוקים.

ולהיפך — כאשר התמונה מתלכדת מאחורי הרשתית — זהו רוחק ראייה. אז מייטיב האדם לראות עצמים רחוקים ומתקשה בראיית עצמים קרובים ובאבחנה בהם.

והמשקפיים? — המשקפיים באים לעזור ולתקן את הליקוי.

מספרים שונים למשקפיים לפי מידת הליקוי: + לרחקי ראייה, ואילו — לקצרי ראייה. בבדיקת ראייה ובעזרת עדשות שונות קובע הרופא את המספר המתאים.

אך — התינוקת? הרי אינה יודעת לקרוא את המספרים בלוח המבחן, ואף אינה יודעת להתלונן על קשיי ראייה?

אמת. המשקפיים שלה — מטרה אחרת להם הם באים לתקן ולשפר פזילה.

מהי פזילה? העיניים מכוונות יחד, לכיוון זהה. הבט ימינה — שתי העיניים מביטות ימינה. שמאל — ושתיהן מכוונות שמאלה. פעמים, אין שתי העיניים מכוונות יחד, ואזי במצב זה של פזילה, עין אחת מביטה קדימה, וחברתה — פנימה. המשקפיים באים לחזק ולתקן את שרירי העיניים. ואכן, ראייתה של הפעוטה אינה לקויה, המשקפיים אצלה באים לעזור ולשפר את הפזילה.

"ד"ר רפאל," לא הרפינו ממנו, "שמנו לב, שפעמים האישונים קטנים מאוד, ופעמים הם עגולים וגדולים. האומנם?"

"צדקתם. ועתה הביטו לאישונים שלי," אמר ד"ר רפאל, "רואים? ועתה" — והוא הדליק מנורה חזקה, ולפתע — האישונים קטנו מאוד. ד"ר רפאל המתין מספר דקות וכיבה את המנורה ואף חלק מתאורת החדר. ועתה? — האישונים גדלו.

"זהו! האישון — נקב הוא. דרכו חודרות קרני האור לעין. כמות האור מותנית בגודל האישון, והיא משתנה על ידי רפלקס, כלומר, ללא רצון האדם וללא מחשבה. בהיכנסנו למקום מואר, קטן הנקב, וגם דרך נקב קטן רב הוא האור החודר. במקום אפל — גדל הנקב, ללא שנצטרך להשקיע מאמץ ואפילו מחשבה על כך. וכך הוא קולט כמות אור גדולה. בחושך מגיע קוטרו של האישון ל־7 — 8 מילימטרים (כמעט סנטימטר שלם!), נדליק אור חזק — יתכווץ הוא ל־3 מילימטרים!!"

"ד"ר רפאל, עוד שאלה קטנה בנושא ראייה. עוורון צבעים — מהו? הנכון הוא ש־עיוור צבעים רואה הכל בשחור־אפור־לבן? האינו מבחין בין צבעי הרמזור? ומה בדבר הדשא הירוק, העצים המלבלבים, השמים הכחולים וצבע מי־הים? האומנם, אינו נהנה מצבעיה הנפלאים של הבריאה?

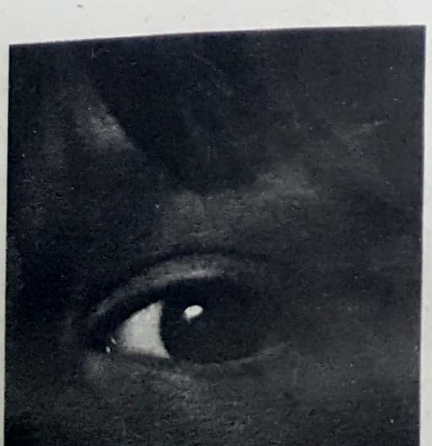
"שני סוגי תאים הרגישים לקרני אור מצויים ברשתות: הקנים — הם הקולטים את המראות בשחור־לבן, והמדוכים — הקולטים צבעים.

"אדום, כחול וצהוב — שלושת צבעי היסוד. אם אחד מהמדוכים פגום — לקוי כושר ההבחנה בצבע זה ובצבעים המורכבים ממנו.

"עוורון צבעים מלא הוא ליקוי נדיר מאוד. הצורה הנפוצה היא העיוורון החלקי — לאדום ולירוק (רמזור!!).

"עיוורון לכחול — נדיר הוא. רבים הם האנשים הסובלים מחולשה באבחנת צב־עים. אולם, באור בהיר, ואם ניתן להם די זמן — מצליחים הם להבחין בין הצבעים השונים."

מה מורכבת ונפלאה היא עין קטנה זו שניתנה לנו! עליה להשתמש בה אך ורק לטובה — "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך." וכבר הזהירה התורה: "ולא תתורו אחרי עיניכם..."

"משגיא לגויים – ויאבדם"

כתבה שנייה

מגישה: הדסה ארשת

בסתיו תש"א נראה היה כי שלטונו של היטלר ימ"ש אכן מתקדם לפי התוכנית אותה הודיע לעולם בספרו "מיין קאמפף" (–"מלחמתי").

הוא היה בשיא הצלחתו. שלטונו השתרע כמעט על פני כל יבשת אירופה המערבית ועל פני כל מערבה ודרומה של רוסיה הסובייטית; 350 מליוני בני אדם איכלסו את השטח שנשלט על ידיו.

הצלחותיו אלו עודדו את היטלר ימ"ש לנהוג באוכלוסיית הכיבוש ברודנות אכזרית, ביד קשה ובלתי אנושית כלל, במשטר של דיכוי אימתני ואף של טבח המונים.

כך נמשך הדבר עד סוף שנת תש"ב בערך.

מעטים מאוד היו הספקנים בתקופה זו, שהטילו ספק ביכולתה של גרמניה וביכולתו של היטלר לסיים מלחמה זו בניצחון מלא ומוחץ – שכן, בכל אשר פנה – הצליח.

בסוף שנת תש"ב החלו מסתמנים בקיעים ראשונים בחומת המגן של גרמניה, ובקיעים אלו התרחבו לכדי הרס סופי ומוחלט בשנתיים הבאות.

קיווה לניצחון ונחל כישלון

כפי שנאמר בכתבתנו הראשונה, החל המפנה בהצלחותיו של היטלר ימ"ש עם פתיחת החזית החדשה נגד רוסיה.

למרות העובדה, שאין יודעים בבירור מה היו המניעים לפתיחת חזית זו – הרי שבלי ספק היה היטלר ימ"ש בטוח, שמהלך זה דווקא יביא לו את הניצחון וביתר מהירות, שכן חשב למנוע בזה קשר אפשרי בין אנגליה, המדינה היחידה שהחזיקה מעמד נגדו, לבין רוסיה, שהיטלר הכירה היטב וידע שאין בדעת הרוסים לאפשר לגרמניה לגדול בלי סוף מבלי להתערב בכך.

היטלר קיווה איפוא, שניצחון מהיר על רוסיה ינחיל לו שלטון מלא בכל אירופה וישבור את רוחה של אנגליה, שהיתה עדיין איתנה ביותר.

ייתכן אף, שכבר יצאה נפשו לקבל את מקורות האספקה וכוחות העבודה הרוסיים, שבעזרתם קיווה היטלר לסיים במהירות המלחמה נגד אנגליה ואולי אף נגד ארצות הברית.

אך מהלך זה, שצריך היה להביא לניצחון, הביא לתבוסתו!

אומנם, כפי שכבר כתבנו, בהתקפותיו הראשונות על רוסיה, היטלר נצחונות מרשימים, כבש שטחים רבים ואף את בה הבירה. אלא שדווקא ברוסיה החל הוא לנחול את מפלתו חיה העצומים של רוסיה, וקפאון החורף הרוסי היוו מלכודת חיילים הגרמניים. גם לאהבת המולדת, אותה גילה החייל הרוסי, היה חלק במניעת הניצחון הקל, אותו ראה היטלר ימ"ש בהישג ידו.

עכשיו לא היתה עוד אנגליה המדינה היחידה שעמדה מול התקפותיו של היטלר; הצטרפה אליה גם רוסיה – וגורל משותף זה הביא לחתימת חוזה ביניהן, חוזה של עזרה הדדית נגד גרמניה.

המקום שהפך לסמל, אשר בו נעצרה התקדמותם של הגרמנים והחלה נסיגתם – היתה העיר סטלינגרד. אף על פי שהגרמנים

סטלינגרד – העיר בה החלה המפלה

פתחו בהתקפה מרוכזת על עיר זו, הגנו עליה הרוסים הגנת גבורה. ולמרות עקשנותם של הגרמנים במקום זה, הם נאלצו לבסוף להיכנע, בתחילת שנת תש"ג, כשהם מותירים אחריהם הרוגים ופצועים רבים.

צפון אפריקה – איזור חשוב ללוחמות

באותה עת נעצרה התקדמותם של הגרמנים גם בגזרה אחרת: בצפון אפריקה.

צפון אפריקה הפכה להיות אחד האיזורים החשובים למעצמות אירופה הנלחמות זו בזו, בהבינן כי הניצחון בחזית זו יקנה למנצח עליונות בים התיכון ואפשרות של שלטון יציב בדרום אירופה.

עם גבור נצחונותיו של המצביא רומל, הגרמני, באיזור זה, החליט ראש ממשלת אנגליה, צ'רצ'יל, שעליו ועל בעלי בריתו לעשות כל מאמץ כדי לחבל בהצלחותיהם של הגרמנים ולהשתלט על האיזור כולו, וכי עניין זה הוא חיוני ממש.

ואומנם, באמצע שנת תש"ב החלה ההצלחה להאיר פנים למדינות הברית, ובהסתערות המפורסמת של רומל הגרמני על מבצר אל-עלמיין שבצפון אפריקה נעצר הוא על ידי צבאות הברית, והמלחמה נפסקה תוך ארבעה ימים.

לאחר מכן תכננו בעלות הברית את הסתערותן שלהן על צבאות הגרמנים, תוך שהן גורמות לגרמנים לסגת, כשאבדות הגרמנים רבות.

קשה להגן על גבולות ארוכים

כאן המקום לציין, כי בצפון אפריקה פעלה בריטניה תוך שיתוף פעולה הדוק עם ארצות הברית. זו הצטרפה למלחמה בסוף שנת תש"א, לאחר המתקפה הנוראה שהתקיפה אותה יפן, בעלת בריתה של גרמניה, ב"אי הפנינים".

יפן היתה בעלת בריתה העיקרית של גרמניה; לעומת איטליה, שאף היא היתה בעלת ברית עם הגרמנים אך לא הצליחה לתקוף שום יעד בכוחות עצמה – הרי שליפן האירה ההצלחה פנים, והיא הרחיבה את תחומי שלטונה במזרח הרחוק. הצלחותיה אלו השלו אותה, את יפן, שהיא תצליח בכל אשר תעשה מכאן ואילך, וכך קרה שיפן התקיפה את ארצות הברית.

אך מהלך זה הביא דווקא לתוצאות הפוכות – יפן גרמה לארצות הברית להצטרף למלחמה, דבר שעד אז התלבטה מאוד אם לעשותו אם לאו.

ברור שעם כניסת ארצות הברית למלחמה נגד יפן ובעלות בריתה נוצר מיד הקשר בינה לבין אנגליה, והמתקפות שתוכננו באירופה בשנת תש"ג היו כולן תחת פיקוד משותף אנגלי-אמריקאי, דבר שהגביר את כוחן מול כוחו של היטלר ימ"ש.

וכך נוצר הקשר בין אנגליה, רוסיה וארצות הברית – נגד גרמניה, איטליה ויפן, דבר שאותו רצתה גרמניה בכל כוחה למנוע כשהחלה במלחמת העולם השנייה. וכאשר התפשטה המלחמה למקומות רבים כל כך, קשה היה לגרמניה להגן על גבולותיה הארוכים מול החזית המשותפת שקמה נגדה.

באפריקה ובמזרח – אך מה במערב?

באותה תקופה, שהצבא הגרמני נסוג בסטלינגרד מפני הרוסים ובאל-עלמיין מפני האנגלים והאמריקאים – נאלץ הצבא היפני להתחיל לסגת מפני האמריקאים באיזור מידווי. ודווקא הקרב, שבו תכננו היפנים לנצח ניצחון מרשים ולחזק את מעמדם, תוך שהם מכים מכה אדירה את עמדות הצי האמריקאי – דווקא קרב זה, שנמשך בסך הכל ארבעה ימים, הסתיים בתבוסה קשה ביותר ליפנים, שאיבדו חיילים רבים בנוסף על אוניות וכלי מלחמה.

שלושה קרבות בלימה אלו – בסטלינגרד, אל-עלמיין ומידווי מסמלים את השלב שבו עוברות בעלות הברית מקרבות שמטרתם בלימה, לקרבות שמטרתם התקפה – וגרמניה וגרורותיה מאבדות את העליונות שהשיגו בתחילת המלחמה.

מכאן ואילך מתחילה הנסיגה הגדולה של הגרמנים.

עד אמצע שנת תש"ג הפסידה גרמניה את כל כיבושיה באפריקה, ואף את בעלת בריתה, איטליה. ובשנת תש"ד נהדפה מכל השטחים שכבשה באירופה המזרחית והדרומית-מזרחית.

באפריקה לחמו נגדה הצבאות המשותפים לארצות הברית ולאנגליה; במזרח אירופה נהדפה גרמניה על ידי התקפות מוצלחות של הרוסים.

אך הבעיה העיקרית היתה – כיצד לתקוף את גרמניה במערב אירופה ולהביאה לידי כניעה מוחלטת ללא תנאי.

לא את העולם ולא את עם ישראל!

כצעד ראשון פלשו צבאות הברית לסיציליה, האי השוכן בשכנות לדרום איטליה, ולמרות העובדה שהקרב היה קשה ועקוב מדם – הוא הסתיים בהצלחה ואף הביא לשבירת החזית האיטלקית וליציאתה של איטליה "ממדינות הציר", (היינו, בעלות בריתה של גרמניה) ולשיתוף פעולה עם מדינת הברית.

לאחר מכן החלה הפלישה הרצינית לאירופה הידועה בכנויה "הפלישה לנוֹרְמַנְדְיָה". בשעה היעודה החלו כ-4000 אוניות, שקיבלו חיפוי אווירי על ידי 11,000 מטוסי קרב, להסיע את חיילי ארצות הברית ואנגליה לחופי נורמנדיה שבדרום צרפת, לשם השתלטות על מערב אירופה על מנת להביא לשבירתו המוחלטת של היטלר ימ"ש.

הקרבות היו קשים ביותר, וחייליו של היטלר אף הצליחו להשתמש בטילים מעופפים קצרי טווח – נשק חדיש, מתוחכם וסודי ביותר, שעמד רק לרשותה של גרמניה. אך עם כל זאת – היה הניצחון כבר בידיהן של בעלות הברית.

כל אותה עת הפציצו מטוסים של בעלות הברית את עריה של גרמניה, תוך שהם גורמים להרס רב ואבדות עצומות.

באביב תש"ה נפגשו צבאותיהם של רוסיה, אנגליה, ארצות הברית וצרפת (שהשתחררה בינתיים מעול הכיבוש הנאצי,

"היום הארוך ביותר" – כך כונה יום הפלישה לנורמנדיה

ואנשיה שיתפו פעולה עם בעלות הברית) על אדמת גרמניה.

היטלר, שפעל בימים אחרונים אלו מהבונקר הסודי שלו מתחת למשרדו בברלין, שלח יד בנפשו, ויורשו הודיע למפקדה של בעלות הברית על כניעתה של גרמניה ללא תנאי.

הפושעים מובאים לדין – בבית המשפט בנירנברג

*

אם לנצח את העולם כולו לא הצליח היטלר ימ"ש – כפי שחזה לעמו; הרי שלהכות מכה ניצחת את העם היהודי, כפי שהבטיח, בוודאי ובוודאי שלא הצליח – ולמרות העובדה שהרגו הגרמנים שישה מליוני יהודים – אנשים, נשים וטף – הרסו בתי כנסיות, החריבו ישיבות, שרפו ספרי תורה, ונדמה היה כי אין, חלילה וחס, שארית לעם ישראל – הרי שברוב חסדיו הקים הקב"ה מחדש את היהדות הנאמנה, ומאותם שרידים בודדים, אודים מוצלים מאש, חידש עם ישראל את קיומו הנצחי.

האגודה למען הצרחן

מספרת: ח. יהב

אִמָּא שֶׁל רִיקִי הִיא גְּרָפִיקָאִית.

אֲנִי יוֹדַעַת אֶת זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֲנַחְנוּ גָּרִים בַּקּוֹמָה הַשְּׁלִישִׁית בַּדֶּלֶת שֶׁבְּצַד יָמִין, וְהֵם גָּרִים בַּקּוֹמָה הַשְּׁלִישִׁית בַּדֶּלֶת שֶׁבְּצַד שְׂמֹאל.

הַמִּשְׁפָּחוֹת שֶׁלָּנוּ – שֶׁל רִיקִי וְשֶׁלִּי – לֹא סְתָם שְׁכֵנוֹת, אֶלָּא יְדִידוֹת קְרוֹבוֹת מְאֹד. כְּשֶׁאִמָּא שֶׁלִּי וְאִמָּא שֶׁל רִיקִי הָיוּ יְלָדוֹת קְטַנּוֹת הֵן לָמְדוּ יַחַד בְּבֵית-הַסֵּפֶר, וְהַיּוֹם רִיקִי וַאֲנִי לוֹמְדוֹת יַחַד בְּבֵית-הַסֵּפֶר.

לִפְעָמִים אֲנִי הוֹלֶכֶת בִּשְׁעוֹת אַחַר-הַצָּהֳרַיִם לַבַּיִת שֶׁל רִיקִי, וַאֲנַחְנוּ מְשַׂחֲקוֹת בְּבֻבּוֹת – מוֹשִׁיבוֹת אוֹתָן בְּסֵדֶר מוֹפְתִי עַל הַסַּפָּה וּמְסַפְּרוֹת לָהֶן סִפּוּרִים וְשָׁרוֹת לָהֶן שִׁירִים, מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה בַּגַּן שֶׁל הַגַּנֶּנֶת חֶדְוָה.

וְלִפְעָמִים, כְּשֶׁבִּכְלָל אֵין לָנוּ חֵשֶׁק לְשַׂחֵק בְּבֻבּוֹת, רִיקִי בָּאָה אֵלַי וַאֲנַחְנוּ מְשַׂחֲקוֹת בְּמִשְׂחֲקֵי מַחֲשָׁבָה. זֹאת אוֹמֶרֶת, בְּפָזֶלִים.

אֲבָל יֵשׁ יוֹם אֶחָד שֶׁבּוֹ אֵינֶנִּי אוֹהֶבֶת לָלֶכֶת לְרִיקִי. זֶה קוֹרֶה בִּשְׁעוֹת אַחַר-הַצָּהֳרַיִם שֶׁל יוֹם רְבִיעִי – אָז מְקַיֶּמֶת אִמָּא שֶׁל רִיקִי קוּרְס לִגְרָפִיקָה בְּבֵיתָהּ. בָּאוֹת אֵלֶיהָ הֲמוֹן בַּחוּרוֹת גְּדוֹלוֹת עִם תִּיקִים מִפְּלַסְטִיק בְּכָל מִינֵי צְבָעִים. בֶּטַח מַגִּיעוֹת אֵלֶיהָ עֶשְׂרִים בַּחוּרוֹת. אוּלַי אֲפִלּוּ יוֹתֵר.

בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהֵן בָּאוּ, חָשַׁבְתִּי שֶׁיִּהְיֶה מְאֹד נֶחְמָד. וְלָכֵן בָּאתִי בְּאוֹתוֹ יוֹם אֶל רִיקִי. בַּחוּרָה אַחַת, לְמָשָׁל, שָׁלְפָה מִתִּיק הַפְּלַסְטִיק הַגָּדוֹל שֶׁלָּהּ שְׁתֵּי סֻכָּרִיּוֹת וְהִגִּישָׁה אוֹתָן לְרִיקִי וְלִי. וְחוּץ מִזֶּה, הָיָה מְאֹד מְעַנְיֵן לִרְאוֹת אֵיךְ הֵן מוֹצִיאוֹת, בְּפָנִים כָּאֵלֶּה חֲשׁוּבוֹת, אֶת כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶן בְּתִיק הַפְּלַסְטִיק. מַה שֶּׁלֹּא הָיָה שָׁם – דַּפִּים גְּדוֹלִים וּלְבָנִים, דְּיוֹ שָׁחוֹר, עֵטִים מְשֻׁנִּים – קְצָרִים וּרְחָבִים כָּאֵלֶּה, עֶפְרוֹנוֹת עָבִים, צִנְצָנוֹת קְטַנּוֹת מְלֵאוֹת בְּצֶבַע וְעוֹד חֲפָצִים שׁוֹנִים וּמְשֻׁנִּים.

רִיקִי וַאֲנִי הִקְפַּדְנוּ לָשֶׁבֶת בְּשֶׁקֶט כָּל הַזְּמַן – כָּךְ בִּקְּשָׁה

"אפשר לדעת מה פירוש – להפסיד?!" שאל חברו, "מה תפסיד בחיים אם לא תראה מעט מכונות משוכללות? מה, מה תפסיד? אה?!"

הוא צדק, ואני נזכרתי במה שאמר לי אבי פעם: "כל מה שנקבע משמיים שאת זה עליך לראות – זאת תראה וזאת תחווה. אבל, מה שאינך צריך לראות ובמקום שאינך צריך להיות – אז אפילו יהיו לך כל התנאים, ואפילו תהיה דרכך לשם סלולה, בטוחה וישרה – גם אז לא תגיע, כי משמיים נקבע שלשם לא תלך. אז, בכלל, כדאי שתכניס לראשך, שאין צורך להתאכזב בחיים, כי יש יד המכוונת אותך מלמעלה. ועל זה אתה מברך בכל יום 'ברוך... המכין מצעדי גבר'."

בזאת נזכרתי כעת, וזאת הסברתי לצמד החובשים.

"אני, בעצם, כבר לא מאוכזב, כי אני מאמין שיש יד ההשגחה המכוונת את צעדינו," הסברתי להם והרחבתי את דברי.

"שמע!" התפעל החובש הרזה, "הילד הזה הוא ממש דרשן!"

"אתה יודע, עכשיו אני מתחיל להבין, מה מחזק כל כך את היהודים שומרי המצוות – זוהי האמונה החזקה שהם לא לבד. וכבר הילדים הקטנים שלהם חשים בזאת. שמע, אני מעריך אתכם מאוד מאוד!" אמר החובש בכנות, כשהוא טופח שתי טפיחות אדירות על שכמי.

זמן רב אחר כך עדיין מעסה הייתי את שכמי הכואב. תוך כדי כך עלתה בדעתי שאלה, ואני הפניתי אותה אליהם, אל זוג החובשים: "שמעו, אם אתם כל כך מקפידים שאף אחד לא יתקרב למקום הזה, אז מדוע אתם מאפשרים לערביים להתקרב למקום?"

"ערביים מתקרבים למקום?" שאל אחד החובשים בתמיהה רבה.

"לא ייתכן!" הסכים גם חברו.

"בעיני ראיתי רועה ערבי מסתובב כאן עם עדר של כבשים. בעצם, כבר פעמיים ראיתי אותו מסתובב בשטח!"

"נו, רועה ערבי!" אמר החובש בביטול, "מה יכול רועה ערבי לדעת? הוא מתעניין רק במרעה ובעדר!"

"אינני חושב כך," הרהבתי עוז להתנגד.

"כן, אז מה אתה חושב?" שאל החובש בעודו משעין שתי ידיו על מותניו בהתרסה.

"אני חושב שיש כאן מקום להיזהר. אף פעם אינך יכול לדעת האם לפניך רועה או לא עד שאתה לא בודק," השבתי.

"נו, הילד הזה ממש חכם! שמע, יש לך מוח ממש בלשי! אתה חושב שאילו היינו חושבים שיש כאן מקום לסכנה, לא היינו בודקים? אנחנו נראים לך טיפשים?!" שאל הרזה.

"אני לא חושב שאתם טפשים," מיהרתי לומר, "אני רק חושב שצריך לבדוק היטב היטב!"

"בסדר, בסדר. הכל יהיה בסדר, רק אל תדאג כל כך. אתה צריך עכשיו לנוח," טפח חברו טפיחות הרגעה נוספות על כתפי הדווה.

"יהיה בסדר" – הוא אמר, אבל אני ידעתי וחשתי שהוא אומר זאת כשם שנותנים סוכריה לילד בוכה – העיקר שישתוק ויירגע. לכן שתקתי. לא היה טעם להוסיף ולומר דבר. קיוויתי שהצדק אכן יהיה איתם, ושאותו קול קטן, טרדן ומודאג, שבתוכי יפסיק להטרידני כל כך.

"בני! בני! הפסדת!" קרא ירמי, בעודו פוסע במהירות על שביל הגישה למרפאה, "חבל שלא ראית את המפעל מבפנים – ממש חבל!"

"יו, אילו מכונות! ואילו כלי נשק! איך היית מופתע לו ראית! ממש צריך לומר תודה לקב"ה על שחלק לבני אדם מחוכמתו לדעת להמציא מכונות מורכבות כל כך," התפעל גם חיימק'ה.

"ואני מתפעל מכם," התערב החובש עב המימדים, "איך בכל דבר ודבר בחיים אתם רואים את יד ההשגחה העליונה. הלוואי וגם לי היתה הזכות לגדול בבית שיש בו חינוך כמו החינוך שלכם."

"אף פעם לא מאוחר ללמוד, לדעת ולהבין," עודד אותו יוסף ליפשיץ

"לא, אני כבר מבוגר, לא אוכל לשנות את אורח חיי," נסוג האיש.

"אולי, אם תבוא לבקר אצלנו, תראה שזה לא כל כך קשה?" שאל ישי.

"טוב, אולי... אולי פעם..." הפטיר הלה בשפה רפה. ואני חשתי שלא התכוון באמת לבוא. קשה מאוד לשנות הרגלי חיים לא נכונים...

"חבל שלא נתנו לנו לרדת למעברים התת־קרקעיים. אתה יודע שמתחת לכל הביתנים הללו ישנה ממלכה שלימה של תעשיית אמצעי לחימה. ובעצם, מתחת לאדמה כאן נבנו כארבע קומות של בטון. כל המבצר נמצא למטה, חסוי מעין רואים," הסביר לי חיימק'ה. ורק אז הבנתי את משמעות החומה והזקיפים – רב כאן הנסתר על הגלוי.

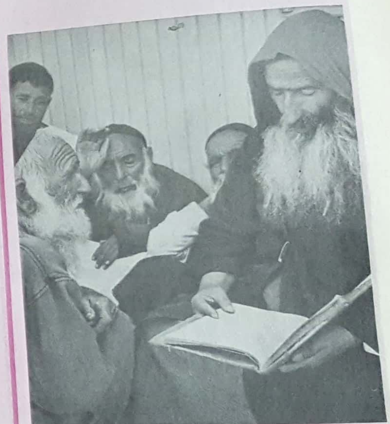
"אהה..." אמרתי, "עכשו אני מבין. ותאמרו לי, היכן נמצא יעקב נייט? האם הוא מארגן לנו את ההסעה לחזור?"

"מה פתאום מארגן את ההסעה לחזור?!" תמה שימעל'ה, "מה, אינך יודע? רפאל הוא סמנכ"ל המפעל הזה כאן, והוא החליט לערוך ליעקב נייט ביקור ממלכתי של ממש – רק ליעקב ניתנה הרשות לסייר בכל המעבודות התת קרקעות. הבנת?!"

סבי סיפר לנו על ראשיתה של גולת תימן, הנעוצה בימים קדומים מאוד. למעלה מאלפיים שנה יושבים כבר בני עמנו בארץ המדבריות ההררית הזאת, בקצהו הדרומי של חצי האי ערב. יושבים בה – וליבם בציון ובירושלים, לשם נכספה נפשם מיום שגלו ממנה. כל אותן השנים לא משו מפיהם שירי הערגה לארץ ישראל, כמו אותו שיר ידוע של הפייטן יוסף בן ישראל:

יתקבצו כל יושבי מדינות
ובני שכונות
נעלה לארצנו בקול רננות
שיר על נגינות...

במשך השנים הרבות הללו ידעו אבותינו בתימן תקופות טובות ורעות, ימי צער וימי שלווה רדפו אלה את אלה. וכמו בכל גולה, רבו גם הרדיפות והגזירות. אחת הגזירות הקשות ביותר, שממנה סבלו יהודי תימן בדור האחרון, היתה גזירת היתומים.

"והגית בם" – יוצאי תימן שומעים לקחו של ה"חכם"

על גזירה זו, שסבי היה לה עד ראייה וחווה את מוראותיה על בשרו, אספר את אשר שמעתי מפיו בפרוטרוט.

הגזירה החלה בשנת תרפ"א. זמן קצר קודם לכן התנהלה בתימן מלחמה עקובה מדם, שבמהלכה הצליח אחד השייכים הערביים, יחיא חמיד אלדין, לגרש מן הארץ את התורכים שמשלו בה עד אז. לאחר סילוקם השתלט הלה על הארץ והפך לאימאם – למושל הבלעדי. ימים קשים באו ליהודים. האימאם החדש השתייך לכת מוסלמית ארוקה, כת הזיידים, שגרסה כי יש לדכא ולרדוף עד חורמה את ה"כופרים", אלה שאינם מאמינים בדת המוסלמית. מיד עם עלייתו לשלטון חוקק שורה ארוכה של חוקים, שמטרתם היתה להשפיל ולבזות את היהודים ולהבליט את "נחיתותם" לעומת בני הדת השלטת. בין השאר נאסר על היהודים לבנות להם בתים גבוהים יותר מבתי המוסלמים; הם לא הורשו להרים את קולם בשעת תפילתם; ונדרשו לקום בפניו של כל מוסלמי ולפנות לו את הדרך בלכתו.

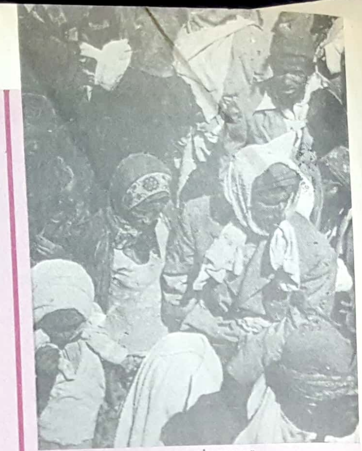
אולם, הגזירה הקשה מכל היתה גזירת היתומים: "כל ילד יהודי שהוריו מתו," גזר האימאם העריץ, "יילקח לבית יתומים מוסלמי, שם ימירו את דתו ויגדלוהו על פי דת האיסלם."

פחד ואימה נפלו על היהודים. בגלל הרעב והמגיפות, ששררו עקב המלחמה הממושכת, נפטרו אנשים רבים בגיל צעיר. מספר היתומים היה גדול. עד אז נהגו קרובי משפחתם לאוספם ברחמים לבתיהם ולגדל אותם כילדיהם. עתה ריחפה על כל היתומים הללו סכנה נוראה: סכנת שמד.

השלטונות לא התמהמהו בביצוע הגזירה. פקידי ממשלה נשלחו לכל ערי תימן וכפריה, לחפש אחר יתומים יהודיים ולקחתם בכוח למוסדות מוסלמיים. בראשם עמד בן האימאם בכבודו ובעצמו, אחמד סייף אלאסלם, שהיה ידוע בשנאתו העזה ליהודים. גורל מר ציפה ליתומים שנתפסו. שוביהם אילצו אותם בכוח לאכול מאכלי טריפה, גילחו את פיאותיהם תוך עינויים, הלבישו אותם לבוש מוסלמי וכפו עליהם באכזריות לשמור את "מצוות" האיסלם.

יהודי תימן סירבו להשלים עם הגזירה. הם החליטו לבוא בכל מחיר לעזרתם של היתומים חסרי הישע. באומץ לב, בתושייה ובמסירות נפש נחלצו לעזרת היתומים וניסו להסתירם ולהבריחם למקום מבטחים. תוך סכנות עצומות וגבורה מופלאה נארגה רשת ההצלה הנועזת.

בראש פעולות ההצלה עמד גדול רבני תימן, ר' יחיא יצחק הלוי, רבה הראשי של צנעה. הוא גייס לעזרתו אחד ממקורביו, יהודי עז רוח ויקר נפש, ר' יחיא נחום. ר' יחיא נחום נתמנה כשליח בית הדין, שנשלח לערי תימן השונות לבדוק את כשרות סכיני השוחטים. במסגרת תפקידו זה כיתת את רגליו לאורכה ולרוחבה של הארץ, עד לעיירות המרוחקות ולכפרים הנידחים ביותר, כשמטרתו היא לאתר את היתומים בכל מקום ולהצילם מן השמד. ביישובים הקטנים היתה הסכנה גדולה במיוחד, שכן שם הכירו התושבים הערביים היטב את שכניהם היהודים וידעו על כל ילד שנתייתם. ר' יחיא נחום ועוזריו המסורים הצליחו להבריח רבים מן היתומים הרכים, בלילות חשוכים ובדרכי הרים עקלקלות, אל צנעה הגדולה, בירת הארץ, בה היה קל יותר להסתירם. בצנעה הולבשו היתומים בתלבושת ערבית והוברחו לעיר הנמל עדן, לאוניות שהובילום לארץ ישראל. נפשות רבות מישראל, שהיו צפויות להשמדה רוחנית, ניצלו הודות לרשת ההצלה המופלאה הזאת של יהודים יקרים שחירפו את נפשם למען אחיהם.

"קומו ונעלה ציון"

אחד העסקנים שנטלו חלק בפעולות ההצלה היה סבי, ר' יחיא גרידי, שכמעט שילם על כך בחייו. אל העיר דמאר, בה כיהן סבי כרב, נשלח פקיד עריץ ואכזר, שכונה בפי היהודים בשם "הצר", לפקח על ביצוע הגזירה. כשנודע לו על הרשת המחתרתית המבריחה יתומים מתימן – בערה חמתו להשחית. הוא ציווה לאסור ארבעה עשר יהודים שהיו מעורבים בהברחה, ובהם סבי, ואיים להוציאם להורג.

"**היה** זה ימים ספורים לפני ראש השנה, ביום כ"ה באלול," סיפר לי סבי על המאורע כעבור שנים, "כולנו נאסרנו במפתיע, רגלינו נכבלו באזיקים כבדים, וכך הובאנו בפני הצר המשתולל בזעפו. 'אם לא יוחזרו הנה בהקדם היתומים שהברחתם,' צעק באוזנינו כשעיניו רושפות גיצים, 'לא תזכו לצאת מכאן חיים! את כולכם אוציא להורג בעינויי תופת!'

"**השמועה** על מאסרנו נפוצה במהירות בעיר. כל הקהילה חרדה לגורלנו. החכמים הכריזו על תענית ציבור. בראש השנה התאספו כל בני העיר בבית הכנסת. תפילת החג נערכה בקול זעקה גדולה ומרה, בבכיות ובתחנונים. ספר התורה, שהוצא מארון הקודש, הולבש שחורים ומעליו הונח אפר. כל הקהל – גברים, נשים וטף – התאחדו בתפילה קורעת לבבות לשלומם של הנידונים למוות.

"**לאחר** שלושה חודשי מאסר, בהם היו חיינו תלויים לנו מנגד, אירע הנס. זכינו לצאת לחופשי. היה זה בהשתדלותו של הרב הלוי מצנעה, שהתחנן על נפשנו בפני האימאם בכבודו ובעצמו. בחסדי ה' התרכך ליבו של האימאם הקשוח, והוא נאות להעניק לנו חנינה. כך יצאנו מאפילה לאור גדול."

אולם, צרת הכלל לא פסקה. גזירת היתומים נמשכה עוד שנים רבות והוסיפה להטיל את צילה הקודר על חייהם של אחינו בני ישראל בתימן. וככל שנתארכו הצרות – גדלה והתחזקה הכמיהה לשוב לארץ הקודש, ארץ אבותינו, בה נוכל לחיות ללא פחד ובה לא יוסיפו הגויים לרדפנו על צווארנו.

והנה, עתה הגיע היום המיוחל. שערי ארץ ישראל נפתחו לרווחה. לאחר השתדלויות רבות נאות האימאם להרשות את יציאת היהודים מתימן, בתנאי שישאירו בה את רכושם. רבבות יהודים נלהבים החלו נוהרים לעדן, המושבה הבריטית שעל חוף ים סוף, אליה הגיעו עשרות "ציפורי ברזל" להעלותנו ארצה. בשבוע שעבר, ביום ט"ז בחשון, החל מבצע העלייה, מבצע "מרבד הקסמים". בשבוע זה בלבד הועלו כבר ארצה שלושים אלף יהודים, והנהירה הגדולה עדיין נמשכת. מכל קצווי הארץ מתקבצים הנה היהודים, מי ברגל ומי על גב בהמה, ובפיהם תפילה אחת: לזכות להגיע במהרה לארץ האבות. גם משפחתנו ממתינה לתורה לעלות. אתמול ליווינו לאווירון את דודי, ר' שלום גרידי, ומשפחתו. דודי עלה לאווירון כשספר תורה בזרועותיו ועיניו בורקות באושר. ובכל זאת, כשנפרד ממנו אבי באומרו: "עכשיו, בארץ ישראל, נוכל לחיות כיהודים באין מפריע" – נענה דודי ואמר באנחה: "הלוואי, ריבונו של עולם! מי יודע אם שם לא יעמדו בפנינו נסיונות חדשים... כל מקום ונסיונותיו... מי יתן והקב"ה יאזרנו כוח לעמוד בכל הקשיים והמכשולים ולדבוק בתורתו באמת ובלב שלם, בכל מקום שהוא!"

"על כנפי נשרים" – עולי תימן בבטן המטוס

במלים אלה נפרד דודי מאיתנו. וכשאני יושב עכשיו באוהל שבמחנה ההמתנה, לא הרחק מהנמל היפהפה של עדן, באב-אלמנדאב, ונהמת מנועי האווירונים עולה באוזני כמנגינה עריבה – חוזרות מלותיו ועולות שוב ושוב בזכרוני, ומבוכה ממלאת את נפשי. מועקה סתומה משתרבבת לתוך השמחה הגדולה שבלב. האומנם ייתכן הדבר, שגם בארץ ישראל יעמדו בפנינו קשיים בשמירת התורה, עליה מסרנו את נפשנו כל הדורות? אנא, ריבונו של עולם, אזרנו ואמצנו ותן בנו כוח לעמוד בגבורה בכל הנסיונות ולעובדך תמיד באהבה ובלב שלם!

חדש, ישן ומעורר עניין

מבצע החיסון נמשך

מבצע החיסון נגד הפוליו – נמשך, והשבוע מתחסנת האוכלוסיה המבוגרת עד גיל 40. מעריכים כי מבצע החיסון כולו יסתיים תוך עשרה ימים.

משרד הבריאות אומר כי דעתו לגבי גיל המחוסנים לא השתנתה ואין בכוונתו לחסן אנשים שעברו את גיל ה־40. אותם שמבקשים להתחסן – יעשו זאת ביוזמתם ובאחריותם. ההחלטה לא לחסן – כך נאמר – אינה נובעת משיקולים כספיים, שכן מנת חיסון אחת עולה 10 אגורות בלבד.

עניין טאבה – לאחר הבחירות

מצריים הסכימה לדחות את ביצוע פסק הבוררות הבינלאומי על טאבה עד לאחר הבחירות בישראל, וזאת כדי להוציא את העניין ממאבק הבחירות בישראל.

גרמניה המזרחית שוקלת שילומים

גרמניה המזרחית שוקלת הענקת כספי שילומים לישראל על פשעי הנאצים בתקופות השואה. בעוד גרמניה המערבית שילמה במשך השנים סכומים גדולים כשילומים על פשעי הנאצים, דחתה גרמניה המזרחית עד כה את כל הפניות בעניין זה.

בג"צ אישר את פסילת "כך"

חמשת שופטי בית המשפט העליון דחו את ערעורה של סיעת "כך" (בראשותו של ח"כ מאיר כהנא) על החלטת ועדת הבחירות המרכזית לפסול אותה מלהשתתף בבחירות.

בנימוק שניתן לפסק הדין כתבו השופטים, כי בפרסומיה, נאומיה, הצעותיה ופעולותיה של תנועת "כך" יש משום הסתה לגזענות. לאחר שניתן פסק הדין המליץ ח"כ כהנא לתומכיו שלא להצביע בבחירות בעבור אף מפלגה אחרת.

לעומת האישור לפסילת "כך" – החליט בית המשפט העליון לדחות את ערעורן של כמה סיעות, שדרשו לפסול את "הרשימה המתקדמת לשלום" מלהשתתף בבחירות לכנסת.

תוכנית כלכלית לאחר הבחירות

צופים כי לאחר הבחירות תהיה תוכנית כלכלית חדשה, שבין היתר תכלול פיחות של 10%–15%, קיצוץ של מאות מליוני שקלים בתקציב המדינה וייקור נוסף של חלק מהמצרכים המסובסדים. לא ייפלא איפוא, כי הדולר השחור נמצא בימים אלה, שלפני הבחירות, בעלייה.

האוזון – בוועידה בינלאומית

בפתיחת ועידה מדעית בינלאומית מטעם האו"ם, העוסקת בבעיות האטמוספירה, הודיע אחד המומחים המשתתפים בוועידה, כי שכבת האוזון העוטפת את כדור הארץ ממשיכה להתדלדל, ועקב כך חודרות יותר קרניים אולטרה סגולויות, המסוכנות לעור ולעיניים. ובנוסף לזאת – שכבת האוזון המדולדלת גורמת להתחממות כללית של כדור הארץ, דבר המסכן את כלל בעלי החיים והצמחייה.

אחד הדברים שהוכח כי גורמים להרס האוזון הוא השימוש ב"ספריים" למיניהם. ועל כן אמר המומחה, כי יש לפעול על מנת למנוע שימוש במוצרים כימיים הפוגעים באוזון.

7 חיילים נהרגו בהתפוצצות מכונית תופת

7 חיילי צה"ל נהרגו ו־8 נפצעו בהתפוצצות מכונית תופת בתוך שטח לבנון, כ־300 מטרים לפני מסוף הגדול במטולה.

מכונית פרטית לבנונית, שנסעה במהירות רבה, התפוצצה סמוך לשיירת כלי רכב של צה"ל, שעשתה דרכה אל תוך שטח לבנון. הפיצוץ העז נשמע בכל רחבי האיזור, ומיד הגיעו למקום צוותי הצלה והעבירו את הנפצעים לבתי החולים.

במכונית התופת היו כ־200 ק"ג של חומר נפץ, ולהערכת גורמים צבאיים היא עברה כמה מחסומים עד שהגיעה למקום בו התפוצצה. ייתכן כי הכוונה המקורית היתה לפוצץ את המכונית ממש במסוף במטולה, אך כשהבחין הנהג־המתאבד שבמכונית בשיירת כלי הרכב, החליט לפוצץ עצמו עוד לפני מסוף הגבול.

בקצרה

כל העובדים השכירים יקבלו במשכורת הקרובה פיצוי חד פעמי בשיעור 4.5%, וזאת בגלל ההתייקרויות שהיו בחודשים האחרונים.

מכונית ממולכדת התפוצצה ברובע מגורים בביירות, ועקב ההתפוצצות מצאו מותם 3 אנשים ו־33 נפצעו.

סופות גשמים ושטפונות היו באיזור הערבה ויריחו, וכביש הערבה נסגר לתנועה. ובימים הקרובים צפויה ירידת גשמים ברחבי הארץ, מצפון עד דרום.

גלגל שניתק ממשאית נוסעת פגע בעוצמה רבה בהולך רגל בגבעת אולגה, העיפו אל תעלת ניקוז שבצד הכביש ופגע בראשו ובעמוד השדרה שלו.

100 מליון סינים – שהם כ־9% מכלל האוכלוסיה בסין – סובלים מתת תזונה. מרבית הסובלים הם ילדים עד גיל 3, הלוקים בעוד מחלות כמו אנמיה ורככת.

ענף ההדרים מציע תעסוקה לדורשי העבודה שנפלטו בתקופה האחרונה ממעגל העבודה. הענף זקוק לתוספת של 3,500 עובדים לתקופה של חצי שנה, המתחילה בימים אלה עם ראשית קטיף פירות ההדר.

הוטבעו סירות מחבלים

אנשי חיל הים הטביעו שלוש סירות גומי של מחבלים. הסירות הגיעו מלבנון ונוסעיהן התכוונו לתקוף מטרות בישראל.

"רצינו להרוג יהודים!"

4 צעירים ערביים מהכפר מג'דל כרום שבגליל המערבי נעצרו כחשודים בניסיון לרצוח יהודים על ידי מכירת תאנים שבתוכן הטמינו שברי זכוכית.

העניין התברר כאשר תושבת טבעון התלוננה במשטרה, כי בתאנים שרכשה נתגלו שברי זכוכית. המשטרה פתחה בחקירה ועצרה את 4 הצעירים. 2 מהם הודו בחקירתם כי הטמינו את השברים בתוך התאנים, וכשנשאלו מדוע עשו זאת, השיבו: "רצינו להרוג יהודים!"

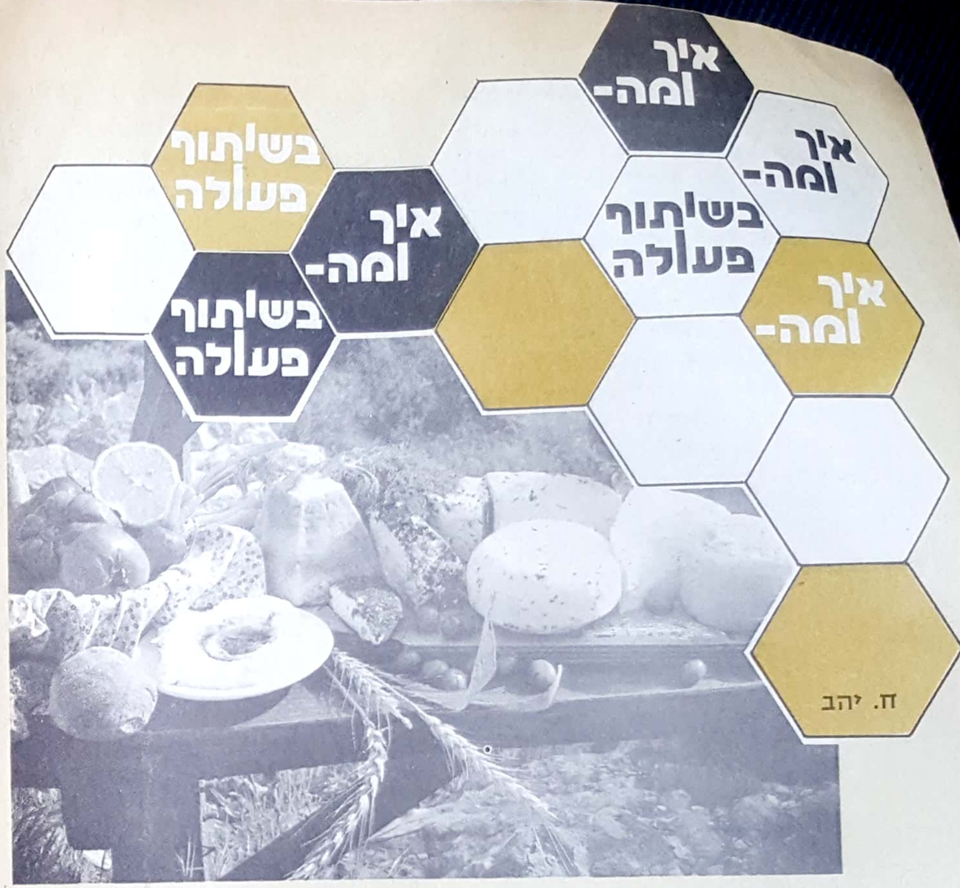
בריה"מ פתחה גנזכיה

במסגרת הסכם שנחתם בין ברית המועצות לארצות הברית התירו הסובייטים זו הפעם הראשונה לאנשים מהמערב להעתיק מסמכים מתקופות השואה, הנמצאים בגנזכים בברית המועצות.

בברית המועצות מצוי כשליש מכלל החומר העולמי מתקופת השואה, כולל מסמכים בעניין היהודים שגרו בחבלי ארץ השייכים כיום לברית המועצות.

כן קשרים, לא קשרים?

סין הודיעה כי אין לה כל תוכנית לכונן יחסים דיפלומטיים עם ישראל, והיא אף מכחישה כי קיימים בינה לבין ישראל דיונים על פרוייקטים משותפים. ואולם בארץ נמסר, כי ישראל וסין הקימו שתי חברות לביצוע פרוייקטים משותפים, וכי סגן מנהל משרד החוץ הישראלי הגיע לצורך זה לפקין.

מוצרי חלב

בחנות המכולת, על המדפים במקרר, ניתן למצוא סוגי גבינות שונים: יש גבינה לבנה רכה, גבינה קשה ומלוחה, גבינה צהובה והכל באחוזי שומן שונים.

כמה שלבים עובר החלב, ממנו עשויה הגבינה, עד שהוא הופך למוצר מוגמר וארוז בחבילות?

ספקי החלב

ספקית החלב החשובה ביותר בעולם היא הפרה, ואחריה – העיזים והכבשים. ישנן חיות ובהמות נוספות המספקות חלב, אך לא נציין אותן משום שאין הן כשרות, ומשום כך נפסל חלבן לשתייה.

מרכיבי חלב הפרה הם אלה: שומן: 3.2% . חלבון: 2.9% . מינרלים: 0.7% . מים: 88.5% . סוכר חלב (לקטוז): 4.6% .

החלב הוא בעל ערך תזונתי רב על־אף שמרכיבו העיקרי הוא המים.

שלבי ייצור הגבינה

לאחר החליבה מתחיל יצור הגבינה על שלביו:

א. קבלת החלב במחלבה – בשלב זה הוא עובר מערך בדיקות, הבא להבטיח את איכותו.

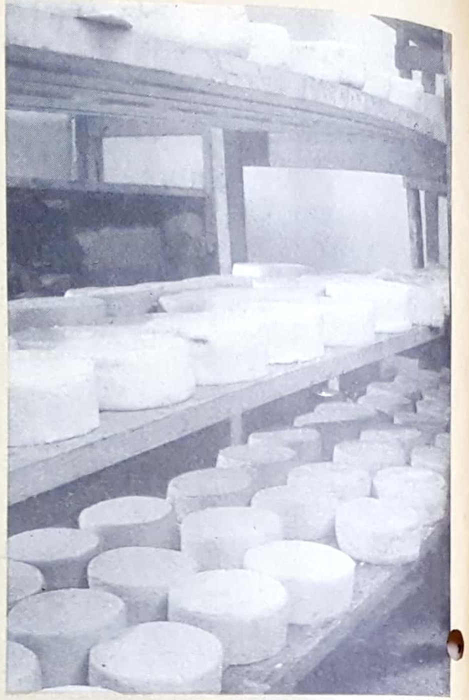
ב. פיסטור החלב – בשלב זה מורחקים החיידקים, העלולים להיות מקור סיכון, וזאת על ידי חימום החלב ל־70–80 מעלות צלזיוס למשך 15 שניות, כך שהוויטמינים החשובים שבחלב **אינם** נשמדים או נפגמים, אך החיידקים מושמדים. תהליך זה נקרא פסטור, על שם ממציאו – לואי פסטר.

ג. הרחקת השומן מן החלב.

ד. הקרשת החלב ויצירת קריש הגבינה.

ה. הפרדת קריש הגבינה מן הנוזלים.

בסקר שנעשה בארץ לפני שש שנים התברר כי צריכת גבינה לבנה לשנה היא בממוצע לנפש 11.1 ק"ג, וזה אומר כי אנו ניצבים במקום הראשון בעולם בצריכת גבינות לבנות.

שמנת

אך הגבינה לסוגיה היא רק חלק ממוצרי החלב:

כאשר מניחים לחלב לעמוד זמן מסויים, תוך שמירה מפני קלקול והחמצה, עולה שומן החלב וצף על פני שאר החומרים, שכן השומן קל מהם. שומן החלב ידוע לנו בשם: שמנת.

בימינו, אין ממתינים במחלבות עד אשר יצוף שומן החלב מעל שאר החומרים מאליו, אלא משתמשים לשם כך במכונה מיוחדת הנקראת מַפְרֵדָה (או: צנטריפוגה). מכונה זו, אליה מוכנס החלב, מסתובבת במהירות, ואז מכוח התנועה הסיבובית, נזרקים לצדדים חלקי החלב הכבדים, והשומן הקל המתרכז באמצע – הוא השמנת.

חמאה

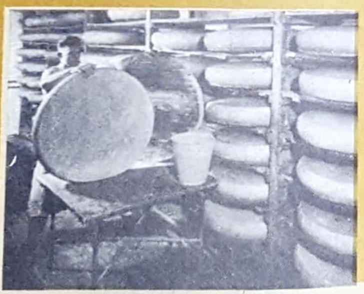
מן השמנת מייצרים מוצר נוסף – החמאה.

תהליך הפיכת השמנת לחמאה מכונה חביצה. לפנים נהגו להשתמש לשם כך במַחְבֵּצָה, שלא היתה אלא כלי־עץ בו הניחו את השמנת, ובעזרת כף־עץ גדולה חבטו בה כדי לסלק את המים. היום, כמובן, התהליך משוכלל יותר ונעשה בעזרת מיכון.

אבקת חלב

נסיים באבקת־החלב, שאינה אלא חלב יבש, אשר אודו ממנו המים. על־ידי המסת האבקה במים אנו מקבלים שוב חלב נוזלי.

בעיות הכשרות הקשורות באבקת החלב אינן נובעות מן הצורך לאדות את מרכיב המים שבו, אלא משום שהיצרנים מכניסים לתוך אבקת החלב מרכי־בים שונים, שכשרותם מפוקפקת, וזאת כדי לשמור על צורת אבקת־החלב.

* * *

והפעם, שלא כרגיל, נבקש מכם לשלוח **ציורים** ולא שירים. בציורים צריכים להופיע מוצרים שונים המופקים מן החלב. הציורים היפים ביותר יתפרסמו אי"ה.

חדש, ישן ומעורר ענין

הרופאים מתכוונים לפתוח בשביתה

הרופאים בבתי החולים הממשלתיים עומדים לפתוח בשביתה, והמערכת הרפואית תעבוד במתכונת שבת עד הודעה חדשה.

הרופאים תובעים לפתוח במשא ומתן מיידי על הפעלת משמרת שנייה.

שביתות ועיצומים

גל שביתות ועיצומים פוקד בימים האחרונים את המשק. בין היתר שוב־תים ונוקטים עיצומים: מורי בתי הס־פר העל יסודיים, עובדי בתי המשפט, רופאי המדינה, עובדי הבנקים ועוד. אין זאת אלא שמועד הבחירות הקרב והולך הוא שממריץ את השובתים לנצל את ההזדמנות על מנת להשיג בשעת כושר זו הישגים שונים, דבר שבימים רגילים קשה פי כמה.

בריה"מ מתכוננת לשגר מעבורת חלל

ברית המועצות מתכוננת לקראת שיגור ראשון של מעבורת חלל, וההכנות לכך נשלמות והולכות. בשלב ראשון תשו־גר מעבורת בלתי מאויישת, ובשלב מאוחר יותר ייצאו במעבורת לחלל שניים או שלושה קוסמונאוטים.

המעבורת הסובייטית דומה בצורתה למעבורות החלל האמריקאיות.

הבחירות בשער

בשעה שגליון זה יגיע לידיכם יהיה זה כבר לאחר הבחירות לכנסת ה־12 שה־הכנות לקראתן הן עכשיו, בשעת כתי־בת הידיעה, בעיצומן.

2,894,267 בעלי זכות בחירה עתידים להצביע בכ־5000 קלפיות שיוצבו ברחבי הארץ.

בקבוקי תבערה על משאית גז

אסון כבד נמנע בחסדי ה' כאשר שני בקבוקי תבערה, שהושלכו על משאית שהובילה בלוני גז, החטיאו את מט־רתם.

הדבר היה בכביש המוביל משפר־עם לחיפה. שני צעירים השליכו את הבקבוקים בעת שהמשאית חלפה על פניהם, והבקבוקים התנפצו על הכ־ביש.

יותר יעיל מפצצת אטום...

אזרח אוסטרלי המציא מלכודת אלקט־רונית לתיקנים (ג'וקים – בלשון המדוברת). עד כה הצליחו התיקנים לעמוד בפני כל אמצעי ההדברה, ומד־ענים אף טוענים שגם לאחר הפצצה אטומית ישרדו התיקנים. אך המלכודת האלקטרונית שהומצאה עתה הוכיחה את עצמה – ומתוכה לא יצא אף תיקן חי...

קשיי התחבורה בארץ

תאונות הדרכים שהיו בכבישי הארץ בשנה הקודמת גרמו נזק כספי בשיעור 460 מליוני דולרים.

בארץ יש כיום 900 אלף כלי רכב והם נעים על פני 13 אלף קילומטרים בלבד. לא ייפלא שבגוש דן מהירות הנסיעה היא 36 קילומטרים לשעה, ובעתיד היא תלך ותקטן עוד יותר, עד כי בעוד 4 שנים – כך צופים – תהא המהירות 20 קילומטר לשעה בלבד.

9 מחבלים נלכדו

9 מחבלים נלכדו על ידי חיילי צה"ל וצד"ל בשני אירועים שונים שהיו בו־זמנית בדרום לבנון.

7 מחבלים נלכדו בכפר שיעי, לא־חר שהשתלטו שם על דירת מגורים, בה ביקשו לשהות כמה שעות בטרם ימשיכו לגבול ישראל. מטרתם היתה לחדור לאחד מיישובי הצפון. באותה דירה, שאליה חדרו המחבלים, מתגורר חייל צד"ל. אביו הצליח לחמוק מה־מחבלים ודיווח על המאורע למפקדת צד"ל שבכפרו. חיילי צד"ל חשו למ־קום, ניהלו עם המחבלים משא ומתן במשך שעתיים, ובינתיים הצליחו בני הבית להתחמק מהמקום. לאחר שהמ־שא ומתן נכשל ירו החיילים לעבר הבית עד שהמחבלים הסכימו להסגיר את עצמם. ברשותם נתגלה ציוד לחימה רב מאוד.

באירוע אחר שהתרחש באותה עת – נלכדו על ידי חיילי צה"ל שני מחבלים שהיו בדרכם לבצע פיגוע באחד מיישובי אצבע הגליל.

זהירות – כלבת!

עשרות תושבים בשכונת פסגת זאב בירושלים חוסנו נגד כלבת, לאחר גילוי מקרה נוסף של כלבת בשכונה.

זהו המקרה התשיעי בו מתגלה בעת האחרונה בעל חיים נגוע בכלבת בירו־שלים. הציבור נקרא איפוא להישמר מפני בעלי חיים המשוטטים ברחוב.

○

שמונה בתי מלון בצפת הודיעו על סגירתם במחאה על המיסים הג־בוהים שדורשת מהם עיריית צפת. המלונאים טוענים, כי עקב השפל בתיירות אין הם מסוגלים לעמוד בנטל המיסים.

שישה מחבלים נהרגו בהיתקלות עם חיילי צד"ל באיזור הביטחון בדרום לבנון. ברשות המחבלים נמצאו אמצעי לחימה רבים, והם כנראה תכננו להתפצל לכמה חוליות ולהפעיל מטעני צד נגד צה"ל וצד"ל.

אירן ועירק יחדשו בימים הקרו־בים את שיחות השלום ביניהן, המתנהלות בג'נבה, שיחות שהופסקו לאחר שהגיעו למבוי סתום.

הופצצו מפקדות מחבלים

כחמישים מחבלים נהרגו ושורה של מפקדות מחבלים נפגעו בהתקפה ש־ביצעו מטוסי חיל האוויר הישראלי 48 שעות לאחר פיגוע מכונית התופת ליד הגדר הטובה.

ארגון ה"ג'יהאד האיסלמי" איים לפגוע בחייהם של שני בני ערובה אמריקאים שבידיו, כדי לנקום בדרך זו על התקפות חיל האוויר הישראלי בדרום לבנון.

נחשפו מחבלים האחראים למכונית התופת

זרועות הביטחון חשפו את המחבלים שסייעו למחבל־המתאבד לפוצץ את מכונית התופת סמוך לגדר הטובה, פיצוץ שבעקבותיו נהרגו ונפצעו חיילי צה"ל.

החולייה התארגנה, כפי הנראה, מחוץ לאיזור הביטחון, אך הרכב הוכן באיזור הביטחון.

פגישת תיאום בעקבה

חוסיין, מלך ירדן, מוברק, נשיא מצריים וערפאת, ראש אש"ף התכנסו במפתיע לפגישה בעקבה שבירדן, וזאת כדי ליצור ביניהם תיאום מדיני לקראת ההכרזה הצפויה על מדינה פלשתינית.

צרעות תקפו ילדי גן

נחיל צרעות תקף ילדי גן בירושלים ו־13 מהילדים נעקצו. הילדים שיחקו בחצר הגן, כשלפתע הגיח נחיל צרעות המקנן באיזור ותקף את הילדים שנמ־לטו באימה.

למקום הוזעקה ניידת טיפול נמרץ והגישה לנפגעים טיפול ראשוני. אחר הועברו הילדים לתחנת מגן־דוד־אדום ו־3 מהם אף הועברו לבית חולים, משם נמסר כי אין נשקפת להם סכנה.

הדף, ישן ומעורר עניין

מחבלים וחומרי חבלה בגרמניה

[illegible]ק רב הוחרם בבתי מחבלים שנעצרו [illegible]רמניה. מלאי הנשק כלל, בין היתר, מקלעים, 25 רימונים, כמה קילוגרמים של חומרי נפץ ונפצים. הנשק נתגלה בחיפושים שנערכו בבתיהם של 14 פלשתינאים ב־4 ערים בגרמניה. כמו כן נתגלו ברשותם מסמכים מזוייפים של מדינות שונות. העצורים הם חברי ארגון המחבלים של אחמד ג'יבריל.

מעריכים כי העצורים תיכננו פיגועים במטרות ישראליות ואמריקאיות לקראת הבחירות בשתי מדינות אלה.

"כלב משווה ריחות"

משטרת מערב גרמניה "הכניסה לשירות" כלב גישוש המסוגל לזהות פושע ממרחק רב, גם שנה לאחר ביצוע הפשע. הכלב, המוגדר כ"כלב משווה [illegible]ות", אינו חייב לרחרח את החשוד [illegible], אלא ניתנת לו "דוגמה" של ריח החשוד, בתוך שפופרת קטנה, ואחר כך מציגים בפניו חפץ כלשהו שנמצא במקום הפשע – אם אכן זהים שני הריחות, מחזיר הכלב את השפופורת למאלפו.

הכלב שהוכנס לשירות, כבר אילץ חשוד אחד להודות בפשע. ועתה ממתינים עוד שלושה כלבים מסוג זה לגיוסם.

הבחירות מאחורינו

לפי תוצאות הבחירות מתברר כי המפלגות המייצגות את הבוחרים שומרי התורה והמצוות הגבירו עד מאוד את כוחן – דבר המוכיח על גידול בציבור זה בארץ.

שתי המפלגות הגדולות הליכוד (שקיבל 39 מנדטים) והמערך (שקיבל 38 מנדטים) מנסות בימים אלה אפשרויות שונות להרכבת קואליציה, שתכלול כמובן את נציגי המפלגות הדתיות.

בתי כנסת "נעלמו" בגרמניה

מאות בתי כנסת שהועלו באש בגרמניה הנאצית ב"ליל הבדולח", לפני 50 שנה, משמשים היום כמחסנים, חנויות ודירות מגורים. אומנם בכמה ערים גדולות שוקמו כמה בתי כנסת וחודשו בהם התפילות, אך בערים הקטנות ובעיירות "נעלמו" בתי הכנסת, ואין עליהם אפילו לוחות זיכרון!

האיסלנדים הצביעו... נגד כלבים

במשאל עם שנערך ברייקיאוויק, בירת איסלנד, הצביעו התושבים נגד החזקת כלבים בעירם.

משך 50 שנה נאסרה החזקת כלבים בעיר, ואולם לפני 3 שנים נתנה העירייה אישור לכך. עתה, בעקבות המשאל, שוב תיאסר החזקת כלבים, והדבר גורם גאווה לתושבי רייקיאוויק, המשתבחים בעירם אשר נחשבת לעיר הפחות מזוהמת בעולם...

רעידת אדמה באלג'יריה

רעידת אדמה חזקה, שעוצמתה 6 מעלות בסולם ריכטר, זיעזעה את אלג'יריה למשך מספר שניות. היתה זו רעידת האדמה החזקה ביותר שידע המקום משך שנים, ובמקומות מסויימים תקפה בהלה אלפי אנשים. בינתיים לא ידועים פרטים על נפגעים או נזקים.

ארבעה קורבנות בדרך לירושלים

בפעולת טירור רצחנית, שביצעו מחבלים נגד אוטובוס אגד שנסע מטבריה לירושלים – ניספו אם ושלושת בניה הפעוטים.

כשעשה האוטובוס דרכו בסמוך ליריחו הושלכו עליו מן המארב שלושה בקבוקי תבערה והעלוהו בלהבות. מרבית הנוסעים הצליחו להימלט מהאוטובוס הבוער. אך ילדי משפחת וייס – נתנאל בן השלוש וחצי, רפאל בן השנתיים ואפרים בן עשרת החודשים – שעשו דרכם עם הוריהם לשמחה משפחתית בירושלים, נלכדו בלהבות. אביהם כבר היה מחוץ לאוטובוס, אך אמם – רחל וייס הי"ד – שסוככה על הילדים, ניסתה לאסוף אותם וסירבה לעזוב בלעדיהם את האוטובוס הבוער – נספתה אף היא עימהם.

הלוויתם ההמונית של ארבעת הקורבנות הקדושים יצאה משכונת שערי חסד בירושלים, שם מתגוררים הוריה של האם הי"ד. בין דברי ההספד שנישאו אמר אחיה של המנוחה להוריו: **"אברהם אבינו הקריב עקידה אחת לקב"ה, ואלו אתם הקרבתם ארבע עקידות בבת אחת."**

ראש ישיבת "תורה אור", הגאון רבי חיים שיינברג, שהיה אף הוא בין המספידים, קרא לציבור לערוך חשבון נפש, להתעורר לתשובה שלמה ולהרבות בלימוד התורה.

מסע ההלוויה להר הזיתים התנהל ברחובותיה של ירושלים, כשתושבי העיר וקהל המלווים מזילים דמעות אחר האם ושלושת ילדיה הרכים.

נדחה שיגור המעבורת הסובייטית

שיגור הבכורה של מעבורת החלל הסובייטית הושעה ברגע האחרון, עקב שיבוש כלשהו שחל במתקן השיגור – דבר שגרם להפסקה אוטומטית של הניסוי 51 שניות בלבד לפני שעמד להתבצע. השיגור נדחה איפוא בימים אחרים.

קארלוצ'י במזרח התיכון

שר ההגנה האמריקאי קארלוצ'י נועד לשיחה עם המלך חוסיין ודן עימו על הסיכויים להשכנת שלום במזרח התיכון ועל שיתוף פעולה צבאי בין ארצות הברית לירדן. השר האמריקאי אמור להגיע בימים הקרובים גם לישראל.

בקבוק תבערה בירושלים

בקבוק תבערה הושלך על כלי רכב ישראלי שנסע בשכונת ואדי ג'וז שבמזרח ירושלים. הבקבוק פגע בשמשה האחורית של הרכב, ניפץ אותה והתלקח בתוך המכונית. שלושת נוסעי המכונית נפצעו – שניים מהם קל, ונוסעת אחת נפצעה באורח בינוני, והיא סובלת מכוויות של 30% בכל חלקי גופה.

נעצרו משליכי בקבוקי התבערה

בעקבות הפיגוע הקטלני, בו מצאו מותם בני משפחת וייס הי"ד בדרכם לירושלים, נעצרו אנשי החולייה שביצעה את המעשה הנפשע. שניים מהעצורים הודו במעשה, והם חשודים גם בפיגועים נוספים.

חיילי צה"ל הרסו את בתיהם של מבצעי הפיגוע ועל יריחו הוטל עוצר.

בקצרה

מחישובים שנערכו עולה, כי עלות הבחירות לכנסת ה־12 מסתכמת בכ־75 מליוני דולרים!

סקר דעת קהל שנערך בארצות הברית לקראת הבחירות שם מורה כי היהודים מעדיפים את דוקאקיס על פני בוש ביחס של 4 ל־1.

נהג מונית מבאר שבע, שגבה 1.90 ש"ח יותר מהתעריף בעבור נסיעה מיוחדת, נקנס ב־1500 ש"ח, ורשיון הנהיגה שלו נשלל ממנו לתשעה חודשים.

אירן זקוקה ל־80 מיליארדי דולרים על מנת לשקם את כלכלתה, שנהרסה במלחמה. והיא חפצה להשיג את הסכום הזה כסיוע כספי ממדינות המערב.

המלח

ז. יהב

המלח כמשל

בוודאי כבר נתקלתם במצב שבו אתם מכירים שני ילדים: עדינים, נחמדים, טובי־לב, יראי־שמיים, ובמלים אחרות – ילדים כמעט מושלמים. אך כל זאת נכון רק כאשר אין הם נפגשים. כאשר הם נפגשים, הופכים שני־הם, באורח פתאומי, לבעלי תכונות הפוכות לאלה שציינו.

– מדוע?

שמעתי פעם משל נאה, הממחיש את הדברים: האם ניסיתם פעם לטעום ממרק שלא הוכנס בו אפילו קמצוץ מלח? – מוטב שלא תנסו; טעמו תפל ביותר.

ולהיפך, האם טעמתם פעם מצלחת מלח שיש בה גם מעט מרק? – בטוחתני שלא ניסיתם לעשות זאת וגם לא תנסו.

מעט מלח מוסיף לתבשיל טעם טוב, אך כמות גדו־לה של מלח רק פוגמת בטעמו. והנמשל מובן...

בכתבה זו נעסוק במלח.

תפקידיו

בזמן שהיה בית המקדש קיים, היה המלח חלק בלתי נפרד מקיום מצוות הקורבנות, כנאמר בחומש ויקרא (ב', י"ג): "וכל קרבן מנחתך במלח תמלח... על כל קרבנך תקריב מלח."

המלח אינו רק מעדן את טעם האוכל ומשביחו, אלא הוא גם חשוב לבריאותנו. גוף האדם, וכן גם גופם של כל בעלי החיים, אינו יכול להתקיים בלי מלח, הואיל והוא שומר על תאי־הגוף. כאשר יחסרו התאים מלח – יחולה הגוף וסופו של דבר – מוות, חלילה.

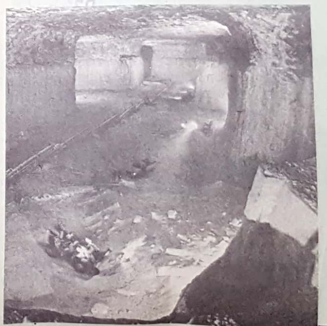
אין זה אומר, שעלינו לטעום מפעם לפעם חופן מלח, בהחלט לא! אנו צורכים את כמות המלח הדרושה לנו עם מזונותינו ומשקינו, גם כאשר אין אנו חשים בכך. (לדוגמה: במים יש מלח, וכמובן בעופות, בדגים ועוד.)

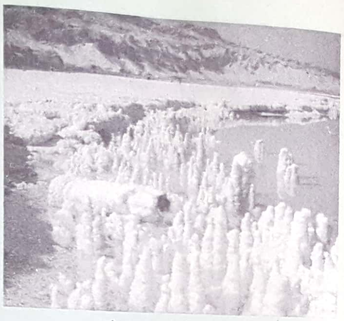
מקורותיו

מלח הבישול מורכב משני יסודות: כלור ונתרן – שניהם חומרים רעילים, אך בהתרכבם הם הופכים למועילים.

מקור המלח העשיר ביותר הוא הים. מימיו מכילים עד 3.8% מלחים שונים, מהם עד 2.7% מלח בישול. הווה אומר: בכל מאה דליי מים הנשאבים מן הים יש יותר משלושה וחצי דליי מלח. נשמע מעט? – אולי! אך הבה

בתוך מכרה המלח

גבישי מלח מאכל על פני ים המלח

רגוע, שליו, נמוך ומכיל 25% מלח – ים המלח

נניח שעלה בידינו ליבש את כל מי הימים שבעולם, לאסוף את כל המלחים ולהעלותם על היבשה. במקרה כזה היינו מקבלים שכבה בעובי של 40 מטרים המתפרסת על פני כל היבשות שבעולם...

קיימים בעולם כמה ימים שמימיהם מלוחים פי כמה ממימי הימים הרגילים. אחד מהם – והוא העשיר ביותר במלחים – הוא ים המלח, הממוקם בדרום ארץ־ישראל. במימיו יש לא פחות מ־25% מלח.

בדומה לים המלח יש גם כשבע מאות (!) ימות (קטנות) מלוחות ברוסיה, וימת המלח במדינת יוטה שבארצות הברית מפורסמת גם היא.

מקור נוסף של מלח הן שכבות מלח עבות המצויות מתחת לפני הקרקע. בעולם מצויים מכרות מלח רבים, שמהם מפיקים מלח בישול ומלח שולחני מהשכבות שמתחת לפני הקרקע.

הפקת המלח

את המלח ממי הים מפיקים בעזרת בריכות שטוחות, הנחפרות בסמוך לים, ואליהן מזרימים את מי הים. המים מתנדפים בחום השמש והמלח נשאר בבריכות. התהליך אינו נעשה בבריכה אחת אלא המים מועברים מבריכה לבריכה עד להתנדפות הסופית של המים ול־התגבשות המלח.

עבודה שונה לגמרי היא הוצאת המלח מן המכרות. חופרים באדמה לעומק רב עד אשר מגיעים לשכבת המלח. מתוכה חוצבים גושי מלח גדולים, שמראם בוהק כמראה אבני חן יפהפיות.

כיום מפיקים בעולם כולו שמונים ושמונה מליון טונות מלח בשנה. רק חמישה אחוזים מכלל המלח המופק משמש לצורכי בישול ותיבול המאכלים. היתר משמש לשימור מזון, לעיבוד עורות ולתעשייה כימית.

תכונות המלח

בפרשת קורח (י"ח, י"ט) נאמר: "ברית מלח עולם היא לפני ה' לך ולזרעך אתך". מסביר רש"י, כי כרת הקב"ה ברית מלח עם אהרן משום שהמלח הוא דבר הבריא ומתקיים ומבריא את אחרים ומשום שאינו מתקלקל לעולם.

*

הפעם נבקשכם לשלוח אלינו מפרי עטכם שירים או חיבורים קצרים, המספרים, בלשון יפה, את המשל המובא בראשית הכתבה ואת נמשלו.

על החומר להגיע למערכת עד עשרה ימים מיום הופעת העיתון.

כורים מובילים מריצות גדושות במלח

חדש, ישן ומעורר עניין

עץ השקמה עבר דירה...

במבצע שארך שלושה ימים הועבר עץ שקמה ענק, שגילו מוערך בחמש מאות לפחות, מבית דגן אל נאות קדומים שליד יער בן שמן.

עץ השקמה חסם עבודות הרחבה הכרחיות בכביש היציאה מבית דגן לכביש המהיר לירושלים, ועל כן הוחלט להעתיקו למקום אחר. במהלך החפירות לעקירתו שונה תוואי צינור מים ראשי של חברת "מקורות", שעבר בין שורשי העץ. ואולם, גם לאחר החפירה העמוקה לא הצליחו מנופים רבי עוצמה לעקור את השקמה, עד אשר הובא למקום אחד המנופים הגדולים ביותר בארץ. לאחר העקירה נתברר משקל גזע העץ ושורשיו (הענפים הירוקים נגזמו לפני העקירה) – 19 טונות!

במקום החדש ניטעה השקמה ליד עץ זית עתיק, שגילו מוערך באלף שנה לפחות. גם העץ הזה הועתק למקום, בהצלחה, לפני שנים אחדות. השקמה כבר הכתה שורשים במקומה החדש ומדי יום יוצאים ענפים צעירים, המשגשגים ומתארכים במהירות.

נשק ברשות צעירה יהודייה

צעירה יהודייה מארצות הברית נעצרה במכס שבנמל חיפה כשברשותה שני רובי קלצ'ניקוב, אקדח ועוד כלי נשק ותחמושת. הצעירה, המתגוררת לסירוגין בירושלים ובארצות הברית, טענה כי הנשק דרוש לה להגנתה. המשטרה חוקרת אם הרקע הוא פלילי או בטחוני.

נפצעה קשה מאבן

תושבת אלפי מנשה, מרגרט רוזנר, נפצעה קשה בראשה מאבן שהושלכה על המכונית בה נסעה. הכביש בו אירע המקרה הוא אומנם בתחומי "הקו הירוק", אך לאחרונה מושלכות בו אבנים רבות על מכוניות ישראליות, כנראה על ידי צעירים מקלקיליה הסמוכה, המגיעים למקום, מסתתרים בתוך הפרדסים ומשם מגיחים ומשליכים את האבנים.

זהירות, דולרים מזוייפים!

נחשפה רשת זייפני דולרים, שפעלה במרכז הארץ. הרשת נחשפה לאחר חקירה סמויה שהתנהלה משך חודשים אחדים, ועתה החלו אנשיה להפיץ את השטרות המזוייפים בארץ. המדובר הוא בשיטת זיוף חדשה, המקשה לזהות את השטר המזוייף.

נסיון להצית מכונית בטבריה

נסיון להצית מכונית על יושביה היה בטבריה. המציתים שפכו דלק על הכביש, וכאשר עברה המכונית השליכו גפרור במטרה להעלות את הרכב באש.

אנשי ביטחון שחשו למקום השתלטו על הדלק הבוער ועצרו חשודים. המעשה נעשה כנראה על רקע לאומני.

נסיון התנקשות בחיי מפקד צד"ל

מפקד צד"ל (–צבא דרום לבנון), הגנרל לחד, נפצע בעת נסיון התנקשות בחייו. הדבר אירע בביתו שבדרום לבנון. אשה, שנעשתה לאחרונה ידידת משפחתו של לחד ונכנסה לבית ללא כל ביקורת – ירתה לעברו מספר כדורים. מצבו של לחד בינוני.

יש לציין כי מאז קיבל על עצמו את הפיקוד על צד"ל, לפני כ־4 שנים, כבר נעשו מספר נסיונות להתנקש בחייו.

ג'ורג' בוש – נשיא ארצות הברית

בבחירות שנערכו בארצות הברית ניצח מועמד המפלגה הרפובליקנית, ג'ורג' בוש, את יריבו מייקל דוקאקיס, מהמפלגה הדימוקרטית, והוא נבחר איפוא לנשיאה ה־41 של ארצות הברית.

נצחונו של בוש לא היה בגדר הפתעה, שכן סקרי דעת הקהל הראו בבירור את יתרונו על פני דוקאקיס. בוש, שכיהן עד כה כסגנו של הנשיא היוצא רונלד רייגן, ימשיך, כפי הנראה, במדיניותו של קודמו, דבר שנתקבל בקורת רוח ברחבי העולם.

התוכנית הכלכלית מחכה לממשלה

העוסקים בענייני הכלכלה בארץ נערכים לקראת הפעלתה של תוכנית כלכלית חדשה, תוכנית שכפי הנראה לא תופעל לפני הרכבת הממשלה החדשה.

במשרד האוצר הוכנה באחרונה תוכנית שתהווה המשך לתוכנית הכלכלית הנוכחית, והיא תכלול, בין היתר, פיחות בשיעור של 10%–15%, קיצוץ בתקציב המדינה, הקפאת כוח אדם במשרדי הממשלה והמשך השינויים במיסוי, במבנה השכר וכדומה.

תעודות זהות מזוייפות בשטחים

המשטרה חוקרת חשד לפיו הונפקו תעודות זהות מזוייפות, על ידי גורם בלתי מזוהה, לתושבי השטחים. הדבר התברר כשנעצרו שני צעירים ערביים תושבי ג'נין, כשברשותם נמצאו שתי תעודות זהות זהות לחלוטין.

נחש בבית הספר

נחש נלכד על אדן החלון של כיתות לימוד בבית ספר בכפר־שלם, שבמזרח תל אביב. אחד התלמידים הבחין במהלך השיעור בנחש המתנועע על גבי סורגי החלון, והילדים פרצו החוצה בבהלה, עד שהגיע למקום מבוגר שלכד את הנחש.

תושבי שכונת כפר שלם אומרים כי הסביבה כולה נגועה בנחשים ובעכברים מחמת צמחיית פרא ומוקדי זוהמה המצויים בה.

חייל נרצח במושב משואה

חייל מילואים, דוד דניאל הי"ד מאשקלון, נרצח במושב משואה שבבקעת הירדן בידי צעיר ערבי תושב האיזור.

חייל המילואים ישב בשמירה בשער המושב, כשהגיע הצעיר כדי לגבות מאחד מאנשי המושב חוב בסך 120 שקלים. כשדרש ממנו החייל להזדהות בפניו ולהציג את אישורי הכניסה למושב – שלף הצעיר סכין ודקר את החייל. תושב משואה, שחש לעזרת הנדקר, ירה בדוקר והרגו.

במקום בו נדקר דוד דניאל הי"ד נותר ספר משניות, שמתוכו למד ברגעים שקדמו לאירוע הטרגי.

מהומות בטייבה

מהומות, המלוות בשריפת צמיגים וחסימת כבישים, היו בכפר טייבה אשר במשולש, וזאת במהלך מבצע משטרתי שבו נהרסו 15 בתים שנבנו ללא רשיון.

אנשי משטרה, משמר הגבול וחיילי צה"ל הגיעו אל הכפר והחלו בביצוע צווי ההריסה. כשנודע הדבר לתלמידי בית הספר התיכון במקום, עזבו את בית ספרם, ופנו למקום האירוע, שם פרצו תגרות חמורות, שלוו בעשרות פצועים.

עקב התקרית הוחלט בטייבה על שביתת מחאה כללית.

מלחמה ב...עורבים

תושבי שכונה ביהוד מוטרדים משך שבועות אחדים מלהקת עורבים שהתמקמה בשכונה ומטילה אימה על אנרוכז, את תושבי השכונה וגרמו לפציעת כמה מותקפים.

כדי להתגבר על המטרד הזעיקו התושבים את המשטרה, ואחד השוטרים נאלץ לירות באוויר על מנת להבריח את העורבים האלימים. מן הירויות נפגע עורב, שהיה אלים במיוחד, והוא "נעצר" על ידי המשטרה. בימים הקרובים יבוא לשכונה צַפָּר, שינסה לטפל בעניין באופן מקצועי.

מבצע חיסון נגד הפוליו בכל רחבי הארץ

האם ילדך מחוסן??

האם חלפה סכנת הפוליו?

חיסון כל האוכלוסיה עד גיל 40

"סאלק" "סייבין" — מה ביניהם?

אלו כותרות מתוך העיתונות —
ובעצם, מהי מחלת הפוליו, ומדוע ההתרגשות סביבה כה גדולה?
על כל זאת שמענו מפי מיודענו, ד"ר רפאל.

אכן, המחלה קשה ומסוכנת. תפילות רבות נאמרו; רבים שפכו ליבם ודמעותיהם לפני בורא עולמים, שתיעצר המגיפה.

נגיף הפוליו הוא אחד מנגיפי המעיים. נגיפי מעיים גורמים להצטננות, שלשולים והקאות. אך נגיף זה עלול לגרום גם למחלת שיתוק הילדים — מחלת הפוליו.

ואז — מה עלול לקרות, חלילה? בעקבות המחלה נפגעים תאי עצב תנועתיים (האחראים לתנועת האיברים) שבעמוד השדרה. כתוצאה מכך נפגעים השרירים — שרירי הידיים ובדרך כלל שרירי הרגליים, ויוצאים מכלל תנועה ופעולה. נפגעי המחלה זקוקים למכשירים מיוחדים ולטיפול פיזיותרפי ממושך (התעמלות וכדומה) כדי להפעיל רגליהם למרות המגבלות שהמחלה גרמה להם.

והטיפות המרות הללו? מה להן ולמחלה? כיצד הן מונעות הידבקות ומהי פעולתן בגוף?

אכן, שתי טיפות אלו מרות ממרור, ובתוכן — פלאי פלאים — נגיפי פוליו. הכיצד?

בחיסון האחד, המכונה "סאלק", מוזרקים לגוף האדם נגיפי פוליו מומתים. דרך חיסון זו הומצאה על ידי החוקר היהודי האמריקאי יונה סאלק. בשנת תשט"ו אושר תרכיבו לחיסון, והונהג בשימוש בארצות רבות בעולם.

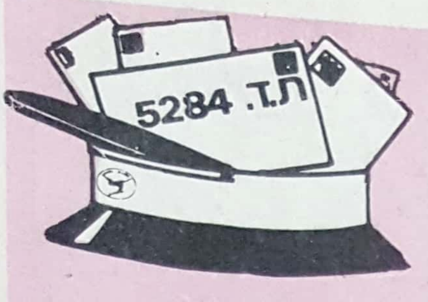
מאוחר יותר הונהג חיסון "סייבין". סייבין, אף הוא חוקר יהודי אמריקאי, פיתח תרכיב זה לפני כ-25 שנה.

וההבדל בין שני התרכיבים?

בתרכיב סייבין מצויים נגיפים מוחלשים של הפוליו. הללו נבלעים בטיפות המרות דרך הפה (מר מאוד, אך לא מכאיב כמחט המזרק, נכון?). בגוף הם גורמים לייצור נוגדנים (הם מוחלשים, ועל כן אינם גורמים, ברוך ה', למחלה עצמה, אך חזקים דיים כדי ליצור נוגדנים). ואז? במקרה שנגיפי פוליו יחדרו, חלילה, לגופו של האדם שחוסן — דרך מי שתייה או מקורות ביוב בלתי תקינים — הנוגדנים שבדמו יתקפו את הנגיפים וימנעו התפרצות המחלה.

מדוע נוהגים לחסן את התינוקות בתחנות "טיפת חלב" שלוש פעמים (בהפרש מספר חודשים בין חיסון לחיסון)? מדוע לא די בחיסון אחד ליצירת הנוגדנים בדם?

אכן — די היה בחיסון אחד אילו מדובר היה על נגיף פוליו מזן אחד בלבד. אולם, בבדיקות ובמחקרים נתגלו שלושה סוגים של נגיפי פוליו. תרכיב-החיסון כולל נגיפים מוחלשים של כל שלושת הסוגים (והכל בתוך אותן שתי טפות מרות!!), למקרה שאחד הזנים לא נקלט כראוי במעי הילד ולא הביא ליצירת נוגדנים — חוזרים על החיסון שלוש פעמים. ואז כולנו בתפילה לבורא העולם שיקויים בנו — "והסירותי מחלה מקרבך... כל המחלה אשר שמתי במצריים לא אשים עליך..."

עופר הוטרר מרחובות מודה על העיתון החינוכי והמרתק. המדורים האהובים עליו: כתבות על גדולי ישראל, היומן המעופף, מדורי החידות והציירים הצעירים. (בהכנת הכתבות על גדולי ישראל מושקעת עבודה רבה, והחומר מלוקט ממקורות רבים.)

שרה מכבי מנויה זמן לא רב על העיתון וכבר הספיקה ליהנות מהעיתון המעניין, החינוכי והמקורי, והיא משגרת ברכת יישר כוח לכל העוסקים במלאכה.

מרים וידיסלבסקי מונה את המדורים החביבים עליה: סבא יהושע, שביעיות באוויר, הבית שעל הגבעה, הסיפורים המנוקדים, הציירים הצעירים ומה הבעיה.

יונתן הרבנד כותב כי זרקור הוא עיתון מוצלח ביותר ואת סיפוריו הוא קורא במתח ובהתרגשות. חבל לו רק שהוא התמנה על העיתון רק השנה ולא קודם לכן, וכן חבל — כותב יונתן — שאין מקבלים את העיתון בכל יום...

בביתו של **עופר בצלאל** מרמת גן נהנים כולם מזרקור — הזורק אור. כל המדורים אהובים עליו, וכשהוא מתחיל לקרוא אין הוא מניח את העיתון עד שגומר לקרוא בו.

ענבל וייס מנתניה שמחה מאוד שהציעו לה להירשם לזרקור ומודה מקרב לב על העיתון המהנה. ענבל מחכה בכל יום בכליון עיניים לבוא זרקור, והיתה שמחה מאוד לו הגדלנו את מספר דפיו פי כמה וכמה.

חני רובינשטיין אף היא קוראת נהנית. חני מחבבת את הסיפור בודדים בלב ים וכן את מדורי החידות. והיא היתה מעוניינת שירבו מדורים המצריכים מחשבה מאומצת!

לאה סויסה משגרת תודה בעבור הטיסה בה זכתה. היא צירפה אליה גם את בני המשפחה ויחדיו נהנו מאוד מהטיסה ובילו שעה נעימה.

משפחת ברקוביץ מרחובות מונה את הסיפורים והמדורים האהובים עליה: חילופין, היבשת השביעית (בעיקר כשמופיעים המכתבים), הבית שעל הגבעה, לקוראים צעירים מדודה צעירה ובשעה קלה — ובני המשפחה מבקשים תוספת של חידות חשבוניות.

היה, יהיה ומעורר ענין

נאום שהביא להתפטרות

יושב ראש הבונדסטאג – הוא הפרלמנט המערב גרמני – התפטר מתפקידו לאחר שבנאום לציון יום השנה ה־50 ל"ליל הבדולח" אמר, כי גרמנים רבים ראו בהיטלר ימ"ש את מושיעם וכי צריך היה להעמיד את היהודים במקומם.

נאומו של יושב הראש עורר סערה, ו־50 מצירי הבונדסטאג עזבו את המקום לאות מחאה.

לאחר מעשה התפטר, כאמור, יושב הראש מתפקידו.

שיא שהייה בחלל

שני קוסמונאוטים סובייטים שברו את שיא השהייה בחלל. השניים שוהים בתחנת החלל "מיר" כבר 326 ימים והם מתכוונים להאריך את שהותם בעוד שבועות אחדים, עד שתמלא שנה לצאתם לחלל החיצון.

שוגרה מעבורת חלל סובייטית

מעבורת החלל הסובייטית שוגרה לחלל שבועיים לאחר המועד המתוכנן (לאחר שברגע האחרון בוטל אז השיגור) – המעבורת ערכה בחלל שתי הקפות של כדור הארץ ולאחר טיסת ניסוי זו נחתה במרכז החלל הסובייטי.

עד כה היה תחום שיגור מעבורות החלל בלעדי לארצות הברית, ועתה, עם הצלחת הניסוי הסובייטי, הצטרפה אף ברית המועצות לתחום זה בחקר החלל.

שמיר מרכיב ממשלה

נשיא המדינה הטיל על יצחק שמיר, ראש הממשלה הנוכחי, להרכיב את הממשלה החדשה. וזאת משום שמרבית נציגי הסיעות המליצו עליו כעל המועמד המתאים להרכבת הממשלה. על פי החוק עומדים לרשותו שלושה שבועות להשלים את מלאכתו, אך אם בפרק זמן זה לא יצליח לסיים את ההרכבה – יש אפשרות להעניק לו ארכה.

בוש ייוועד עם גורבאצ'וב

הנשיא הנבחר של ארצות הברית, ג'ורג' בוש, ייפגש לוועידת פיסגה עם המנהיג הסובייטי גורבאצ'וב, וזאת לאחר שייכנס בעוד כחודש וחצי לתפקידו.

קודמו של בוש, הנשיא רייגן, נועד עם מנהיג ברית המועצות ארבע פעמים.

גל כפור במזרח הים התיכון

גל כפור נדיר פקד בימים האחרונים את מדינות מזרח הים התיכון, ומידות החום ירדו לשפל שכמוהו לא זכור שנים רבות בעונה זו.

בלבנון, בתורכיה, בסוריה ובקפריסין ירד שלג. ואילו בירדן, במצריים ובישראל היו הימים שטופי שמש, אך שררו תנאי כפור ומידות החום ירדו בלילות לאפס.

תלמיד טבע בעת טיול

תלמיד מקרית גת טבע למוות באתר "עין המערה" אשר בנגב. הדבר אירע במהלך טיול מטעם בית ספרו. אתר "עין המערה", השוכן בהר חריף, מוצף מים עד לתקרתו. התלמידים קפצו המימה, ובצאתם הבחינו כי חברם חסר. חיילי צה"ל שהוזעקו למקום סקרו את מערת המים עד אשר הוציאו את הנער ללא רוח חיים.

הפלשתינאים הכריזו על מדינה עצמאית

בוועידת המועצה הלאומית הפלשתינאית, המתכנסת בימים אלו באלג'יר, הכריז ראש אש"ף, ערפאת, על הקמת מדינה פלשתינאית עצמאית, ועל עצמו – כנשיאה של מדינה זו.

ראש הממשלה, יצחק שמיר, אמר בתגובה כי החלטה זו אינה אלא מסווה להמשך מאמצי הטירור של המחבלים לחיסולה של ישראל, כפי שמפורש ב"אמנה הפלשתינאית" – מעין מסמך יסוד של ארגוני הטירור הפלשתינאים, שאחד מסעיפיו מדבר בפירוש על חיסולה של ישראל.

ההכרזה על המדינה הפלשתינאית היתה צפויה, וכדי לקדם פני רעה – הוטל בשבוע האחרון עוצר ביהודה, שומרון ועזה ובאזורים אלו הורגשה נוכחות צבאית מוגברת. הדבר גרם איפוא כי באזורים אלו שקט – אם כי מתוח – שרר בשטחים.

נבדק עניין עונש מוות למחבלים

ועדת שרים מיוחדת תבדוק את נושא עונש מוות למחבלים שנמצאו אשמים בביצוע מעשי רצח אכזריים – הנושא הועלה מחדש בעקבות הרצח האכזרי של רחל וייס ושלושת ילדיה הי"ד ביריחו.

בקצרה

חברת אל־על חנכה קו תעופה לבודפשט, בירת הונגריה. במקביל – גם חברת התעופה ההונגרית תפתח בעוד שבועות אחדים קו תעופה לארץ. בעוד מספר חודשים יהיו לכל אחת משתי החברות שתי טיסות מדי שבוע.

רעידת האדמה הקטלנית, שפקדה את דרום מערב סין, הותירה כחצי מליון סינים ללא קורת גג.

היהודי הזקן ביותר בעולם נפטר במונטריאול שבקנדה בגיל 113. האיש, יוסף ג'ופר, נפטר באופן טבעי ודעתו היתה צלולה עד לרגע האחרון.

16.6% מכלל האוכלוסיה בארץ חיה מתחת למה שמכונה "קו העוני" – המדובר הוא ב־634 אלף נפשות.

מחבלים השתלטו על עמדת או"ם

מחבלים שתעו בדרכם השתלטו על עמדת או"ם בדרום לבנון והחזיקו כבני ערובה ארבעה חיילי או"ם פיניים ועוד אזרח לבנוני שעבד בסמוך למקום. משך שעות ארוכות נערך עם המחבלים – ארבעה במספר – משא ומתן, וללא תוצאות.

לבסוף החליטו המחבלים להסגיר עצמם, מלבד אחד מהם שאחז בידיו את האזרח הלבנוני, אותו הרג מאוחר יותר, לפני שנכנע והסגיר את עצמו.

המחבלים ביקשו להגיע לגבול ישראל, וכנראה תעו בדרך.

שתייה וטלפון לחייבים...

מבצע מיוחד במינו לגביית חובות למס הכנסה, ביטוח לאומי וכדומה התקיים בעפולה: מפקד תחנת המשטרה בעיר זימן לתחנת המשטרה מאה מתושבי העיר והודיע להם כי הם עצורים עד אשר יסדירו את עניין חובותיהם.

החייבים כובדו בשתייה ולרשותם הועמדו קווי טלפון, באמצעותם נתבקשו להסדיר את הצעדים הדרושים לשם תשלום החובות. רוב העצורים אכן הסדירו את החובות, ורק שישה שלא עשו זאת נשארו במעצר.

מטוס קל התרסק בערבה

מטוס ססנה התרסק בערבה, והטייס והנוסע שהיו בו – ניספו. המטוס המריא מאילת צפונה למשימת סיור שגרתית בנתיב קו הנפט אילת־אשקלון. עשר דקות אחר המראתו אבד הקשר עימו. חבר קיבוץ בערבה, שהבחין בפטריית עשן לאחר שהמטוס חלף על פניו, הודיע על כך – והוחל בחיפושים אחר המטוס. לאחר זמן קצר נמצאו שרידי המטוס וגופותיהם של שני הנוסעים. נסיבות התאונה נבדקות.

ספריית זרקור

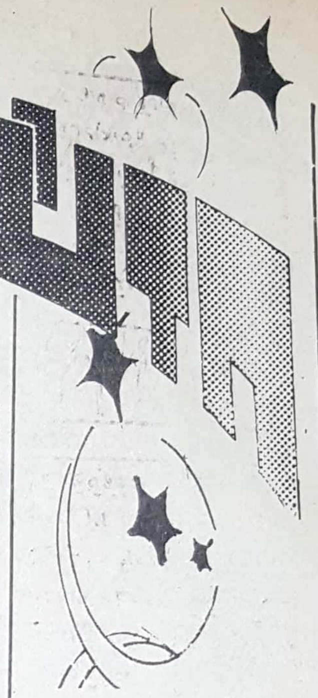
ספרים לילדים ולנוער ברוח היהדות

אל מול פני הסכנה	סיפור גבורה על ילד וצעיר יהודים.	מאת שמואל ארגמן
אוצר המלכים (מנוקד)	קובץ סיפורים מחיי הילדים.	מאת אבי כתריאל
אל גוב האריות	עלילה בתולדות עמנו. תקופת מסעי הצלב. סיפור רב עניין. מעשיר את הקורא בתולדות עמנו	מאת שמואל ארגמן
אחת מתוך הארבע	סיפורה של אחת מתוך החבורה.	מאת לאה פריד
בלוע הארי	עלילה בתולדות עמנו. מרד החשמונאים. סיפור מעניין ומרתק המעשיר את הקורא בתולדות עמנו.	מאת שמואל ארגמן
בבית שלנו חלק א' (מנוקד)	סיפורים מתאימים לגילאי 6–8.	מאת רבקה שזורי
בבית שלנו חלק ב' (מנוקד)	" " "	מאת רבקה שזורי
בדביקות ובגבורה	עלילה רבת עניין בתולדות עמנו. תקופת גזירות השמד. כ־65 שנה אחרי חורבן בית המקדש השני.	מאת שמואל ארגמן
בין חומות המבצר	עלילה בתולדות עמנו. פרק בחיי המהר"ם מרוטנבורג ותלמידו הרא"ש.	מאת שמואל ארגמן
בכל זאת חברים	שלושה סיפורים על ידידות בכל מצב ודביקות במטרה.	מאת שב"י
ברוגז מכובס (מנוקד)	סיפורים קצרים לכל הגילים.	מאת ברכה אהרנרייך
בלב שמח (מנוקד)	סיפורים מהווי חייהם של ילדים.	מאת שרה ברגמן
במשברי הים	עלילות בתולדות עמנו. סיפור רב מתח על הישרדותם בחיים של שני אחים בשואה.	מאת שמואל ארגמן
הילדה שברחה מהמנזר (מנוקד)	סיפור מושך על קורות ילדה מקהילת ביירות.	מאת שמואל ארגמן
הצללת הפליגה בחצות	עמידת גבורה של יהודים בברית המועצות.	מאת שמואל ארגמן
הנועזים בעלטה	עלילה בתולדות עמנו. מרד גטו ורשה.	מאת שמואל ארגמן
הרפתקאותיו של חיים	דינים והלכות בסיפור על קבוצת נערים ומדריכם.	מאת אביגדור פ.
הבית של רבי יוסף	תולדות חיי רבי יוסף קארו.	מאת מירי פאר
הצד השני של הכיתה	חיי כיתה בעיני מורה.	מאת לאה פריד
הקוץ בשושן העמק	שתי הרפתקאות בסיפור אחד.	מאת שרה קיסנר
הגוזלים חוזרים אל הקן (מנוקד)	קובץ סיפורים למועדים ולימי חול.	מאת הדסה ארשת
טובות הארבע מן האחת	סיפורה של חבורת ילדים.	מאת לאה פריד
ימים טובים	סיפורים הקשורים לחגים ולמועדים.	מאת שרה ברגמן
כי בא מועד (מנוקד)	סיפורים הקשורים לחגים ולמועדים.	מאת חנה בן חי
כוכב שנמצא (מנוקד)	קובץ סיפורים שובי לב.	מאת אבי כתריאל
מבצע חידקל	סיפור עלילה מרתק על קורות משפחה יהודית בעיראק.	מאת שמואל ארגמן
מסתורין בסהרה	סיפור אפוף מסתורין שתחילתו בכינוס מדעני אטום בנורבגיה.	מאת שמואל ארגמן
מלכודת	סיפור רב מתח על המלחמה ועל הלוחמים במסיון.	מאת מיכאל בן צבי
תעלומת הכף הכחולה (מנוקד)	סיפורים מחיי היום יום של הילדים.	מאת חנה בן חי
נא להכיר משפחת נהיר, א'(מנוקד)	סיפורים יומיומיים מקורותיה של משפחה. לגיל הצעיר.	מאת רבקה שזורי
נא להכיר משפחת נהיר, ב'(מנוקד)	סיפורים יומיומיים מקורותיה של משפחה. לגיל הצעיר.	מאת רבקה שזורי
עלילותיו של חיים	מידות ומעשים טובים בסיפוריהם של הנער חיים וחבריו.	מאת אביגדור פ.
★ למרות הכל (חדש)		מאת שמואל ארגמן

מעשירים את עולמו של הקורא הצעיר ומקנים לו חוויה ספרותית מהנה שזורה בערכי היהדות

נקראים בנשימה עצורה

חדש, ישן ומעורר עניין

הצלחה בניתוחים מיקרו־כירורגים

שני ניתוחים מיקרו־כירורגים, כלומר – ניתוחים מסובכים הנערכים תחת הגדלה של מיקרוסקופ – בוצעו בהצ־לחה משך כ־20 שעות רצופות בבית החולים ביילינסון.

הניתוח הראשון בוצע בידו של נגר, שביום פתיחת נגרייתו החדשה נקטעה אצבע בידו ונחתכה גם הזרת – 6 שעות ארך הניתוח, האצבע הקטועה חוברה והזרת תוקנה.

מיד עם תום ניתוח זה הגיע לבית החולים אדם שידו נמחצה במכונה ל־ערבול שיש מלאכותי. במקרים מעין אלו – מקובל לבצע קטיעת היד עד מעל המרפק, אך בטכניקה המיקרו־כי־רורגית, שבה השתמשו צוותי המנת־חים בבית החולים, הושתל שריר שנל־קח מבטנו של האיש – ואפשר תיקון היד. ניתוח זה נמשך 12 שעות.

דולפינים הצילו שני מלחים

להקת דולפינים הנחתה בים סוער שני מלחים שניצלו מאונייה טבועה, והו־בילה אותם לחוף מבטחים. הדבר אירע – בעת סערה מול חופי אינדונזיה – האונייה שעל סיפונה עבדו שני ה־מלחים – טבעה, והשניים נתקלו בים הסוער בלהקת דולפינים. הדולפינים הנחו בחרטומיהם את שני המלחים מ־שך כל הלילה, ולעיתים אף נעזרו בד־חיפות, עד שהשניים הגיעו לחופי אי קטן, כשהם בריאים ושלמים. משם הז־עיקו שני המלחים עזרה, וצוותי הצלה יצאו לים והצליחו למשות עוד שלושה מלחים מאותה אונייה טבועה.

מדינות העולם – והמדינה הפלשתינאית

במהלך השבוע שחלף מאז הכריזו הפלשתינאים על מדינתם העצמאית – הכירו כמה וכמה מדינות במדינה זו, ובהן – מצריים, שלדעת רבים הפרה בכך את הסכמי קיימפ־דיוויד שחתמה עם ישראל.

מדינות אירופה הביעו יחס חיובי להכרזתם של הפלשתינאים. ולאחר שהנשיא הנבחר של ארצות הברית, ג'ורג' בוש, התבטא שבהחלטות שנת־קבלו בוועידת הפלשתינאים באלג'יר יש נקודות חיוביות – יצא מנכ"ל מ־שרד ראש הממשלה לארצות הברית להסביר את עמדת ישראל לגבי הח־לטות אלג'יר. המנכ"ל יבהיר כי בדב־רי הפלשתינאים יש הטעיה מכוונת, שמטרתה לרכוש את דעת הקהל הא־מריקאית.

תרגילי התגוננות בבתי הספר

תרגיל התגוננות מפני לוחמה כימית נערך בבתי ספר על־יסודיים ברחבי הארץ. במהלך התרגיל חבשו התל־מידים למשך כ־20 דקות מסכות נגד גז.

בקצרה

תייר מאיטליה מצא את מותו כא־שר פיל פראי, שאותו ביקש לצלם בג'ונגל בדרום סרילנקה, התנפל עליו ומחץ אותו.

רעידת אדמה חזקה, בעוצמה של 7.6 בסולם ריכטר, זעזעה את מערב סין וגרמה למותם של למעלה מ־900 אנשים.

האוכלוסיה הערבית בישראל גד־לה בשנה החולפת באחוז כפול מ־האוכלוסיה היהודית; בעוד האוכ־לוסיה היהודית גדלה ב־1.5%. גדלה האוכלוסיה במגזר הערבי ב־3%.

3 ילדים ניספו בתאונה

3 ילדים, תלמידי תלמוד תורה "אור החיים" שבבית שמש, נספו בתאונת דרכים שהתרחשה בעת שהיו בדרכם ללימודיהם. עוד 32 תלמידים נפצעו באותה תאונה, מרביתם – פצעים קלים.

התאונה החמורה אירעה בשעת בו־קר, בסמוך למושב נוחם שבאיזור בית שמש. אוטובוס, שהסיע את התלמידים לתלמוד התורה, התהפך על צידו – ב־של סיבות שעדיין לא הוברר. 3 ילדים מנוסעיו – נח חזי והאחים מרדכי ואסף נגר – נמחצו מתחת למכונית. שאר הנוסעים – נפצעו.

למקום הגיעו אמבולנסים וצוותי משטרה וחילוץ, שעסקו בחילוץ הנפ־געים ובפינויים.

במושבים צלפון ואשתאול, ששם גרות משפחות הילדים שניספו, הש־תרר אבל כבד עם היוודע דבר האסון. גם על בית שמש, ששם ממוקם תלמוד התורה בו למדו הילדים, ירד אבל כבד והלימודים בתלמוד התורה התנהלו באווירת יגון ועצב.

עירק ואירן מחליפות שבויים

עירק ואירן עומדות להחליף ביניהן שבויי מלחמה פצועים וחולים, וזאת בעקבות הסכם שנחתם בז'נבה עם נ־ציגי הצלב האדום.

המבצע, שייערך בחסות הצלב הא־דום, יימשך כעשרה ימים. בשלב זה יוחלפו 1569 שבויים. יש לציין, כי עירק הכריזה שבידיה בסך הכל 19,000 שבויי מלחמה אירניים, ואילו אירן הודיעה כי בידה 50,000 שבויים עיר־קיים.

פליטי זיהום הסביבה

סוג חדש של פליטים הביא העידן המודרני לעולם – אין המדובר ב־פליטי מלחמה או רעב, אלא באנשים הנמלטים משטחים שהורעלו על ידי חומרים רעילים או כוסו על ידי חול מדברי, כלומר – פליטים הנמלטים מזיהום הסביבה.

מספרם של פליטים אלו מגיע ל־עשרה מליון! והם נמלטים משטחים נרחבים שזוהמו על ידי פסולת רעילה, או – כפי שקורה ברחבי אפריקה – כפרים שלמים כוסו בשכבות חול, דבר שהבריח את התושבים ממקומותיהם, בבקשם שטחי מחיה חדשים.

שר לענייני בטיחות בדרכים

המועצה למניעת תאונות דרכים תו־בעת למנות שר מיוחד בממשלה הע־תידה לקום, שיהיה מופקד על נושא הבטיחות בדרכים וירכז בידיו את המלחמה בקטל בכבישי הארץ.

לפי נתונים סטטיסטיים, ניספו מאז קום המדינה בתאונות דרכים 15,000 בני אדם – פי שניים מהנופלים במל־חמות. בנוסף לזאת – נפצעו בתאונות כ־600 אלף איש!

זהירות – "טיפ־אקס"!!!

משרד הבריאות חוקר את נסיבות מותו של נער בן 14 לאחר ששאף אדים של מדלל "טיפ־אקס".

בעקבות המקרה הורה משרד הבריאות להורים, למורים וכן לבעלי חנויות להרחיק מיני דבק ומדללי טיפ־אקס מבני נוער וילדים, ולמכור להם רק את ה"טיפ־אקס" הנמכר בצורת עט, שכן מבקבוקוני ה"טיפ־אקס" והמדלל ניתן בקלות לשאוף אדים רעילים.

גם משרד החינוך הורה להנהלות בתי הספר להרחיק את התלמידים מ־נוזל ה"טיפ־אקס", והמורים נתבקשו להסביר לתלמידים את הסכנה הכרוכה בו לבריאותם ולחייהם.

אמצעי הגנה להולכים בחושך

בגדים בהירים ו"מחזירי אור" הינם אמצעי הגנה למניעת תאונות דרכים בחשיכה – ממצאים אלו מובאים במח־קר שנערך על הרגלי הליכה.

המחקר מגלה, שרוב הציבור אינו מודע לכך שבגדים בהירים עדיפים להולכי רגל בשעות החשיכה ובמיוחד בחורף – שכן, ביגוד בהיר מאפשר לנהג לראות הולך רגל ממרחק גדול. עורכי המחקר ממליצים איפוא לצייד ילדים וקשישים ב"מחזירי אור" ה־מוצמדים לבגדים ולתיקים.

עולם של מחשבים

כתבה ראשונה: המחשב חודר לכל תחומי החיים

מה המשותף ל: מכונית, זכוכית מגדלת, רמקול, מ-חשב?

במבט ראשון תאמרו, בוודאי, כי אין להם כל משותף. אולם – בכל זאת ננסה לנתח את תפקידו של כל אחד מהמוצגים שהצבנו, ולהגיע אל המ-שותף שביניהם:

המכונית מגביהה את מהירותו של האדם, באמ-צעותה גדל קצב תנועתו ממקום למקום. זכוכית המגדלת מאפשרת לראות עצמים בצורה מוגדלת מאוד. כלומר – היא מגביהה את יכולת הראייה של האדם. הרמקול – בוודאי תוכלו לבד להמשיך – מגביר את עוצמת קולו של האדם. ואחרון אחרון חביב – המחשב, הוא מכשיר המגביר את אפשרות החשיבה של המוח.

וכך נוכל להמשיך עוד ועוד ולמצוא כלים ומכ-שירים רבים, שנועדו להגביר את עוצמת החושים והכישורים של האדם, במטרה להקל על האדם.

מיהו ה"גאון" שמשתלט על הכל?

המחשב שמעתם פעמים רבות. בכל מקום ... או אותו: בבית החרושת, בדפוס, בבנק, ... הספר – והיכן לא? כמעט כל אוסף של נתונים חשובים בכל נושא – הופך לממוחשב. (ממוחשב – פועל באמצעות מחשב.)

הפעם נביא בפניכם מספר דוגמאות, המה-וות חלק קטן ביותר משימושיו הרבים והמגוו-נים של המחשב.

המחשב הבנקאי:

לקוחות הבנק מגיעים מפעם לפעם אל ה-בנק, לצורך הפקדה של סכום כסף (הכנסה ל-חשבון), או לצורך משיכת כסף (הוצאה מה-חשבון).

מר כוכבי מגיע אל הבנק ושואל את הפקיד: "מה סכום הכסף בחשבון שלי?" הפקיד אינו צריך לערוך חשבון כמה כסף הפקיד מר כוכבי לפני חודש, וכמה משך בשבוע שעבר, ולמצוא את הסכום שנותר בחשבון. אלא – הוא מש-תמש במחשב. הוא לוחץ על הַמַּקָּשִׁים (קלי-דים) את מספר החשבון של מר כוכבי, וה-מחשב "מגלה" לו הכל הכל!

מגישה: אתי

כפי שנמסר, מבצע כעת המערך מבצע "סודי" בשם "צוללת", זהו מבצע טלפונים אדיר, באמצעותו מבקשת מפלגת העבודה לנהל 600 אלף שיחות טלפון עם אורחים, כדי לתהות על קנקנם לגבי כוונותיהם למי להצביע. בסניפי מפלגת העבודה הוקמו 16 מרכזיות ברחבי הארץ, בהם 300 טלפונאיות וטלפונאים, המנסים על ידי שיחת טלפון לשכנע את האיש מצד השני של הקו, להצביע בעד המערך...

ניתוח הממצאים האלה – כך נמסר – ירוכז במחשב, ישמשו מידע בעל חשיבות רבה על הלכי הרוח של הציבור בישראל. אולם ...רא עקא, השימוש במידע אישי כזה, ללא היתר חוקי, הוא עבירה על החוק והממונה על ריכוז המידע במדינה, כבר הזהיר את האחראים לכך, לכל ישתמשו שלא כחוק במידע כזה שיגיע לידם.

דור חדש של מצלמות עושה את כל העבודה בעצמו. המצלמות "החכמות" מצוידות במחשבים זעירים, וטעונות שכלולים יותר ...

...ממוחשב... מערכת א.ק.ג. ...ביה"ח בצפת ובמיון ק. ...מונה

מערכת א.ק.ג. ממוחשבת הוכנסה לשימוש בבית ... צפת והוצבה בחדר המיון בבית החולים ובחדר ... בקרית שמונה, המסונף לבית החולים. ...ובר במערכת משוכללת, המאפשרת העברת נתונים ...חולה הלב לרופאים הקרדיולוגים, לצורך קבלת הוראות להמשך טיפול. המערכת קשורה למחשב מרכזי הנמצא בבית החולים הדסה עין כרם, דבר שמאפשר השוו... את בדיקות החולה לבדיקותיו הקודמות.

...ז-תקוה, ...ה לעירוב ...ת ממוחשב ...שון מסוגו ...לם

...תקוה, העיר שעמדה שנת... ...ים במרכז המאבק למען ... השבת, תזכה להיות הרא... ...בין ערי ישראל ומושבותיה ... א"יה להתפאר בעירו... עירוב ממוחשב ... ומרשים. נחתם חוזה בין ... א'. כבר בעיר מסג... ...הדתית לביצוע השלב ...המרכז". יחתם החוזה עם ... במקביל שתטפל בבנית ...אשון. ...שתטפל האמור. אולי ...ברת של המחשב הראשי של ...חלק מאבקי רבה להיות ...זכות ותושביה זוכים הם בנושא, ...העיר העולמיים החוזה ברכו הכל ...החלוצים חתימת המועצה הדתית ...בעת אנשי ... את

חשבונות לתשלום:

האם חשבתם פעם, איך מצליחות העירייה או חברות החשמל והגז לחשב את כל חש-בונות הצרכנים ולהגיש להם את סכום החוב שלהם?

שימו לב, שדרושה כאן עבודה מסובכת ומורכבת מאוד: על העירייה או החברה להכ-פיל את כמות הצריכה של המים, החשמל או הגז בסכום שעולה כל יחידה כזו, לסכום שנתקבל מוסיפים דמי שימוש קבועים, וכן מס ערך מוסף, שערכו 15% מהסכום. ואחר כך עליהם להוסיף לחשבון, אם יש צורך, חוב קודם של הצרכן או קנס למי שאיחר את התשלום הקודם. איך איפוא עושים זאת? קחו בחשבון, שאין המדובר בצרכן בודד, גם לא במאה ולא באלף, אלא בהרבה הרבה יותר!

מיהו, אם כן, הגאון שמשתלט על כל החישובים הללו? – מיודענו המחשב, כמובן.

עבודתו של הפקיד היא להקיש על ה-מקשים את מספר הצרכן. (בדקו חשבון מים, מיסים, חשמל או גז, ותגלו בחלקו העליון "מספר צרכן" – זהו מספרו האישי של כל צרכן.) אחרי שהפקיד מסיים להקיש את כל הספרות – מגלה לו המחשב את כל הפרטים הדרושים.

מורה ועוד "מורה" בכיתה אחת...

המחשב חדר לתחומים רבים בחיי היומיום, ולא רק בתחום המסחר והתעשייה. לדוגמה נביא את השימוש במחשב במסגרת שיעורי החשבון:

אם נזדמן לכיתות רבות בעת שיעור חשבון, נחשוב לרגע כי טעינו בכתובת, ואנו מצויים באיזשהו מפעל או בית חרושת...

התלמידים יושבים ליד מחשב, מקלידים תרגילים ומנסים לפתור אותם על פי הכללים החשבוניים שנלמדו בשיעור. זוהי שיטה חד-שה, שהוכנסה לאחרונה כשיטת למידה בבתי ספר רבים. המורה מלמד את החומר באופן כללי, ואחרי ההסברים התלמידים מִתַרְגְּלִים לבד. המחשב הופך להיות ה"מורה", הוא גם זה הנותן את הציון על פתרון התרגיל...

תלמיד מתרשל, שאינו יודע לפתור את התרגיל ומנסה לעבור לתרגיל הבא – המחשב לא יאפשר לו זאת! אי אפשר "לסדר" אותו כל-כך מהר...

אחרי התרגול – בודק המורה (מורה בשר ודם, ולא מחשב...) את ידיעות התלמיד לפי הפתרונות שפתרו קודם. הוא, פשוט, שואל את המחשב מה הציון של התלמיד, ועל פי זה קובע מהי רמת ידיעותיו.

דוגמה נוספת לשימוש מעניין במחשב: מש-חקי מחשב. כיום רוכשים מחשבים עם תוכ-נות של משחקים גם בגני הילדים. ישנם תשבצים ומשחקים שונים ומעניינים, המפת-חים את חשיבתו של הילד כבר בגיל הרך.

מה לפסוק, לעירוב – ולמחשב?

ולאחרונה שמענו אפילו על פיתוח של מחשב מיוחד, האוגר בתוכו מידע תורני. למה הכוו-נה?

למערכת זו קוראים "אוצר התורה המ-מוחשב". כפי שהסברנו – ממוחשב פירושו: פו-על באמצעות מחשב. האנשים שעסקו בנושא

הכינו תוכנית מיוחדת למחשב מיוחד, שבתוכו נמצאים כל הפסוקים מהתנ"ך ואפילו חלקים מתורה שבעל פה. וכשאדם רוצה לדעת היכן כתובים פסוק מסויים או מלה מסויימת – הוא פונה למחשב הזה, מקיש במקשים את מלות הפסוק ומבקש לדעת את הדרוש לו.

כדוגמה נוספת נביא את הידיעה שהתפר-סמה בעיתונות, המספרת כי בקרוב יוקם בפתח תקווה עירוב שבת ממוחשב. עירוב הוא למעשה חוט, המקיף את כל העיר, וכאשר הוא שלם ללא קרע – הוא מתיר לאנשי העיר לטלטל בשבת חפצים מרשות היחיד לרשות הרבים ולהיפך. אבל כשהחוט קרוע ישנו איסור לטלטל. ומה עושים אם העירוב נקרע ואף אחד אינו שם לב לכך? (החוט נמצא, כמובן, מחוץ לעיר. הוא מקיף אותה.) או אם נקרע החוט בשבת, אחרי שכבר בדקו בערב שבת אם הוא תקין? – לכן החליטו רבני העיר פתח תקווה לנסות להקים עירוב שבת, שיפעל באמצעות מחשב. לכל עמוד שעליו תלוי חוט יוצמד גם מכשיר קטן, המרגיש אם חל קרע בחוט. במקרה שאכן נקרע החוט – המכשיר מאותת ומספר למחשב על הקרע, ואפילו מסמן בדיוק באיזה קטע הוא נקרע, כדי שלא יצטרכו להסתובב ולחפש היכן נקרע. והמ-חשב, שעליו יפקח אדם, יספר מה קרה, וכך יוזהרו האנשים שלא לטלטל בשבת. אחרי שיוקם העירוב הממוחשב הזה ויוכיח את עצמו כמוצלח – ייתכן מאוד ששאר ערי הארץ "יעתיקו" את הרעיון.

ובכן – טוב ויפה. ראינו חלק משימושיו הרבים של המחשב. אבל השאלה הקשה שנות-רה לנו היא: איך פועל המחשב? איך המחשב ה"גאון" יודע הכל?

ועל כך נענה בעזרת ה' בכתבה הבאה.

חדש, עניני ומעורר ענין

פרשת המטוס – מברית המועצות לישראל

פרשייה בלתי שגרתית לחלוטין התרחשה בשדה התעופה בן גוריון בלוד: קבוצת שודדים מברית המועצות, שבצעה בארצה שוד, חטפה מטוס ודרשה להגיע לישראל – המטוס החטוף נחת בנמל התעופה בן גוריון והשודדים הוחזרו כעבור יום לברית המועצות.

הפרשייה החלה כאשר אנשי הכ־נופייה השתלטו ברוסיה, כשהם חמוש־ים, על אוטובוס ובו תלמידים ומורה. האוטובוס אולץ לנסוע לעיר מינראל־נייה־וודי, השוכנת 1200 קילומטרים דרומית למוסקבה, ושם התנהל משא ומתן עם החוטפים – הללו דרשו תמורת שחרור הילדים כי ייתן להם מטוס ובו יטוסו למדינה קפיטליסטית (לא קומו־ניסטית, כדוגמת רוסיה). לאחר משא ומתן ניתן להם מבוקשם, הם שיחררו את הילדים והמטוס המריא.

לישראל הגיעו ידיעות לא ברורות על מטוס סובייטי שנחטף ועושה דרכו ארצה. משך שעות רבות לא היה ידוע מי במטוס, ונמל התעופה בן גוריון הועמד בכוננות עליונה.

עם נחיתת המטוס יצאו ממנו אנשי הצוות כשהם מחייכים, ולמראם הורג־שה הקלה במתח. לאחר מכן התנהל מ־שא ומתן קצר עם החוטפים. וכשהללו וידאו כי אכן הגיעו לישראל – מסרו נשקם ויצאו, כשהם אוחזים בשקים גדולים שהכילו את הכסף ששדדו – 2 מליוני רובלים.

יום לאחר מכן הגיע לארץ מטוס רוסי נוסף, שהביא פקידים סובייטים לטפל בפרשה. ואומנם, חמשת חברי הכנופייה הוחזרו לברית מועצות, ושני המטוסים הרוסיים עזבו את הארץ.

משך השעות שבהן התחוללה הפר־שה התקיים קשר ישיר בין משרד החוץ הסובייטי במוסקבה לבין נציגות ישראל שם, ושבחים למכביר הורעפו על ישראל על טיפולה בעניין. יש ל־זכור, כי הקשרים בין רוסיה לישראל נותקו לפני 21 שנה, בעקבות מלחמת ששת הימים, ומאז מגלה ברית המוע־צות יחס צונן, אם לא עויין, כלפי ישראל – ועתה, עם פרשת המטוס, דומה כי חל איזשהו שינוי ביחס. מה גם ששר החוץ הסובייטי, שברדנדזה, הזמין אליו את ראש הנציגות היש־ראלית במוסקבה, והביע באוזניו את תודת ברית המועצות על פעולתה של ישראל, אותה הגדיר כ"פעולה אצילה ואנושית".

התוכנית הכלכלית מחכה לממשלה חדשה

משרד האוצר יגיש לממשלה החדשה, לאחר שתוקם, הצעה לתוכנית כלכ־לית. במרכז התוכנית – קיצוץ עמוק בתקציב המדינה ופיחות השקל. בינ־תיים ממתינים אנשי משרד האוצר להקמת הממשלה החדשה ולשר שיע־מוד בראש משרדם.

הפורץ נפל לידי השוטרים...

פורץ, שביצע פריצה בדירה בבניין בגבעתיים, צנח מהקומה השלישית של הבניין, בנסותו להימלט, ונפל – כשהוא פצוע קשה – היישר לזרועות השוטרים שהמתינו לו.

הפורץ ניסה לפרוץ לדירה בקומה נמוכה באותו בניין ולא הצליח, ולכן פרץ לדירה בקומה גבוהה יותר – אך בעל הבית הבחין בו, ובעת שהפורץ ניסה להימלט דרך החלון – הזעיק הלה את המשטרה, והשוטרים המתינו למטה עד שבעל כורחו הפורץ נפל – תרתי משמע – לידיהם...

נחשפה חוליית מחבלים בדואים

זרועות הבטחון ומשטרת חיפה לכדו קבוצת צעירים בדואים, החשודים ב־השתייכות לחוליית מחבלים שבצ־עה לפני כארבעה חודשים פיגוע במדרחוב בחיפה – השלכת רימון רסס שגרמה לפציעת 25 אנשים.

חברי החוליה – 11 במספר – הינם תושבי כפרים שבתחום ישראל, וחלקם אף משרתים בצה"ל. מייחסים לחולייה זו גם השלכת בקבוקי תבערה לעבר אוטובוסים בגליל, הצתת אוטובוס בקרית טבעון והשלכת רימון במרכז הכרמל, שבשל תקלה טכנית לא התפוצץ, לגודל הנס. כן התכוונו חברי החולייה לחטוף חיילים ולבצע עוד פיגועים במרכזי אוכלוסין.

זרם חשמלי מוגבר בדירות חדשות

חברת החשמל העלתה, בדירות חד־שות שיחוברו מעתה לרשת החשמל, את יכולת החשמל הדירתית ב־60%.

עד כה היה החיבור הדירתי לחשמל 25 אמפר (–יחידה של עוצמת הזרם החשמלי), ומעתה יעלה ל־40 אמפר. הסיבה להעלאה נעוצה בעובדה, שב־שנים האחרונות משופעות הדירות במ־כשירים הצורכים חשמל רב, כגון – מזגני אוויר, תנורי חימום, מכונות כ־ביסה וייבוש, תנורי מקרוגל ועוד. הש־ימוש בכל המכשירים האלה, או במ־רביתם, בעת ובעונה אחת יוצר עומס על רשת החשמל ואף גורם לשריפת נתיכי החשמל הביתיים. על מנת שלא יווצר עומס הוחלט איפוא להעלות את יכולת החשמל הדירתית, דבר שימנע עומס על רשת החשמל הביתית למרות השימוש בכמה וכמה מכשירי חשמל בו־זמנית.

בריה"מ תקצץ בנשק ובחיילים

בנאומו בעצרת האו"ם אמר מנהיג ברית המועצות, גורבאצ'וב, כי ארצו תקצץ בשנתיים הקרובות, באופן חד צדדי, 10,000 טנקים ו־800 מטוסי קרב ותפנה חצי מליון חיילים סוב־ייטיים, המוצבים במזרח אירופה וב־חלק האירופי של ברית המועצות.

רופאי המדינה ועובדי המעבדות – שבתו

רופאי המדינה השביתו את כל בתי החולים במרכז הארץ – וזאת מכיוון שאין הם יכולים עוד להשלים עם המצב בו הם מופלים לרעה, באופן משמעותי, מהרופאים בבתי החולים של קופת חולים.

גם עובדי המעבדות בשירות המ־דינה השביתו לכמה ימים שישה בתי חולים במרכז הארץ, והם ביצעו בדיק־ות חירום בלבד. עובדים אלו מנהלים זה שמונה חודשים מאבק לשיפור תנאי שכרם ומעמדם המקצועי.

חגורת הבטיחות הוכיחה את עצמה

לאחר שהניסוי בדבר חגירת חגורת ב־טיחות במכונית בעת נסיעה בעיר הוכיח את עצמו – תהיה בעיר חובה קבועה לחגור חגורות בטיחות.

התברר כי הודות לחגירת חגורות הבטיחות חלה ירידה של 9% בנפגעים ו־22% בנפגעים קשה בערים.

פגישת גורבאצ'וב, רייגן ובוש

מנהיג ברית המועצות, גורבאצ'וב, שבא לארצות הברית, לנאום בפני עצרת האו"ם, נועד לפגישת פסגה עם הנשיא רייגן ועם הנשיא הנבחר, בוש.

את ביקורו של גורבאצ'וב בניו־יורק אבטחו 6,600 שוטרים שהיו בכו־ננות גבוהה לקראת הפרעה אפשרית.

דיוני עצרת האו"ם בז'נבה

עצרת האו"ם החליטה לקיים את דיו־ניה בז'נבה שבשווייץ – ולא בבניין האו"ם שבניו־יורק – וזאת כדי לאפ־שר למנהיג אש"ף, ערפאת, להשתתף בדיון השנתי על הבעיה הפלשתי־נאית, לאחר שארצות הברית סירבה להעניק לו אשרת כניסה לתחומיה.

זו הפעם הראשונה זה 40 שנה שדיוני עצרת האו"ם מתקיימים בז'נבה. ההחלטה על העברתם נתקבלה ברוב של 154 מדינות, נגד 2 מתנגדות – ארצות הברית וישראל, ונמנעת אחת – בריטניה.

מבצע העברת דיוני העצרת לז'־נבה מסתכם ב־440,700 דולרים!

'החריף'

כתבה שנייה

מגישה: **א. בת-אשר**

מדוע יצאה חמה מנרתיקה?

הוא ניצב מן הצד בלב דואב וכואב; לקבלת פנים נסערת ונלהבת שכזו כלל לא פילל. זה כשעה עומד הוא במרחק מה מהכניסה לעיר, כשעל פניו חולפים אלפי בני עירו. כולם לבושים חג, נרגשים ושמחים לקראת בואו של רבם החדש, רבי אייזל חריף. קולות קריאתם האדירה של כל הניצבים שם, מהרגע בו דרכו רגלי הרב במקום, עדיין מהדהדים באוזניו: "ברוך בואו של רבנו לעירנו!" – דוקרות אותו המלים.

"הימנע מלבוא בקשרים עם רב זה," כך הזהירוהו חבריו המשכילים מן הערים הסמוכות, "רב זה," ציינו הם, "הינו המסוכן שברבנים, ובפקחותו ובחריפותו עולה הוא על כולם!"

דקות מספר חלפו, ובקרב הנדחקים לזכות בלחיצת ידו של הרב ולברכו היה מיודענו המשכיל. 'לפחות אביא לידיעתו של הרב החדש, כי לא הכל ששים ושמחים לקראתו!' החליט בליבו והתקרב למקום.

"ברוך בואו של הרב!" קרא הוא בהגיע תורו. ונשא עיניו לשמיים. "שמעתי אומרים," המשיך, "כי סימן יפה הוא לרב, שביום הראשון לבואו אל עיר כהונתו החדשה יורדים גשמים כסימן לברכה. ואילו היום – ראו נא!" הגביר הלה קולו, "הגשם חדל מרדת ו'לכבודו' של הרב זורחת השמש במלוא הדרה!"

"יפה אמרת," חייך רבי אייזל והשיבו: "ירידת הג־שמים עם בואו של הרב תלויה במידת גדולתו – בקבלת פני רב קטן, כמות הגשם מעטה היא, ובקבלת פניו של רב גדול וחשוב, נפתחות ארובות השמיים וגשם עז ניתך ארצה. היום ראה הקב"ה, כי רב אשר אין כמוהו בגדולתו מגיע אל העיר סלונים. רצה איפוא להוריד מבול, אך זאת לא יכול מפני הבטחתו מימיו של נח. על כן הוציא חמה מנרתיקה..."

"כפתור ופרח!" צהלו הכל לשמע תשובתו של הרב, ועקבות אותו משכיל נעלמו...

חסד וצדקה בחוכמה ובפקחות

רבי אייזל חריף, בן 52 שנה, מלווה באלפי איש, מגיע אל משכנו החדש, וכולו אוזן לדיווחים על הנעשה בעיר. על פיהם החל, כבר בימיו הראשונים, בפעילות עניפה לשיקומה הגשמי והרוחני של קהילת סלונים. ראשית דאגתו היתה לדלים ולרשים, לחולים ולאלמנות. לא ארך הזמן, ורבי אייזל הפך לאב ופטרון לכל אלה, ובי־תו הפך תל תלפיות לכל מסכני העיר. בסבלנות שמע את האלמנות והנזקקים האחרים, ובעמל השתדל לרדת אל דרגתם, כדי שיחושו בנוח ובנעימות בנוכחותו.

בפעולותיו הרבות למען בני קהילתו קרה לא אחת שאף סיכן עצמו למען הצלת אחרים. בתקופתו נלקחו בחורים בעל כורחם לצבא רוסיה, ורבי אייזל – על אף סכנת החיים שבדבר – רכש בסכומים עצומים תעודות מזוייפות, המשחררות בעליהן מלשרת בצבא, ואת הת־עודות חילק לבחורי ישראל.

בסלונים התגלתה, לצד גאוניותו בתורה, גאוניותו הרבה במעשים. בחוכמה ובפקחות השתלט על כל המוסדות שקיימים היו בעיר, טפחם, הרחיבם ותיקן את הטעון תיקון. מוסדות צדקה וחסד, שלאחרונה כמעט פסקו מפעולתם, החלו שוקקים חיים. את בית הכנסת האורחים שיפץ והרחיב, ולא ארך הזמן וביוזמתו אף הוקם בית חולים לחולי העיר, בעוד כל הדאגות להוצאות הכספיות מוטלות על שכמו. כל זאת מלבד חברות ביקור חולים, הכנסת כלה ופדיון שבויים – אותן ניהל בעצמו כמעט בחשאי.

הפרה לא נכנסת הביתה...

למימון פעולותיו הרבות גייס את כל חריפותו, חוכמתו ופקחותו. רבי אייזל לא בחל בבזיונות, וכשבידו רשימת העשירים שבעיר, כיתת רגליו לכל קצות העיר, להת־רימם בעבור פעולותיו.

קרה ופעמים אף טרקו בפניו דלתות, או שהתחמקו

בצורה אחרת: היה זה באחד הערבים, דלתו של אחד מגבירי העיר נפתחה, וקצות מעילו הארוך של הרב בצבצו מאחוריה.

"אוי!! הרב, מגיע!" לחש העשיר, וחיש זינק ונכנס אל תוך הארון שניצב בסמוך לו.

"בעל הבית לא נמצא," הודיע המשרת לרב.

"אמור לאדונך," ביקש הרב בקול גבוה, שיגיע לאוזניו של העשיר, "כי עתה נוכחתי, כי אכן גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה. משה רבנו, במעמד הר סיני, בקבלת פני השכינה, הסתיר פניו. ואילו אדונך, בהכנסת אורחיו מסתיר הוא כל גופו..."

רבי אייזל בחל ביהירותם של העשירים והתקיפים, והיה משיבם כיאה להם.

פעם נכנס אל מעונו של אחד העשירים האלו, והלה – בראותו את פני הרב – קדרו פניו. באין ברירה הכניסו אל ביתו, ולאחר דין ודברים עימו, חייך ואמר: "עם כל הכבוד שרוחש אני לרב, בכל זאת – חשוב אני ממנו. הנה, יראה נא הרב: כבודו כיתת רגליו אל ביתי, ולא אני באתי אל ביתו."

"בעל הרפת," נענה מיד הרב, "אף הוא בא לחלוב את הפרה ברפת, ולא היא נכנסת אליו הביתה..."

ישראל – לא, ומה כן?

בנוסף על פעולותיו הרבות בקרב הנזקקים שבקהילה, ביצר רבי אייזל את חומת הדת בעיר. הוא דאג שיי־שמעו להוראותיו של הדיין פייטל, ושיאזינו לדרשותיו של המגיד מקלם. כן עזר ותמך רבות בישיבה הגדולה שעמדה בעיר ואשר מנתה כ־500 בחורים. מדי פעם בוחן היה את תלמידיה, אליהם מתייחס היה בכבוד, ולעולם לא ביטל דברי תורתם. תמיד, כשחיוך על פניו, עודדם והמריצם בלימוד. אף תלמודי התורה שבעיר היו תחת פיקוחו המלא – הן ברמת הלימודים, והן בהקפדה על כושרם של המלמדים, שאכן יתאימו לתפקידם.

כשם שהיה רבי אייזל חריף רך ומלא רחמים כלפי העניים והאלמנות – היה איתן כחלמיש בענייני הדת ומצוותיה. נגד המשכילים, שניסו לחדור לתחומי העיר, נלחם עד חורמה. ואכן, בזכותו היתה סלונים המבצר האחרון בו לא הלכו יהודים שולל אחרי "קסמי" ההש־כלה.

היה זה באחד הלילות בשעה מאוחרת; רבי אייזל, נתון בשרעפיו, מהלך היה הלוך ושוב ברחובה של עיר עמל במציאת תירוץ לקושיה מסובכת.

ולפתע –

"שלום, רבי!" שומע הוא קול מאחוריו.

הרב הסב ראשו ולפניו אחד ממשכילי העיר.

"תמה אני על רבנו," פתח הלה בנימת לגלוג, "כיצד מהלך כבודו יחידי בלילה, ואינו חושש מהכתוב (ברכות מ"ג): 'תלמיד חכם אל יצא יחידי בלילה מפני המ־זיקים.'"

"בעיר זו אין לי מה לחשוש." השיב הרב בחיוך. "המזיקים שבה אינם מחשיבים אותי כתלמיד חכם."

ופעם נכנס אל חדרו של רבי אייזל יהודי לבוש כמשכיל וללא כיסוי ראש.

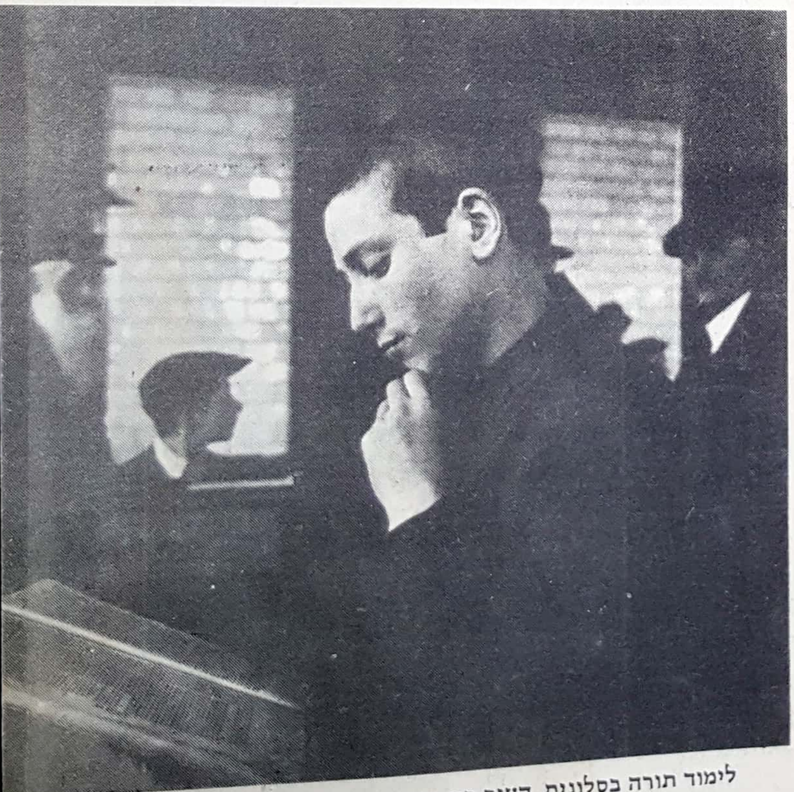
"האם כהן אתה או לוי?" שאלו הרב.

"האם עומדים לקרוא כאן בתורה?" תמה הנשאל.

"לא ולא," השיב רבי אייזל, "מראיך אינו של ישראל, על כן שָׁאַלְתִּי שְׁאֵלָתִי."

לא נשכחו אף הזעירים שבחובות

גם בסלונים, כבערים הקודמות בהן שימש כרב, נהרו מאות איש לבית דינו של רבי אייזל, והוא, ללא פשרות, פסק פסקי דין ושפך אור על בעיות קשות שטרם נפתרו. ביושבו בדין לא נשא פנים לאיש. בחריפותו ירד לעומקה של כל בעיה, ובבוא המתדיינים אליו, עם פתיחת דבריהם, מיד הכיר מיהו דובר האמת ומיהו הבדאי.

לימוד תורה בסלונים, העיר בה כיהן רבי אייזל חריף כרב

באחד הימים, ובין המתדיינים הרבים שפקדו את בית הדין היו שני קבלני צבא, שעבדו בשותפות וערכו חשבון משולש של עסקיהם: חשבון אחד לעצמם, חשבון שני לצבא, וחשבון שלישי ניהל כל אחד לעצמו באופן פרטי. ועתה, לאחר מספר שנות שותפות, הסתבכו השניים בחשבונותיהם, וכל אחד מהם טוען, כי חברו חייב לו 60 אלף רובלים – סכום עצום באותם הימים.

עולם של מחשבים

מגישה: אתי

כתבה שנייה: "מפרקים" את המחשב

בכתבה הקודמת עסקנו מעט בהכרת חלק משימושיו ומתפקידיו של המחשב. ועתה ננסה לענות על השאלה: איך המחשב יודע הכל?

ובכן, הבה נפרק יחד את המחשב ונגלה ממה הוא מורכב, ומה עושה אותו ל"גאון" שבזה.

מקלידים – והמחשב קולט

המחשב אינו אלא מכונה, המסוגלת לבצע פעולות שונות על פי הוראות המפעילות אותה. למחשב מספר חלקים:

- מִקְלֶדֶת, או בשמה האחר: לוח מַקָשִׁים.
- צָג, או בשמו האחר: מסך.
- גוף המחשב, הכולל יחידת עיבוד מרכזית. זהו, בעצם, ה"ראש" של המחשב.

נפרט מעט על תפקידיהם ודרך עבודתם של החלקים השונים:

המקלדת היא מערכת של קלידים (הנקראים גם מקשים). על כל מקש רשומה אות, ספרה, או הוראה מסויימת כמו חיבור + חיסור –.

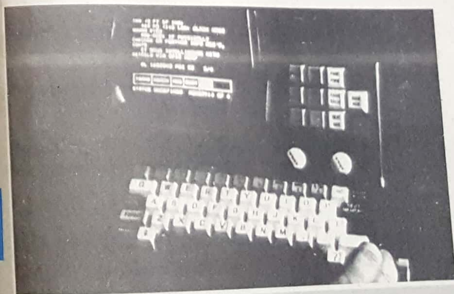
כאשר ניגשים אל המחשב – מקלידים את ההוראה על הקלידים המתאימים, כדי לקבל תוצאה רצויה. שוב ניקח לדוגמה את מר כוכבי והפקיד מהבנק. זוכרים? ובכן, הפקיד מקיש את מספר החשבון של מר כוכבי, ואחר כך הוא מקיש על המקש שעליו רשומה המלה "יתרה". יתרה – פירושה: הסכום שנותר.

לשלב הזה, שבו אנו מקלידים למחשב הוראות והוא קולט אותן – קוראים "קֶלֶט", מלשון קולט; המחשב כאילו "מעכל" לתוכו את הנתונים שאנו מזרימים אליו.

המחשב מעבד, ויש גם ביקורת

השלב הבא הוא השלב שבו המחשב מעבד את הנתונים שאנו סיפקנו לו.

איך הוא עושה זאת?

בגוף המחשב ישנה יחידת זיכרון. ביחידה זו נמצאים תאים רבים, וכל תא שומר על נתון מסויים שהתקבל על ידי הקלט. (נחזור אל מר כוכבי: בכל פעם שהגיע אל הבנק וביצע פעולה של הפקדת כסף או משיכה – נקלט הדבר על ידי הקלט אל תוך מחשב, וכל תא שמר בזיכרון פעולה אחת בלבד.)

יחד עם יחידת הזיכרון פועלת יחידה המבצעת חישובים מתימטיים (פעולות חשבון), שלהם היא זקוקה כדי להגיע לתוצאה. ליחידה הזו קוראים: יחידה אֲרִיתְמֶטִית. (לדוגמה: המחשב עורך חשבון לפי סכום הכסף שהפקיד מר כוכבי בכל פעם, ומפחית מהסכום הזה את סכום הכסף שמשך מר כוכבי מהחשבון, וכך הוא מוצא מה סכום היתרה. יוצא שהמחשב משתמש בתאי הזיכרון שלו יחד עם היחידה האריתמטית.)

בגוף המחשב ישנה גם יחידת בַּקָרָה, מלשון ביקורת. יחידה זו מבטיחה ביצוע מסודר ותקין של ההוראות. היא, בעצם, "מפקחת" על המחשב שלא יטעה בחישוביו.

צג או נייר – כבקשתנו

כעת, כשהמחשב סיים לעבוד על ההוראות שלנו, הוא רושם לנו על הצג את התוצאות. הצג הוא המסך הניצב מעל המחשב. לשלב הזה, שבו המחשב רושם לנו את התוצאות שאליהן הגיע, קוראים פֶּלֶט, מלשון פולט – מוציא החוצה. פעמים רבות חשוב לנו שהתוצאות תהיינה כתובות על נייר ולא רק על הצג, ואָז אנו נותנות פקודה למחשב להדפיס, והוא עושה כפי המצווה עליו ומדפיס לנו.

מעניין לציין, שאם אדם מזרים למחשב נתונים שאינם מספיקים, או שישנה איזושהי טעות באחד הנתונים – המחשב אינו יכול לעבור, ואז הוא מדפיס על הצג הערה, ועל העובד לתקן את טעותו – – –

מובן שלכל סוג מחשב ישנם מקשים עם סימנים והוראות שונות. לדוגמה: במחשב שנועד לבית עסק או בית חרושת, תהיינה הוראות המתאימות לשימוש זה, כגון: הוצאות, הכנסות, הזמנת סחורה וכדומה. לעומת זאת, ניקח לדוגמה את המחשב הבנקאי, שעל המקשים שלו נוכל לקרוא הוראות כמו: הפקדה, משיכה, צ'קים, מזומן וכדומה. הדבר תלוי, כמובן, בתפקידו ובשימושו של המחשב, ובתוכנית שהוא נושא. לתוכנית זו קוראים תוכנה, עליה נספר עוד בהמשך הכתבות בעז"ה.

קמח מהמכולת ושפת המחשב

באיזו שפה נדבר עם המחשב?

איזו שפה מבין המחשב? אולי עברית? אולי אנגלית? ואולי אין הוא מבין אף לא אחת משפות אלו?

ובכן, המחשב אינו "חושב" וגם אינו "מבין", ולכן לא נוכל לתת לו הוראות בשפת הדיבור שבה אנו משתמשים, אלא עלינו להשתמש בסדרה של הוראות הידועות למחשב – סדרה קבועה, שלא תדרוש מהמחשב לחשוב לְמה התכוונתי כשהוריתי לו לעשות פעולה מסויימת. ההוראות צריכות גם כן להיות ברורות ומובנות היטב.

לכל מחשב יש "אוצר פעולות" מוגדר, שאותן הוא מסוגל לבצע. ומכיוון שיש מגוון רב של מחשבים, יקרה לא פעם שמחשב מסוג אחד לא יבין את שביקשתי ממנו, ורק מחשב מסוג שונה יבין. מדוע? כיוון שההוראה שנתתי אינה נכללת באוצר הפעולות של המחשב הראשון, ולכן הוא לא הבין את הוראתי.

למה הדבר דומה?

אצל משפחת דרורי מתארח בן הדוד. כשנזקקה הגברת דרורי לקמח כדי לאפות עוגה, ורק בן הדוד היה בבית באותה שעה – ביקשה ממנו לרדת ולקנות במכולת. היא הסבירה לו כיצד להגיע: "צא מהשביל ימינה, לך עד פינת הרחוב, פנה שמאלה עד החנות הרביעית – שם המכולת."

אבל, אם אחד מבני הבית יהיה באותה שעה בבית, כיצד תפנה אליו הגברת דרורי כדי שיבצע בעבורה את השליחות? היא תאמר: "בְּני, הבא לי, בבקשה, קמח מן המכולת!"

לפי דוגמה זו קל לנו להבין מדוע אנו זקוקים לתת הוראות שונות לשני אנשים, למרות העובדה שהמשימה שווה. כיוון שלכל אחד יש ידיעות קודמות, והן שונות מאדם לאדם. ולאותו אדם שאין באמתחתו הרבה ידיעות קודמות – צריך להסביר באריכות יתר ובאופן מפורט. כדי שיבין היטב את המשימה.

לשכל האנושי אין תחליף!

אותו העיקרון קיים גם לגבי מחשבים. המחשב מסוגל לבצע מספר מוגבל של הוראות, הנמצאות באוצר הפעולות שלו, וכשאנו באים להפעיל אותו – צריך להתאים את ההוראות לפי סוג המחשב כדי ש"יבין" את הוראותינו. לאותה סדרת הוראות קבועות ומובנות למחשב קוראים שפה. ובמלים אחרות נוכל לומר: יש לפנות לכל סוג מחשב בשפה המובנת לו.

עתה נוכל לחזור להגדרתנו הראשונה: המחשב הוא כלי המגביר את עוצמת החשיבה. מגביר, מסייע, עוזר – אך בשום פנים ואופן אינו מהווה תחליף למוחו ולמחשבתו של האדם! הוא עובד באופן אוטומטי, ואם הוא נקלע לבעיה מסויימת – הוא אינו מסוגל לשקול ולשפוט כשם שהאדם שוקל ומחליט בשכלו, כי סוף סוף – – – שכל אין לו, וזו הסיבה שבגללה זכה לכינוי "גולם". לשכל ולהגיון שבהם חנן הקב"ה את האנוש – אין תחליף בעולם!

– המשך בגליון הבא, בעזרת ה' –

זה רעיון!

כשהשפתיים מלוחות

אכלתם גרעינים או מיני פיצוחים והשפתיים מלוחות? – יש עיצה: הרטיבו את השפתיים, קחו ביד מעט סוכר ושימו על השפתיים. אחרי 5 דקות לא תרגישו כל מליחות.

ניסתה ושלחה: **שרה פרקש, חיפה**

ניילון להדחת כלים

קורה שבעת הדחת כלים בשבת נעלמת הברזלית המיועדת לכך – במקרה אפשר להשתמש בשקית ניילון מרשרשת. מנסיוני, זה יעיל מאוד.

חיה ארנפלד, ראשון לציון

הכנה למכתב

כאשר שולחים אנו מכתב חשוב וברצוננו שלא תהיינה שגיאות וטעויות במכתב – נכין לעצמנו טיוטה של המכתב על סתם-נייר, ואחר כך נעתיק את הנוסח לנייר המכתבים עצמו.

אליעזר ליפה זריל, חיפה

כשהאוזניים סתומות...

קורה לא פעם שהאוזניים נסתמות לאחר רחצה או בזמן נסיעה וכדומה – ובכן, יש לי שתי הצעות כיצד להשתחרר מהלחץ: האחת באמצעות פיהוק, והשנייה – לסתום בעזרת האצבעות את האף, לבלוע אוויר – והלחץ משתחרר.

אילה גליק, צפת

לפרוס לחם חם

אם ברצונכם לפרוס לחם טרי והוא מתפורר בזמן החיתוך – אפשר להתגבר על כך: חממו מעט את הסכין וחתכו – הבעיה תחלוף!

נחמי מן, ירוחם

הזמן, ישן ומעורר ענין

אסון רודף אסון בארמניה

אסון רודף אסון בארמניה: שני מ־טוסים [illegible]הטיסו סיוע לנפגעי הרעש בארמ[illegible] התרסקו תוך יומיים. אחד המטוסים – מטוס תובלה של צבא ברית המועצות, שהטיס חיילים כדי שיסייעו לנפגעים – התרסק בסמוך לשדה התעופה של לנינאקאן, ובאסון נספו 78 איש. המטוס השני, מטוס תובלה של חיל האוויר היוגוסלבי, שאף הוא נשא סיוע – התרסק בסמוך לשדה התעופה של ירריואן ו־7 אנשי [illegible]יותו נספו.

30 מחבלים נהרגו בפעולות צה"ל

[illegible]בלים נהרגו ומבנים הושמדו [illegible]ה נרחבת שנקט צה"ל נגד בסי־[illegible]ן המחבלים של ג'יבריל בין דא־[illegible]ירות. פעולה זו היא הראשונה לאחר תקופה ארוכה בה לא [illegible]עולות מסוג זה, המבוססות על [illegible] לעומק לבנון.

[illegible]הלך הפעולה אבדו 4 חיילי [illegible] ולאחר מאמצים חולצו משטח [illegible] קצין צה"ל נהרג בפעולה זו [illegible]ה חיילים נפצעו.

[illegible]ס הכינרת בירידה

[illegible]שמים הביאה לירידה של ע־[illegible]ימטרים במפלס הכינרת, וע־[illegible]מצמה אספקת המים השו־[illegible]לאות ולתעשייה. ואולם, על [illegible] במפלס הכינרת, המצב עד־[illegible]ע – כי השנתיים האחרו־[illegible]זכור, משופעות בגשמים [illegible]נה מלאה עד קצה גבול

ערפאת בעצרת האו"ם

ראש אש"ף, ערפאת, השמיע נאום בפני מושב עצרת האו"ם, שהתכנסה בג'נבה ולא בבניין האו"ם בניו־יורק, כיוון שארצות הברית סירבה להעניק לערפאת אשרת כניסה לתחומיה.

בנאומו ניסה ערפאת ליצור לו ולא־רגונו תדמית מתונה והציג אף יוזמת ש־לום בשם המדינה הפלשתינאית שעלי־ה הכריז לא מכבר. את מעשי הטירור של ארגונו חזר והצדיק ואף נמנע במפורש לומר שהוא מכיר בזכות קיומה של ישראל.

בישראל התייחסו לנאום ערפאת כאל מעשה תרמית, שנועד לתעתע במדינות העולם, כאילו אש"ף התמתן, בעוד שלמעשה זהו ארגון טירור, ש־מטרתו לפגוע בישראל ובתושביה.

תאונת רכבות משולשת בלונדון

36 אנשים נהרגו ו־150 נפצעו בתאונת רכבות משולשת שאירעה בלונדון. שתי רכבות עירוניות התנגשו בצומת עמוס ביותר בדרום העיר, ובהן הת־נגשה רכבת נוספת. יותר מ־20 קרונות עמוסים בכ־500 נוסעים נפגעו בת־אונה, כמה קרונות נמחצו וחלק התה־פכו מעוצמת ההתנגשות והתדרדרו במדרון בוצי.

פעולת חילוץ הנפגעים מבין שברי הקרונות ומתחתם היתה קשה וממו־שכת, ורבים מן הפצועים שחולצו – מצבם אנוש.

בקבוק תבערה על אוטובוס בירושלים

8 אנשים נפצעו בעקבות השלכת בקבוק תבערה על אוטובוס אגד בירושלים. האוטובוס נסע ברחוב סלח א־דין שבמזרח העיר, כשהושלך הבק־בוק. הבקבוק פגע בשמשה הקדמית אך לא ניפץ אותה. ואולם הוא התלקח וכתוצאה מהפיח שהשחיר את הש־משה סטה האוטובוס ממסלולו, פגע במכונית שנסעה לפניו והתנגש בקיר. עקב ההתנגשות נפצעו נוסעים – אחת באורח בינוני, והיתר – קל.

רעידת אדמה קטלנית בארמניה

כ־50 אלף בני אדם מצאו מותם ברעידת אדמה קטלנית שהרסה שתי ערים ומחקה עיר נוספת בארמניה, שבדרום ברית המועצות.

מחפשים ניצולים באחת מעריה החרבות של ארמניה

רעידת האדמה שהתחוללה באיזור היתה בעוצמה של 10.7 מעלות בסולם ריכטר, ולאחריה – כעבור יומיים – היתה רעידה נוספת, וסייסמולוגים הז־הירו כי רעשים נוספים עלולים לפקוד את האיזור.

לבד מעשרות אלפי ההרוגים, נפ־צעו רבים הן מהתמוטטות המבנים והן מכוויות כתוצאה משריפות שפרצו לא־חר הרעש.

אחת הערים שנפגעו היא לנינא־קאן – העיר זרועה בעיי חורבות, פ־ליטים משוטטים ממקום למקום בבק־שם מחסה, גופות מתים מתגוללות בכל עבר, ומן ההריסות נשמעות זע־קות של לכודים הקוראים לעזרה. מ־שפחות שלמות מצאו מותן ברעש ה־אדיר, והשכול פגע בכל משפחה ומש־פחה מאלו שנותרו בחיים.

מדינות העולם שגרו עזרה לנפגעי הרעש בארמניה. גם מישראל יצאה מ־שלחת שמנתה רופאים וציוד רפואי רב.

שועל נגוע בכלבת נשך 7 אנשים בשכונת רמת אשכול בירושלים. השועל נתפס, והנפגעים קבלו טיפול רפואי בבית חולים.

שני צעירים ערביים נהרגו בהת־פרעות בעזה, במהלך נסיון לרצוח שומר במתקן כליאה.

רועה ערבי הרג שני יהודים

תושב היישוב ברכה שבשומרון וחייל צה"ל נרצחו על ידי רועה ערבי באיזור הר ברכה שליד שכם.

תושב ברכה, יעקב ברק, הותקף על ידי הרועה באבן גדולה, ולאחר מכן חסף הרועה את נשקו וירה בו שני כ־דורים. במקום עבר סיור צבאי, והרו־עה ירה לעבר הרכב והרג חייל שנהג ברכב. שני חיילים נוספים נפצעו קל, אך הצליחו לרדוף אחר הרועה הערבי ולהורגו.

פרס נובל לשלום – לאו"ם

מזכיר האו"ם קיבל את פרס נובל לש־לום, שהוענק לכוחות האו"ם, הפוע־לים למען השלום ברחבי תבל.

58 מדינות משגרות חיילים לאו"ם, שמספר חייליו מגיע כיום לכחצי מליון, ומתוכם – פועלות כעת שבע יחידות בעיקר במזרח התיכון, במטרה "לה־פחית את המתיחות ולהכשיר את הקר־קע להסדרי שלום" – כדברי יושב ראש הוועדה שהחליטה להעניק את הפרס לכוחות האו"ם.

עולם של מחשבים

מגישה: אתי

כתבה שלישית:
מי לָמָה – ומה למי?
מגישה: אתי

גם לאלו מביניכם, שסדרת כתבות זו מהווה בעבורם את ההיכרות הראשונית עם עולם המחשבים, ודאי ידועים מושגים רבים הקשורים לנושא זה; מושגים שנתקלתם בהם לא פעם דרך קריאה בעיתון, דרך מודעות וכדומה – אלא שלא ידעתם עד עתה מי לָמָה – ומה למי? בכתבה זו ננסה "לעשות סדר" ב-חלקי הידיעות הללו ולשייכן למקומן הנכון במחשב.

– תוכנית מחשב –

כאשר מכתיבים למחשב פקודות – הוא מבצע אותן, זאת כבר נוכחנו לדעת. אך החסרון הוא, שלאחר הביצוע הוא שוכח את תוכן הפקודה. כלומר, אין הוא שומר בזכרונו את תוכן הפ-קודות שהוא מקבל. כדי להתגבר על בעיה זו אנו זקוקים לתוכנית מחשב. תוכנית המחשב היא רצף פקודות, שעל המחשב לבצע אותן כסדרן. תוכנית המחשב דואגת, שהמחשב ישמור בתא הזיכרון את תוכן הפקודות גם לאחר ביצוען, ואז – כשנרצה לשוב ולהשת-מש בהוראות אלו – נוכל בקלות להוציאן מתא הזיכרון ולהציגן על מסך המחשב כסדרן.

איך רושמים למחשב תוכנית שלמה?

אם נרשום למחשב הוראה כלשהי, לרוג-מה: תרגיל מסויים, הוא יפתור לנו את התרגיל ויציג לנו על המסך את הפתרון שמצא. אבל, אם לפני התרגיל נרשום מספר כלשהו – המחשב לא יבצע את ההוראה ולא יציג שום פתרון על הצג. מהי הסיבה ל"אי הצייתנות" שלו? מדוע הוא מסרב לנו?

אל דאגה! המחשב אינו מסרב להיענות להוראותינו; הוא פשוט הבין שזו לא הוראה בודדת, בת שורה אחת, אלא שורה אחת מתוך התוכנית. היות ורשמנו מספר סידורי לפני ה-תרגיל. ואם כן, הוא מחכה להמשך התוכנית.

יוצא איפוא, שהמחשב לא התעלם מההוראה שלנו, אלא העתיק אותה לתוך הזיכרון שלו ושמר אותה שם, ועדיין אין הוא מבצע אותה.

"רוץ" – והמחשב בפעולה

מתי הוא יבצעה? – כאשר נלחץ על מקש שעליו רשומה באנגלית הפקודה "רוץ", שפי-רושה – רוץ ובצע את התוכנית.

גם לאחר שהמחשב ביצע את התוכנית – היא נשארה בזכרונו, ואף לאחר שנמחקה מן המסך. כאשר נפקוד עליו להציג לפנינו את התוכנית השמורה בתא הזיכרון – הרי אז היא תופיע על גבי המסך.

– תוֹכְנָה –

המלה תוכנה מזכירה בצלילה את המלה תוֹכְנית, והיא, אכן, נגזרת משורש זה. התוכנה היא אוסף של תוכניות מחשב. תִּכְנוּת מח-שבים הוא לימוד המקצוע, המאמן איך לחבר תוכנות מיוחדות למחשב. מתכנת הוא איפוא אותו אדם שמקצועו לחבר תוכנות למחשבים.

– דִּיסְקֶט –

את תוכניות המחשב, כלומר – את רצף הפ-קודות – מקליטים על גבי דיסקט. את הדיסקט נוכל לדמות לתקליט, הן מבחינת צורתו החיצונית והן מבחינת ייעודו. על גבי תקליט מקליטים שירים או כל דבר אחר, וניתן לראות בבירור את החריצים הדקים המופיעים על התקליט. חריצים אלו הם, בעצם, השירים המוקלטים. על כל תקליט רשומה רשימת השירים שהוא מכיל. כן הדבר לגבי הדיסקט. עליו מקליטים את תוכניות המחשב לפי הסדר, וכשרוצים לדעת אילו תוכניות הוא מכיל – מכניסים אותו למחשב (בהמשך נפרט באיזה אופן), פוקדים על המחשב – על ידי הקשה במקום הנכון – ואז מופיעים על גבי המסך כל התוכניות הרשומות בדיסקט.

ההקלטה על הדיסקט נעשית על ידי המחשב עצמו. כיצד?

בצמוד למחשב נמצא הכּוֹנָן, שהוא מעין תיבה קטנה ובה חריץ, לתוך החריץ מכניסים את הדיסקט. כשהדיסקט מלא, כלומר: כש-כבר הקליטו עליו תוכנה – אפשר להפעיל אותו להשתמש בתוכנה המוכנה. אבל אפשר גם כן לרכוש דיסקט ריק ולהכניסו לחריץ שבכונן, ואז – כשנרשום תוכנית מחשב עצמית בעזרת המקשים – תיקלט התכנית על הדיסקט.

– דִּיסְק –

הדיסק הוא סוג של דיסקט, אך יש ביניהם הבדלים, נמנה שניים מהם:

1. הדיסקט עשוי פלסטיק רך, והדיסק עשוי מתכת, ועל כן נקרא גם "דיסק קשיח".

2. עיקר ההבדל הוא בתכולה של השניים; הדיסקט מכיל תוכנה קטנה וקצרה יותר, ואילו הדיסק מכיל תוכנה גדולה יותר, ועל כן משתמשים בו בבתי עסק גדולים.

– עכבר –

אל בהלה! אין המדובר בעכבר של ממש. בסך הכל הכוונה למשולש קטן, מהבהב, המופיע על המסך בעת הפעלת המחשב. משולש זה מסמן לנו לאן לנוע. עם כל הקשה על המקשים – מופיע כל מה שהדפסנו בסמוך למסמן – ה"עכבר", ואחרי כל הדפסה הוא "קופץ" מעט ימינה ומוכן להדפסה הבאה, וזאת כדי שלא תידפס אות או כל סימן אחר – זה על גבי זה – אלא בשורות ישרות ומסוד-רות. דרך אגב – בסוגים שונים של מחשבים מופיע המסמן לא כמשולש אלא כריבוע קטן.

– שפת לוגו ושפת בֵּיסִיק –

שפה – הרי יודעים אתם כבר מהי, ואם לא – נעורר את זכרונכם: שפה היא סדרת הוראות קבועות, המובנות למחשב. ועתה – מהי שפת בייסיק ומהי שפות לוגו? (אלו השפות הרווחות).

שפת בייסיק היא שפה לכתיבת תוכנות שנועדו לשימושים מדעיים, כמו, למשל, חיש-ובי שכר, חשבונות תשלומים ועוד שימושים רבים מאוד. למעשה, רבות מן התוכניות של חישובים ותרגילים נכתבות בשפת הבייסיק.

שפת לוגו היא שפה לכתיבת תוכנות שנועדו לשימושים גרפיים. הלוגו, אם כן, הוא שפת ציור. כיום משתמשים רבות בגרפיקה ממוחשבת, כיוון שבעזרת שפת הלוגו מוציא המחשב מתחת "ידו" שרטוטים מדוייקים להפליא, ברמת דיוק כזו שלכל בן אדם, אפילו הדייקן ביותר, קשה לשרטט כך.

– בית וארובה ללא עפרון –

ה"עכבר" המהבהב נקרא כאן בשם "צב" (אולי משום איטיות תנועתו בעת שהוא משרטט). ובכן, מיודענו הצב "מצייר" ו"משרטט" על גבי הצג, כפי שאנו משרטטים על נייר בעזרת ה-עיפרון, היות וצורתו של הצב היא משולש, ה-רי שזהו, בעצם, חץ שנע לכל הכיוונים בה-תאם להוראותינו, כמובן.

איך אנו נותנים למחשב הוראות כדי לקבל שרטוט או ציור מבוקש?

על לוח המקשים ישנם, כידוע, מקשים רבים, וכל מקש מבצע פעולה בסיסית. כאשר במחשב ישנה תוכנה בשפת הלוגו, על המק-שים רשומים סימנים מיוחדים, שכל אחד מהם מבצע פעולה יסודית בציור: מקש אחד מקדם את החץ קדימה, ואנו גם מקישים על הגודל הרצוי של הקו הישר (למשל: 10 ס"מ). מקש אחר מניע את החץ בסיבוב של שלושים מעלות ימינה, והאחר מניע אותו לסיבוב של שלושים מעלות שמאלה – כך נוצר חלק ממעגל, וזה משמש אותנו כשאנו מעוניינים בציור עגול כמו ראש, כדור, שמש וכן הלאה.

ישנו מקש נוסף, המזיז את החץ בלי לצייר כלום, וזה שימושי למקרה שעלינו לצייר בכיוון אחר מהמקום שבו אנו מצויים כעת. לדוגמה: ברצוני לשרטט בית עם ארובה בגגו. עלי להקיש על מספר מקשים כדי ליצור ריבוע, ואחר כך את המשולש – הגג. כעת, כשארצה לשרטט את הארובה, איני רוצה שייווצר "קשקוש" מקצה הגג עד מקום הא-רובה (מה אני עושה כשבידי עיפרון ואני מציירת? – פשוט מאוד: אני מגביהה מעט את העיפרון ומעבירה אותו לנקודה שמשם אני רוצה להתחיל את הארובה), וכך אשתמש במקש שמניע את החץ (ה"עיפרון") בלי לצייר כלום.

מקש אחר "מוחק" את הקו האחרון שע-שינו, במקרה ששרטטנו אותו בטעות, או במק-ום לא מוצלח. כאן הרי אין באפשרותנו למחוק במחק או בטיפ-אקס; כאן מוחקים על ידי הקשה על המקש הדרוש למחיקה.

ציורים ושרטוטים – בשפת הלוגו

באופן כזה, על ידי ההקשה הנכונה, אנו יוצרים שרטוטים. כל קו נוצר על ידי הפעלת המקש המתאים. מובן שישנם שרטוטים בסי-סיים יותר (כדוגמת משולש, ריבוע וכדומה) וישנם שרטוטים לציורים מורכבים ומסובכים יותר.

שפת הלוגו פותחה כדי לאפשר לילדים להשתמש בה, ותוך כדי שימוש הם יפתחו את המחשבה והיצירתיות. המטרה בשפת לוגו היא, שהילדים יוכלו ללמוד תוכניות מחשב דרך אמצעים מעניינים. ואכן, השרטוטים הגר- פיים מעוררים עניין בילדים, מושכים אותם ומהווים אמצעי לימוד קליל, ויחד עם זאת רב אתגר, בעבורם.

– ההמשך בעזרת ה' בגליון הבא –

חדש, ישן ומעורר עניין

אבנים בשומרון

כמה אנשים נפצעו בימים האחרונים מיידוי אבנים בשטחים: שלושה מהם – בני משפחה מהיישוב גינות שומרון; האב והאם נפצעו קשה, ובנם נפצע קל. כן נפצע תייר שווייצרי ליד היישוב אורנית שבשומרון, ותינוקת נפצעה בראשה מאבן שנזרקה על המכונית בה נסעה ליד רמאללה.

דו־שיח בין ארה״ב לאש״ף

ארצות הברית החליטה לפתוח בדו־שיח עם אש״ף. נציגיהם של אש״ף וארצות הברית נפגשו בתוניסיה לשיחות.

ואולם מיד עם פתיחת הדו־שיח הודיע אש״ף, כי ההתקפות על מטרות צבאיות בישראל וההתקוממות בשטחים אינם נחשבים בעיניהם כטירור!

ובנוסף על כך הצהירו סגנו של ערפאת ויועצו, כי ארגונם לא יניח את נשקו עד שתקום מדינתו בפלשתין כולה.

מטוס אמריקאי התרסק

מטוס בואינג 747, של חברת התעופה פן־אמריקאן, ובו 258 נוסעים ואנשי צוות, התרסק בעת שטס מלונדון לניו יורק. הדבר היה בדרום מערב סקוטלנד, עשר דקות לאחר המראתו. עדי ראייה סיפרו כי המטוס עלה באש.

366 ימים בחלל

שני הקוסמונאוטים הסובייטים, ששהו בחלל במעבורת החלל ״מיר״ 366 יום – ושברו בכך שיא – שבו לכדור הארץ.

טרם נחיתתם היה חשש כי לא יוכלו לנחות בשל תקלה שאירעה במחשבי החללית – אך לאחר שהתגברו על התקלה נחתה החללית בקזחסטאן שברוסיה האסיאתית.

הכפרים נפגעו והבוזזים בזזו

שלטונות ברית המועצות גילו 20 כפרים נוספים במקומות נידחים בהרי ארמניה, שנפגעו קשה ברעידת האדמה שפקדה את המקום. במקומות שנפגעו מצויים בוזזים רבים, ששדדו מבין ההריסות חפצים שערכם נאמד במאות אלפי רובלים.

לאחר האסון בארמניה

בעיר קירובאקאן שבארמניה, אשר יותר ממחציתה נהרסה לחלוטין ברעידת האדמה, החלו פועלים לבנות בתים חדשים ולתקן בתים שלא נהרסו עד היסוד. בעיר זו התגוררו לפני הרעש 160,000 תושבים.

ובעיר הסמוכה לה, לניאקאן, שמנתה 290,000 תושבים ונחשבת לשנייה בגודלה בערי ארמניה, נהרס חלק גדול מהעיר, אך אלו שנותרו בחיים מנסים לחזור למסלול החיים.

העיר השלישית בארמניה שסבלה מן הרעש היא ספיטאק – עיר זו, שמנתה 20,000 נפש, נמחקה כליל מעל פני האדמה ושלטונות ברית המועצות מתכוונים להקים במקומה עיר חדשה.

500,000 ארמנים נותרו ללא קורת גג בעקבות הרעש. רבים מהם ציינו כי הבתים שנבנו בעשר השנים האחרונות נהרסו רובם ככולם, כיוון שבנייתם היתה לקויה, בעוד שבניינים ישנים החזיקו מעמד.

ארבה בירדן

ירדן נאבקת בנחילי ארבה שחדרו לדרומה מסעודייה. מטוסי ריסוס וצוותי קרקע הצליחו להתגבר שם על נחיל שלישי, שהופיע כבר במקום והשתרע על פני שלושה קילמטרים.

גם משרד החקלאות בישראל נערך לקראת אפשרות של פלישת ארבה לתחומי הארץ.

בקצרה

בנק ישראל בודק אפשרות להחליף את שטר הכסף שערכו 5 ש״ח במטבע בשווי זהה.

עובדת בגן החיות בסידני שבאוסטרליה מתה לאחר שהותקפה על ידי שני נמרים שהיו בטיפולה. לעובדת היה נסיון של תשע שנים בטיפול בבעלי חיים.

ארצות הברית הביעה דאגה מהקמתו של מפעל לייצור נשק כימי בלוב וקראה לכל המדינות לחדול למכור ללוב טכנולוגיה וכימיקלים שיכולים לשמש לייצור גז רעיל.

האזרח הישראלי צורך בשנה, בממוצע, 13 קילוגרמים דגים.

הגשמים הסוחפים שירדו בימים האחרונים שפרו את מאזן המשקעים בארץ, ובמיוחד באיזור הצפון והמרכז. לעומת זאת, בנגב ירדו גשמים בכמות זעומה.

ראש ממשלת הודו ונשיא סין נפגשו בעת שראש הממשלה ההודי ביקר בסין, וזאת – לאחר 30 שנות עויינות בין שתי המדינות.

40% מהכבישים לא תקינים

כ־40% מהכבישים הבינעירוניים ברחבי הארץ הם מתחת לרמה הנדרשת, ובהם נכללים למעלה מ־100 קילומטרים של ״כבישים אדומים״ – כבישים שהנסיעה בהם מסוכנת.

כדי שהכבישים יגיעו לרמה הנדרשת יש צורך להרחיבם, להרחיב גשרים, להסדיר צמתים, לבנות מעקות ביטחון ועוד ועוד.

הסובייטים משבחים...

העיתון הסובייטי ״איזבסטיה״ שיבח את צוות ההצלה הישראלי שהגיע לארמניה ואת הציוד המתוחכם שהביא עימו. ״ביום אחד,״ נאמר בעיתון זה, ״הצילו הישראליים חייהם של 14 אנשים, בעזרת שיטותיהם, שאותן גיבשו בארצם.״

זהירות, חוטפי ארנקים!

בשבועות האחרונים היו באיזור תל אביב מקרים רבים של חטיפת ארנקים מנשים, בעיקר בעת שערכו קניות ותוך כדי כך גילו את תכולת ארנקיהן. המשטרה סבורה כי חוטפי הארנקים הינם עבריינים צעירים, ואין המדובר בכנופייה מאורגנת.

המשטרה מדריכה את הציבור כיצד להישמר מחוטפי הארנקים והתיקים: מומלץ לא לשאת בתיק סכומי כסף נכבדים ומסמכים חשובים, ובזמן התשלום בחנויות לא לפתוח את התיק בסמוך לקופה – כי חוטפי הארנקים עוקבים שם אחר הלקוחות ובוחרים את קורבנותיהם – עדיף איפוא להכין את הכסף לתשלום מראש. ובאשר לנשיאת התיק – כאשר תולים אותו על הכתף יש להקפיד שלא להפנותו אחורנית אלא להצמידו לחלק הקדמי של הגוף.

חזר בתשובה ומחזיר כספים

בעל קיוסק מאשקלון הופתע מאוד כאשר אדם חבוש כובע ועטור בזקן בא לביתו וביקש לדבר עימו ביחידות. מסתבר כי הלה גנב מחנותו לפני כשנתיים ארגז משקאות. מאז, חזר האיש בתשובה והוא מבקש עתה לשלם את הנזק.

הקיוסקאי נקב בסכום של 50 ש״ח, אך האיש שלף שטר של 10 ש״ח בלבד, והתוודה שאין לו יותר, כיוון שעליו להחזיר סכומים לעוד אנשים שמהם גנב בשעתו.

תרומת דם עצמית

בבית החולים השרון בפתח תקווה בוצע נסיון ב־100 חולים שעברו ניתוחים וקיבלו עירוי דם מתרומת דם עצמית שלהם. את הדם תרמו החולים מ־35 ימים קודם הניתוח ועד 72 שעות לפניו. שיטת התרומה העצמית הוכיחה עצמה כמונעת זיהומים, מפחיתה את הפגיעה במערכת החיסונית של הגוף, מונעת אלרגיות, והחולים שהשתתפו בנסיון החלימו במהירות רבה מניתוחיהם.

מחזיר עטרה ליושנה

מגישה: א. בת-אשר

הנער היחידי המניח תפילין

"חושׁני, כי יותר לא אוכל לעמוד בכך," התייפח חיים מרה. "קשה הוא עד מאוד ההתמודדות היום-יומית כיהודי בודד בין כל חברי." חיים צנח על כורסה בחדר האורחים והמשיך בקול חנוק: "אביו של דוד, ידידי היחיד שנשאר עד כה דבק ביהדותו, פנה אף הוא לפתע עורף לדת. היום הגיע דוד לבית הספר ללא כיסוי ראש, ולתדהמתי הצטרף אל כולם בלגלוגם על התורה והמצוות. נער יחידי אני בכל פרנקפורט, המניח תפילין! כיצד אשחה נגד הזרם?!" חיים תלה עיניים כואבות באביו, שעמד נבוך וחרד, ואף בעיניו נקוו הדמעות.

אכן, לאחרונה השתלטה תנועת ההשכלה על כל הקדוש והיקר שביהדות פרנקפורט – הרסה בתי תורה, בתי תפילה, ובתי חינוך מפוארים, שנבנו והתעצמו במשך מאות בשנים. ומקהילה מפוארת, בת מאות ואלפי יהודים, נשארו 11 שומרי תורה ומצוות בלבד!!

"אל ייאוש, חיים," עודדו האב הנמרץ והירא אלוקים, "בתפילה לבורא עולמים ובמלחמה נגד עוכרינו – ננצח. חייבים אנו להציל את שארית הפליטה!"

עוד באותה ערב כינס אבי חיים אסיפה דחופה, בה השתתפו קומץ חבריו החרדים לדבר ה'.

באסיפה סערו הרוחות:

"המצב לאחר ייאוש," סברו חלק מן הנוכחים.

"חלילה מלומר כך," סברו האחרים, ולא נתנו יד לכניעה, "בחסדי הבורא עוד נחזיר העטרה ליושנה, וקהילתנו עוד תפרח ותשגשג."

"הכיצד?!"

לפתע אורו עיניו של אבי חיים; רעיון עלה במוחו: "רבי שמשון בן רפאל הירש!!" קרא נרגש. "השמעתם על אודותיו חברים? רב גדול בתורה הינו, בנאומיו החוצבים להבות אש ובחיבוריו הרבים על ערכי היהדות – נלחם הוא בעוז נגד המשכילים, ועד כה השיב רבים מעוון. אותו חייבים אנו להזמין לקהילתנו." סיים דבריו.

החברים כולם קיבלו את ההצעה, ועם שחר עשו שניים מהם דרכם אל ניקלשבורג, להתחנן בפני רבי שמשון רפאל הירש על שארית נחלתם.

ההחלטה שנתקבלה במוצאי שבת

בכ"ד בסיוון שנת תקס"ח, בביתו של רבי רפאל הירש, אחד מתלמידי החכמים ומנגידי העיר המבורג, רבתה השמחה: אשתו של רבי רפאל ילדה בשעה טובה ומוצלחת בן, וכעבור שמונה ימים, בהיכנסו לבריתו של אברהם אבינו, נקרא שמו בישראל שמשון. (ברבות השנים, כאשר גדל שמו בקרב יהודי גרמניה, נקרא בפי הכל בגרמנית: רבי שמשון רפאל הירש, והכוונה היתה – בן רפאל הירש.)

עשיר מופלג היה רבי רפאל, ולבנו הקטן לא חסר היה מאומה – הן בתורה והן בגדולה. בהיותו רך בשנים למד תורה מפי רבו, רבי מנדל פרנקפורטר, רבה של אלטונה. וכשבגר מעט החל קונה תורה בבית מדרשו של רבי יצחק ברנייס, רבה של המבורג, מקום בו למדו לימודים תורניים ברמה גבוהה ביותר בהדרכת הרב ברנייס, שהיה הרב הראשון, אשר נאם בשפה גרמנית צחה, והצליח ברהיטות לשונו לעצור מעט בעד ההשכלה שחדרה לכל תחום ופינה. רבי שמשון רפאל הירש דבק ברבו זה, ורוב תורתו קיבל ממנו.

הנער שמשון בגר קמעה, ולצד תורתו החל עוזר מעט לאביו במסחרו, עד לאותו ערב במוצאי אחת השבתות. בפנים נפולות שב העלם לביתו. "אבא!" פנה אל אביו בקול שקט ומהורהר, "ממחר מפסיק אני עבודתי בבית המסחר."

"מדוע ולמה?!" תמה האב.

"התעסקותי זו מפריעה לי בהשתלמותי בלימוד תורתנו הקדושה."

"בכשרונותיך הברוכים תשכיל להשתלם בהצטיינות בלימודיך, ואף לסייע לי במקצת במסחרי," ניסה האב לשכנעו.

"כידוע, אבא, ללימוד התורה אין גבול וסוף. גדולה היא מני ים!" התחנן הבן והמשיך ברטט: "היום, בחולפי ברחובות העיר, נצבט ליבי בקרבי – חילולי השבת בקרב אחינו היהודים גברו לאחרונה ביותר, והמצב הרוחני מתדרדר והולך בקצב מסחרר. על כן, אבא, באתי לידי החלטה להפיץ בקרב אחי היהודים את ערכי התורה. ואם כך – עלי להתמסר כולי למטרה זו, על ידי קניית תורה ככל שיותר."

הגיע העת להרחיב הפעולה

לא ארך זמן רב, ורבי שמשון רפאל הירש, בן ה-19, מלווה בברכות הוריו, שם פעמיו אל אלטונה, אל בית מדרשו של רבי יעקב עטלינגר בעל ה"ערוך לנר", המפורסם אף הוא במלחמתו החריפה נגד ההשכלה.

כיהן רב, יצא הרב הירש אל העם בנאומים מלהיבים בפני מאות מאזינים, ולא ארך הזמן, ויהודים רבים השיב למקור מחצבתם.

בשבועות הראשונים, כאשר החלו הבנים שבים לגבולם והקהילה החלה שוקקת חיים, ביקשו הגבאים להרחיב את בית הכנסת. "עדיין לא הגיעה העת,"

בית הכנסת – המרכז הרוחני של קהילת פרנקפורט בהנהגתו של הרב הירש

השיבם הרב. "תחילה עלינו לדאוג למתפללים, שיבואו אל בית הכנסת, ורק אחר כך – למבנה."

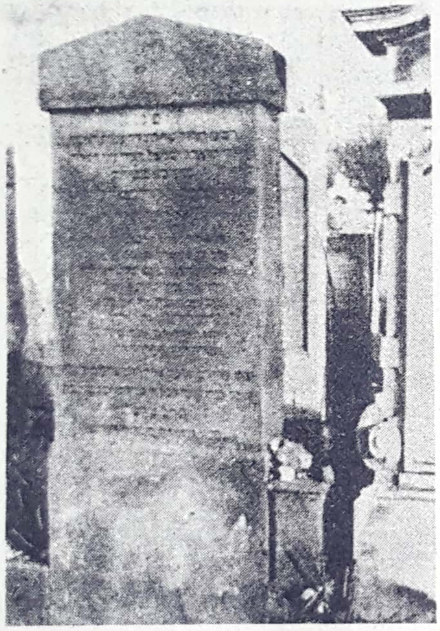
ואכן, הרב הירש לא נח ולא שקט עד אשר הקים שני בתי ספר לילדי העיר – האחד לבנים והאחר לבנות – בעזרתו הנדיבה של הברון רוטשילד. באותם בתי ספר למדו תורה ודרך ארץ, ומהם יצאו במשך השנים אלפי תלמידים, אשר היוו חומה בצורה ליהדות במדינה זו.

בשבתו בפרנקפורט הוציא לאור ירחון בשם "ישורון", בו הביא את דבר ה' לכל יהודי המדינה. מספר שנים חלפו, ומ־11 שומרי מצוות הפכה פרנקפורט לקהילה המונה אלפים. ביוזמתו הצליח הרב הירש לשכנע את הממשל לתת הסכמתו להפרדת הקהילות ה־אורתודוכסיות (–החרדיות) מן הרפורמיות, דבר שהת־נגדו לו עד כה. והפרדה זו הביאה תועלת רבה לקהילות החרדיות. הרב הירש הצליח ליישם תוכניותיו הרבות להמעטת השפעת המשכילים, ובשיטתו – שיטת תורה עם דרך ארץ – הצליח, בסיעתא דשמיא, להציל את יהדות גרמניה מהתבוללות נוראה ולהחזיר עטרה ליושנה.

"דברים היוצאים מלב טהור"

את משכורתו החודשית מקופת הקהילה מקבל היה הרב הירש מדי שלושה חדשים – מראש. ועל כך ביקש הוא מבני משפחתו, כי ברגע שתסתלק נשמתו למרומים, ישיבו לקופת הקהילה את סכום הקצבה מיום פטירתו עד לסוף שלושת החודשים.

השנים חלפו, ובאחד הימים חלה הרב הירש במחלה קשה, ובכ"ז בטבת תרמ"ח השיב נשמתו הטהורה ליוצרה. בני משפחתו האבלים מהרו לקיים צוואתו בעניין ההקצבה החודשית, וראו זה פלא: יום פטירתו חל בדיוק בסיום שלושת חודשי המשכורת האחרונה!

מצבת קברו של הרב הירש בפרנקפורט

הרב הירש הותיר, מלבד חיבורו הנודע "חורב", פירוש נרחב על החומש ופירוש על ספר תהילים, המהווה כעין ספר מוסר על הנהגת האדם כלפי בוראו. וכן הותיר פירוש על משלי ופרקי אבות. בפירושים אלו קנה לו שם עולם כאחד הפרשנים הגדולים והמקובלים ביותר. בנוסף לכך חיבר ספר "אגרות הצָפון", הכולל 19 אגרות, כעין מכתבים מחבר אל חבר, המסבירים מושגי יסוד ביהדות, ועוד חיבורים נותרו אחריו. חיבוריו נכתבו בשפה הגרמנית ותורגמו ללשון הקודש ולעוד שפות. רבי חיים עוזר גרודזנסקי זצ"ל, רבה של וילנה, עודד את תרגומם של חיבורים אלו ללשון הקודש, ונתן על חלק מהם הסכמתו בצד הסכמתו של רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה של קובנה. בין השאר כותב רבי חיים עוזר: "איזן ותיקן ספרים הרבה שמטרתם לקרב את ליבם של ישראל לאביהם שבשמים, והכוללים רעיונות נשגבים מחקרי אלוק, דעות נאמנות ומקובלות על פי חכמי התעודה... כתובות ברגשי קודש בדברים היוצאים מלב טהור, העושים רושם נמרץ על לבב הקוראים."

הרב הירש מתעלה בתורה עד מאוד וממלא כרסו בש"ס ובפוסקים, ואז אין הוא שוכח מטרתו הנשגבה: להרים כתרה של תורה בקרב אחיו היהודים. ועל מנת שדבריו יהיו נשמעים לאוזניהם של הנמשכים אחר רוחות ההשכלה, פנה אל אוניברסיטת בון, שם השתלם במדעים שונים. בשנים אלו, בהיותו עדיין צעיר לימים, החל כבר בדרך השפעתו רבת ההישגים בקרב חבריו ללימודים. ביוזמתו, הוקמה חבורת סטודנטים, ששתו בצמא, מדי יום ביומו, את דבריו המאלפים של חברם המלומד – בחקר התורה וטעמיה. השיעורים התקיימו בחדר צדדי באחד מבנייני האוניברסיטה.

באחד הימים הגיע אל השיעור סטודנט הידוע בשנאתו לדת. עיניו היוקדות ומבטו השחצני הרתיעו מעט את בני החבורה, אך לא את הרב הירש. בשקט ובשלווה המשיך בדבריו הקולחים בטוב טעם.

ולפתע –

"שקר וכזב דבריך!!" נשמעה קריאת בוז מפיו של אותו סטודנט.

עיני הכל הופנו בכעס עצור אל הדובר, אך הוא לא נרתע: "טוב יהיה ליהודים רק ברגע שיקבלו את תרבות הניכר ולא ייבדלו מהגויים!" קרא זועם ורותח, כשפניו לוהטות.

הרב הירש לא נבהל להשיב, והסביר שוב ושוב כי תורת ישראל – תורת חיים היא ומבלעדיה אין קיום לעמנו. והלה, רוגז וזועף, קם מכסאו: "אלך אל העם ואפריך דבריך!" סינן בין שיניו ועזב את החדר בטריקת דלת.

לא היתה זו הפעם הראשונה שביקר אותו סטודנט שונא דת בשיעור, אך הפעם הגדיש את הסאה. נורת אזהרה נדלקה במוחו של הרב הירש: הגיע הזמן להרחיב פעולותי מחוץ לכותלי בית זה! החליט בליבו.

בחזרה אל פרנקפורט

היה זה באחד הימים, בביתו של הרב הירש הופיעה משלחת מכובדת מהעיר אולדנבורג ובפיה בקשה כי יבוא הרב להנהיג עדתם במקומו של רבם, רבי נתן אדלר, שפנה לרבנות בעיר אחרת. הרב הירש בן ה־23 קיבל הצעתם, ובמקומו החדש השקיע כל מרצו בפעולותיו למען חיזוק הדת. בנוסף לרבנותו בעיר, שימש כראב"ד בערים הגדולות בגרמניה ומורביה, והשפעתו הרבה ניכרה אף בהן.

בשנים אלו יצא שמו של הרב הירש למרחקים כתלמיד חכם מופלג, וגדולי ישראל ראו בו את האדם שיצליח לעמוד בפרץ, מול שונאי הדת.

בשש שנות כהונתו באולדנבורג התעלה רבות בתורתו, ואף הכין תוכנית עניפה להנחיל תבוסה סופית למתבוללים.

ראשית דרכו היתה בחיבור ספרו הנודע "חורב", בו מסביר הוא לכל את עקרונות היהדות בשפה מושכת לב. ספר זה הפיץ מאולדנבורג לרחבי המדינות השכנות.

בשנת תר"א נבחר לרב במחוז אוסנבריק וקבע מושבו בעיר עמדן. כאן, בנוסף לכל פעולותיו, הקים בעזרתה של אשתו הרבנית בית ספר לבנות. למימונו של בית הספר דאגה הרבנית, כשהיא מכתתת רגליה מבית לבית להתרים למען מוסד זה. "סופה של האמת לנצח," מעודדת היתה תדיר את בעלה באמרותיה, ואף במעשיה תמיד היתה עזר כנגדו.

בינתיים הלך שמו של הרב הירש והתפרסם יותר ויותר, והחרדים לדבר ה' במדינת מורביה השתדלו בכל מאודם להביא אליהם את הרב הירש, לכונן הריסות גלי ההשכלה שבאו מגרמניה ושטפו חלקים נכבדים מארצם. הרב הירש הגיע למורביה, אל העיר ניקלשבורג, ותוך זמן קצר החדיר את ערכי היהדות בכל רחבי המדינה. הוא ארגן אגודות דתיות, ייסד חדרים לבנים וכן ישיבה גדולה, אליה נהרו מאות תלמידים. במעשיו המבורכים התפארו אף אנשי השלטון, וכאות הוקרה לפעולותיו הנשגבות בחרו בו יהודי אוסטריה כחבר בפרלמנט האוסטרי.

בפרלמנט ניצל הרב הירש מקומו, ולנאומיו הנלהבים הופיעו כל צירי הפרלמנט וחלקו לו כבוד גדול. הוא דאג לשוויון זכויות ליהודי אוסטריה והצליח לבטל את המס המיוחד שחייבו בו את היהודים.

ואז, כאשר שמעו של הרב הירש הגיע לכל אוזן יהודית שומרת תורה ומצוות, החליטו בני קהילת פרנקפורט, אשר מנתה כזכור 11 יהודים יראים לדבר ה', להזעיקו אליהם.

הרב הירש, ששיקם כבר את יהדות מורביה, נאות לעזוב את כל הכבוד שהיה לו שם ולתת יד להצלת יהדות גרמניה, ארץ מולדתו.

תחילה – המתפללים ואחר כך – המבנה

הגיע היום, ובעוד יהודי מורביה מבכים את יציאתו של הצדיק, פיעמה בבני פרנקפורט תקווה להתחלת הישועה.

הרב הירש מגיע לפרנקפורט, ושניים מבני הקהילה מלווים אותו אל "מבצרם", הלא הוא "בית הכנסת".

הדלת נפתחה, והרב ניצב המום ומשתאה: "לזאת לא פיללתי," לחש ברטט ודמעות בצבצו בעיניו. הוא הביט כה וכה בחדרון הקטן שלפניו וקרא נסער: "זהו בית הכנסת היחידי בעיר?! מכל יהדות פרנקפורט המעטירה נותר מניין מצומצם?! סכנת כליה מרחפת על העיר!" זעק זעקת שבר.

אך לא יהודי כרב הירש ייכנע למצב – עוד באותו יום החל במשנה מרץ בשיקומה של הקהילה, ובמשך הזמן חרגו פעולותיו אף מחוץ לגבולות העיר ושלחו אותותיהן לכל רחבי גרמניה. כבמקומות הקודמים בהם

עולם של מחשבים

מגישה: אתי

הצצה לעולם המחשבים

כתבה רביעית ואחרונה

בכל תחום ומקום – המחשב

כל מי שמחזיק בידיו עיתון – אינו יכול שלא לשים לב לשגיאות הכתיב השונות והמגוונות, הגורמות לעיתים לגיחוך רב. אותיות חסרות ומיותרות; מלים מחוברות זו לזו; כותרת שאינה שייכת לקטע או קטעים שאינם מסודרים בסדר ההגיוני של הכתבה – כל השגיאות הללו מצויות, ועוד איך! פעמים רבות צריך "לשבור את הראש" כדי להבין מה היה צריך להיות כתוב במקום – – –

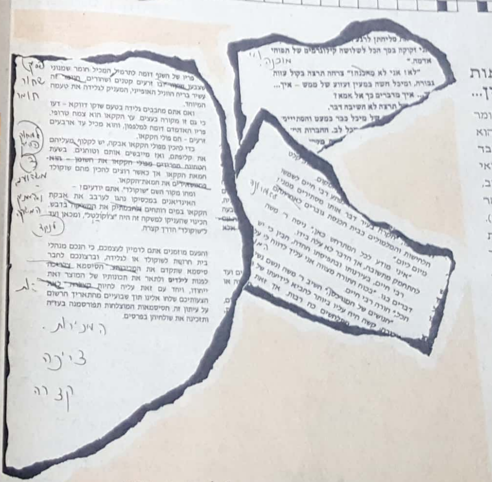
כדי שנבין מהי הסיבה לכך (וכן, גם זה קשור למחשב שלנו...) נספר מעט על תהליך ההדפסה.

שגיאות מי יבין...

לאחר שהסופר הגיש למערכת את החומר שכתב, נשלח החומר אל הַסַּדָּר. הַסַּדָּר הוא המכין את החומר לדפוס על ידי מעבד תמלילים. מעבד תמלילים זהו מושג שבוודאי ידוע לכם מפה או משם. זוהי תוכנית מחשב, המסייעת בכתיבת טקסטים (טקסט זהו חומר כתוב כלשהו: ספור, שיר, מאמר או כתבה). התוכנית של עיבוד תמלילים מאפשרת את הצגת הטקסט כולו על מסך המחשב, לאחר שהקלידו הכל במקלדת המחשב. זאת-אומרת, שעל המסך יופיע הקטע באותיות מודפסות. ...ל המסך נראה הקטע כפי שהוא יראה ...הדפסה. בעזרת מעבד התמלילים אפשר גם ...דר את הטקסט לפי השורות והעמודים הר... ...ם. אפשר "להזיז" את השורות, ואף להוסיף ...נות לחומר הכתוב.

לאחר שהמגיה עבר על כל החומר וסימן ...שגיאות – מוחזר הטקסט אל הַסַּדָּר, ואז ...ו לתקן את השגיאות המסומנות. כיצד ...שה זאת? על ידי הקשה על מקשים ...ם במחשב הוא מעלה את הטקסט על ...שוב – על ידי הקשה – הוא מתקן את הדרוש תיקון, משמיט אותיות מיותרות או מוסיף חסרות, הכל לפי מה שרשם לו המגיה.

נו, אז למה יש שגיאות? פשוט, אדם איננו מלאך... קורה שגם המגיה וגם הסדר אינם שמים לב לכל השגיאות שבטקסט, וחלק מהן נעלמות מעיניהם. והתוצאה היא אותן שגיאות שאנו פוגשים למרות הכל, בעיתון או בספר.

שגיאות מי יבין... כך היה נראה "זרקור" אלמלא תוקנו השגיאות...

המכונית ל"ידי" רובוטים ומחשבים

אין לי ספק, כי לאחר שקראתם את הכתבה הראשונה בסדרה זו, הצגנו מספר שימושים מעניינים במחשב – התקשיתם להבין מה קו-רה כאן, בוודאי שאלתם, איך ייתכן שהמחשב, השייך לכאורה למספרים ולחשבונות, יהיה בשימוש כה נרחב גם בתחומים אחרים, למן הרפואה ועד המשחק והספרות. אבל, מן הסתם, עתה, לאחר שיש לכם מושג-מה על דרך פעולתו של המחשב – ייקל עליכם להבין "איך הוא הגיע לשם". ועל כן, נספר עוד על מקומו הנכבד של המחשב בכל מקום:

בארצות הברית התחילו לפני מספר שנים לבנות "חניונים אוטומטיים ממוחשבים". הרעיון הזה "נולד" כפתרון לבעיה של החניית מכוניות בסמוך לכבישים עמוסים וסואנים, כאשר מקומות החנייה עמוסים אף הם, ולנהג תיגרם המתנה ממושכת ומעצבנת בכניסה לחניון. ובכן, החליטו בארצות הברית על הקמת חניון שיפעל באמצעות מחשב. המחשב "יוביל" את המכונית באופן אוטומטי, בלי שהנהג ינהג בה, ויחנה אותה במקום פנוי בחניון. החניון הממוחשב מבוסס על מערכת של ציוד רובוטי (רובוט – הלא יודעים אתם מהו?) משולב בתוכנת מחשב, באופן שיחסוך פועלים רבים.

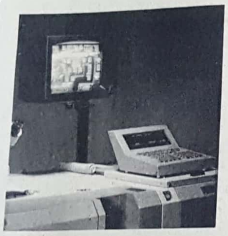
נתאר את אופן החניה בחניון הממוחשב:

הנהג מגיע עם מכוניתו אל קומת הקרקע של החניון. (החניונים בארצות הברית ובאירופה הם בעלי מספר רב של קומות ומעליות). שם עוזב הנהג את מכוניתו ומכניס כרטיס מיוחד בתוך סורק המחשב (סורק הוא חלק ממערכת המחשב), ואז המערכת מתח-ילה לפעול. כאן נוכל לומר "שלום" לנהג, ול-הבטיח לו שהכל יהיה בסדר עם מכוניתו. מ-עכשיו – רובוטים ומחשבים עושים את כל השאר, ואנו נעקוב אחריהם:

מתחת למכונית העומדת ישנם פסים השקועים בקרקע, וכשהנהג מריץ את הכרטיס שלו בסורק – עולים הפסים ומגביהים את המכונית ואז נע קדימה קטר קטן, הנוסע על מסילה וגורר את המכונית לתוך מעלית. כש-המעלית עוצרת בקומה שהמחשב קבע, גורר הקטר שוב את המכונית למקום חנייה פנוי שהמחשב, כמובן, הודיע לו היכן הוא. ואז חוזר הקטר למעלית.

ואיך חוזרת המכונית לבעליה? לאחר שהנהג גמר את כל עסקיו והוא מעוניין לקבל את מכוניתו, הוא ניגש לרציף היציאה ושוב מעביר את הכרטיס בסורק, וכל התהליך ש-תיארנו קודם חוזר על עצמו במהירות בכיוון ההפוך.

הבעיה בהפעלת חניון כזה היא, שלא קל לשכנע את בעלי המכוניות להפקיד את המכוניות בידי מחשבים אלקטרוניים. חישבו רק מה קורה בעת הפסקת חשמל, כשהמחשב משותק... כדי להתגבר על בעיה זו מותקן בכל חניון גנרטור לשעת חרום (הגנרטור מפעיל מכשירים חשמליים לא על-ידי רשת החשמל). בנוסף לכך, נמצאים שם שני עובדים, שיוכלו להפעיל את המחשב באופן ידני, במקרה שהכרטיס שיועבר בסורק לא יצליח להפעיל את המערכת. כמו כן נמצאים במקום מפקחים הדואגים שהכל יתנהל למישרין.

יש מחשב אין פקקים!

ומעניין לעניין – באותו עניין: המכוניות. גם בארצנו הקטנה ישנם פקקי תנועה לאין סוף וכבישים עמוסים ביותר. מדי שנה נוספות בכבישי הארץ מכוניות רבות, ומלבד אי הנ-וחות שגורמים הפקקים, הם גם גורמים להפס-דים בזמן ובדלק, ההולך לאיבוד במהלך הע-צירות המרובות.

בגרמניה החליטו לפנות אל עולם המח-שבים על מנת למצוא פתרון לבעיה. ה- רעיון שלהם הוא להתקין בכל רחוב מערכת של גַּלָּאִים (גַּלַּאי – מלשון גילוי. זהו עצם הקולט מצב ומעבירו למחשב). הגלאים הללו יקלטו את הנעשה ברחוב ויעבירו את תמונת המצב למחשב. המחשבים ינתחו וירכזו את המידע שיתקבל מכל הגלאים, ויעבירו מידע זה למרכז בקרה כללי של אותה עיר.

בשלב זה החלו בעיר ברלין המערב-גרמנית לנסות את הרעיון, ומשתתפים בו מאות נהגים, שבמכוניותיהם מותקנים מסופי-מחשב, המסוגלים לקבל ולתת מידע. כל מכונית כזו קשורה באלחוט אל מרכז הבקרה של אותה עיר. ואם נוצר פקק תנועה באחד מרחובות העיר – מיד מתגלה הדבר למרכז הבקרה על ידי הגלאים. ותוך מספר שניות עובר שדר באלחוט לכל הנהגים, שימצאו ל-הם דרכים עוקפות כדי שלא "להיתקע" בפקק. בנוסף, יוכל נהג מסכן, שאינו מוצא את הכתובת שאליה צריך הוא להגיע, להכתיב למחשב את בעייתו, וזה ידריך אותו. מעלה נוספת: המחשב יוכל לעזור לנהג למצוא מקום חנייה פנוי בקרבת מקום, ועוד יוכל לעזור לו להיחלץ מפקק תנועה כשהוא כבר "תקוע" בפנים. ויש עוד ועוד מעלות למחשב-הדרכים.

אחד הנהגים, המשתתף בתכנית הניסוי, מספר שכרגיל בשעות העומס הוא מגיע מעב-ודתו לביתו לאחר כשלושת רבעי השעה, ומאז הותקן מסוף המחשב במכוניתו והוא מתייעץ איתו ומקבל הדרכה על תקלות שבדרך ועל דרך חליפית – הרי שתוך כרבע שעה הוא כבר יושב נינוח בכורסה בביתו.

גם הקופים כבר יודעים...

הנה כי כן, הלכנו מעט בעקבות המחשב וגי-לינו רבות. אך האמת היא, שיש עוד רבות רבות על אודות המחשב שעדיין לא גילינו...

ונסיים את הנושא שלנו בעובדה מעניי-נת, שהופיעה באחד העיתונים: בארצות הברית החלו לפני מספר שנים לאמן קופים לסייע בשיקום נכים, שאינם מתפקדים באופן מושלם ועצמאי. באחד השלבים מאמנים את הקוף להכניס דיסקט לתוך מחשב, כדי שיוכל מאוחר יותר לעזור לנכה שירצה לעבוד במש-רד, אך בגלל המגבלות הגופניות שלו לא יוכל לבצע את כל הפעולות. כן מלמדים את הקוף לדפדף בספרים, להדליק את המחשב ולהכינו לפעולה, וכאמור, גם להכניס דיסקט לתוכו.

אז קדימה, חבריה! מהרו להירשם לקור-ס-מחשבים, הן לא נאה שהקופים יודעים מה שאנו איננו יודעים – – –

היה, ישנו ומעורר ענין

התרסקות המטוס – כנראה מפצצה

כמעט קרוב לוודאי, שבמטוס חברת פאן־אמריקן, שהתרסק בשמי סקוט־לנד בדרכו מלונדון לניו־יורק, הוטמ־נה פצצה, ועקב הפיצוץ אירעה ההת־[illegible] מגובה של 9,500 מטרים.

כ־270 איש נספו באסון הכבד, בהם – כמה יהודים ושני ישראלים. המטוס נפל על תחנת דלק בכפר בסקוטלנד, ופגע בכמה שורות בתים. תושבים אח־דים מהכפר נעדרים וסבורים שניספו אף הם באסון. שברי המטוס וגופות הניספים התפזרו על פני רדיוס של כמה וכמה קילומטרים.

אלמוני, שהתקשר לסוכנות ידיעות איטלקית, מסר כי הוא מדבר בשם לוב, והם האחראיים לפיגוע. לעומת זאת, נתקבלה הודעה כי אירן היא האחראית לפיגוע, שנעשה כנקמה על מטוס איר־ני שהפילו האמריקאים בשוגג לפני כמה חודשים, ובו נספו למעלה מ־200 נוסעים.

בשבועות האחרונים נתקבלו במ־שרדי חברת פאן־אמריקן אזהרות, כי פצצה תוטמן במטוסיה – אך, כפי הנראה, לא התייחסה החברה ברצינות הראויה לאזהרות אלה.

5000 ק"ג גז עצבים ביום!

מקורות במערב מתריעים, כי לוב מ־ייצרת מדי יום למעלה מ־5000 קיל־וגרמים של גז עצבים בכמה מפעלים. הציוד המשמש לייצור הגזים הרעילים הללו הוא אותו ציוד המשמש לייצור חומרי הדברה, וניתן לרוכשו בארצות רבות. הציוד הבסיסי להקמת המפ־עלים הלוביים נרכש בגרמניה המער־בית, איטליה וצרפת.

מזג אוויר סוער במזרח התיכון

מזג אוויר סוער וגשום פקד את כל המזרח התיכון. בארץ ירדו גשמים מרובים מלווים ברוחות עזות ביותר, ובצפון אף ירד שלג. גם בירדן, ה־שכנה, ירד שלג וכן בסוריה, בעירק ובלבנון. את מצריים פקדו גשמי עוז, שגרמו ל־14 אבדות בנפש. אף את תורכיה פקדו סערות ושלג, וכ־1000 כפרים במדינה זו נותקו ונותרו מבו־דדים.

דוד דולורוזה הי"ד

דוד דולורוזה, החייל שנחלץ להצלת רחל וייס ושלושת עולליה הי"ד באו־טובוס הדמים ביריחו, לפני כחודשיים – נפטר לפני כשבוע מפציעתו באותו אירוע. עקב שאיפת העשן, בעקבות בקבוק התבערה, נפגעו ליבו וריאותיו של החייל, והוא היה כל העת במצב קשה. לפני שבועיים הוטס לאנגליה, להשתלת לב וריאות – אך קודם ה־טיפול נפטר מפצעיו.

שישה מחבלים נהרגו

בשתי תקריות נפרדות עם חיילי צה"ל נהרגו שישה מחבלים. אחת מקבוצות המחבלים היתה בסירת גומי, בדרכה לפיגוע־מיקוח בישראל. בים הסוער התהפכה הסירה ושלושה מחבלים טבעו. התקרית השנייה אירעה בסמוך לגדר המערכת שבדרום לבנון. סיור של צה"ל הבחין בשלושה מחבלים, ולאחר קרב – שהתנהל במזג אוויר סוער ביותר – נהרגו המחבלים.

גשר מעל מיצר ג'יברלטר

מרוקו וספרד עומדות לבנות גשר גדול מעל למיצר ג'ברלטר – גשר זה יחבר את אירופה (שבה, כידוע, שוכנת ספרד) עם אפריקה (שם שוכנת מרו־קו).

מיצר ג'יברלטר מחבר את האוקיי־נוס האטלנטי עם הים התיכון, ורוחבו בנקודה הצרה ביותר – 15 קילומטרים.

"פיחותון"

השקל הישראלי פוחת ב־5% – זה היה הצעד המעשי הראשון שהתבצע על ידי בנק ישראל לאחר ששמעון פרס נכנס לתפקידו כשר האוצר.

בשבועות האחרונים עבר גל שמו־עות על פיחות העומד להיות, ומיד ל־אחר שנכנסה הממשלה החדשה לת־פקידה גברו השמועות. הדבר גרם לכך שאנשים רבים רכשו בבנקים כמויות אדירות של דולרים – דבר שעלול היה לפגוע ביתרות מטבע החוץ של ישרא־ל. בבוקר היום בו בוצע הפיחות נרכ־שו קרוב ל־200,000 מליוני דולרים!! מסיבה זו הוחלט על פיחות לאלתר.

אומנם, כפי ששיערו מראש, היה אמור להיות פיחות של 15%, והפיחות שבוצע הוא רק של 5%. ואולם, מע־ריכים כי אין זה סוף פסוק, ובעקבות הפיחות הקטן הזה – יבוא פיחות נו־סף.

הממשלה החדשה – והתוכנית הכלכלית

הממשלה החדשה נכנסה לתפקידה, ו־כבר התכנסה לישיבתה הראשונה. ב־משרדי הממשלה, שבהם מכהנים שר־ים חדשים, בוצעו חילופי משמרות.

שר האוצר החדש, שמעון פרס, עומד להגיש תוכנית כלכלית חדשה, שבין היתר כלולים בה: ביטול חוק חינוך חובה בבתי הספר העל יסודיים, גביית תשלום בעבור ביקור אצל רופא ובעבור יום אשפוז (המדובר הוא בחברי קופת חולים) ועוד ועוד.

עוד קודם לכן מבקש פרס להגיע ל"עסקת חבילה" עם ראשי ההסתד־רות.

מובארק רוצה לבקר בישראל

נשיא מצריים, חוסני מובארק, הכריז כי הוא מוכן לבקר בישראל, אם ביקורו יתרום לשלום ויפתור את הבעיה ה־פלשתינאית. מוברק, שעלה לשלטון לפני כ־7 שנים, מיד לאחר רצח סא־דאת, לא ביקר מעודו בישראל, וע־תה התנה את ביקורו בכך שיהיה בטו־ח כי הביקור יועיל או יביא לתוצאות.

בתגובה, אמר ראש הממשלה, יצ־חק שמיר, כי הוא ישמח מאוד לארח את הנשיא מוברק, על מנת לשוחח על השלום במזרח התיכון ועל יחסי ישראל ומצריים.

●
●

שלושה אנשים נפצעו בהתפוצ־צות בלון גז בכרכור. הדבר אירע בעת שטכנאי חברת־גז ביצע עבודות תיקון בדירה. הוא קדח מתוך הדירה החוצה, וכנראה פגע המקדח גם בבלון הגז שניצב בחוץ, ועקב כך נגרם פיצוץ עז בתוך הדירה.

מטען חבלה, שהוכנס לתוך צינור, התפוצץ בתוך פח אשפה במרכז ירושלים. בחסדי ה' איש לא נפגע ולא נגרם נזק, על אף שבקרבת מקום היו אנשים רבים בשעת מעשה.

מכשיר לגלוי חומר נפץ פלסטי

בקרוב יופעלו בשדות תעופה מכשירים לגילוי חומר נפץ פלסטי, המוסתר במ־טענים המועלים למטוסים. המכונה ה־חדשה, שפותחה על ידי ארצות הב־רית בעקבות התפוצצות מטוס של חב־רת תעופה הודית, בדרכו מטורונטו ל־בומביי לפני 3 שנים, מסוגלת לגלות גם חומר נפץ פלסטי, דבר שאינו ניתן לגילוי על ידי המכשור המקובל, המו־פעל בשימוש בקרני רנטגן. המכשיר החדש כבר נוסה בהצלחה – בשדות תעופה בארצות הברית. משערים כי במטוס פאן־אמריקן, שהתרסק בשמי סקוטלנד, הוטמן מטען חומר נפץ פלסטי.

רק התינוק ניצל

תינוק בן חמישה ימים, שהיה קבור משך יומיים מתחת להריסות, הוא הני־צול היחיד מבית יולדות בעיר לנינא־קאן שבארמניה.

בעת הרעש נשברו זרוע ורגל של התינוק. אמו של הפעוט מצאה מותה ברעידת האדמה, אך אביו – קצין צבא – ניצל.

'בעל הנס'

מגישה: א. בת-אשר

אש המחלוקת שלחה לשונותיה

מדוכדך וחסר ישע התהלך המוכסן אנה ואנה בחדרו רחב הידיים. 'מה אעשה?!' הרהר ביגון. 'עני ורש נות־רתי לאחר עסקה בלתי מוצלחת זו, ובעל חוב לעשרות מפקידים, שהפקידו כספם בקופתי, ורכושם ירד עתה לטמיון. כיצד אשא פני אליהם? כיצד אשיב, ולו את דמי הקרן אותם הפקידו?!'

הידיעה על המוכסן שירד מנכסיו התפרסמה חיש בעיר והכתה בתדהמה את תושביה, ובמיוחד זעמו וכ־אבו עשרות המפקידים, שרכושם אבד. והמוכסן, על אף מאמציו הרבים – לא הצליח להתאושש מנפילתו הכלכלית ולא השיב הכספים לנושיו.

היה זה באחד הערבים. המוכסן ניגש אל השולחן לארוחת הערב. וקריאת פליאה נשמעה מפיו: "מה זאת?!" פנה אל אשתו, משתומם, והורה באצבעו על מנת הבשר שלפניו, "השכחת את נדרי אשר נדרתי בשעתו, בעת שהפקידו האנשים כספם אצלי והפסידוהו – שלא אטעם בשר ויין כל עוד לא אשיב כספם?!"

"נדרך," השיבה האשה, "בא במקום שבועה שנמנעת בשעתו מלהישבע, בהבטיחך לאנשים אלו, לבל תניח הכספים בצד לרווחים נוספים פרטיים שלך, ולהם לא תשיב כספם. אך עתה, עם כל רצונך, אין בידך להשיב מאומה. מה תועלת איפוא בנדרך?!"

הרהר המוכסן בדברי אשתו. בארוחת הערב לא נ־גע, ובמקום זאת שם פעמיו אל רבי חיים כפוסי, וגולל באוזניו את פרטי המעשה. "הינך אנוס בהשבת הכ־ספים," השיבו הרב, "ומותר אתה באכילת בשר ובש־תיית יין," כך פסק.

אך חלפו שעות מספר, ופסקו של רבי חיים הגיע לאוזניהם של הנושים, והללו מיהרו אל ביתו של הרב.

"כיצד מתיר הרב למוכסן את נדרו, בעת שחייב הוא לנו כספים כה מרובים?! מעתה – אף שיהיה הממון בידו, ימנע היתר זה ממנו לפרוע את חובו!"

"אל דאגה," הרגיעם הרב, "כאשר יעזור לו האלו־קים להתאושש ממצבו, ישיב לכם חובו עד הפרוטה האחרונה."

אך הנושים לא נכנעו; "הרב בצלאל אשכנזי (–בעל ה'שיטה מקובצת')," המשיכו בדבריהם, "השיב לשא־לתנו, ואמר כי נדרו של המוכסן יהיה בתוקף עד אשר ישיב חובותיו. ואין זה משנה אם אינו משיב זאת מחמת עניות או סיבה אחרת!"

רבי חיים קם מכסאו. "את פְּסָקַי – פָּסַקְתִּי," אמר נחרצות ורמז על סיום השיחה.

הנושים מיהרו אל רבי בצלאל אשכנזי, מסרו את דברי רבי חיים כפוסי, ובו ברגע ניצתה אש המחלוקת הגדולה בין גדולי מצריים וחכמיה בדבר היתר נדרו של המוכסן, ואף שלחה לשונותיה במשך הזמן אל מחוץ לתחום המדינה. בראש המתירים עמד רבי חיים כפוסי, ובראש האוסרים – רבי בצלאל אשכנזי.

מדוע מתלחשים? מה מסתירים?

תקופה חלפה. חילוקי הדעות לא התיישבו. ובינתיים לקה רבי חיים במאור עיניו, ראייתו כהתה, אט אט איבד הוא את כושר ראייתו והיה לסגי-נהור.

בוקר אחד, כשהגיע רבי חיים אל בית הכנסת, קלט באוזניו החדות לחישות רבות מבאי המקום.

"הגד נא לי, ר' משה," פנה לפתע רבי חיים לשמשו התומך בו, "הקרה בעיר דבר אותו מסתירים ממני? הלחישות והמלמולים בבית הכנסת גוברים לאחרונה מיום ליום."

"איני מודע לכל המתרחש כאן," ניסה ר' משה להתחמק מתשובה, אך הדבר לא עלה בידו.

רבי חיים, בעירנותו ובתפיסתו החדה, הבין כי יש דברים בגו. "בכוח התורה מצווה אני עליך לדווח לי על הכל," הורה רבי חיים.

"הנושים של המוכסן," השיב ר' משה ונשם נשימה ארוכה; קשה היה עליו ביותר להביא לידיעתו של הרב על מה ולמה מתלחשים כה רבות. אך זאת ידע: להוראתו של הרב חייב הוא לציית, ובקול מהסס המשיך: "נושים אלו העלילו על רבנו עלילה; אומרים הם, כי כבודו התיר נדרו של המוכסן, מאחר ולקח שוחד מהמוכסן ופקידיו. והראיה לכך היא, כי איבד רבנו את מאור עיניו, כמו שנאמר: 'השוחד יעוור עיני חכ־מים.'"

חיוורון עז עטף את פניו של רבי חיים וחלחלה חלפה בגופו. אך הוא לא השיב דבר ונכנס להתפלל, בתקווה ובבקשה כי תחלוף במהרה העלילה הנוראה.

אך לא כך היו פני הדברים; ככל שחלף הזמן, כך גברו הרכילויות והדיבות שהוצאו על רבי חיים.

"ה' ניסי חיים כפוסי"

ואז, גמלה ההחלטה בליבו של הרב לשים קץ לדבר. אחד ממקורביו נקרא אל ביתו בדחיפות, ושם התבקש על ידו לכנס את כל יהודי העיר למוחרת בצוהריים אל בית הכנסת הגדול.

וגבישי סוכר חום (זה צבעו של הסוכר הגולמי).

ד) כדי לקבל את סוכר השולחן הלבן מסננים את הסוכר הגולמי במסננת פחם, הקולטת את הצבע החום, ואז מתקבלים גבישי סוכר קטנים ולבנים.

בדרך דומה מייצרים סוכר־שולחן מסלק־הסוכר, ה־גדל בעיקר בברית־המועצות, גרמניה, ארצות־הברית ופולין.

מתוך 58 מליוני טונות הסוכר המיוצרות מדי שנה – 26 מליוני טונות הן סוכר־הסלק ו־32 מליוני הטונות האחרות הן סוכר־הקנה.

תועלת, נזק – ותחליפים

לסוכר תפקיד חשוב מאוד בגוף האדם. הוא מספק לו חום ואנרגיה, בדומה למה שמספק הבנזין למכונית. אך סוכר השולחן גם מזיק לאדם מלבד התועלת שהוא מביא לו. לפיכך מומלץ להזין את גופנו בסוכר החלב (לקטוזה), הנמצא במוצרי החלב השונים, בסוכר הפ־ירות (פרוקטוזה), המופק מפירות, ובסוכר ענבים (גלו־קוזה), הנמצא בפירות ובירקות שונים.

מיני מתיקה

נשוב אל סוכר־השולחן, שהרי במיני מתיקה אנו עוס־קים.

הגלידה – מיוצרת מחלב, סוכר ו... מעצים. לא מא־מינים? –

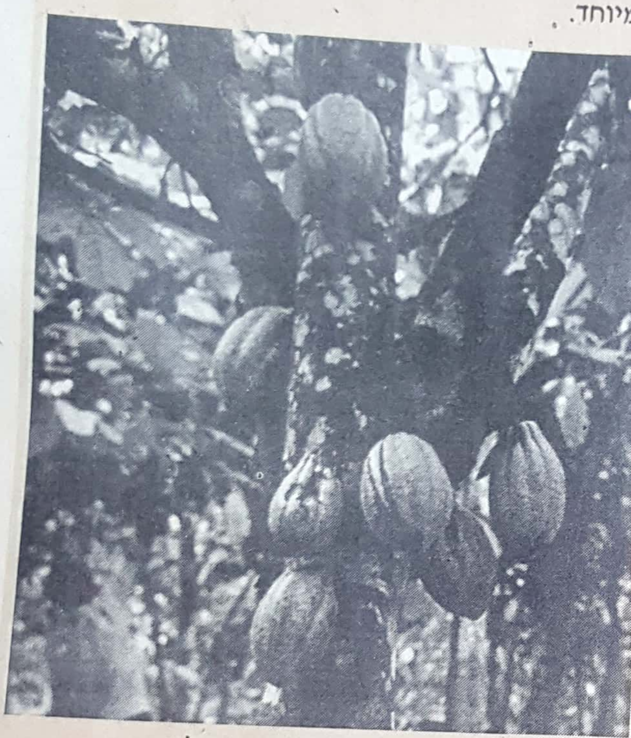
ובכן, את טעמה של גלידת הווניל אתם מכירים, אך ספק אם הינכם יודעים שהווניל מופק מצמח, הנקרא גם שנף.

ה"ריהוט" שלפניכם עשוי כולו משוקולד וסוכר. היאומן?

ארץ מולדתו של השנף היא אמריקה הדרומית, ובימינו מגדלים אותו גם בארצות אחרות בעלות אק־לים חם.

פריו של השנף דומה לתרמיל, המכיל חומר שמנוני שצבעו שחור ובו זרעים קטנים ושחורים. חומר זה עשיר בריח הווניל האופייני, המעניק לגלידה את טעמה המיוחד.

בכל אחד מפירות הקקאו – 40 פולים

ואם אתם מחבבים גלידה בטעם שוקו דווקא – דעו כי גם זו מקורה בעצים. עץ הקקאו הוא צמח טרופי. פריו האדמדם דומה למלפפון, והוא מכיל עד ארבעים זרעים – הם פולי הקקאו.

כדי להכין מפולי הקקאו אבקה, יש לקלוף מעליהם את קליפתם, ואז מייבשים אותם וטוחנים. בשעת הטחינה מפרידים מפולי הקקאו את השומן – הוא ח־מאת הקקאו. אך כאשר רוצים להכין מהם שוקולד מש־אירים את חמאת־הקקאו.

ומהו מקור השם "שוקולד", אתם יודעים? –

האינדיאנים במכסיקו נהגו לערבב את אבקת הקקאו במים רותחים ולהמתיק את המשקה בדבש. הכינוי שהעניקו למשקה זה היה "צוֹקוֹלַטְל", ומכאן ועד ל"שוקולד" הדרך קצרה.

והפעם מוזמנים אתם לדמיין לעצמכם, כי הנכם מנהלי בית חרושת לשוקולד או לגלידה, וברצונכם לחבר סיסמא שתקדם את המכירות. הסיסמא צריכה לפנות **לילדים** ולתאר את תכונותיו של המוצר ואת ייחודו, ויחד עם זאת עליה להיות קצרה. את הצעותיכם שלחו אלינו תוך שבועיים מהתאריך הרשום על עיתון זה. הסיסמאות המוצלחות תפורסמנה בעז"ה ותזכינה את שולחיהן בפרסים.

העיר. ואני – אנה אני בא?! אנא, רבנו!" תלה האברך ברב עיניים דומעות בדמעות תחינה ובקשה. "איני יכול לעמוד בנטל כספי זה!"

"תנוח דעתך," השיבו רבי חיים ללא ספק, "פטור אתה, וכל חבריך העוזבים חיי שעה ועוסקים בחיי עולם, ממיסי הממשל. לך לשלום והמשך בלימודיך הנשגבים בשקט ובשלווה."

עוד באותו היום כינס רבי חיים את נכבדי הקהילה וביקשם לשחרר מחובת המיסים את כל העמלים בלי־מוד התורה.

בספר "זרע אנשים" מובאת דעתו בעניין, וכך כותב הוא: "חביבים ישראל, שנקראו בנים למקום, לחבב את התורה ולומדיה ולהחזיק בידם ולפטור אותם מכל מיני מיסים וארנונות."

אף את אלה המרוויחים לחמם ממעט יגיע כפיהם בנוסף ללימודם – ביקש לשחרר מתשלום המיסים, וכך ממשיך הוא וכותב: "צדיק באמונתו יחיה. שוקד על דלתות התורה והמצוות ותורתו קבע ואומנותו עראי – תורתו זכתה לו, לפוטרו מכל מין הטלה שיוטל מצד המלכות."

הזקוק לישועה – לקבר פנה

רבי חיים בעל הנס האריך ימים ובהגיעו לשנתו הת־שעים, בי"ב בשבט שצ"א, הסתלקה נשמתו הטהורה לבית גנזיה, ומקום מנוחתו בבית העלמין של קהילת קהיר.

כל ימיו כָּמֵהַּ היה ומשתוקק לחונן עפר ארץ ישראל, אך – לדאבונו – לא עלה הדבר בידו.

רבי חיים מקודש ונשגב היה בעיני בני עמו ובני הניכר, ולאחר פטירתו עלו מדי יום ביומו רבים להש־תטח על קברו ולבקש בזכותו רחמים וישועות.

אגדות שונות התהלכו בקרב יהודי מצריים על ריפוי חולים, פקידת עקרות ומעשי ישועה נוספים, אשר קרו לעולים על קברו. ידוע היה הדבר, כי כל יהודי שזקוק היה לישועה – שם, בראש ובראשונה, פעמיו לקברו של רבי חיים בעל הנס.

מאות בשנים נהגו לעלות על קברו ולנסך שמן על מצבתו. מאתיים שנה לאחר פטירתו מתאר ר' יעקב

בתוך בית כנסת במצריים

ספיר בספרו "אבן ספיר" את ביקורו במקום מנוחתו של רבי חיים: "הלכתי על בית הקברות בחברת יראי ה' על עגלת סוסים, כי רחוקה מהעיר כמהלך שתי שעות במדבר חול... פה ראיתי מקום, שם קבר, עליו גל אבנים גדול וכולו רטוב משמן, מהנסכים אשר ינסכו עליו כל איש ואשה אשר להם כל תפילה, כל תחינה, ואינם הולכים על קברו במנעלים, קדוש להם מאוד, ומשביעים בשמו, רבי חיים..."

החיד"א, שחי כ־150 שנה לאחר פטירתו של רבי חיים, כותב בספרו "שם הגדולים": "ועד היום, כל הנשבע לשקר על קברו – נענש."

מנהג ניסוך השמן על הקבר נמשך עד לפני כ־70 שנה. בשנה זו יצא נגד המנהג רבי רפאל בן שמעון, רבה של מצריים, בטענה כי המנסכים את השמן עוברים על בל תשחית. כן טען כי השמן הורס את אבני המצבה ומפוררן. רבי רפאל הקים מצבה חדשה על הקבר ובצידה התקין כלי גדול ממתכת לתוכו יצקו השמן. ומדי פעם בפעם מרוקנים היו המיכל אל תוך מספר מנורות, אותן הציבו בבית הכנסת הנקרא על שמו של רבי חיים, והדליקו בהן פתילות לעילוי נשמתו.

האספרנטו

האם שמעתם אי־פעם על שפת האספרנטו? – זוהי שפה שחוברה לפני כמה עשרות שנים על ידי ד"ר אליעזר זמנהוף (רופא יהודי פולני). חלומו היה, שהודות לשפה זו ידבר כל העולם בשפה אחת – והדבר יגביר את השלום וימנע מלחמות. אך כפי שידוע לנו, חלומו של מחבר ה־אספרנטו לא התגשם...

מיכל אפשטין, ירושלים

מעניין!

60 ק"ג ליום!

הבקר ניזון מכמויות גדולות של עשב. כל פרה צורכת כ־60 ק"ג עשב ליום!

שלחה: **גילה קליין**

המגלשה הכי ארוכה

המגלשה הארוכה ביותר נמצאת בפ־רו. אורכה – 1402 מטרים!

שלח: **אהרן אפשטיין**, ירושלים

גבוה ונמוך

האיש הגבוה ביותר החי כיום בעולם – גובהו 2 מטרים ו־72 ס"מ, והאיש הנמוך ביותר בעולם גובהו 59 ס"מ.

אהרן אפשטיין, ירושלים

למוחרת, כשהוא נתמך בשמשו, נכנס רבי חיים אל בית הכנסת המלא מפה לפה. הוא עלה לבימה, ובאוזני הקהל האדיר השמיע דברי תורה ואגדה. ובסיומם נשמעה לפתע דפיקה על השולחן: "רבותיי!" קרא רבי חיים נרגש, "ברשותכם, אוסיף כמה מלים. ידוע הדבר לכולכם, כי לאחרונה, רבו המרננים אחרי כי חשוד אני בלקיחת שוחד. ה' יודע," הרים רבי חיים קולו, "כי נקי אני מכל אלה. ולמען תיווכחו כולכם באמת, אני תפילה לבורא יתברך שמו, השופט צדק: אם אומנם יד לי, ולו במקצת, בשוחד – ירקבו עצמותי ולא אוכל לרדת מהבימה; ואם נקי אני מכל אלה – יהי רצון שיושב לי מאור עיני, ויידע כל הקהל, כי יש אלוקים שופט אמת וצדק."

מסומרים במקומותיהם, ברטט וחלחלה, הביטו הכל בעיניו של הרב.

ועוד רגע – וקריאת השתוממות נסערת נשמעה מפיו: "ברוך שעשה לי נס במקום הזה!" עיניו של רבי חיים נפקחו!!

"שלום עליך, ר' משה! שלום, ר' נתן, ושלום, ר' יוסף," בירך הרב את כל הניצבים מסביבו ברגע שהצליח לזהותם בעיניו הפקוחות.

מעמד נשגב זה רומם והגדיל את כבודו של רבי חיים בעיני הכל, ומני אז נקרא "רבי חיים בעל הנס". כן מוצאים אנו את חתימותיו מאז: "ה' ניסי חיים כפוסי."

אבוי! מה מעוללים הצעירים...

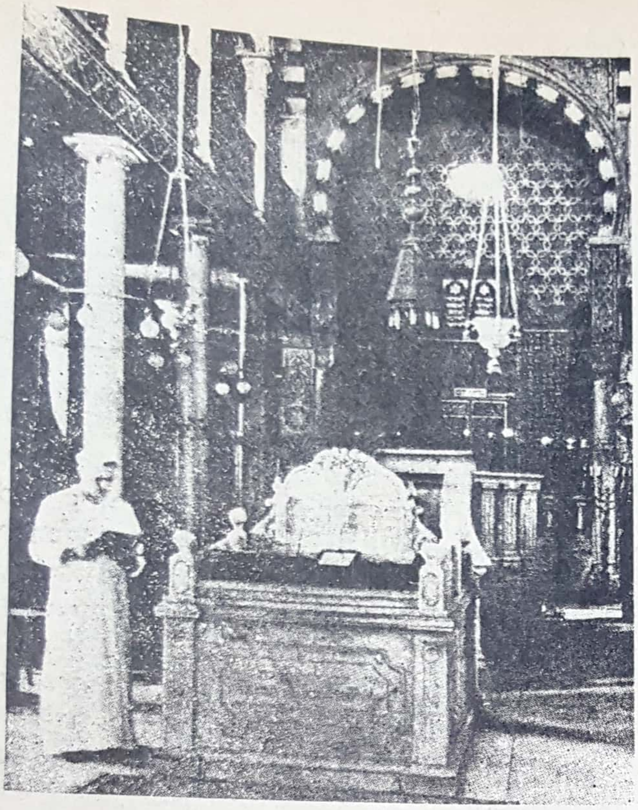
רבי חיים כפוסי נולד באלג'יר בשנת ש' (לערך) למשפחה מגולי ספרד. באותם הימים הצטרפו רבים מגולי ספרד לקהילות אלג'יר והיו כחלק מבני הקהילה. אך עם כל זאת, ניכרו משאר אחיהם, ילידי אלג'יר, בכובעיהם המיוחדים הקצרים, הנקראים כפוסה, ולא חבשו מ־צנפות כיהודי המקום. הכפוסה הפך לשם נרדף ליהודי ספרד, והם כונו: "הכפוסיים". רבי חיים, שהיה אף הוא ממשפחה יוצאת ספרד, נקרא כשאר אחיו: רבי חיים כפוסי, כלומר – הספרדי.

למצריים הגיע רבי חיים בשנות נעוריו, בהן שקד יומם וליל על תלמודו והלך מחיל אל חיל. בתקופת שה־ותו הראשונה במצריים התוודע אל ראש גולת אריאל, רבי דוד בן זמרא (הרדב"ז), בטרם עלותו ארצה. כן שמע לקח מפי האר"י הקדוש ז"ל בענייני קבלה.

השנים חלפו, ורבי חיים התפרסם כפוסק גדול וכמכריע בענייני הלכה הן במצריים והן מחוצה לה, בארצות הסמוכות. תשובותיו בהלכה מודפסות בספרי שו"ת של חכמי דורו שבארצות המזרח ובעוד מקומות.

רבי חיים – תקיף היה בדעותיו ולא נשא פנים לאיש. וכאשר נתקל בפירצה מסויימת בקהילתו, מיד נרתם לעמוד בפרץ ולתקן הטעון תיקון.

היה זה בצוהרי שבת קודש. רבי חיים חולף על פני

פאר והדר בבית כנסת בקהיר

אחד מבתי היהודים שבעיר ולאוזניו מגיעים קולות הוללות והתפרעות צעירים. "גש וראה מה מעוללים שם," ביקש ממלווהו.

"משחקים במשחק הקובייה," השיב הלה לאחר בי־קור חטוף במקום.

"בקובייה?! בשבת קודש?!" נחרד רבי חיים, "כזאת לא תהיה בקרב אחינו!" קרא נסער, "בני ישראל יבלו את השבת במשחקי קובייה?!!"

רבי חיים הרהר מעט וסטה לפתע ממסלול דרכו. "אל הרב מאיר גאביזון (–מגדולי רבני מצריים) ברצוני להגיע," הסביר צעדו לשמשו המשתומם, והשניים המ־שיכו דרכם.

בהגיעם, סיפר רבי חיים ברתת לרבי מאיר על מעלליהם של צעירי העיר, ומיד עם צאת השבת פרסמו שני הרבנים כרוז בו אוסרים הם את משחק הקובייה בשבת ואף בחול.

"לחבב את התורה ולומדיה"

באחד הימים – ואל חדרו של הרב נכנס ביראת כבוד אברך צעיר מתלמידי החכמים שבעיר. "עוללים קטנים לי בבית, ותורתי אומנותי," פתח האברך בקול עצוב ונדכא, "ומעות ההקצבה, אותן מקבל אני מדי חודש בחודשו, מספיקות בצמצום רב להוצאות הבית המי־נימליות, להן אנו זקוקים. והנה, לאחרונה, גוברים לחציהם של גבאי הנהלת הקהילה לשלם את מיסי

בכח היראה

כתבה ראשונה

מגישה: א. בת-אשר

הילד שאינו מתעניין במשחקים

גלינג גלנג! – נשמע קולו של האורלוגין הגדול, ועשרות ילדים עליזים שעטו אל חצר תלמוד התורה, אשר בן רגע התמלאה בקולות שחוקם ומשובתם שנשמעו למר־חוק.

באותה הפסקה התמהמה מעט המלמד ונשאר יושב על כסאו בחדר הלימודים. לפתע צדה עינו את חיים, שנשאר יחידי בכיתה ועיין בחומש. "חיים," פנה אליו ברוך, "האם מסרבים חבריך לשחק עמך?"

"חס ושלום!" השיב הילד.

"אם כן, מדוע אינך מצטרף אליהם?" הוסיף המלמד בתמיהה.

"אין ברצוני לשחק היום," לחש חיים, וסומק הציף פניו.

"בכל יום נשאר חיים בכיתה ואינו יוצא לשחק!" קטע לפתע את שיחתם אחד הילדים שנכנס בו ברגע.

"מדוע?" הביט המלמד משתומם בילד.

והחבר המשיך: "האם הרבי אינו יודע?! בשום מ־שחק אין חיים מתעניין אלא בלימוד. בכל ההפסקות, ואף בשעות אחר הצוהריים בבית המדרש שבשכונה, יושב הוא, חוזר ומשנן לימודו."

"ככה?!" קרא המלמד נפעם. "אשריך וטוב לך, ואשרי הוריך אשר זכו לבן כמותך. הלוואי ולגדול ביש־ראל תגדל ותפרח!"

ואכן, ברכתו של המלמד התקיימה במלואה, וחיים, המתמיד הקטן, נהיה ברבות הימים לאחד מגדולי הדור ומאוריו, הלא הוא רבי חיים פלאג'י מאיזמיר אשר בטורקיה.

משחר ילדותו התבלט חיים בין שאר בני גילו ב־כשרונותיו וזכרונו הנדירים, בהתמדתו המופלאה ובהת־נהגותו בפרישות והתנזרות מכל תענוגות העולם. יומם ולילה עסק בלימודו ללא שום עיסוק אחר.

חיים, שנולד בי"ז בטבת שנת תקמ"ח, גדל ונתגדל בבית אפוף קדושה, יראה ואהבת תורה מופלגת. אביו, רבי יעקב, תלמיד חכם גדול היה. וזקנו, רבי רפאל יוסף חזן, היה רב הכולל ליהודי איזמיר וראש ישיבת "בית יעקב רבי". עימהם למד חיים והתעלה בתורה וביראת שמיים. ובמשך השנים הגדיל סבו לעשות, כאשר ח[illegible] עימו את הספר "סמיכה לחיים".

למי מיועד החדר הקטן?

חלפו שנים. רבי חיים נשא אשה והיה אב לילדים. ועל אף חוסר אמצעיו, המשיך בהתמדתו הבלתי שכיחה כבימים ימימה.

היה זה באחד הבקרים. רבי חיים עמד לצאת לד־רכו. והנה, בטרם יפתח הדלת, פנה לפתע בבקשה לאש־תו: "אנא, רוקני את החדר הקטן, הצדדי, והשאירי בו מיטה אחת, שולחן, כסא ומנורה."

"בעבור מי?!" תמהה האשה.

"כידוע, כל חיי שואף אני לקיים מצוות כתיבת ספר תורה. והיום, בחסדי ה', הגיעה העת. אחר הצוהריים יתלווה אלי סופר סת"ם בקי וירא שמיים, אשר מהיום יישב בבתינו ויעסוק בכתיבת הספר."

"והיכן נשכיב את הילדים?" נזרקה שאלה מפי האשה. "ומאין תשיג כסף לשלם שכרו?" הוסיפה נבוכה.

"לילדים נמצא מקום לישון, ואילו בעניין המעות – נצמצם בהוצאות הבית ככל שיותר וכך נשלם שכרו. וה' יהיה בעזרנו."

"יהי כדבריך," השיבה הצדקת ומיהרה לקיים בק־שת בעלה.

לאחר תקופת מה זכה רבי חיים להכניס ספר תורה מהודר לבית הכנסת בשמחה ובצהלה.

ובאחד הימים רבתה השמחה בביתו של רבי רפאל יוסף חזן; כל בני המשפחה הקרובים באו לשמוח בשמחת הסב עם נכדו המצטיין, הלא הוא רבי חיים. הכל ישבו סביב שולחנות ערוכים ועסקו בדברי תורה. לפתע, קם הרב ממקומו, נכנס לחדר הסמוך ושב כשבידו גלימת שרד מהודרת. "קום, רבי חיים!" קרא בפנים זוהרות לנכדו בן ה־25, "הבה ואלבישך זאת!"

הסב הנרגש הלביש את נכדו בגלימה לעיני כל הנוכחים, והמשיך נפעם: "ברגע זה מסמיך אני אותך ל'החכם השלם' (–תואר שניתן אך לתלמידי חכמים מופלגים ביותר), כנאה ויאה לתלמיד חכם בקי וידען עצום כמוך!"

"מזל טוב! מזל טוב!" קראו הכל, ומלאו פיהם בברכות עד בלי די.

ההריסות שוקמו, אך לא הספרים...

רבי חיים – על אף גדולתו הרבה – לא נאות במשך שנים רבות להפצרת בני עירו, לשמש במשרה ציבורית. עם הגיעו לגיל 40, כאשר נפטר עליו אביו, הסכים לקבל עליו משרת דיין ושופט וראש ישיבת "בית יעקב רבי" בה למד אף הוא בצעירותו. עם קבלת עול הציבור עליו, החל להתמסר לענייני הכלל, ואף דאג להקמת בניין לבית חולים יהודי.

שקידתו, זכרונו המדהים וכשרונותיו הברוכים עמדו לו, ובחלוף השנים הספיק לחבר 54 חיבורים נרחבים ומקיפים בתורה על נושאים מנושאים שונים ולהכינם לדפוס. אלפי דפים, מאוגדים חבילות חבילות, מונחים היו במרתף הבית, ממתינים להדפסתם.

ואז קרה הדבר: היה זה בי"א במנחם אב שנת תר"א. "הצילו! הצילו!!" פלחו זעקות אימה את דממת הצוהריים. "אש! אש פרצה בביתנו!" המשיכו הזועקים ונמלטו מביתם הבוער. אליהם הצטרפו עשרות נמלטים נוספים, רועדים מלשונות האש שהתפשטו במהירות הבזק אל עבר בתיהם עד לקצה שורת הבתים. ומשם – הלאה, אל הרחובות הסמוכים, שם שכן גם ביתו של רבי חיים.

"אויה! הכתבים!!" זעק אחד מתלמידיו ששהה במקום. ובן רגע, ללא מחשבות נוספות, קפץ הוא בחירוף נפש אל מרתף הבית, ובשנייה האחרונה, בטרם ליחכה האש את המקום – הצליח להציל ארגז אחד ובו כתבי יד המוכנים להדפסת 14 ספרים.

כל פעולות ההצלה לא הועילו, וכעבור מספר שעות נשרפו רוב הבתים בשכונת היהודים של איזמיר, ואלפי איש נותרו מחוסרי כל.

אנחות השבר, אשר נשמעו מכל פינה, גברו שבעתיים בביתו של הרב: 40 חיבוריו הענקיים נשרפו כליל. פרי עמל של שנים ירד בן רגע לטמיון. הדבר השפיע על בריאותו של רבי חיים, אשר התהלך בצער ובתוגה עד שנפל למשכב וחלה קשות.

לא ארך הזמן, וועדי הצלה שונים החלו משקמים את הריסות העיר, והתושבים שבו אט אט למסלול חייהם הרגיל. כולם – מלבד רבי חיים, אשר איש לא יכול לשקם ולשפץ את כתביו.

"בעורמה באת אלי, בני!"

הוא שכב איפוא על ערש דווי, שבור ונדכא. עד אשר באחד הבקרים, כמדי יום ביומו, נכנס בנו בכורו, רבי אברהם, אל חדרו: "מה שלום אבינו?" ביקש לדעת, ומשנענה, המשיך: "אבא, אמש, בלימודי, נתקלתי בעניין פלוני בקושיה קשה. אם זכרוני אינו מטעני, הרי בשעתו תירצת קושיה זו באופן נפלא."

"נכונים דבריך," נאנח האב. "תירצתי, כתבתי, ואף הכנתי לדפוס..."

"אבא, האם אוכל לזכות ולשמוע מפיך שנית את התירוץ, התוכל ללבן לי הקושיה?"

"אנסה," השיב האב, ומיד החלו קולחים מפיו דברי תורה רבים בעניין הקושיה. רבי חיים זכר את כל חידושיו וסברותיו בעניין זה!

עוד באותו יום, אחר הצוהריים, שב שנית הבן, ובפיו קושיה נוספת. כך נשנה הדבר גם למוחרת, וכל השבוע שלאחר מכן. ואז גמלה ההחלטה בליבו: לאבא זיכרון מופלא וידיעה נרחבת בכל התורה כולה. [illegible] אותו לכתוב חיבוריו שנית!

ומיד הופיע רבי אברהם בפתח חדרו של אביו ובידיו גליונות נייר כתובים בחידושי תורה.

"מה זאת?" התעניין האב.

"חידושי תורתך," השיב הבן.

"ממתי?!" תמה רבי חיים.

"הבט נא וראה," הושיט הבן את הכתבים לאביו.

רבי אברהם, בנו הבכור של רבי חיים פלאג'י

עיין רבי חיים בגליונות וחיוך עלה על פניו: "בעורמה באת אלי, בני, לשכנעני כי ביכולתי לכתוב שנית חיבורי שנשרפו. צדקת!" קרא האב נרגש ודמעות בצבצו בעיניו. "אל לאדם ליפול לזרועות הייאוש. ברחמי ה', אנסה להעלות על הכתב שנית חיבורים אלו. אולי אצליח בכך."

וכך היה. תקווה חדשה אפפה את ליבו של רבי חיים. אט אט התגבר על מחלתו והתחיל במרץ רב בעבודת קודש זו. ועל אף טרדות הציבור, שרבצו עליו, הצליח עד לסוף ימיו לחבר 72 ספרים, בהם עבי כרס המכילים 300 דף.

בהקדמת אחד מספריו כותב רבי חיים: "ולא היה לי שום פסק ועניין (שכתב בחיבוריו) שהייתי עוסק, ולא הייתי סובל טירחה דציבורא והפסקות גדולות... ונעשו והתחברו (הכתבים) בטרדות רבות עד אין מספר, ב־

אני יושב לטרדה ולא אפילו יום אחד ולא בלילות ואפילו בשבתות וימים טובים. וכל אלה החיבורים שחיברתי הכל בעזר וסיוע קלי, צורי ומגיני, שלא כדרך הטבע, כי אפילו אנוכי בעצמי נראה בעיני שהוא דרך פלא..."

בנו, רבי אברהם, הסביר "פלא" זה בהספד על אביו באומרו: "יראת האלוקים ששכנה באבי זצוק"ל היתה זו שנתנה לו כוח ההתגברות לכל זאת כמו שכתוב 'ראשית חכמה יראת ה'.' וזה הנותן – 'שכל טוב לכל עושיהם'."

מרים הזקנה דפקה על הדלת

ירא אלוקים וחרד על כל נדנוד קל של עברה היה רבי חיים. בכל דבר מצווה או התרחקות מעברה נוהג היה לפי כל השיטות המחמירות. עבודתו בקודש היתה כשל בן האוהב את אביו אהבה רבה ומחפש לגרום לו נחת רוח עוד ועוד.

דוגמה אחת מני רבות לחומרותיו היתה טהרת ידיים. כל נגיעה קלה בידו, שמטילה ספק כלשהו אם מצריכה היא נטילה, מיהר רבי חיים ונטל ידיו. וכאשר החל רבי חיים לעסוק בצורכי ציבור רבו ידי הלוחצים ומנשקים ידו מדי יום ביומו, ועימהן נתרבו נטילותיו, שהפריעו לימודו ובזבזו את זמנו היקר.

ואז, באחד הימים, נכנס אל חדרו של הרב אחד מבני העיר ובפיו שאלה. בטרם פתח הלה פיו רכן, כמנהג המקום, אל ידו של הרב, לנשקה, ונרתע לאחוריו.

"מה זאת? כפפות בימי הקיץ הלוהטים?!"

"כוונתי עימי," מיהר רבי חיים להשיב והותיר את היהודי תוהה ומשתומם; 'כזאת טרם ראיתי,' הרהר לעצמו.

למקורביו הסביר רבי חיים את הנהגתו ואמר: "לאחרונה, נזקק אני בכל מספר דקות לנטילה מחמת המבקרים הרבים שנכנסים אלי... על כן החלטתי לעטוף ידי בבתי ידיים, וכך אחסוך בנטילות."

כשם שמחמיר היה ומהדר במצוות שבין אדם למקום, כך מקפיד היה אף יותר במצוות שבין אדם לחברו. כפי שמוצאים אנו אותו מבקש, שהקב"ה יהיה בעזרו, שיקיים את החלק שבין אדם למקום כמו שיוצא ידי חובה בבין אדם לחברו.

התנהגותו הבלתי מצויה עם כל אדם ואדם, מן ההדיוט ועד לנעלה ביותר מפורסמת היתה. את כולם כיבד והוקיר אף למעלה מיכולתו.

היה זה בעת סעודת הצוהריים, כשלפתע נשמעו נקישות על הדלת. רבי חיים ממתין בחדרו לנכנס – ואין איש. הדלת הסתובבה שנית על צירה – ואין בא. רבי חיים המשיך סעודתו, ולפתע חוורו פניו ורוחו נפעמה. "דוד!" קרא למשרתו, "מי נקש על הדלת לפני מספר דקות?"

"מרים הזקנה," השיב השמש מגמגם. "בקשה היא לשאול שאלת חכם את הרב, ובני הבית בקשוה לבוא שנית מאוחר יותר מחמת עייפותו של הרב ושעת סע-ודתו."

"אוי ואבוי! נזדעק רבי חיים בחלחלה, "לזאת חששתי!" קרא במר נפשו. "מהר, דוד, לבש כסותך," ביקש רבי חיים, "ובוא עימי אל מרים הזקנה, להפיס דעתה."

"בית מגוריה בקצה העיר הוא – אולי ידחה כבוד הרב את הליכתו עד לאחר הסעודה?" ביקש דוד.

"הס מלהזכיר!" השיבו הרב. "דווקא מפני ריחוק מקום מגוריה חובה עלי להקדים בפיוסה, לאחר שכיתתה רגליה עד כאן, ולשווא."

הרב הרגיע את התינוק

משרתות היו בביתו, ובזמן מנוחתן ואף בעת אכילתן אסור היה לאיש להפריען, חלילה.

פעם שמע רבי חיים את אחד מילדיו מבקש דבר מה מהמשרתת בזמן שזו אכלה. "אתה תיגש להביא זאת," נזף בו אביו, "עתה היא אוכלת, ואין להפריעה!"

ביושבו בדין קרה לא אחת, שאחד מבעלי הדין התרתח כולו, זעק והלבין פני הרב. אך הרב יושב, שותק ומבליג, ואף נפרד מבעל הדין לאחר מכן בחיוך. "כאשר ישא האומן את היונק – על אף שמלכלך, בוכה ומציק לא פעם – כן על הדיין לסבול המתדיינים לפניו" – אומר היה תדיר רבי חיים ומיישם זאת בעצמו מדי יום.

באחד הימים הגיע אל בית הדין זוג אשר ריב ומדון ביניהם. האשה הגיעה במר ליבה עם תינוקה, ולאחר דין ודברים באוזני הרב, הניחה התינוק לפניו: "תינוק זה משאירה אני כאן, תחת השגחתו של הרב," אמרה, וחיש עזבה המקום.

"הנח לה!" ביקש הרב מהשמש, שרצה לצאת אחריה ולהשיב לה בכוח את הפעוט. "נחכה עד שתירגע ותבקש את תינוקה חזרה. ובינתיים, גש לשכונה הקרובה ותור אחר אשה מינקת תמורת שכר."

תוך שעה קלה שב השמש בלווית מינקת, אשר לקחה את התינוק מידיו של הרב שישב והרגיעו...

ועוד על קורות חייו ופועלו של רבי חיים פלאג'י בקרב אחיו באיזמיר – בכתבה הבאה, ברצות ה'.

חדש, ישן ומעורר ענין

הרב מאיר חדש זצ"ל

בירושלים נתבקש לישיבה של מעלה, בשנת הצ"ג לחייו, הרב מאיר חדש זצ"ל, שהיה משך למעלה מ־60 שנה משגיח ומנהל רוחני בישיבות חברון, עטרת ישראל ואור אלחנן.

הרב חדש זצ"ל נולד בעיר פאריטש שברוסיה, ובהיותו בן 12 שנה נסע ללמוד בישיבת סלבודקה, שבראשה עמד רבי נתן צבי פינקל, הידוע כ"סבא מסלבודקה". הוא זכה להתקרב אל ה"סבא" והיה משך עשרים השנים, שעד פטירת ה"סבא", מקורב אליו מאוד ונחשב לתלמידו המובהק. יחד עם ה"סבא מסלבודקה" עלה רבי מאיר חדש זצ"ל בשנת תרפ"ז לארץ ישראל, לישיבה אשר בחברון.

ואכן, רבי מאיר חדש נחשב לא רק לגדול תלמידיו של הסבא אלא גם לממשיך דרכו – דרך המוסר, דרך שאותה הקנה לתלמידיו הרבים משך עשרות בשנים.

עד לימיו האחרונים – על אף גילו המופלג ותשישותו הרבה – עמד על משמרת הקודש. בהלווייתו שהתקיימה בהר הזיתים בערב שבת קודש פרשת וארא השתתפו רבבות, כשהכל מבכים את האבידה ומלואים בתחושה כי דורנו מתייתם והולך.

ועידת פריס לאיסור נשק כימי

ועידת פריס לאיסור הנשק הכימי סיימה את פעילותה לאחר שהמדינות שבמסגרתה הצהירו, כי הן מתחייבות לא להשתמש בנשק כימי, וקוראות לחתימת אמנה כלל-עולמית, שתאסור ייצור נשק כימי, שימוש בו ואגירתו.

בוועידה השתתפו 149 מדינות.

הנסיעות מתייקרות

הנסיעה בתחבורה הציבורית מתייקרת ב־20%, והנסיעה המוניות ב־21%. נסיעה עירונית שמחירה היה 70 אגורות תעלה אחר הייקור 90 אגורות. ההתייקרות הקודמת של הנסיעות בתחבורה הציבורית היתה לפני כשנה וחצי.

הפצצה הוטמנה בקדמת תא המטען

הפצצה, שגרמה להתרסקותו של מטוס פאן־אמרקין בשמי סקוטלנד לפני שבועות מספר, הוטמנה – ככל הנראה – בתא המטען הקדמי של המטוס. חומר הנפץ הפלסטי שבו השתמשו מפוצצי המטוס מיוצר בצ'כסלובקיה, וזו החליטה לשגר לבריטניה מומחים שיסייעו בחקירת הפיגוע במטוס.

ובינתיים נמשכים המאמצים ללכוד את מבצעי הפיגוע.

יוגברו אמצעי הביטחון בתעופה

בעקבות התפוצצות מטוס חברת פאן אמריקן מעל סקוטלנד יפעלו ארצות הברית ובריטניה להנהגת אמצעי ביטחון חדשים וקפדניים בכל הקשור בתעופה האזרחית: ייבדקו שיטות חדשות לגילוי חומרי נפץ ויוגברו דרכי ההגנה על הנוסעים. כן ייבדקו דרכים לחיזוק מבנה המטוסים וצמצום סכנת החבלה בהם. ובינתיים הותקנו בנמלי התעופה של בריטניה אמצעי בטחון וביקורת חדשים.

התרסק מטוס נוסעים בריטי

מטוס נוסעים בריטי, מדגם בואינג 737, שהיה בדרכו מלונדון לבלפסט שבצפון אירלנד – התרסק על כביש במרכז אנגליה. הטייס הודיע על בעיה במנוע וביקש לנחות נחיתת חרום – ואולם תוך כדי נחיתה התרסק המטוס.

במטוס היו 118 נוסעים ועוד 8 אנשי צוות. 43 מהם נספו, והיתר ניצלו.

ההתייקרויות נמשכות

העלייה במחיריהם של מוצרי היסוד – נמשכת; מאות מוצרים התייקרו בשיעור של עד 11%, המדובר הוא בכ־200 פריטים, מרביתם מוצרי מזון. בין היתר התייקרו הקפה, התה, הקקאו, השוקולד, אטריות, אבקות מרק ועוד ועוד.

במקביל, הודיע משרד התעשייה והמסחר על החזרת כמה מצרכים ושירותים לפיקוח. בין היתר יוטל פיקוח על מחירי לחמים מיוחדים, שירותי חנייה ועוד. וזאת מפני שמחיריהם הועלו בשבועיים האחרונים בשיעורים גבוהים מן המותר.

אגד במצוקה כספית

קואופרטיב אגד נקלע למצוקה כספית עקב חובות בסך 300 מליוני ש"ח, שחייב הוא לבנקים, לספקים ולמס הכנסה. החובות מאיימים לשתק את פעילותו של אגד, ובמשרד האוצר נערכו התייעצויות כיצד לסייע בידו ולמנוע את התמוטטותו. בין היתר הוצע למכור נכסים השייכים לאגד ושווים מליונים רבים.

התקרבות ביחסי ישראל-בריה"מ

בפגישה שהתקיימה בין שר החוץ משה שמיר לעמיתו הסובייטי, אדוארד שוורדנדזה, הבטיח השר הרוסי כי ארצו תעלה את רמת הייצוג ההדדית בין שתי המדינות. כעת, שוהה משלחת קונסולרית מישראל במוסקבה – ולפי דברי שוורדנדזה היא תוכל מעתה לעסוק גם בפעילות מדינית. ייתכן גם שברית המועצות תתיר למשלחת הישראלית לחזור לבניין השגרירות במוסקבה ששימש את שגרירות ישראל עד לניתוק היחסים בין השתיים, לפני כ־21 שנה.

בשיחה בין שני שרי החוץ הודה השר הרוסי לישראל על הטיפול היעיל במטוס הרוסי החטוף, לפני כחודשיים, וכן על העזרה שהגישה ישראל לנפגעי הרעש בארמניה.

שר החוץ משה ארנס נועד בפריס עם שר החוץ הסיני, ושני השרים החליטו כי יימשכו הקשרים בין המדינות באמצעות המשלחות באו"ם

תינוקות נפגעו במכות קור

חמישה תינוקות, בני ארבעה ימים עד חודש, שלקו במכות קור, אושפזו ביחידה לטיפול נמרץ בבית החולים סורוקה שבבאר שבע – אחד מהם סובל עקב מכת הקור מפגיעה מוחית. ועוד מספר ילדים, במצב קל יותר של פגיעות קור, אושפזו במחלקת הילדים.

הפגיעות בילדים אירעו בימי הקרה – התינוקות היו ישנוניים, לא הגיבו לגירויים, חדלו לאכול והיו קרים למגע ואדישים לסביבה. כן אובחנו אצלם נפיחות ואודם בכפות הידיים והרגליים.

החדרים בהם שוהים תינוקות צריכים להיות מחוממים בטמפרטורה של 21 – 22 מעלות, ומיטותיהם צריכים להיות רחוקות מקירות חיצוניים של הבית, המדיפים קור.

קור ושלג במזרח התיכון

בפעם הראשונה זה 50 שנה ירד בימים האחרונים שלג במדבר חור שבאירן. שלג כיסה גם את דרום ירדן, שם הגיעה הטמפרטורה ל־15 מעלות מתחת לאפס. אף בלבנון, סוריה ותורכיה היו הטמפרטורות נמוכות ביותר, וירדו שלגים שגרמו לחסימת דרכים.

הקרה פגעה בגידולי חקלאות

עקב הקרה שהיתה לפני כשבועיים נגרמו נזקים כבדים למטעי הפירות הסוב־טרופיים במקומות שונים בארץ – מטעי הבננות, המנגו והאבוקדו ניזוקו קשה כתוצאה ממכת הכפור, ורבים מהם לא ילבלבו מחדש, אלא יזדקקו לנטיעה מחודשת. אחד האיזורים שנפגעו במיוחד הוא רמת הגולן.

בכח היראה

כתבה שניה

מגישה: א. בת-אשר

לא שווא דיברו חלומותיו

"רבקה, הגישי עתה את הדגים החמוצים אל השולחן," פנתה ברכה הנרגשת אל המשרתת. וזו - חיש פנתה לעבר סיר הדגים.

יום עמוס לעייפה עבר על ברכה ורבקה; במשך כל שעות היום עמלו רבות בהכנת התבשילים לסעודת הערב. ועתה, בהסב האורחים על השולחן, לא לשווא נרגשות הן - הן לא בכל יום מזדמן אל הבית אורח כה נעלה וחשוב, כחכם הצעיר רבי חיים פלאג'י מאיזמיר, אשר שמו נודע בכל הארץ ולכבודו התכנסו ובאו לכאן, לשהות במחיצתו ולהתבשם מתורתו, חכמים ורבנים מבני העיר.

הדגים הוגשו, ולאחריהם - מנות נוספות וביניהן גברה והלכה ההתנצחות בדברי תורה.

בשעת לילה מאוחרת נפרדו החכמים מרבי חיים, אשר נשאר ללון בבית מארחיו. רבי חיים מסיים עבודתו בקודש ועולה על יצועו. והנה בחלומו ניצב לפניו אדם נשוא פנים, מברכו לשלום ומוסיף: "מדוע לא שאלת את מארחיך אם הרתיחו באש וסיננו את החומץ שבשלו בו את הדגים?"

רבי חיים הופתע. "מכיר אני היטב את מארחי," השיב נפעם. "והרי בחזקת אנשים כשרים ובדוקים הם. ולמה לי לשאול?!"

בין כך ובין כך נעלמה הדמות, ורבי חיים התעורר בחשש כבד - שמא חלום אמת הוא?! כל ימיו הקפיד רבי חיים לא לטעום חומץ בטרם הרתחתו וסינונו. ועתה - כל בשרו נעשה חידודין חידודין. 'מי יודע, אולי נכשלתי?' הרהר בחרדה.

בקוצר רוח המתין לשעות הבוקר, ומיד לאחר התפילה -

"בוקר טוב, רבי משה," בירך את מארחו, "שאלה לי אליך."

"בבקשה, כבוד הרב," מיהר לקראתו ר' משה.

"האם מרתיחים אתם ומסננים את החומץ בטרם השימוש בו?"

"בוודאי !!" השיב בעל הבית, מעט נפגע.

"אודה לך מאוד," המשיך רבי חיים, "אם בכל זאת תברר בעבורי אם לא שכחו אתמול לעשות זאת."

מספר דקות של ציפייה חלפו, ולחדרו של הרב נכנס המארח בפנים נפולות, כשהוא נסער ונפעם מגדולתו של הרב. "חששו של כבוד הרב לא לשווא הוא", לחש ברתת. "אשתי סמכה, כרגיל, על המשרתת, שתרתיח ותסנן את החומץ, ואילו המשרתת, משום מה, בטוחה היתה הפעם, שאשתי לקחה עליה מלאכה זו. ליבי מלא צער ותוגה על תקלה זו," התנצל ר' משה.

זעה קרה כסתה את פניו של ר' חיים והוא נאנח חרש, שכן לא רצה להוסיף צער ומכאוב על צערו של מארחו. ואולם, עוד באותו ערב, בשובו הביתה, שמעה אשתו הרבנית את החלטתו: "לא אטעם עוד חומץ כל ימי חיי, אפילו גם אם יסננו וירתיחו זאת לפני!"

חלומותיו של רבי חיים מפורסמים היו כחלומות אמת. פעמים רבות נגלה לו בחלומו דבר צרה המתרגשת לבוא על הכלל או על אנשים מסויימים, והוא - בתפילותיו ובתעניותיו - מבטל היה הגזרות. באחד מספריו מספר הוא, כי בשנת תר"י חלם שיהיו רעשים (- רעידות אדמה) גדולים במדינה. רבי חיים קם נרעש מחלומו, הכריז תענית ציבור, תיקן סדר לימוד מיוחד - והגזרה בטלה בחסדי ה'.

לך ה' הגדולה והגבורה...

בשנת תקצ"ז נתמנה רבי חיים לאב בית דין באיזמיר, ובשנת תרט"ו הוכתר לרב הכולל בעירו - הכהונה הרמה ביותר בקרב רבני העיר. וכעבור שנה קיבל סמכות מאת השולטן להוציא לפועל את פסקיו על פי החוק.

רבי חיים נערץ היה על כל תושבי המדינה, יהודים וגויים, והכל חלקו לו כבוד רב. אך הוא, עם כל הגדולה והשררה, נשאר עניו ושפל רוח כתמיד.

"לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת" - שמעוהו מקורביו לוחש תמיד, בטרם הופיע בפני הציבור שהרבה בכבודו.

עם יציאתו מד' אמותיו אל העם ועל אף עיסוקו התמידי בלימוד יומם וליל - קיבל עליו אחריות הכלל. ועל כך כותב הוא באחד מספריו: "ומעיד אני עלי שמיים וארץ, כי מיום דעתי עד יום היותי בן 20 שנה, הייתי שוקד על לימודי ביום ובלילה בלי שום ביטול כלל, ולא הייתי מתעסק בשום עניין מענייני העולם כלל. ומבן 20 (מעת נישואיו) ועד 40 לא הייתי פונה לשום עניין שחוק והיתול ודברי בטלה, כי אם לחשוב על לימודי, ומבן 40 ומעלה, שאז נכנסתי להיות דיין ושופט כמורה צדק ולטפל בצורכי הרבים, עד עצם היום הזה - עול הציבור כבד עלי מאוד, ואין רגע בלא פגע... ליבי דואב בקרבי על שאיני יכול לעסוק בתורה בחסדי וכרצוני". (ועם כל זאת - כפי שהזכרנו - הספיק לחבר בתקופה זו 72 ספרים!)

באחריותו לכלל תיקן תקנות שונות לשיפור חיי הקהילה, ובאהבת ישראל שבערה בו ביקש להרעיף על בני עירו טובה ורווחה בגשמיות וברוחניות אף יחד. אחת מתקנותיו היתה איסור העישון, והסיבה לכך – שבת קודש. (בשנים ההן טרם נודע נזק העישון לבריאות!) "בהגיע יום קדוש זה," טען רבי חיים, "נופלת עצבות ומרה שחורה על המכורים לעישון." וזאת רצה למנוע מהם.

דרך ארוכה ולא מצערת

באחד הימים ישב רבי חיים בחדרו ועסק בתלמודו, ולפתע – זעקת חרדה נשמעה מן הרחוב הסמוך. רבי חיים ראה, כי אין בבית מי שיצא לראות מה אירע. מיהר הוא איפוא לכסות ספריו, וחיש יצא אל הרחוב. ושם נגלה לפניו את אשר יגור: ילד חמד יהודי נס בבהלה מפני ילד נוכרי, הרוצה להכות בו.

רבי חיים, רבה של העיר ומגדולי החכמים שבדור, לא חס על כבודו, ומיד נשאוהו רגליו בריצה אחר הילד הנוכרי. בפנים חמורות סבר, כאשר זרועותיו של הילד נתונות בכף ידו של הרב, הוזהר הלה לא לגעת יותר לרעה בילד יהודי.

שבת שובה. רבי חיים סיים זה עתה את דרושו הראשון בעת כהונתו הרמה כרב הכולל. הוא יצא מבית הכנסת בדרכו לביתו, ואחריו בהערצה ובכבוד – מתכונן כל הקהל העצום, שגדש את המקום, ועימם רבים שסובבו את הבית מחוסר מקום בתוכו – ללוותו לביתו, כנהוג לאחר דרשת שבת שובה.

בשער החצר עוצר לפתע רבי חיים פסיעותיו מהרהר שניות מספר ופונה לכיוון הנגדי ולא לעבר ביתו.

"מדוע שינה הרב מהלכו? הן מכאן הדרך כפולה ומכופלת?!" שמע הרב את מלוויו מתלחשים.

"בדרכי הקבועה," הסביר הרב צעדו זה, "חולף אני על פני ביתו של רב הכולל הקודם. ועתה, אם תעבור שיירה זו בסמוך לבית, עלולה אלמנתו להשקיף מבעד לחלון ביתה וזכרון בעלה הדגול יעלה בליבה ויגרום לה צער ותוגה. האם יקשה עליכם ללכת בדרך הארוכה?" שאל את הסובבים אותו.

חיוך עלה על פניהם, והכל פנו לדרך העוקפת.

הגשם חודר? החימום משביע רצון?

אחת מפעולותיו הרבות למען הכלל היתה העלאת רמת החינוך בעיר. ראשית דאגתו היתה שיפוץ בנייני תלמוד התורה. ועל אף שכבר לא היה צעיר לימים, מבקר היה מדי פעם בתלמודי התורה ובודק אם קיימת חדירת מי גשמים לחדרים והאם החימום משביע רצון. את ההורים חייב לשלוח בניהם לתלמוד תורה, ללמדם לכל הפחות קריאה וסדר תפילה. כן אסר על בעלי המלאכה לקבל לעבודה נערים בטרם יסיימו את הלימודים בתלמוד התורה.

רבי חיים אף דאג להרבות תורה ולהאדירה בקרב הבוגרים בין שבקהילה. עם התמנותו לראש ישיבת "בית יעקב רבי" קיבץ את המובחרים שבין התלמידים, ולאחר נישואיהם המריצם לשבת וללמוד בעוד עול פרנסתם עליו.

ישיבת "בית יעקב רבי" אשר באיזמיר

לא אחת גבלה דאגתו למען אחיו אף במסירות נפש. בשעות הצוהריים של אחד הימים נפתחה הדלת בביתו של הרב, ובפתח ניצב שליחו של אחד משרי המלוכה.

"הינך נדרש להתייצב מיד לפני השר!" מסר השליח הודעתו ושב על עקבותיו.

כמנהגו במקרה כזה, שלח רבי חיים לקרוא למספר מראשי הקהילה, עימם שם פעמיו אל השר.

אך הפעם, בהגיעם – "לא! מלוויך בחוץ ימתינו!" ביקש השר בקול עצור מכעס, "אותך לבדך הזמנתי!"

רבי חיים ניצב בפני השר הנרגז כשמאחוריהם דלת נעולה.

"מדוע מרבה אתה בזכויות הציבור היהודי בפני הממשלה?" שמע את השר זועם, "אם תמשיך בכך אף ארצחך נפשי!" איים השר.

"על זכויות אחי היהודים לא אוותר," השיב רבי חיים ללא חת.

ו... חבטה עזה נחתה על ראשו, מלווה בבעיטות ◁

ומהלומות על כל חלקי גופו. רבי חיים קיבל זאת באהבה, ולא שינה דעתו.

ואז קרה הנס: לפתע נשמעו נקישות על הדלת. השר מיהר לפותחה, ורבי חיים חמק מתחת לידיו החוצה, אל מלוויו, עימם שב לביתו מבלי לספר מאומה מהקורות אותו.

באותה שנה הפסיד שר זה לפתע את כל כספו ורכושו, ובתוך השנה מת מתוך ייסורים קשים. רק אז, לאחר מותו, סיפר רבי חיים מאורע זה לבנו.

גדולתו בתורה מפורסמת היתה בכל העולם, ורבים מגדולי התורה שבדורו הריצו אליו שאלותיהם. והוא לכולם השיב תשובותיו. אך לא בטרם יפתח פיו ויתפלל תפילת "לשם ייחוד".

כל הצאצאים נאספים

עם כל טרדותיו הרבות בענייני הציבור, התמדתו המופלאה, חיבור כתביו הרבים ותשובותיו למאות ואלפים – לא שכח רבי חיים את בני ביתו. מדי ליל שבת, מיד לאחר ברכת המזון, עולה היה לבית המדרש, שם מתאספים היו כל צאצאיו – בניו חתניו ונכדיו. וכל אחד ואחד מהם ביקש במאור פנים לומר לפניו מה למד במשך השבוע האחרון. ולאחר מכן, כיבד כל אחד בדבר מה מתוק לעניות אמן. במוצאי שבת נפגשים היו שוב כולם בביתו, ושומעים ממנו שיעור בספר "ראשית חכמה".

בברכה על דברי מתיקה זכו ביום השבת גם כל הבאים בצל קורתו. במשך כל השבת מונח היה על שולחנו של רבי חיים מגש עמוס בדברי מתיקה, לזכות את הבאים בהשלמת מאה ברכות. ולפני כל אחד ואחד היה משמיע מה שחידש השבוע בפרשה, בהפטרה ובהלכות שבת.

גם השמיים הורידו דמעות

שמחת תורה שנת תרכ"ח. בבית הכנסת סיימו זה עתה את ההקפות ומתחילים בקריאת התורה. בעל הקורא מגיע לפסוק: "אשר ברך משה איש האלוקים את בני ישראל לפני מותו" – ובכי סוער נשמע ממקום מושבו של רבי חיים. בכי מר ושובר לב. בעל הקורא המתין מעט, וכאשר שב לקריאתו והגיע לפסוק: "וימת שם משה עבד ה'" – חזר הבכי ונשנה ביתר שאת, כשאליו הצטרף כל הקהל הקדוש, שנחרד ונרעד לבכייתו של הרב וליבם ניבא רעות.

לאחר החג התאושש רבי חיים ובמשנה מרץ סיים כל הדינים והמשפטים שעדיין לא התבררו עד כה. כן הזדרז לסיים מספר חיבורים שעמדו לפני סיומם. ובנוסף לכל לא שכח את בני קהילתו והעמיד ועד מיוחד לפקח על ענייני החינוך ולדאוג לילדים מבני העניים. כך פעל עד לט"ז בשבט. ביום זה לקה רבי חיים בהרעלת דם, ובו ביום סיים את חיבורו "ברכת מועדיך לחיים".

באשמורת הבוקר חש רבי חיים ברע ופנה אל בנו רבי אברהם, שנכנס כמדי בוקר לחדרו: "זקוק אני לתפילת הרבים. כפי הכתוב 'לעולם יקדים אדם תפילה למכה'," אמר לבנו הנחרד, "אך חושש אני לצער הרבים בשמעם על מחלתי. על כן, הוצא כרוז שילמדו בבתי הכנסת לתיקון העיר. ואתה, קח מעות ותן לצורכי הלימוד, ויהיו מעות אלו זכות לרפואתי."

באותו יום ביקש רבי חיים להביא לפניו עשרה תלמידי חכמים, לפניהם ערך "מסירת מודעה" – כפי הכתוב בספרו של הרש"ש (– רבי שלום שרעבי זצ"ל). לאחר כל זאת, על אף חולשתו הרבה, ניגש אל שולחנו וערך תשובה בהלכה לאחד השואלים.

היום חלף. מצבו של רבי חיים הורע, אך הוא התגבר כארי, ערך תיקון חצות כמדי לילה בלילה והמשיך לעסוק בתורתו עד למוחרת היום. ואז, כשפניו מחייכות אל הניצבים לפניו, עלתה בסערה נשמתו השמימה.

אל הלוויתו הגיעו רבבות יהודים ואף גויים מכל המדינה, ובהם – גדודי צבא מטעם השלטון ונציגי מדינות זרות.

מצבת קברו של רבי חיים פלאג'י

מסע ההלוויה התנהל בסדר מופתי, על פי הוראות שנתן רבי חיים בטרם פטירתו – לפי איזה סדר וכיצד יצעדו אחר מיטתו. לפני הארון נשאו תלמידיו את כל 72 הספרים שחיבר, ומסביבם צעדו אנשים עם נרות דולקים בידיהם. עם יציאת הארון מהבית, החלו השמים נוטפים טיפות גשם עד לאחר סתימת הגולל. כן, גם השמים הצטרפו לקול בכייתם של יהודי איזמיר על גודל אבדתם.

חדש, ישן ומעורר עניין

עוצו עיצה ותופר!

ממשלת גרמניה הודיעה רשמית, כי המפעל הכימי בלוב, שהוקם בעזרת חברות מערב גרמניות, אכן מצוייד בציוד לייצור גז רעיל.

ובעיתון במערב גרמניה נכתב, כי אזרחים גרמנים מסייעים ללוב לשכ־לל את חיל האוויר שלה, כדי שיהיה מסוגל לתקוף את ישראל – זאת, בנוסף על ייצור הגז הרעיל, הינו חלק מתוכנית מקיפה של לוב להשמיד את ישראל.

חבילת נפץ בשגרירות בלונדון

חבילת נפץ, שהגיעה לשגרירות ישראל בלונדון, נתגלתה ונוטרלה בלא שנגרם נזק. החבילה הגיעה בדואר ממקור לא ידוע, ועוררה את חשדם של אנשי השגרירות.

המשטרה מזהירה, כי חבילות מעין אלה עלולות להגיע גם לארץ, ועל כן צריך הציבור לגלות עירנות לגבי כל דבר־דואר שמגיע משולח בלתי מזוהה.

חילופי משמרות בארצות הברית

הנשיא רייגן סיים את תפקידו, בעוד הנשיא הנבחר, ג׳ורג׳ בוש, נכנס לתפקיד החדש.

ממשל ארצות הברית העניק לרייגן מתנה עם סיימו את תפקיד הנשיא – הכורסה בה ישב ראש מדי שבוע בישיבות הממשלה בלשכתו שבבית הלבן...

היבוטל המונופול של אגד?

משרד האוצר העביר לקואופרטיב אגד סכום של 18.2 מליוני שקלים – כסובסידיות. במקביל, הודיע משרד האוצר, כי הוא יפעל לביטול המונופול שיש לאגד על התחבורה הציבורית ברחבי הארץ. זאת משום שאגד הודיעה שהיא מתנגדת לכל תוכנית להבראתה שהציע משרד האוצר. בתוכנית תובע משרד האוצר מאגד, בין היתר, להסכים לצמצום ניכר של משכורות העובדים ולמכירה של נכסי הקואופרטיב, שערכם כמיליארד שקל, וזאת על מנת לכסות חלק מחובותיה של אגד.

ישראל מביעה מחאתה לגרמניה

שתי חברות מערב־גרמניות הודו, כי סיפקו מוצרים כי־ מיים לתשלובת הכימית בראבטה שבלוב.

דובר משרד החוץ הישראלי הודיע, כי ישראל לא תוכל לעבור לסדר היום נוכח מעורבותם של מפעלים גרמניים בפיתוח מוצרים כימיים בלוב, וגרמניה לא תוכל להתחמק מאחריותה לשיתוף פעולה גרמני נגד ישראל. שגריר ישראל בבון הודיע למשרד החוץ הגרמני, כי ישראל רואה בחומרה רבה את הידיעות הללו.

שר החוץ האמריקאי, ג׳ורג׳ שולץ, הבטיח כי ארצו תנקוט את כל האמ־צעים שניתן להעלות על הדעת כדי למנוע הקמת המפעל הכימי בלוב.

מטען חבלה בצומת נחשון

מטען חבלה התגלה בשדה פתוח ליד צומת נחשון שבדרך לירושלים. המט־ען, שהיה מחובר לשעון הפעלה, התגלה על ידי קבוצת מטיילים שעברה במקום. המטען נוטרל על ידי חבלני המשטרה. עדיין לא ידוע כיצד הגיע למקום, ולדעת חבלני המשטרה הוא היה מונח שם מספר חודשים.

עירק מפתחת נשק בקטריולוגי

מקורות ישראליים ואמריקאים משוכנעים, כי עירק מפתחת טילים המצויידים בנשק בקטריולוגי קטלני להפצת מגפות – וזהו "נשק־העל", שעליו הודיע מנהיג עירק, סאדם חוסיין. הטילים, נושאי החיידקים הקטלניים, מסוגלים לפגוע במטרות מרוחקות, כמו אירן וישראל, חלילה, והם מכילים חיידקים ונגיפים להפצת טיפוס, כולרה ועוד מחלות קשות.

את הנשק הבקטריולוגי מפתחת עירק בנוסף על פיתוח נשק כימי, כמו גזים רעילים, שבהם כבר השתמשה במלחמה נגד אירן.

ישראל מאיימת לפוצץ את המפ־על לייצור הנשק, השוכן דרומית לבגדד, בירת עירק, והיא העבירה, באמצעות ארצות הברית, אזהרה לעירק שאם תמשיך בייצור הנשק – לא תהסס לנקוט את הצעדים הדרושים להפצצת המפעל.

נחשפה חולייה בקלקיליה

זרועות הביטחון חשפו בעיר קלקיליה חולייה, שחבריה חשודים ביידוי אבנים על כלי רכב ישראליים. נהרסו בתיהם של שלושה מחברי החולייה, ושני בתים נוספים נאטמו.

התנגשות מטוסים בגרמניה

מטוס קרב בריטי ומטוס אימונים גרמני התנגשו בשמי מערב גרמניה. שני אנשי הצוות במטוס הבריטי נהרגו, וטייס המטוס הגרמני נפצע. שני המטוסים נפלו לשדות באיזור מאוכלס בדלילות, ואיש על הקרקע לא נפגע מהם.

בקבוק תבערה על אוטובוס בירושלים

בקבוק תבערה הושלך בירושלים על אוטובוס קו 23 בעת שנסע בשכונת שייח ג׳ראח, שמזרח העיר. הבקבוק פגע בחלקו הקדמי של האוטובוס, התנפץ והתלקח, ושרף כמעט לחלוטין את האוטובוס. כתוצאה מההתלקחות סטה האוטובוס ממסלולו, התנגש בקיר, והנהג נפצע והועבר לבית חולים.

"אופק 1" סיים תפקידו

הלווין הישראלי "אופק 1" נכנס לשכבות העליונות של האטמוספירה ונשרף לאחר ארבעה חודשים של שהייה בחלל. הלווין שהה בחלל חודש יותר מהמתוכנן. מדעני התעשיה הא־ווירית, האחראים לשיגור הלווין, הביעו שביעות רצון מהניסוי וציינו כי כל מערכות הלווין פעלו בצורה מושלמת.

הלווין הקיף את כדור הארץ 1900 פעמים – הקפה בכל 90 דקות בערך.

בקצרה

86 אנשים נהרגו וכ־1000 נפצעו כאשר שתי רכבות התנגשו ביניהן בבנגלה־דש. סבורים כי איתות לקוי גרם לתאונה.

בחודש האחרון עלה המדד בחצי אחוז, ובסך הכל עלה בשנה האח־רונה ב־16.4%.

וטו שהטילו ארצות הברית, צרפת ובריטניה במועצת הביטחון של האו"ם מנע קבלת החלטה ה"מביעה צער" על שני המטוסים הלוביים שהפילה ארצות הברית לפני כשבו־עיים.

דולפינים הצילו את חייו של גלשן אוסטרלי, בהבריחם כריש שתקף אותו.

צעדנו לעבר מרפאתו של ד"ר רפאל שקטים, מהרהרים, עצובים. ד"ר רפאל פגשנו, וחש מיד במצב רוחנו העגום.

"מה קרה?" פנה אלינו

ואנו, הרי באנו לקבל הסבר לבעיה המעיקה עלינו. ובכל זאת, הקשה עלינו הצער את הדיבור.

"ד"ר רפאל," פנינו אליו, "שמעון, חבר מכיתתנו, נעדר זמן רב מהלימודים. חולה. בתחילה חשבנו – נו, שפעת, בוודאי. אך עתה נודע לנו, כי שמעון חולה בסוכרת. עוד נאמר לנו, שעליו לקבל מדי יום זריקת אינסולין. ד"ר רפאל – מה פשר מלים אלו? האם מחלתו של שמעון מסוכנת היא? האם בעזרת האינסולין ירפא בעז"ה ממחלתו? האם נגרמת המחלה בשל אכילת סוכר וממתקים – ומכאן שמה??"

ד"ר רפאל הבין עתה את פשר מצב רוחנו הקודר, ובמאור פנים הרגיענו וני־חמנו.

"שמעון חברכם יחזור בעז"ה בקרוב ללימודים. הירגעו, ידידי. ומה, באמת, הבעיה? הבה נתחיל מהסוף: אינסולין – מהו? זהו הורמון (חומר המופרש על ידי בלוטות שבתוך הגוף), אשר ממלא תפקיד חשוב בחילוף החומרים שבגוף – פירוק חומרי המזון וספיגתם בדם. כתוצאה מהפרשה בלתי מספיקה של הורמון זה, לקוי פירוקם של חומר המזון, וכמות גדולה מדי של סוכר מצויה בדם."

"כמה? איזו כמות?" הפסקנו את ד"ר רפאל.

"ובכן, מדובר במיליגרמים. (מיליגרם הוא אלפית הגרם). בצום – תכולת הסוכר באדם הבריא היא 130 מיליגרם ל־100 סנטימטר־מעוקב דם. אצל חולה סוכר עלולה רמת הסוכר בדם להגיע עד 800 מיליגרם (!!). ואז – מה רע בכך? אולי נעשה האדם מתוק יותר מעודף הסוכר? עודף הסוכר מופרש בשתן, גורם להת־ייבשות, לתשישות, לאובדן במשקל, לאפי־סת כוחות, ופעמים להזעה מוגברת ולכאבי ראש. במקרים חמורים גורם עודף הסוכר לשינויים ברשתית העין – הפרעות בראייה, ולשינויים בכליות – הפרעות בהפרשות.

"והטיפול? ראשית, מעקב ופיקוח על התזונה. יש להימנע מאכילת ממתקים, ולמתן את כמות השומנים ואת כמות הלחם הנאכלת. כל זאת – כדי להוריד את רמת הסוכר בדם. יש לעקוב ולבדוק מדי פעם את רמת הסוכר. ובנוסף לכל – זריקות אינסולין. האינסולין כתרופה – הוא חלבון מורכב, אשר תפקידו לסייע למחסור האינסולין שבגוף החולה."

"האם אי אפשר לקבל את האינסולין בתרופה בפה? מדוע בזריקה, בדקירה מכאיבה?"

"אכן, שאלה נכונה. האינסולין, שהוא חלבון מורכב, יתפרק על ידי מיצי העיכול. אם יילקח בטבלייה, דרך הפה. על כן מזריקים אותו, וכך נספג הוא בגוף ואינו עובר דרך מערכת העיכול."

"ד"ר רפאל, שמעון יחזור בעז"ה ללימודים. ואז, האם יהיה כאחד מאיתנו, או שנביט עליו תמיד כעל חבר חולה?"

"חלילה! שמעון יחזור בעז"ה ללימו־דים ולכל הפעילות בחברה. אמו תדאג לתזונה מאוזנת ומתאימה, זריקות האינ־סולין יסייעו לספיגה נכונה של הסוכר, מעקב רפואי וביקורת יוודאו מדי פעם שהכל כשורה – ובעז"ה ילמד, ישחק ויהיה שמח כמימים ימימה."

לזרקור משיבים

לשרה גרוב, חיפה: א) המדור אנחנו מספרים מוצף בחומר, ולכן עובר זמן (אפילו חודשים רבים) עד שחומר שנשלח אליו – מתפרסם. אם סיפורך ראוי לדפוס הוא עוד יפורסם בעז"ה. ב) אפשר גם בשקלי־מתכת. ג) איננו מקבלים סיפורים מנוקדים מאת הקוראים. ד) בקשר לחדש, ישן ומעורר עניין וככל אשר שאלת – יש קוראים רבים שסבורים כי הם מדורים חשובים ואי אפשר לוותר עליהם!

ליגאל וסימה נאוי, גבעתיים: א) כדי להתברך במדור בשעה טובה, עליכם לשלוח למערכת את השמות ותאריכי ההולדת העבריים, כולל **שנת הלידה.** ב) לכל מדור ממדורי זרקור יש לפנות על גבי דף נפרד, כי בכל מדור מטפל אדם אחר.

ליפעת חובשי, אבן יהודה: את הדברים ששלחת בקשר לפרח הרפלסיה לא נוכל לפרסם, כיוון שלא נוכל להדפיס את האיור הצבעוני.

למוטי טישלר, קרית אתא: ניתן להשיג גליונות ישנים במערכת (אך יש גליונות שאזלו). מחיר כל גליון – 1.65 ש"ח.

לרפאל ועקנין: העיתון מיועד לילדים בגילים שבין 8 – ל־14, ועל כן מרבית החומר שבו מתאים לגילאים אלו. (בדרך כלל איננו מקבלים תשבצים מאת הקור־אים.)

לשיפי גרנג'ווד ורותי בש: ייתכן שזה לא נראה לכן ככנף מטוס, אך זה מה שטמנה התמונה, ועובדה שהיו קוראים שזיהו זאת. (תודה על המחמאות. ובקשר לחידות – ייתכן שחלק יפורסם בעז"ה. צריך להתאזר בסבלנות.)

לשרה גרוב, חיפה: א) אפשר גם ממתכת. ב) משלמים בעבור **מלים** לא בעבור אותיות או סימני פיסוק.

לשלמה בייזר, כפר חב"ד: א) מחיר כל עיתון ישן הוא 1.65 ש"ח. ב) הסיפור בודדים בלב ים אינו אמיתי, אך מבוסס על מאורעות היסטוריים אמיתיים.

לדוד קוסובסקי, בני ברק: ההצעות שהצעת מעניינות, אך חלק מהן כבר היו כמדורים בזרקור (למשל, חידון המבוסס על תמונות רבנים, כתבות על מקומות מגורים ועוד). באשר להצעות האחרות – נדון בהן.

להדסה רכניצר, בני ברק: א) בכל שבוע זוכים בפרסים חמישה מפותרי חידות המדור "בשעה קלה". ב) כן, המדור "הציירים הצעירים" ממשיך, אך אין לו מועד הופעה קבוע.

ליהונתן זאב בן־יהודה, ירושלים: לא הבנו את הצעתך בקשר לעטיפה. נסה לכתוב זאת שנית, ולנסח את הדברים בצורה יותר מפורטת.

חדש, ישן ומעורר ענין

לאחר 72 שנות פרידה

שתי אחיות יהודיות, שלא התראו מאז המהפכה הרוסית לפני 72 שנה, נפגשו בשדה התעופה של מונטריאול בקנדה. הבכירה, שהיתה אז כבת 20, עזבה את ביתם שבוויטבסק שברוסיה והגרה לקנדה, ואילו אחותה נותרה בברית המועצות ורק עתה קיבלה היתר יציאה משם.

בעת פגישתן לא הוציאו השתיים הגה מפיותיהן ברגעים הראשונים, אך הבעתן אמרה הכל.

בקצרה

מאז תחילת האינתיפדה נשפטו כ־8000 איש על הפרות סדר. משפטיהם של מחצית מהעצורים כבר נסתיימו, ואילו כ־1500 עצורים עודם ממתינים במתקני כליאה לסיום תחילת המשפט נגדם.

הנהלת רכבת ישראל חוייבה בבית משפט לפצות נוסע, בגלל איחור של 17 דקות בזמן הגעת הרכבת מחיפה לתל אביב. הנוסע פוצה ב...8.50 ש"ח – דמי הנסיעה ברכבת בתוספת מחיר נסיעה במונית שנאלץ לקחת עקב האיחור.

13 איש נפגעו בדליקה שאירעה בבניין מגורים בבת ים. הדליקה פרצה ברצפת פי.וי.סי. בחדר המדרגות המוביל לקומת המרתף, והאש אחזה גם בארון החשמל ואיימה לעלות ליתר הקומות. חושדים כי מדובר בהצתה.

10,000 תיירים יהודים מבריה"מ

כ־10,000 תיירים יהודים מברית המועצות בקרו בישראל בשנה האחרונה. הבאים מבקרים בארץ באשרת תייר, אותה הם מקבלים לאחר שקרוביהם בישראל מזמינים אותם, והם רשאים להישאר בארץ עד שלושה חודשים.

19 מאושפזים במוסד "הכפר השוודי" בירושלים נכוו בדליקה שפרצה בחדר בו לנו במוסד. הדליקה פרצה, כנראה, בגלל משחק בגפרור או במצית. 5 מהנפגעים נפצעו בינוני והיתר – קל.

ער־פיח גופריתי סמיך גרם למותם של 5 תושבים בעיר בורסה שבמערב תורכיה. בעיר זו, כמו בערים רבות בתורכיה, קיימת בעיה חמורה של זיהום אוויר.

במשך השנה הקודמת הוציאו הצרפתים סך 17 מיליארדי פרנקים צרפתיים לקניית פרחים וצמחי נוי. סכום זה גדול מהסכום שהוציאו הצרפתים לקניית קפה ותה גם יחד.

במבצע ביקורת, שערכו עובדי משרד התעשייה והמסחר ב־4,000 חנויות ושווקים, נרשמו 360 דו"חות על הפקעת מחירים ואי הצגת מחירים.

מיכלית שפרקה כימיקלים בעבור מפעל בעכו, שפכה הימה 10 טונות של חומר רעיל וזיהמה את כל איזור החוף בעכו.

ישישה בת 80 מתל אביב נפטרה מהתקף לב לאחר שהותקפה על ידי שני צעירים, שחטפו ממנה את תיקה.

מלאי הגז לבישול בארץ אוזל, לאחר צריכת שיא בעת האחרונה, ומצבורי הגז במחסני החברות כמעט ריקים. לפיכך צפוי מחסור חמור הן לצרכנים הביתיים והן לחקלאים בעלי החממות והמדגרות, המשתמשים בגז לצורך חימום.

נזקי הקרה, שפקדה לפני שבועות אחדים את הארץ ופגעה ביבול הבננות, נאמדים ב־18 מליוני ש"ח.

עיכובים בהסכם על טאבא

התנגדותה של מצריים לפשרה בנושא טאבא מונעת את חתימת ההסכם. בשיחות המתקיימות בימים האחרונים בין משלחות ישראל ומצריים במלון סונסטה שבטאבא – הקשיחו המצרים את עמדתם, ואין הם מוכנים לפשרה, למרות שידוליהם של המתווכים האמריקאים.

בעוד ישראל תובעת כי סידור נושא הפיצויים ייעשה לפני העברת הבעלות על המלון בטאבא למצריים – מתנגדים לכך המצרים. ובנוסף לכך יש עוד כמה נקודות השנויות במחלוקת. אי לכך מתעכבת החתימה על ההסכם.

משטרת גרמניה חוקרת

לאחר ששלטונות גרמניה אשרו פתיחת חקירה נגד החברות שסייעו ללוב בהקמת המפעלים לנשק כימי – נערכו בגרמניה פשיטות נרחבות על 3 מפעלים ודירותיהם של 12 מנהלים. המשטרה תפסה מסמכים רבים ביותר, בכמות שיש בה כדי למלא משאית, והחקירה בעיצומה.

אין חיסון מפני הטירור

בריטניה וארצות הברית קוראות לכנס ועידה בינלאומית של שרי תחבורה, כדי לדון באמצעי ביטחון בתעופה – זאת עקב פיצוצו באוויר של מטוס פאן־אמריקן לפני שבועות אחדים. "שום ממשלה אינה מחוסנת מפני האיום הנשקף מן הטירור הבינלאומי" – אמר השר הבריטי, בהציעו את כינוס הוועידה.

שביתות ועיצומים

עובדי חברת בזק דחו שביתה כללית שעמדו לקיים בשרותי החברה, ובמקום זאת קיימו אסיפות הסברה, שגרמו לשיבושים בשירותי הטלפון והרדיו.

עובדי מכבי האש פתחו בעיצומים והודיעו כי לא יחקרו גורמי שריפות, לא ישאבו מים ממקומות מוצפים ולא ייחלצו אנשים שייתקעו במעליות.

גם עובדי התעשייה האווירית פתחו בשביתת אזהרה למשך יום אחד.

הרקע לשביתות ולעיצומים הוא תביעות העובדים לממש הסכמי שכר שנחתמו עימהם ולא מולאו עד כה.

עוד רעידת אדמה בבריה"מ

רעידת אדמה פקדה את טדג'יקיסטן, אחת הרפובליקות הסובייטיות באסיה התיכונה, וגרמה למותם של 1400 איש לפחות. עקב הרעש נקבר כפר שלם תחת מעטה של חול וחימר, ועוד כפרים כוסו בחול.

רעידת אדמה זו הינה הרעידה השנייה הפוקדת את ברית המועצות בחודשיים האחרונים.

חבר המועצה ילמד קרוא וכתוב

חבר במועצת עיריית פלורסטאל שבברזיל נפסל מתפקידו בגלל היותו אנאלפביתי. האיש בן ה־35 שנבחר למועצה, פוטר מתפקידו כשלא הצליח לקרוא את שמות הוריו. ואולם, אין בכוונתו לוותר בקלות על התפקיד – והוא ביקש ארכה בת 30 יום כדי ללמוד קרוא וכתוב...

חתחה לחם – וגרמה לפיצוץ

פיצוץ שאירע בדירה בלוד עורר חשד כי המדובר הוא במעשה חבלה. הפיצוץ אירע לאחר שעקרת הבית שבה מחנות המכולת שם קנתה כיכר לחם. היא הניחה את הלחם ופרסה ממנו פרוסות, ואז אירע לפתע פיצוץ, אך האשה לא נפגעה.

חוקרי המשטרה שבדקו את כיכר הלחם לא מצאו בה כל סימן לחומר נפץ. אך אחר כך התברר, כי האשה הניחה את כיכר הלחם על חוט חשמל שהיה מחובר לקומקום חשמלי, ולא הבחינה שיחד עם פרוסת לחם פרסה גם את חוט החשמל, וכך גרמה לקצר חשמלי שיצר את הפיצוץ.

רבי אליעזר דולה ומשקה

כתבה שנייה

מגישה: **א. בת-אשר**

כשניצב בחור במקום השולחן...

"דודי!"

אין קול ואין קשב.

"ד-ו-ד!! השעה מאוחרת! עוד התמהמהות קלה – ואנו מאחרים!" הגביר משה קולו.

עיניו של דוד, תלמיד הישיבה החדש, נפקחו קמעה.

"עדיין חושך בחוץ," הפטיר בשפה רפה, "ומה נאחר?!"

"השכחת את אשר הגדתי לך אמש, כי שיעוריו של ראש הישיבה בשבתות החורף ניתנים בארבע לפנות בוקר?!"

"הו, כן!" נזכר דוד. וכעבור דקות ספורות צעדו השניים בסמטאותיה של טלז, אל עבר ביתו של רבי אליעזר גורדון.

דוד האיץ פסיעותיו אחר משה, ובפנייתם לאחת הסמטאות הצדדיות הגיעו לאוזניהם הדי קולות סוע־רים, מתווכחים ומתדיינים.

"חושש אני שאיחרנו," סח משה בצער.

"מנין לך?!" תמה חברו והוסיף משתאה: "מהיכן נשמעים ויכוחים אלו באישון לילה?!"

משה לא השיב דבר, ופנה חיש אל הבית שממנו בקעו הקולות. "כאן ביתו של ראש הישיבה!" הודיע לחברו.

"אם כן," קרא דוד באנחת רווחה, "על פי הקולות הנשמעים עדיין לא החל ראש הישיבה בשיעורו."

"הוא כן התחיל!" לחש לאוזנו משה בדרכם על סף הבית.

"הייתכן?! מי המוסר את השיעור – ראש הישיבה או תלמידיו?!"

דוד לא הסכין מעודו לשמיעת שיעור בצורה זו. הוא היטה אוזנו לנאמר, והנה, לאחר שתיקה קלה, שמע את ראש הישיבה מקשה קושיה מסויימת, ועוד רגע – בסערה – מתחילים שוב שלהבת הדיונים: שאלות ופירכות, הברקות וחידושים מפיות כל הנוכחים שם – וזאת בעוד רבי אליעזר מכוונם: מעודד הברקה טובה, סותר כשיש צורך, ומשלים הבניין. ואילו השולחן, הניצב לפני הרב, מצטרף אף הוא לשאון: כל העת, בניווטו של הרב הנלהב, נע הוא קדימה ואחורה, ימינה ושמאלה.

דוד ניצב בפינת החדר תוהה ובוהה. בישיבה הקודמת בה למד אפפה דממה את הכל בשעת השיעור – ואילו פה הולכים הקולות וגוברים.

ולפתע – מה זאת?! רבי אליעזר, כולו רשפי אש, מייגע מוחו בהסבר דבר מה לתלמידיו. ואז, בלא שיחוש, לופת הוא בחוזקה את השולחן ומנענעו מעלה ומטה...

"לא פעם," פתח משה וסיפר לדוד בצאתם מן השיעור לתפילת שחרית, "קורה, שכאשר בטווח ידיו של הרב ניצב בחור במקומו של השולחן – זוכה הוא בנענועים וטלטולים אלו..."

(סיפור דומה מספר היה רבי יוסף שלמה כהנמן, הרב מפוניבז' זצ"ל – כי בהיותו תלמידו של רבי אליעזר קרה ופעם אחז רבו בבוהן ידו ותוך כדי ויכוח בין השניים שבר עצם מהאצבע בלא שיחושו שניהם בכך...)

כיצד מעיזים להיכנס לדבריו?!

"באחד הימים," המשיך משה בסיפורו, "נשלחתי לדירתו של רבי אליעזר למסור הודעה דחופה. בבואי, ניצבתי בפתח החדר, אך הרב כלל לא הבחין בי. השעה – שעת ארוחת הבוקר היתה, לפניו, על השולחן, מונחות היו מספר פרוסות לחם ולצידן, בצלחת, פיסת חמאה למריחה. רבי אליעזר אחז בידו את סכין המריחה ללא חמאה, והיה ממרח וממרח ללא הפסק את הפרוסה שלפניו, בעודו נתון כולו בשרעפי לימודו. כך נמשך הדבר שעה ארוכה, עד אשר הרים לפתע עיניו והבחין בי...

"ידוע הדבר," הוסיף משה, "כי כאשר לא עולה בידי רבנו לתרץ קושיה כלשהי, שרוי הוא בצער רב, ואז אינו אוכל ושותה עד שיתלבנו ויתבררו הדברים במוחו. את הפסוק 'והגית בו יומם ולילה' מקיים ראש הישיבה במלואו. לעולם לא פוסק מוחו מלהרהר בדברי תורה ומלעמול בהם, עד כדי איבוד החושים.

"פעם, היה זה חברי אשר נכנס אל חדר לימודו של ראש הישיבה, בעת עיסוקו בכתיבת חידושי תורה. בלאט התקרב התלמיד אל השולחן ונשאר קופא על מקומו: רבי אליעזר סיים זה עתה את השורה התחתונה בגליון הנייר שלפניו, ומשך קולמוסו הלאה, על גבי השולחן..."

דוד פסע לצידו של משה מהורהר. "עדיין איני מבין," פנה אל חברו, "כיצד מעיזים תלמידים אלו ◁

להיכנס לתוך דברי רבם, וכיצד מצליח הוא למסור כך שיעורו?!"

"שיטה חדשה חידש רבי אליעזר בישיבתו בטלז," הסבירו משה, "והיא – העמקת המחשבה, ההגיון וההבנה של כל אחד ואחד בלימודו, על פי הראשונים וגדולי האחרונים, שדבריהם נר לרגליו ומאמרותיהם לא זז. על כן, הוא זה שמעודד את שומעי שיעורו להשמיע סברותיהם והגיגיהם בנידון, ותוך כדי ניווטו מוליכם הוא על דרך המלך, עד אשר מבינים הם, בכוח עצמם, בהבנה ברורה ובעיון מעמיק, את השקלא וטריא. כן מטפח הוא בתלמידיו את כוח החידוש והפלפול, בד בבד עם השגחתו, שלא לסגת, חלילה, מדרך האמת שבדברים."

על כושר ריכוזו המדהים של רבי אליעזר בשעת הלימוד סיפר תלמידו, רבי יצחק קוסובסקי, כי באחד הימים חלתה אנושות אחת מילדותיו הקטנות וכל מאמצי הרופאים להצילה עלו בתוהו. אותו תלמיד הציע באחד הלילות, לאחר נדודי שינה ממושכים בהם התייסרו בני המשפחה, לשבת ולשמור על הקטנה. הלילה אשר נפל בחלקו היה ליל הסתלקותה. בשעת לילה מאוחרת, כאשר הבחינו הוא וחברו בגסיסתה של הילדה, ישב רבי אליעזר בחדרו והעלה בקולמוסו תשובה בהלכה לשואל. והנה, נכנס הרב לחדר, במבט חטוף התוודע למצבה של הקטנה ומיהר אל חדרו להמשך עבודתו בקודש.

במשך אותו לילה, עד לפטירתה, נכנס אביה השבור מספר פעמים לוודא את מצבה, מאחר וברגע שתצא נשמתה – אבל הוא, ועליו להפסיק בכתיבת התשובה מחמת העיון בדברי תורה האסור לאבל.

זמן מה לפני עלות השחר קרה הדבר: רבי אליעזר דרך על מפתן החדר, ונשמתה הטהורה של בתו נלקחה למרומים. רבי אליעזר לא איבד עשתונותיו, ובהתרגשות רבה בירך בקול: "ברוך דיין האמת", כשם שמברכים על הטובה.

נדוניה לכלה ונדוניה לישיבה

בשנת תרמ"ה הכתירו בני קהילת טלז את רבי אליעזר גורדון לרבם, וזאת לאחר שהותו כחצי שנה בסלבודקה.

בטלז מצא רבי אליעזר "קיבוץ" של תלמידים מצטיינים, אותו הקימו רבי נתן צבי פינקל, "הסבא מסלבודקה", ורבי אליעזר יעקב חוואס מיאנישוק. לא ארך הזמן, ורבי אליעזר הפך את ה"קיבוץ" לישיבה גדולה, אליה נהרו מאות בחורים, עד שהיה המקום צר מלהכילם. עקב הלחץ קבעו מנהלי הישיבה גדרים בקבלת בחורים חדשים, והם: קבלת בחור אחד מכל יישוב קטן, ושניים-שלושה בחורים מעיר גדולה.

רבי אליעזר דאג כאב רחום לכל תלמידיו, ומרבה היה לכתת רגליו לאיסוף כספים בעבורם, עד אשר זכה ולאחר תקופה הקים בניין רחב מידות כאכסניה ל-400 תלמידיו.

במשך השנים ניכה רבי אליעזר מדי חודש בחודשו סכום נכבד ממשכורתו כהלוואה לחובות הישיבה, הלוואה שמעולם לא חשב כי יקבלנה חזרה. לאחר פטירתו, עם בדיקת חשבונותיו הכספיים, התברר כי חובותיה של הישיבה לרבי אליעזר מסתכמים באלפי רובלים.

מסירותו לבני הישיבה לא ידעה גבולות. היה זה מספר שבועות בטרם נישואי בתו. נדוניה נכבדת בעבור הוצאות החתונה הגיעה הביתה ממחותנם העשיר. הרבנית, המתכוננת לצאת אל השוק לעריכת קניותיה, פותחת המגירה, והכסף איננו!

"היכן הנחת את כסף הנדוניה?!" שאלה מודאגת את בעלה, "איני מוצאת זאת במגירה הקבועה."

"הנחתיו," השיב רבי אליעזר בחיוך נבוך, "בקופתם של נושי הישיבה, שכן חובותיה מסתכמים בסכומי עתק."

"ובתנו – מה יהא עליה?!" קוננה הרבנית.

"חסדי ה' כי לא תמנו," שמעה הרבנית את בעלה משיב ושב מיד ללימודו.

לא ארך הזמן, והדבר נודע למחותן. מחוסר ברירה נאלץ לשלוח שנית את כסף הנדוניה, הפעם בצירוף הבטחה, כי ישמש אך ורק בעבור הוצאות החתונה...

כל הקונים לטלז נוהרים

עם התמסרותו לענייני הישיבה והתמדתו הבלתי שכיחה – לא זנח רבי אליעזר גורדון את תפקידו כרבה של העיר טלז. עם קבלת תפקידו הרם, תיקן תקנות שונות בעיר, ביניהן – הקפדה על משקולות הסוחרים. רבי אליעזר לא חס על כבודו, ומדי פעם, מפתיע היה את הסוחרים בבדיקת המשקולות, אם אכן מדוייקים הם. אף בעת המכירה לעכו"ם הורה הרב לשקול אך ורק במשקולות אלו. עקב הקפדה זו פרחה פרנסתם של בעלי החנויות בטלז, מאחר ותקנתו של הרב התפרסמה בכל האיזור, וכולם – גויים כיהודים – עלו לטלז לקנות שם סחורותיהם, ביודעם את טיב המשקולות.

עוד אחת מתקנותיו היתה, לא לאחר באפיית המצות לחג הפסח לאחר השעה 11 בלילה. "בשעות הלילה המאוחרות," אמר רבי אליעזר, "עייפים האופים מכל עמל היום, וקשה ביותר לשמור אז על הקפדת הנקיון מחמץ וההידור באפייה." סיבה זו – סיבתו הרשמית היתה, אך למעשה – עיקר התקנה באה עקב צערם של הנשים והילדים הרכים, אשר השכירו עצמם לעבודה מפרכת זו, ואדוניהם – בעלי המאפיות – ניצלום עד תום במשך כל שעות היום ורוב שעות הלילה.

רבי אליעזר המשיך במלחמתו בשלוחי ההשכלה. הוא הקים, יחד עם גדולי הדור, ארגון עצמאי לאלה ההולכים בדרך ישראל סבא, שנקרא: "כנסת ישראל". אף להוצאות הארגון דאג, ובאספותיהם היה הוא ראש הדוברים.

לימים הלשינו עליו בני בליעל בפני השלטונות, ומאז, נאלץ ללחום מלחמתו במחתרת, עד כמה שניתן היה הדבר.

חתנו, רבי זלמן סורוצקין זצ"ל, מספר על אשתו, שבהיותה נערה צעירה, טיילה פעם עם חברותיה בערב פורים אחר הצוהריים. ובשובן – מה נדהמו הן לשמוע את בעל-הקורא בבית הכנסת באמצע קריאת המגילה.

"מה עושים?!" קראו ביאוש.

"שמעתי," אמרה אחת מהן, "כי בבית הכנסת של הרפורמים מתחילים לקרוא את המגילה מאוחר יותר. הבה ונשמע שם את המגילה."

שמעו הנערות להצעתה, ובאותו לילה שמעו קריאת המגילה בבית הכנסת הרפורמי.

"מדוע איחרת?! והיכן שמעת המגילה?!" שאלה רבי אליעזר את בתו בהגיעה הביתה, וכשאך שמע תשובתה – גער בה והוסיף: "אף אל שקוראים הם במגילה כשרה, עליך לשמוע שנית את המגילה."

רק מקום אחד קסם לו...

באחד הימים הגיע במפתיע אל הישיבה מושל העיר החדש, הידוע בשנאתו ליהודים. "אם לא תסגור את ישיבתך בימים הקרובים – לסיביר תישלח...!!" איים הוא על רבי אליעזר.

רבי אליעזר לא נבהל מאיומיו והשיב בקור רוח: "לדיבוריך אינני חושש, ואם אכן יגרשוני לסיביר, אקים גם שם ישיבה. אך לך מייעץ אני לחדול ממזימת הלשנתך, כי אם אותך ידיחו מתפקידך – לעולם לא תוכל לקבל תפקיד מעין זה במקום אחר!"

בטריקת דלת עזב המושל את הישיבה, ולאחר תקופה לא ארוכה בשרו בני הישיבה על הדחתו ממשרתו.

במשך השנים, כאשר התפרסם שמו של רבי אליעזר בכל הארץ, רבו ההצעות לרבנות שקיבל מקהילות נכבדות ביותר. אך הוא, את כולן דחה, מלבד הצעה אחת, מעיר אשר קסמה לו ביותר – והיא ירושלים. אולם, לדאבונו, לא אישר זאת רופאו בשל מחלת ליבו, ורבי אליעזר נאלץ לחזור בו מהחלטתו.

בשנת תרס"ח פרצה שריפה בטלז וכילתה את כל בנייני העץ שבעיר, ובכללם – בניין הישיבה. שנתיים ימים סבלו הבחורים מהעדר מקום לישיבה, עד אשר רבי אליעזר, אשר בראש דאגותיו היו תלמידיו, וליבו הרחום לא יכול לראות יותר בסבלותם – החליט לנסוע לחו"ל, לעריכת מגבית בעבור בניין חדש.

היה זה בחורף תר"ע. רבי אליעזר התקרב לשנתו השבעים, ועל אף אזהרות הרופאים, בחוששם לליבו, יצא אל הערים ברלין ולונדון.

בהגיעו ללונדון חרדו מפניו רבני העיר וקראו את תושביה לאסיפה גדולה במוצאי שבת.

בשעה היעודה ניצב רבי אליעזר בפני הקהל הרב שגדש את האולם ותיאר ברתת את מצב הישיבה, על כל תלאותיה.

אך – מה זאת?! על אף דבריו הנרגשים של רבי אליעזר לא הראה הקהל נכונות לבוא לעזרה.

ואז יצא רבי אליעזר מהמקום בעוגמת נפש מרובה, ועוד באותו, לילה, ליל ד' באדר א', לקח בהתקף לב ונשמתו עלתה בסערה השמיימה.

הלווייתו התקיימה בלונדון, שם מקום קבורתו.

חדש, ישן ומעורר עניין

השנה הכי חמה

השנה האחרונה היתה השנה החמה ביותר על פני כדור הארץ במאה השנים האחרונות, כלומר – מאז החלו לנהל רישומים מהימנים של הטמפרטורות ברחבי העולם.

סבורים, כי זיהום האוויר הוא הגורם לעליית הטמפרטורות.

התרוששות בעקבות האינתיפדה

במהלך שנת האינתיפדה ירדה רמת החיים של תושבי השטחים בשיעור של 50%. ההכנסה לנפש, שהיתה בטרם פרוץ ההתקוממות, 1500 דולר לשנה – ירדה לכדי 700 דולר. הדינר הירדני – ערכו ירד פלאים: בתוך שמונה חודשים הוא ירד משווי של 5.2 שקלים ל-2.7 שקלים עתה, וצופים כי שערו יירד עוד יותר.

התופעה מוסברת בכך, שחלה ירידה בהכנסותיהם של תושבי השטחים בעקבות האינתיפדה – הם עובדים פחות, מקבלים פחות שכר, המסחר הצטמצם ואף האיכרים מוכרים פחות תוצרת חקלאית. בנוסף לזאת, חלה ירידה בכמות הכסף המגיע לשטחים מחו״ל: בעוד שבעבר יכלו תושבי השטחים לקבל כספים ללא הגבלה מחו״ל, יכולים הם עתה לקבל עד 400 דינרים ירדניים לחודש.

תקרית דיפלומטית בשיחות טאבה

שיחות טאבה, בין ישראל למצריים, נקלעו למשבר דיפלומטי, כאשר נציגי מצריים פרשו בכעס מהמשך השיחות, לאחר חילופי דברים עם נציגי ישראל.

התקרית הדיפלומטית החלה כאשר חברי המשלחת המצרית הגיעו למקום-השיחות באיחור רציני, וכשהעיר על כך ראש המשלחת הישראלית – הם קבלו זאת כעלבון. ובהמשך, עזב ראש המשלחת המצרית את המקום בטריקת דלת והביע התמרמרות על התנהגותם המזולזלת של חברי המשלחת הישראלית. המשלחת המצרית אף ביטלה את סיורה המתוכנן באילת וסירבה לאכול במלון הישראלי, שבו התקיימו השיחות. כעבור שעות מספר שבו חברי המשלחת המצרית לקהיר.

קץ ל-34 שנות רודנות

לאחר 34 שנים, בהן שלט על פראגוואי ודיכא את תושביה, הופל בהפיכה שלטונו של הנשיא סטרוסנר, ושלטון הרודנות – כך מקווים תושבי פראגוואי – בא אל קיצו.

סטרוסנר פגע בזכויות האדם ונתן בשנות שלטונו מקלט לפושעים נאציים. ועתה, לאחר ההפיכה העקובה מדם, עלה לשלטון מנהיג צבאי, שהבטיח לתושבים כי יקיים משטר דמוקרטי.

תושבי פראגוואי, שבאמריקה הלאטינית, יצאו לרחובות כדי לחגוג את נפילתו של הרודן, שנכלא במחנה צבאי ומשם יועבר לצ׳ילי, אשר הודיעה כי היא מוכנה להעניק לו מקלט מדיני.

נהרגו מחבלים בדרך לפיגוע

חמישה מחבלים, שהיו בדרכם לבצע פיגוע מיקוח באצבע הגליל, נהרגו בהתקלות עם דיילי צה״ל על גבול איזור הביטחון. ברשות המחבלים נתגלו אמצעי לחימה רבים וכן מזון למשך מספר ימים. שניים מהם לבשו בגדים אזרחיים, והאחרים – בגדים צבאיים.

מסתבר כי החולייה התכוונה להתפצל לשתי חוליות קטנות בסמוך לגדר המערכת, ולחדור בהפרש של מספר שעות לאצבע הגליל, כדי לבצע פיגוע מיקוח.

תושב אלפי מנשה נהרג מבקבוק תבערה

תושב אלפי מנשה, אלברט ג׳רזי, אב ל-3 ילדים – נהרג כאשר בקבוק תבערה הושלך לעבר רכבו, פגע בו והתלקח. הדבר אירע כשהיה בדרכו הביתה, במרחק קילומטר מהיישוב.

בעקבות האסון ניסו תושבים נזעמים מאלפי מנשה להיכנס לכפר הסמוך בידיא – בטענה כי משם נזרקו בעת האחרונה בקבוקי תבערה על כלי רכב ישראליים – אך חיילי צה״ל מנעו זאת, מחשש למעשי נקם.

זעם ומתח רב הורגש ביישובי יהודה ושומרון עקב הפיגוע, והתושבים ניהלו פגישה קשה עם אלוף הפיקוד עמרם מצנע.

צה״ל סגר את איזור קלקיליה והכריז עליו כעל שטח צבאי סגור.

התפרעות המונית בכלא מגידו

עציר בטחוני נהרג ו-19 עצירים נוספים נפצעו במהלך התפרעות המונית אלימה ליד הכלא הצבאי במגידו שבעמק יזרעאל.

בהתפרעות לקחו חלק כ-1,300 מתוך 1,700 העצירים המצויים במתקן הכליאה, ועוד כ-300 בני משפחות העצירים שבאו לביקור דו-שבועי. במהלך ההתפרעות נאלצו הסוהרים לפתוח באש מחשש לחייהם.

עם תחילת הפרשה הוכרזה כוננות ביישובים הסמוכים לכלא, ובקיבוץ גבעת עוז, המצוי ממש בקרבת מקום, חשו חברים רבים אל גדרות המשק, כשהם חמושים בנשק, כדי למנוע חדירה אפשרית במקרה של בריחת עצירים המונית.

בשעות הערב חזר השקט למתקן הכליאה, אף כי במקום הורגש מתח רב.

פגישת פסגה: סין – בריה״מ

לראשונה זה 30 שנה אמורה להיערך בעוד כשלושה חודשים, פגישה בין מנהיגי ברית המועצות וסין. גורבאצ׳וב, מנהיג ברית המועצות, יבקר בסין בהתאם להזמנת נשיאה.

פגישת הפסגה הקודמת, שהתקיימה, כאמור, לפני 30 שנה, נערכה בפקין שבסין בין חרושצ׳וב, שהיה אז מנהיג ברית המועצות, לבין מאו-צה-טונג, מנהיג סין דאז.

נזקים עצומים בעקבות הקרה

הקרה שפקדה בשבוע האחרון את הארץ גרמה נזקים במליוני דולרים ליבול החקלאי בעיקר בנגב ובערבה ואף בצפון. נזקים אלה מצטרפים אל הנזקים הכבדים שגרמו גלי הקור הקודמים לענף החקלאות.

במושבים שנפגעו ירדו הטמפרטורות כמה מעלות מתחת לאפס. יבולי מנגו, אבוקדו, עגבניות ופלפלים נפגעו קשות, ופרחים בחממות נבלו. הנזקים שנגרמו לא יתבטאו רק השנה – אלא גם בשנה הבאה, שכן שיחים ועצים רבים מתו לגמרי עקב הקור ולא יצמיחו יבול חדש בעתיד.

התפרעויות במזרח ירושלים

קצין משטרה ושוטר נפצעו במהלך התפרעות שאירעה ברחוב סלח א-דין במזרח ירושלים.

קבוצת צעירים ערביים רעולי פנים חסמה את הכביש והבעירה צמיגים. המשטרה פיזרה אותם תוך שימוש בגז מדמיע, כדורי גומי וסילוני מים צבועים. כתוצאה מכך נופצו מספר חלונות ראווה ושמשות של מכוניות חונות. לאחר כרבע שעה נרגעו הרוחות.

במהלך ההתפרעות עצרה המשטרה חמישה חשודים. לדברי המשטרה, היתה ההתפרעות מאורגנת ומתוכננת מראש.

מטוס אמריקאי התרסק

144 נוסעים ואנשי צוות נספו בהתרסקות מטוס בואינג 707 של חברה אמריקאית באיים האזוריים שבאוקיינוס האטלנטי. המטוס היה בדרכו מאיטליה לרפובליקה הדומינקנית, וכל הנוסעים היו איטלקיים.

יואל הגיע למצוות, ובהחלטת אביו גלה למקום תורה – לישיבת בריסק הידועה, בראשותו של רבי צבי הירש מאלזס, תלמיד הרמ"א (-רבי משה איסרליש). ומשם – לאחר שנתיים עקר לישיבת קראקא, לקבל תורה מפי שאר בשרו, הגאון רבי משולם פייבוש, שהיה אב"ד ור"מ בעיר זו. בישיבה זו התיידד עם אחד התלמידים המצויינים, רבי ישעיהו הלוי הורוויץ, אשר ברבות הימים נודע בשמו: "השל"ה הקדוש".

זוהי הסגת גבול

השנים חולפות, ועימן נישא שמו של רבי יואל סורקיש – בגאונותו המדהימה, שקידתו העצומה וידיעתו המקפת – למרחקים, דבר שמביא אותו לכהן כרב במספר ערים נכבדות בישראל, בהן העיר לומבול, בה שהה תקופה קצרה ביותר, ועזבה על אף התנגדות בני הקהילה.

בעיר זו התגלתה, בנוסף על גאונותו וצדקותו הרבה, גם ענוותנותו המופלאה. לא הרחק מבית הרב דר היה אברך צנוע, ירא שמיים ומתמיד עצום. בני העיר, משום מה, לא שתו לבם לתלמיד חכם זה, ועל אף גדולתו בתורה לא מנוהו בין חשובי העיר, ואף לא התעניינו במצבו הכלכלי הירוד ביותר. היחידי אשר קירבו ועודדו היה רבי יואל. עד לאותו יום, בו נכנס, כמדי פעם בפעם, אותו אברך אל הרב, והפעם עם קובץ גליונות תחת בית שחיו.

"כן, ידידי היקר, מה בפידך?" התעניין בו הרב בחיוך נלבב.

אך האברך, שלא כהרגלו, ניצב נבוך, ובהיסוס הושיט לידי הרב את הדפים, ואמר: "בקובץ זה רשומים חידושי תורתי. איני יודע אם לאמת כיוונתי אם לאו. אנא! אם כבוד תורתו יוכל לעבור על כך ולרשום הערותיו – אשמח ביותר," סיים האברך בקשתו ונשם נשימה עמוקה.

"מה השאלה?!" תמה רבי יואל, (שכונה הב"ח, על שם ראשי התבות של שם ספרו "**בית חדש**") במאור פנים. "מחר, בשעה זו, יהיו דפיך מוכנים בעזרת הקל עם הערותי."

שמח וטוב לב יצא האברך מבית הרב, וכעבור שעה קלה היו הדפים מונחים על השולחן לעיונו של הרב.

"הפלא ופלא! כפתור ופרח!" קרא הרב נסער ונרעש, אחר עיון קל בדברים. "תלמיד חכם כה גדול שוכן בעיר, ואנוכי לא ידעתי עד כה יוקר גדולתו?!"

למוחרת נקראו ראשי הקהל בדחיפות אל בית הרב. "לידיעתכם," שמעו את הרב אומר, "דר בעירכם תלמיד חכם גאון עולם וצדיק מופלא, הראוי לשמש כרב באחת הקהילות המפוארות בישראל. כיצד זה מלאכם לבכם לבחור לכם רב ממקום אחר?!" שאל את הניצבים שם משתאים. "ובכן, מהיום מתפטר אני מתפקידי ובחירו לפלוני בן פלוני."

תחנוני הגבאים לא הועילו, ורבי יואל לא חזר בו. "זוהי הסגת גבול," פסק נחרצות.

במז'יבוז' ננהג לפי הב"ח

במשך השנים יסד רבי יואל ישיבה גדולה, אליה נהרו מאות תלמידים. ואת הישיבה העביר ממקום למקום בו כיהן ברבנות.

מלומבול עבר רבי יואל לכהן במז'יבוז', שם קיבל לישיבתו את רבי דוד סג"ל, בעל הט"ז, שהיה אז נער צעיר וטרם נכנס למצוות.

בחלוף השנים, כאשר ראה גדולתו, לקחו כחתן בעבור בתו הצדקת מרת רבקה.

מספרים, כי לאחר מאה שנה לערך, כאשר במז'יבוז' ישב הבעל-שם-טוב, נשאלה שאלה בהלכה בה חולקים פוסקים רבים על הב"ח. הבעש"ט, בשומעו על כך, פתח ואמר: "כאן, בעיר מז'יבוז', היה הב"ח המרא דאתרא, ולפי פסקו עלינו לנהוג. ובפרט," הוסיף הבעש"ט ואמר, "כי יודעים אנו בבירור, שרבנו יואל היה צדיק וגאון אמיתי."

את קהילותיו ניהל רבי יואל מחד גיסא ביד רמה ובתקיפות – כלפי היהירים והתקיפים שבקהילה, ואלה המזלזלים בכבוד התורה. ומאידך גיסא – נהג כעניו ושפל רוח, הדואג כאב רחום לכל צורכי בני קהילתו.

עיר נוספת בה כיהן, היתה בריסק המעטירה. קהילה זו, מהקהילות המיוחסות היתה, באשר כל בני הקהילה, אף בעלי המלאכה שבהם, למדנים ובעלי יוחסין היו. ועל כן, קיבלה קהילת בריסק לכיסא הרבנות שבה אך ורק רבנים מפורסמים וגדולי עולם.

קרוב לארבע שנים ניהל שם רבי יואל עדתו ולא נשא פנים לאיש מראשי הקהילה. פרנסי הקהילה נשמעו לכל הוראותיו מחמת אישיותו הדגולה. אך בסתר ליבם קיננו בהם כעס ומרירות על תקיפותו והערותיו בכל ענייני הנהגת הקהילה.

באחד הלילות – היה זה ליל חורף גשום וערב יום השוק – נכנסה אל העיר בריסק חבורת סוחרים עם עגלות טעונות סחורה. עקב מזג האוויר הסוער, התעכבו הסוחרים בדרכם, ובהגיעם לעיר – שעת לילה מאוחרת היתה. לצערם, כל החנויות והאכסניות סגורות היו.

בעודם ניצבים, נבוכים ותוהים, עלה רעיון במוחו של אחד מהם: "הרב יואל סורקיש!!" קרא הוא בשמחה, "רבה של העיר – בוודאי, על אף השעה המאוחרת, יושב הוא ועמל בתורתו. הבה ונפנה אל ביתו, שם נלון!"

סוחרים אלו – יהודים פשוטים היו, ורחישת הכבוד הראוי לרב בישראל, רחוקה היתה מהם. ברעש וקלות ראש נקשו על דלת בית הרב, ועם היפתחה ניצב מאחוריה שמש הרב.

"כיצד מעיזים אתם באישון ליל לנקוש בצורה כה לא מכובדת על דלת הרב ולהפריע מנוחתו? אינכם בושים במעשיכם?!" ובכעס השיב הדלת על צירה, והסוחרים נותרו בחוץ.

מה ביני לביניכם...

הלילה חלף, ולמוחרת היום רעשה העיר. "הייתכן?!!" שאלו "נכבדי" הקהל, "רבנו עושה לילותיו בשינה, תחת לשבת ולעסוק בתורה?! היה לא תהיה!"

למעשה, באותה עת בה נצבו הסוחרים בפתח בית הרב, ישב הוא בעליית ביתו, שם עסק בעבודתו בקודש, ואילו נזיפתו של השמש – על דעת עצמו היתה.

שעת הצוהריים קרבה, ושליח מאת תקיפי העיר הגיע אל הרב, בבקשה להתייצב ולעמוד בפני שלוחיו, להצטדק על מעשהו.

"לך ואמור לשולחיך," השיבו הרב, "כי הם הנתונים תחת ביקורתי, ולא אני תחת שבט ביקורתם. אני – בפניהם לא אופיע! היכן הוא כבוד התורה?! כיצד רומסים ובזים הם אותה?!" קרא הרב נסער ומזועזע.

תשובתו הביקורתית לא איחרה להגיע לאוזניהם של ראשי הקהילה, ובו במקום שלחו שנית את השליח עם כתב פיטורין.

צער רב הצטער רבי יואל על כי נאלץ לעזוב את העיר בה ישב על מי מנוחות, העלה על הכתב חידושיו וניהל ישיבתו הרמה. אך, על כבודה של תורה לא ויתר. בני בריסק ליוו אף הם את רבם בצער ויגון על העוול שנגרם לו על ידי ראשי הקהל. כברת דרך רחוקה פסעו הם דומם לצידו בצאתו מן העיר, מסרבים לשוב לעירם.

"ליוויתם דייכם," פנה אליהם הרב, "שובו לבתיכם," ביקש פעמים מספר. אך הם – קשתה עליהם פרידתו.

"ראו מה ביני לביניכם," חייך הרב ואמר: "אילו אמרתם לי – ולו פעם אחת – 'שוב לעירנו', מיד שומע הייתי לקולכם, ואילו אתם – כמה שמבקש אני מכם לשוב, אינכם שבים..."

חיוך מריר העלו בני בריסק על שפתותיהם, והם נפרדו בלב כבד מרבם הנערץ.

קראקא – התחנה האחרונה

היה זה בשנת שע"ט. מבריסק שם רבי יואל פעמיו אל קהילת קראקא, לשבת על כיסא הרבנות, שעליו ישב רבו, רבי משולם פייביש.

בקראקא שימש רבי יואל כרב עד לסוף ימיו. בעיר זו תיקן תקנות רבות, ואת ישיבתו הרחיב והגדיל.

מאחר ובעל נכסים היה רבי יואל, החזיק הוא מספר רב של תלמידים על חשבונו, ואת שאר ההוצאות הטיל כמס על ראשי הקהילה.

בין שיעוריו הרבים, אותם מוסר היה לתלמידיו, היה שיעור ב"טורים". שיעורים אלו נוהג היה לרשום, וברבות הימים הדפיס זאת בספרו הנודע "בית חדש" – פירוש על כל ארבעה חלקי הטור. שלושה חלקים הודפסו בחייו, ואת החלק הרביעי ביקש מבנו להדפיס לאחר פטירתו, בהשביעו אותו, כי לא ייגע ברכושו, עד אשר יודפס הספר.

כל ימיו שאף לעלות לארץ ישראל, והדבר לא עלה בידו.

רבי יואל סורקיש האריך ימים, ובשנתו השמונים, בכ' באדר א' שנת ת"א, עלתה בסערה נשמתו השמיימה.

מלבד חיבורו ה"בית חדש", הותיר הגהות על כל הש"ס, שו"ת הב"ח, ו"משיב נפש" על מגילת רות.

העיתון מאוד יפה ומלא רעיונות – כו־תבת **ברכה פריד** מבני ברק – המדור "ממ־לכה כהלכה" מוצלח מאוד, כי הוא מביא בעיות של ילדים ומגרעותיהם בצורה משע־שעת. גם הבית שעל הגבעה ואתגר בניכר היו מעניינים וחבל שנסתיימו.

קובי קטיעי מירושלים נהנה מאוד מהעיתון ובמיוחד מהסיפור "ילדי שושן העמק". רק חבל, כותב קובי, שהעיתון לא צבעוני, או שיהיה צבעוני לקראת אירוע או חג וכדומה.

אסתר חרותי מבקשת מעל דפי זרקור, כי הילדה שכתבה לה מכתב – תכתוב לה שנית, כיוון ששמה וכתובתה אבדו לאסתר.

אהרן ברגר מירושלים מודה מאוד על העיתון המרתק. המדורים האהובים עליו הם: הסיפורים המצויירים (פרט לקורות משפחת צא־ני) והסיפורים המנוקדים, והוא מב־קש להגדיל את מספר דפי העיתון.

רינה שטרן משגרת תודה לסופרים ול־סופרות אשר כותבים לזרקור, והיא מציי־נת את המדורים החביבים עליה: לקוראים צעירים מדודה צעירה, שביעיות באוויר, אנחנו מספרים והסיפורים המנוקדים.

יהודה פרידמן מבני ברק מודה מאוד על זרקור ומונה את המדורים האהובים עליו: מה הבעיה, אנחנו מספרים ות"ד 5284.

על אף שעברה את הגיל נהנית **רחל זינגר** מרעננה מ"זרקור". אך דבר אחד מפריע לה: השגיאות שבתשבצים ובהגד־רות. (אנו מקווים שבעז"ה העניין ישתפר.)

ילדי משפחת שברין נהנים במיוחד ממדור פרשת השבוע ומסיפוריו המצויירים של רחמים. ובקשה בפיהם: הגדילו את מספר דפי העיתון!

העיתון מאוד יפה, ובעיקר הסיפור "חי־לופין" (שכבר נסתיים) – כך כותב **שי קינן** מתל אביב.

הדסה ארנברג מנתניה נהנית מאוד מזרקור ובמיוחד מ: סיפורי הגב, הסיפורים המנוקדים, ממלכה כהלכה ולקוראים צעי־רים מדודה צעירה.

רחל שכטר ניצלה את ההזדמנות שחיד־שה את המינוי כדי להביע תודתה על העי־תון המעניין, והיא מוסיפה שהיתה שמחה מאוד לו הגיע העיתון פעמיים בשבוע.

זרקור
24
תשמ"ט

'בית חדש'

מגישה: **א. בת-אשר**

המצב קשה והאם חוששת

"אני חוששת לתורתו של יואלק'ה," סחה הרבנית שרה לבעלה, רבי שמואל, שהיה אחד מנגידי העיר לובלין, ולאחרונה ירד מנכסיו.

"אל דאגה," ניחמה בעלה, "בחסדי הבורא, לא פגעו הרעב והמחסור בכושר ריכוזו והתמדתו של בננו. הנה, אך לפני מספר ימים, שוחחתי עם רבי שלמה, ראש הישיבה, ופיו לא פסק מלהלל ולשבח את יואל, שעל אף גילו הצעיר, נחשב הוא בין חשובי תלמידיו. 'חידושיו,' הוסיף ראש הישיבה ואמר, 'עולים על חידושיהם של גדולים ומבוגרים ממנו, והתמדתו – אף היא אין לשערה.'"

"על כן!" הוסיפה האם ודמעות נקוו בעיניה, "מחמת כל זאת מכרסמת בליבי הדאגה, כי כך לא יוכל להימשך המצב זמן רב, וביום מן הימים כן עתיד הרעב לתת אותותיו בו. הרי אינו דומה לימוד על השובע ללימוד מתוך רעב, לבד מהחולשה שעלולה לפגוע בו עקב זאת."

סמטה בשכונת היהודים בלובלין, עיר הולדתו של הב"ח

מהורהרת התיישבה הרבנית על כסא סמוך, וזכ-רונות מלפני שנים החלו צפים ועולים במוחה.

כן! "ילד פלא" כינו הכל את יואלק'ה הקטן, לנוכח כשרונותיו המזהירים, אשר התגלו בו עוד בשחר ילדותו.

הנה מצטיירת לעיניה הבעת התפעלותו של המלמד מאמרותיו המחודדות של יואלק'ה בן השש, מתפיסתו החדה ומחידושי התורה שכבר חידש בשעתו.

"באחד הימים," הוסיף אז המלמד וסיפר, "הגעתי בפרשת וארא פרק ט' פסוק י"ד – לכתוב 'כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפותי על ליבך'. וביאר רש"י: 'למדנו שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות'. על כך שואלים כל מפרשי רש"י: מה למכת בכורות ולכאן, כאשר המדובר הוא במכת ברד? ניסיתי בכל מיני תירוצים והסברים דחוקים," המשיך המלמד, "להסביר הדבר לילדים, אך יואלק'ה לא קיבל דברי; בתפיסתו החדה חש, כי אין זו האמת המוחלטת. מספר שניות אימץ מוחו, ולפתע – זיק ניצת בעיניו: 'ייתכן כי חלה טעות בדברי המעתיק דברי רש"י!' קרא בגיל. 'היכן הטעות?!' תמהתי. 'מסתבר כי דברי רש"י במקורם כתובים היו בראשי תיבות: 'למדנו שמ"ב שקולה...' ואילו המעתיק לא העמיק בדבר, וכתב ללא בירור נוסף – מכת מכורות במקום מכת ברד...'

"לגדול בישראל יהיה בנכם!!" מצלצלים עדיין מלותיו של המלמד באוזניה.

אף המהרש"ל (רבי שלמה לוריא), מגדולי הדור, נהנה תמיד להשתעשע עם בנה הצעיר בדברי חוכמה ושנינות, כאשר התפלל בעלה עם בנם הקטן בבית מדרשו.

'חייבת אני!' התנערה האם מהרהוריה בהחלטה נחרצת, 'להשתדל לשנות את המצב.'

בגלל מסירותה נקרא על שמה

מספר ימים חלפו, ולחדרו של רבי שמואל נכנסה אשתו ובשורה בפיה: "בחסדי ה' קיבלתי מאחינו הרחמנים הלוואה – סכום כסף נכבד, אשר הספיק לשכירת חנות קטנה לא הרחק מכאן ולרכישת מספר רב של אריגים. ממחר," הודיעה חגיגית, "בעזרתו של הבורא, אהפוך למוכרת אריגים!"

הרבנית קבלה ברכתו של בעלה, ולמוחרת היום, בשעה מוקדמת, התייצבה בבית מסחרה, מתחילה בעבודתה.

קשות עמלה הרבנית בתפקידה החדש, אך ליבה מלא היה בשמחה וסיפוק על כי בזכותה מתעלה בנה הצעיר מעלה מעלה בלימוד התורה, ללא הרעב המציק לו.

ואכן, כאות הוקרה למסירותה של האם למען התעלות בנה – נקרא הוא בפי הכל על שמה: רבי יואל **סורקיס** (–של שרה).

חנים הבודקים את פנימיותו של האדם - מה הוא רוצה מאוד? מה מציק לו? מה מפריע לו? המבחנים נערכים על דברים חיצוניים (כמו כתב יד, ציור) המושפעים מהפנימיות.

אחד הפסיכולוגים - רוֹרְשַׁאךְ שמו - חיבר מבחן בשם "מבחן הכתמים". במבחן זה מגישים לנבחן דף, ועליו צבע ודיו וצורות לא מוגדרות. זאת אומרת: לא ציור ממש אלא רק כתמים, קווים ודמויות לא ברורות. ושואלים את הנבחן: "מה אתה רואה בדף?" הנבחן צריך להתבונן ולספר מה הוא רואה, אך מכיוון שהדברים אינם ברורים - כל אחד רואה משהו אחר, ולפי זה ניתן לבחון מהם הדברים שעליו הוא חושב תמיד, ומאילו דברים אכפת לו.

לדוגמה: ילד רעב יראה בתמונה ממתקים ופירות, כי בדרך כלל כשאדם חושב כל הזמן על נושא אחד, כשמראים לו ציור שאפשר לפרש אותו בכל מיני אופנים - הוא מיד יקשר את הציור עם הנושא שמעסיק אותו ומטריד אותו.

לאחר שרורשאך פיתח את סוג המבחן הזה, החליטו שני פסיכולוגים אחרים, שהמ-בחנים שלו אינם ברורים די הצורך, ולכן גם המסקנות שמסיקים מהם לגבי הנבחנים - אינן מדוייקות, ולכן הם החליטו "לשכלל" את המבחן הזה.

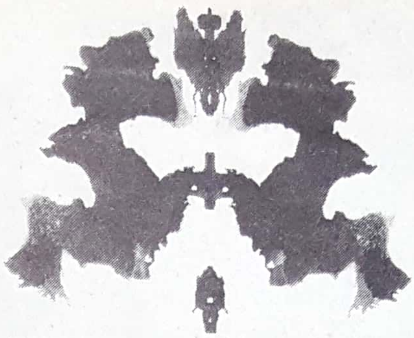
הם הכינו כמה וכמה כרטיסים, שעליהם מצויירים ציורים לא כל כך ברורים, והנבחן צריך להסביר מה רואים בתמונה.

לדוגמה: באחת התמונות מצויירים גורים ולידם חתולה. אפשר לומר, שזו אם וגוריה, ואפשר לומר שזו חתולה זרה שבאה לחטוף את הגורים או להזיק להם. בציור השני מצויירים הגורים כשלידם החתולה והיא נוגעת בהם. גם כאן אפשר להסביר שהיא מלטפת אותם או שהיא מכה אותם. לפי מה שעונה הילד - ניתן להבין מה קורה אצלו בבית. ילד שגדל בבית חם ואוהב - יאמר שהחתולה היא האם והיא מלטפת את הגורים שלה. לפעמים הילד אפילו מוסיף שהגורים "צוחקים", ויש ילד שרואה שהגורים "בוכים", וגם זה מראה מה מצב הרוח של הילד.

איזה "עולם" הוא בונה...

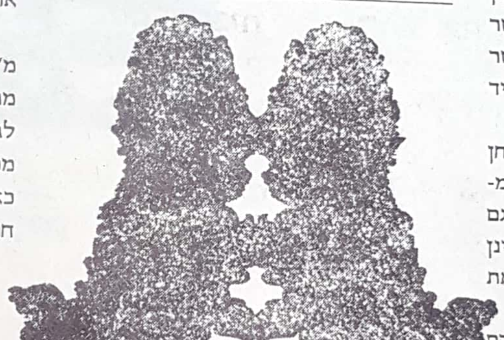
סוג אחר של מבחנים דורש מהנבחנים להרכיב משהו מושלם מחלקים קטנים. "מבחן מוּזַ-איְקָה" - הוא מבחן, שבו נותנים לילד צורות שונות ממוזאיקה, ועליו לבנות מהן משהו שלם. ולפי צורת הבנייה שלו אפשר ללמוד על המתרחש בליבו. ובהמשך נפרט יותר.

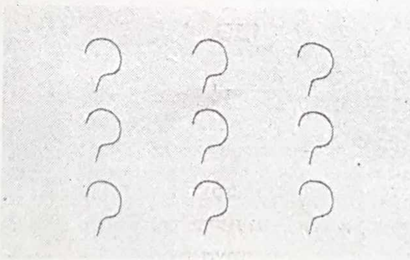
פסיכולוגית בשם בילר היתה במשך תקופה מסויימת גננת בגן ילדים. ומטרתה היתה ללמוד את הפסיכולוגיה של הילדים, כדי שתוכל להיות פסיכולוגית טובה יותר.

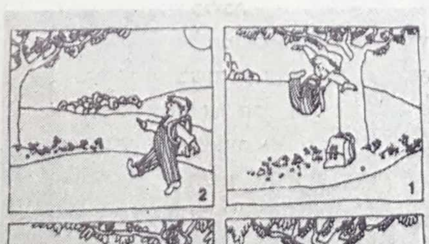
מה רואים כאן? - חלק ממבחן רורשאך

חלק ממבחן כתמי דיו - לא משל רורשאך

השלימו את הצורות לעצמים מוכרים - זהו קטע ממבחן (דומה במקצת "לציירים הצעירים" שלנו)

מבחן של סידור תמונות לפי הסדר ההגיוני

היא חברה מבחן בשם "מבחן העולם", שבו נותנים לילד ארגז גדול מלא בצעצועים ובחפצים שונים: כבישים, עצים, מכוניות, בתים, בובות ועוד. והילד צריך לבנות מהם "עולם". הפסיכולוג שבוחן את הילד עוקב אחרי הבנייה ולומד לפי זה מהו הטיפוס של הילד ומהי אישיותו.

כדוגמה אספר לכם סיפור שאירע בארצות הברית לפני שנים: ילד בשם דיבס הוכנס ללמוד בבית ספר למפגרים. אחד הפסיכו-לוגים שבדק אותו שם, נתן לו לשחק ב"מבחן העולם". ואז ראה שהוא סוגר את כל החלונות והדלתות של הבתים, ואת הבובות לקח והכניס לתוך הבית ונעל את הדלת.

הפסיכולוג קלט, שהילד מרגיש את עצמו מסכן בביתו. ואכן, נודע לו, שההורים סוגרים אותו בבית ואינם יוצאים איתו החוצה.

באופן כללי אפשר ללמוד הרבה מאוד מ"מבחן העולם". אפשר לראות איך הילד מתייחס אל הבובות - וזה משקף את הרגשתו לגבי יחסה של אמו אליו. יש ילדים שה-מכוניות שב"מבחן העולם" נראות להם כולן כאמבולנסים, ואת הבתים הם מדמים לבתי חולים. זה מראה על עצבות ועל מצב רוח רע.

לשפר את הכתב – לשפר את הפנימיות

בסוג נוסף של מבחן נותנים לילד גוש פלסטלינה שהתחילו לכייר בו צורה, ועליו להמשיך את הצורה, ולפי מה שהוא בוחר לעשות בגוש - אפשר לראות את תכונותיו ומצבו.

במבחן אחר נותנים לילד לגמור ציור שהתחילו. לדוגמה: עץ שציירו בו רק את הגזע. לפי המשך הציור ניתן ללמוד מה מפריע לילד. למשל, אם הוא מצייר את הענפים כלפי מטה - טוענים הפסיכולוגים שזהו ילד סגור ו"מופנם" (מופנם - מלשון פנימי, סגור, מכונס בתוך עצמו).

הנה כי כן: "היצירות" שלנו משקפות את פנימיותנו, את אישיותנו, ומסגירות את מה שבתוכנו. אז אולי כשהמורה אומר לנו שעלינו לשפר את כתב היד הוא מתכוון גם, שעלינו לשפר את עצמנו. כי הרי הכתב הוא גם ראי הפנימיות??

מגישה: אתי

רותי בת החמש היא ילדה שקטה, רצינית ובלתי חברותית. הגננת שלה נסתה בדרכים שונות "ל-הכניסה" לתוך החברה – אך לא הצליחה. היא חי-כתה לראות פעם חיוך של שמחה על פניה של רותי, והוא לא הגיע...

ואז החליטה לבדוק – אולי משהו מציק לה? אולי היא עצובה, וזו הסיבה להתנהגותה?

ואכן, מיד כשעלתה מחשבה זו במוחה – חילקה הגננת לכל הילדות דפי ציור וצבעים, והילדות ישבו בהתלהבות רבה ומלאו את הדפים בקווים, בעיגולים ובשאר "קשקושים". מדי פעם הן ניגשו להראות לגננת את "יצירותיהן" ולשמוע ממנה מלות שבח על הציור הנהדר...

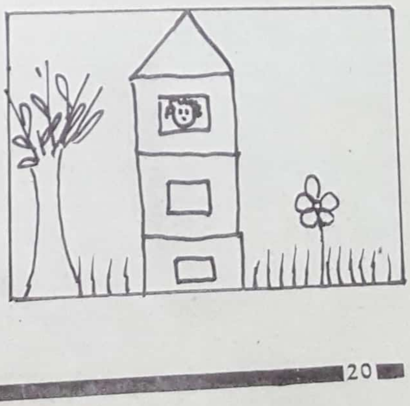
כשסיימה רותי לצייר את ציורה – נטלה הגננת את הדף והתבוננה בו בתשומת לב. "איזה יופי!" קראה, "מה ציירת פה?"

רותי הצביעה על חלון הבית, שממנו הציץ ראש של ילדה: "היא... נשארה לבד בבית..." לחשה. היא הביטה שוב בציור שלה והמשיכה להסביר לגננת: "אבל היא כבר לא מפחדת להיות לבד..."

שתי תמונות בציור אחד

הציור והכתב מגלים "סודות"

זהו זה! הגננת גילתה מה קורה אצל רותי ה-קטנה. ולאחר שערכה בירור וחקירה, היא כ-בר היתה בטוחה בכך, שרותי היא בת יחידה, והוריה העסוקים והטרודים בעסקיהם – משאירים אותה יום יום עם המטפלת, ורותי מרגישה את עצמה בודדה ועזובה ללא הוריה. את הרגשתה ביטאה בעזרת הציור.

כעת שואלים הנכם: כיצד ידעה הגננת, שלפי הציור תוכל לדעת מה מציק לרותי?

ובכן, באמצעות הציור אפשר לדעת הרבה מאוד על מחשבותיו של האדם, על שאיפותיו, ועל הדברים שאכפת לו מהם, כי הציור מבטא את מה שהאדם אינו אומר בפירוש אך מרגיש אותו וחושב עליו בליבו.

זהו פירושן של המלים שקראתם בכותרת: "שתי תמונות בציור אחד". אפשר לראות באותו ציור, מלבד את הבתים והעצים, גם את מחשבותיו של מי שצייר אותו.

בכלל, לא רק הציור, אלא כל דבר שהאדם מתעסק בו יכול "לספר" לנו מיהו האדם הזה: מסודר או "מבולגן", תוסס או שקט, פזיז או מחושב.

קחו לדוגמה בית מגורים, שהנכם נכנסים אליו מבלי להכיר את בעלת הבית. מיד כשנכנסים אפשר לקבוע (בדרך כלל), אם היא מסודרת או לא, נקייה או נקייה פחות, אם היא בעלת טעם עדין או טעם רועש וכו' וכו'. האישיות של האדם משפיעה על כל אותם הדברים שבהם הוא מתעסק.

האם מוכר לכם המושג גרפולוגיה?

גרפולוגיה הוא חקר כתב-היד. הגרפולוגים – הם אלו המומחים הבודקים את כתב ידו של האדם, ולפי צורת האותיות, לפי הרווחים שבין האותיות והמלים לפי כיוון נטיותן של האותיות וגם לפי הלחץ של העט על הדף, הם קובעים מהן תכונותיו ומהו האופי של הכותב. ישנם גרפולוגים שהם כל כך מומחים בזה ומצליחים היטב לקלוע למטרה. ולכן ישנם מקומות עבודה, שאינם מקבלים עובד חדש לפני שקבלו חוות-דעת מהגרפולוג על כתב ידו של המועמד לעבודה, ולפי זה יידעו אם הוא מסודר, דייקן, שקט, רציני, אחראי וכן הלאה.

מה לכתמים ולאישיות?

ישנם סוגים שונים של מבחנים, שהפסיכולוגים קוראים להם "מבחני אישיות", כלומר: מב-

קצר, יעיל ומעורר עניין

נער הצליח לחדור למטוס

נער בן 16, מעורער בנפשו, הצליח להבקיע את טבעת הביטחון השומרת על נמל התעופה בן גוריון, ונתגלה על ידי דיילי מטוס ארקיע, כשעלה על מטוס שעמד להמריא לפריס.

הנער חצה את השער המופעל על ידי חשמל מתא ביקורת, פנה אל רחבת חנייה של מטוסי ארקיע ועלה על המטוס. הדיילים, שהבחינו כי אין בידו כרטיס טיסה או כל מסמך אחר, מסרוהו למשטרה. משהוברר שהנער אינו אח־ראי למעשיו – הוא הוחזר לבית הו־ריו.

לאחר האירוע נערך בירור כיצד הצליח הנער לעבור בשער השמור, ויוסקו מסקנות לגבי האחראים למח־דל. המעניין הוא, שהמקרה אירע בה־בעת שמתקיים בהרצליה כינוס בינ־לאומי של מומחים למניעת טירור ב־אוויר, כינוס שדיוניו מתמקדים ב־אמצעי מיגון ושמירה, כדי למנוע חדירה אל מטוסי נוסעים...

הם דורשים תוספת למשכורתם...

מחבלים של ארגון הפת"ח הפגינו במחנה עין־אל־חילווה שבלבנון במ־חאה על קיצוץ בשכרם. המחבלים הזועמים חסמו את הכבישים המו־ליכים למחנה.

השכר שמקבל כל אחד לחודש נע בין 40 ל־80 דולרים.

נמנעה שביתה כללית במשק

שביתה כללית של כל ענפי המשק, שהיתה אמורה להיערך, לא התקיימה – לאחר שהושג הסכם על תוספת היוקר. התוספת שתינתן לשכירים היא בת 6%, והיא תשולם במפוצל ב־4 מועדים.

נחשפו חוליות מחבלים

זרועות הביטחון חשפו לאחרונה מספר התארגנויות חבלניות במקומות שו־נים ביהודה ובשומרון. חברי החוליות חשודים ביידוי בקבוקי תבערה על כלי רכב ישראליים ומקומיים ובת־קיפת תושבים מקומיים, שנחשדו ב־שיתוף פעולה עם ישראל.

בקצרה

מגיפת שפעת פוקדת את ארצות הברית. במשרדים רבים עובדים רק כמחצית מהפקידים, ובתי ספר נותרו ריקים מתלמידים.

מסע הבחירות לפרלמנט בסרי־ל־נקה הסתיים בהותירו אחריו 300 הרוגים, בהם 13 מהמועמדים לפרל־מנט...

ראש ממשלתה לשעבר של בל־גיה, שנחטף לפני שבועות מספר, שוחרר על ידי חוטפיו לאחר שמשפ־חתו שלמה בעבורו כופר נפש בשיעור העולה על 2.5 מליוני דולרים.

פרה, שנקשרה בחבלים על ידי בעליה, דילגה מעל לגדר אל כביש ליד טבריה, ובנס נמנעה במקום תאונה קשה. בעליה של הפרה הואשם ברשלנות שיש עימה סיכון חיי אדם.

האינפלציה ביוגוסלביה הגיעה לשיא שכמוהו לא היה בה – 290%! ואם לא יעלה בידי השלטונות לבלום את האינפלציה בשנה הקרובה – צפויה שם התמוטטות כלכלית.

המדד עולה – והשכירים מקופחים

מדד המחירים לצרכן עלה בחודש האחרון ב־4.7%, עלייה זו הינה הגדולה ביותר זה למעלה משלוש שנים.

עליית המדד משקפת את עליית המחירים שהיתה לפני כחודשיים עקב פיחות השקל והפחתת הסובסידיות ממוצרים שונים. תוספת היוקר שיקבלו השכירים במשכורת הקרובה היא בת 3%, וזאת על פי ההסכם שחתמה ה־הסתדרות בימים האחרונים. הסכם זה עורר מורת רוח רבה, שכן לפי הסכם תוספות היוקר הקודם היו השכירים אמורים לקבל תוספות יוקר בשיעור של 6.6%.

שמיר הוזמן לבריטניה

ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תא־צ'ר, הזמינה את ראש הממשלה שמיר לביקור בבריטניה. ההזמנה נמסרה ל־שר החוץ משה ארנס, המבקר בימים אלה בבריטניה.

ראש הממשלה קיבל את ההזמנה, אך הביקור ייערך בעוד כחודשיים־ש־לושה, לאחר שיבקר שמיר בוושינג־טון.

זיקוקין גרמו לאסון במכסיקו

בהתפוצצות זיקוקין די־נור בעיר מכ־סיקו־סיטי שבמכסיקו ניספו 62 איש. הזיקוקין גרמו לדליקה ענקית בבניין־שוק בן 3 קומות. עקב האסון אסרו שלטונות מכסיקו החזקת זיקוקין מכל סוג שהוא.

מטוס חזר בגלל סדק בחלון

מטוס קונקורד, שהיה בטיסה מפריס לניו־יורק, נאלץ לשוב לפריס לאחר שנתגלה סדק באחד מחלונותיו. הסדק אירע, כנראה, באמצע הדרך, כשהמ־טוס היה מעל האוקיינוס האטלנטי וכבר עבר בטיסתו את מהירות הקול. (מטוסי הקונקורד טסים במהירות הגד־ולה ממהירות הקול.) מיד הוריד הטייס את המהירות, ושב על עקבותיו לפריס.

חורף קר וסוער

מזג אוויר סוער פקד את הארץ – ב־ירושלים, בהרי הגליל ובגולן ירד ש־לג, ועד למצפה רמון שבנגב הגיעו השלגים. בכל רחבי הארץ ירדו גש־מים שוטפים, מלווים ברוחות סערה ובקור עז.

מספרים מזעזעים

503 אנשים נהרגו בשנה האחרונה בתאונות דרכים ברחבי הארץ. 203 מהם היו הולכי רגל. כ־80% מהתא־ונות אירעו בערים ולא בדרכים בינ־עירוניות.

ברחבי תבל נהרגו בשנה החולפת כ־250,000 איש, ועוד עשרות מליונים נפצעו.

בריה"מ עזבה את אפגניסטן

לאחר 9 שנים עזב החייל הסובייטי האחרון את אפגניסטן.

ברית המועצות החליטה בשעתה להתערב במצב באפגניסטן לאחר שבמשך כ־10 שנים היה המצב במדינה זו מעורער. על אף מאמץ צבאי גדול מצד ברית המועצות, ולמרות מלחמה עקובה מדם, שנמשכה – כאמור – 9 שנים, לא הצליחו הרוסים להבטיח את יציבותם של בעלי בריתם הקומוניסטים באפגניסטן.

ההסטוריה חוזרת...

חברה מערב גרמנית, שסיפקה ללוב חומרים כימיים למפעל לייצור נשק כימי – היתה בשעתה שותפה בחברה שסיפקה גז מרעיל למחנה ה־השמדה אושוויץ. תמורת הגז הקטל־ני, ציקלון ב', שהוחדר לתאי הגזים באושוויץ, קיבלה אותה חברה מידי הגסטאפו זהב, כסף ומתכות יקרות אחרות שנשדדו מן היהודים.

שלושה שמות לנושא שלנו: אינטליגנציה, אַי-קְיוּ ומִשְׂכָּל.
אינטליגנציה זהו השם הלועזי, אי-קיו זהו קיצור השם אינטליגנציה (שתי אותיות לועזיות I, Q, המהוות ראשי תיבות). והשם השלישי, העברי – משכל, שהוא מרמז לנו מיד, כי המדובר פה במשהו ממשפחת הַשֵּׂכֶל.

כמה שכל יש לי?

כתבה ראשונה

מגישה: אתי

נעים להכיר: אינטליגנציה

האינטליגנציה – המשכל, היא יכולתו של האדם לפתור בעיות שונות בחיים על ידי שימוש מתאים במחשבה שלו. וכשאנו אומרים "בעיות" – אין הכוונה דווקא לבעיות של ממש, כפי שאנו רגילים להשתמש במלה זו; אלא, כל מצב חדש, בלתי מוכר לאדם, שעליו להתמודד איתו – נקרא בעיה, וכשהוא יתמודד בהצלחה – הרי שהוא פתר את הבעיה!

כדוגמה נביא את המשימה, שכולנו כה אוהבים למלא: "מצא את ההבדלים". כשמראים לילד שתי תמונות זהות ומבקשים ממנו למצוא את ההבדלים, זוהי, בעצם, בעיה, שעליו לפתור אותה. באיזה אופן? – לאחר שיתבונן בתמונה, הוא ישתמש בידע שלו על גודל, צבע וצורה, ולפי זה ימנה את ההבדלים. כאן באה לביטוי האינטליגנציה, לפי ההגדרה שלנו: היכולת לפתור בעיות תוך כדי שימוש מהיר ויעיל בכלי החשיבה.

האינטליגנציה מורכבת ממספר כישורים:

כושר חשיבה – כלומר, היכולת לחשוב, להשתמש במחשבה. ולפי הדוגמה שהצגנו: בלי לחשוב לא יוכל הילד להצביע על ההבדלים הקיימים בין שתי התמונות.

כושר נוסף הוא כושר חשיבה מופשטת. (מופשט הוא ההיפך ממוחשי. כלומר: כל דבר שאי אפשר לחוש אותו בעזרת אחד מהחושים שלנו: ריח, טעם, ראייה, שמיעה ומישוש, נקרא מופשט. ואדם שמסוגל לחשוב על דברים מופשטים, שמעולם לא ראה ולא שמע אותם כמו: אמונה, זריזות, עצלות – נקרא אדם בעל כושר חשיבה מופשטת.)

גם כושר למידה נכלל במושג "אינטליגציה". ושוב נסביר זאת לפי הדוגמה שלנו: ילד שאין לו כושר למידה ותפיסה – לא יוכל ללמוד על צורות שונות וגדלים, וממילא לא יוכל לומר לנו מהם ההבדלים שבין התמונות.

"מנות" של שכל...

לכל אדם יש רמת אינטליגנציה שונה משל חברו, ואנו מכנים את הרמה הזו בשם "מנת משכל". האחד קיבל משמיים "מנה" גדולה וחברו "מנה" קטנה יותר.

הפסיכולוגים טוענים, שהאינטליגנציה מתפתחת באדם בשנות ילדותו בלבד – עד גיל 15 ומקסימום 18. מכאן ואילך מנת המשכל נשארת באותו מקום. אומנם, במשך השנים האדם מוסיף לעצמו עוד ידע ועוד נסיון חיים, אבל רמת האינטליגנציה נשארת באותו המצב.

אנו – כעם התורה – לא כל כך מסכימים לדעה הזו של הפסיכולוגים, כי אנו יודעים שאדם המקדיש את עצמו ללימוד תורה ומתאמץ בכך מאוד – נותנים לו משמיים עוד חוכמה כדי להבין את הלימוד, אפילו אם בדרך הטבע הוא לא היה יכול להשיג עוד חוכמה ועוד תוספת למנת האינטליגנציה שלו. ואומנם, ישנם סיפורים רבים על גדולי ישראל, שבילדותם לא ידעו ללמוד, וראשם לא היה דַי "פתוח" לקלוט ולהבין, וגם זכרונם היה חלש, אבל לאחר תפילות רבות ושקידה עצומה הצליחו להגיע לגדולות ונעשו גאונים ממש.

מה שכן מקובל על כולם הוא, שהאינטליגנציה מתפתחת בשנות ילדותו של האדם. ובאמת, כה בולטת התפתחותו השכלית של הילד הרך, שמדי יום הוא רוכש לעצמו עוד אינטליגנציה וידע בכמויות עצומות... המראה המוכר לנו כל-כך, של אמא יושבת עם ספרון ומלמדת את הילד: "הנה פרה, והנה זו תרנגולת", זהו, בעצם, שיעור באינטליגנציה...

מעניין לציין עוד, שהפסיכולוגים ממליצים מאוד לדבר עם התינוקות ממש מאז היוולדם, למרות העובדה שאין הם מבינים דבר. כדאי וחשוב ללוות כל פעולה בהסבר: "הנה אמא עכשיו רוחצת אותך, כדי שתהיה נקי. והנה הבקבוק, בתאבון!" הדיבורים הללו מפתחים אצל הילד את האינטליגנציה כבר מהגיל הרך ומשפיעים, כמובן, על עתידו.

אדם אינטליגנטי הוא איפוא אדם שמנתהמשכל שלו מרובה, והוא ברמה אינטליגנטית גבוהה.

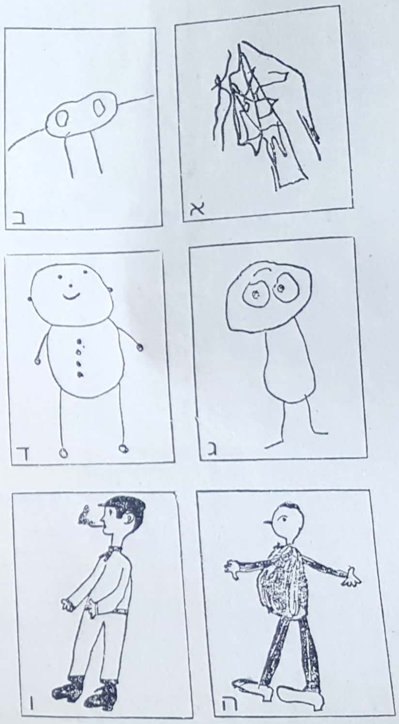
ברור שאפשר לפתח את רמת המשכל על ידי קריאה מרובה והתעניינות בנושאים מנושאים שונים, אבל – עד גבול המקסימום שנקבע לאותו אדם על ידי הבורא. אין באפשרות האדם לשנות את כמות החוכמה שנגזרה עליו, אבל הוא יכול וצריך להתאמץ כדי להגיע לרמה המקסימלית שלו.

עולים בסולם, ונמדדים

משקל אנו מודדים בקילוגרמים, אורך – במטרים, ואיך נוכל למדוד מהי מנת המשכל

בתמונה: דוגמה למשימה שהוטלה על ילדים בתוך מבחן משכל:

צייר ילד, הכי טוב שאתה יכול לצייר! (זהו מבחן מגיל 3 בערך עד 10).

ציור א' – צייר אותו ילד בן פחות מגיל שלוש, והציון שקיבל עליו 0 נקודות.
ציור ב' – צייר אותו ילד בן ארבע, והציון שקבל עליו: 4 נקודות.
ציור ג' – צייר אותו ילד בן חמש, והציון שקבל עליו: 8 נקודות.
ציור ד' – צייר אותו ילד בן שש וחצי, והציון שקבל עליו: 14 נקודות.
ציור ה' – צייר אותו ילד בן תשע וחצי, והציון שקבל עליו: 26 נקודות.
ציור ו' – צייר אותו ילד בן שלוש־עשרה, והציון שקבל עליו: 44 נקודות.

של האדם? ובכלל, לשם מה נחוץ לנו לדעת מה מנת משכלו של האדם?

כדי שנקבל תשובות לשאלות הללו, עלינו לדפדף מעט בספרי ההיסטוריה של הפסיכולוגיה, והרי לכם מה שמסופר שם:

לפני כתשעים שנה נתעוררה דאגה בלבם של ראשי החינוך בצרפת למראה מספרם הרב של ילדים המפגרים בלימודיהם – מצב המצוי בכל יישוב – והם בקשו לברר אם פיגור זה בא מחמת אי־הקשבה ועצלות, או מחמת אי יכולת מספקת (פשוט, הילד אינו יכול לקלוט!).

ואז גילו, שישנם ילדים, שיש להם שכל, אבל הם אינם מצליחים לתפוס יפה את הנלמד, וזה הביא למסקנה, שאולי השכל אינו מצוי אצל כולם באותה מידה.

הפסיכולוג אַלְפְרֶד בִּינֶה החליט למצוא מה מסתתר מאחורי העובדות שנתגלו, והוא חיפש דרך למדוד את השכל. לאחר ניסויים רבים מאוד, החליט בינה, שיש לערוך לנבחן סדרת מבחנים שיראו מהי רמתו השכלית, וכך הגיע לעולם "סולם בינה". סולם בינה הוא אוסף רב של מבחנים, המותאמים לגיל מסויים. מכיוון שמנת המשכל עולה עם הגיל, היה צורך לתת מבחנים קלים לילדים בני שלוש, מבחנים מעט יותר קשים – לגיל ארבע, וכך הלאה – במעלה הסולם.

העבודה הזו נמשכה שנים על גבי שנים, וגם עם מותו של הפסיכולוג בינה לא הסתיימה עבודתו, ופסיכולוגים אחרים "לקחו לידיים" את הנושא, עד שהכשירו אותו לשימוש.

עתה נמצאים בשימוש הפסיכולוגים מבחני משכל שונים, הבנויים לפי שיטתו של בינה – שיטת העלייה בשלבים. ובהמשך ניווכח איך מתבצעים המבחנים ואיך "מחלקים ציונים".

נורמלי, פלוס ומינוס

המבחנים הללו – שגם להם שלושה שמות: מבחני אינטליגנציה, מבחני אי־קיו ומבחני משכל – מבוססים על שאלות רבות, שהוגשו לאלפי ילדים בני גיל אחד. לאחר שהילדים ענו תשובות ומלאו את המשימות שהוטלו עליהם, בדקו הפסיכולוגים את התשובות, ולפי מה שרוב הילדים ידעו – נקבע שזו הרמה הנדרשת לגיל זה, וזאת כינו הפסיכולוגים בשם "נוֹרְמָה". כך נוצר המושג "נורמלי", והכוונה היא לילד שמצליח לענות על השאלות השייכות לנורמה שלו, לרמתו.

נסביר זאת בעזרת דוגמה: בוחנים ילד בן חמש במבחן אינטליגנציה. אם הוא יודע לענות על השאלות המיועדות לגיל חמש – הריהו נורמלי, מתאים לנורמה, ומסמנים זאת במספר 100. אם תשובותיו עולות על הנורמה, והוא יודע לענות ולפעול כמו ילד בן שש – קובעים הפסיכולוגים שהוא "מחונן" ומסמנים זאת במספר מעל 100 (תלוי בכמה הוא עולה על ה־100: 110, 125, 140, 155). מקרים אלו אינם רבים, ולפי מחקרים וסטטיסטיקות שנערכו, נמצא שרוב האוכלוסיה עומדת ברמה הממוצעת של 100 נקודות.

אם הילד הנבחן, שגילו הוא חמש, אינו יודע לענות בהתאם לרמת גילו, אלא ברמה של ילד בן ארבע, הרי שאז הוא נחשב לילד "מפגר", ורמת האינטליגנציה שלו היא פחות מ־100 נקודות.

כיצד בנוי ה"סולם"?

"סולם בינה" מורכב משאלות רבות, המסווגות לכמה סוגים:

סוג שאלות הבוחנות את כושר **הזכירה** של הילד.

לדוגמה: מבקשים מהילד לספור עד חמש, ולחזור ולספור הפוך מחמש עד אחת. כמובן, בגיל גבוה יותר מוסיפים עוד ספרות ולא רק עד חמש. (זו באמת לא "חוכמה"...)

דוגמה נוספת: קוראים באוזני הילד משפט ועליו לחזור מלה במלה. ושוב – לפי העיקרון של עלייה בשלבי הסולם – במבחנים הנועדים לגיל גבוה יותר, קוראים משפטים ארוכים יותר.

יש סוג שאלות שנועדו לבחון את כושר ההבנה של הילד.

דוגמה לשאלה: "מה תעשה במצב כזה או כזה?" התשובות יכולות להיות הגיוניות יותר או הגיוניות פחות, וכך אפשר לבחון את כושר הבנתו של הנבחן.

סוג אחר של שאלות בוחן את כושר **הגדרת ההבדלים בין שמות עצם מופשטים.** כבר הסברנו ששם עצם מופשט הוא ההיפך ממוחשי, ומוחשי – הוא כל עצם שאנו יכולים להשיג אותו בעזרת חושינו, ומה שאי אפשר להשיג בחושים – הוא שם עצם מופשט.

במבחן המשכל של בינה מגישים לילד שמות עצם מופשטים, ועליו להגדיר את ההבדלים ביניהם. דוגמה לשאלה כזו: הגדר את ההבדלים שבין עצלנות לבטלנות.

שימו לב, שכל השאלות הנשאלות במבחן מהוות בעבור הילד בעיה חדשה שעד היום לא נתקל בה, ועליו לענות בהתאם לגיל שלו. אם הוא, אכן, פתר את הבעיות שהוצגו בפניו – אנו אומרים שרמת המשכל שלו היא נורמלית ומסמנים אותה במספר 100.

ועל מבחני משכל של "גדולים"; על מבחן פסיכו-טכני ועוד – בכתבה הבאה, בעזרת ה'.

מעט מן הדוגמאות לרמת-גיל אופיינית, עליהן הסתמך בינה בעריכת ה"סולם":

רמת שנה – הבודק מנענע פעמון, והילד מחקה את מעשיו.

רמת שנתיים – הילד מסיר את נייר העטיפה מהסוכרייה, לפני שהוא נותנה בפיו.

רמת שלוש – הילד מצליח להשחיל לפחות 4 חרוזים במשך שתי דקות.

רמת שש – מראים לילד 4 תמונות של פני־אדם, ועליו לומר איזה איבר חסר: עין, פה, אף וכדומה.

רמת תשע – על הילד לומר במה דומים ובמה שונים העץ והפחם זה מזה. כמו כן עליו למנות את השווה והשונה בארבעה זוגות מלים.

רמת שתיים־עשרה – על הילד להסביר במדוייק תמונה המראה תאונה.

לבוגר מראים רשימת מלים, ועליו להגדיר מתוכן מספר מסויים של מלים. המלים נבחרות בהתאם לרמת גילו, וישנן 45 מלים להגדרה.

ברכת המערכת שלוחה לימי ההולדת של הקוראים:

יוסף קנפלמכר, ירושלים
שלמה יצחק אלכסנדר, מעלה עמוס
ליום בר המצווה

אליהו אלנתן גל-עזר, ירושלים
מנחם יצחק ליבוביץ, פתח תקווה
איצי סורוצקין, טלז סטון
אשר דרך, פתח תקווה
צוריאל פילץ, תל אביב
מרדכי גריינימן, ירושלים
אהרן חיים שטיין, ירושלים
יהושע משה גרינברג, חיפה
שמואל גולדנטל, בני ברק
דובי לידר
ישראל רובינשטיין, תל אביב
אברמי לבל, פתח תקווה
אברהם היינה, תל אביב
ישי פינץ, בני ברק
חיים מנחם כץ, חיפה

גילה רבר, ירושלים
בלהה קוקל, ירושלים
טובה ליטמן, שגב
יהודית פליישמן, ירושלים

חנה הורן, בני ברק
עמית זכריה, ראש העין
חנית עמרם, ראש העין
ליום בת המצווה

דבורה קוקל, ירושלים
חנה וייס, ירושלים
רחל בלומה לנדאו, ארצות הברית
בשמת גדקה, בני ברק
ידידה וינברגר, מבשרת ציון
חיה חרז, חזון יחזקאל
שרה צימרוט, ירושלים
חיה ארנפלד, ראשון לציון

צפורה גשייד, ירושלים
רוחמה מנשה, ירושלים
אילה שלזינגר, ירושלים
חדוה פנינה לוי, ירושלים
מרים רחל נוישטט, ראשון לציון
נעמה סמואל, פתח תקווה
יעל קריגר, ירושלים
קרין פנחס, ראש העין
אביבית רצון, ראש העין
שרית עובדיה, יפו
רחל ארליך, תל אביב
שפרה נשר, אופקים
נחמה דינה ארנשטיין, צפת
דבורה קרלינסקי, ירושלים
שרית ולר, רחובות
דבורה בלום, רחובות
חנה גרוסמן, ירושלים
טובה הסל, גבעת שמואל
נאוה ברקוביץ, רחובות
חיה מילר, רחובות
ליאורה פרידה אלכסנדר, מעלה עמוס
רחל בושרט, ירושלים
רותי בושרט, ירושלים
מלכה סלומון, ירושלים

חדש, ישן ומעורר ענין

בקצרה

בשיחות־טאבה נקבע גובה הפיצויים שישלמו המצרים לבעלי מלון "סונסטה" שבטאבה – ובכך יש מן ההתקדמות בנושא השנוי במחלוקת זמן כה רב בין ישראל למצריים.

סקר שנערך בארצות הברית מגלה, כי אומנם רוב גדול מהאמריקאים תומכים בדו־שיח בין ארצות הברית לאש"ף, אולם מרבית הציבור האמריקאי מגלה חשדנות כלפי אש"ף.

בשנה הקרובה יגדל צי כלי הרכב בארץ, ויעבור את המליון. ובעוד כמות כלי הרכב הולכת וגדלה, קצב פיתוח רשת הכבישים אינו עומד באותו יחס, אלא מצוי בפיגור רב מאוד.

חברת סימנס האוסטרית פיתחה מכשיר המחזיר נהגים שתעו אל הדרך הנכונה. כאשר הנהג סוטה מן הנתיב ועולה על נתיב לא נכון – צופר המכשיר ומאותת איתותים בצבע אדום, דבר המודיע לנהג על סטייתו.

פקידים אירניים יפוטרו ממשרדי הממשלה אם לא יתחילו בקרוב ללמוד קרוא וכתוב – כך מסרה סוכנות הידיעות האירנית. מתוך 50 מליון אזרחי אירן – 14 מליון אינם יודעים קרוא וכתוב.

כוננות בשדה התעופה של אמסטרדם

שדה התעופה של אמסטרדם הועמד במצב כוננות משך שמונה שעות, לאחר שנתקבלה הודעה, כי עומדים לתקוף מטוס תובלה של חברת אל־על.

אמצעי ביטחון קפדניים ביותר ננקטו עקב ההודעה, ואולם המטוס נחת בשלום – והמשיך בדרכו ללא תקלות.

פגישות בקהיר

שר החוץ, משה ארנס, הגיע לביקור לקהיר – ביקור שבמהלכו נועד עם הנשיא מובר, וכן עם שר החוץ הרוסי, שוורנדזה, שהגיע אף הוא לקהיר.

ארנס הינו השר הראשון מחברי הליכוד שנועד עם הנשיא המצרי בשבע השנים האחרונות. בשיחה שהתקיימה בין השניים לא הועלו רעיונות חדשים, אך ארנס אמר, כי מצריים יכולה למלא תפקיד חשוב לקראת שלום כולל במזרח התיכון.

עוד בטרם נועד השר הרוסי שוורנדזה עם שר החוץ הישראלי – הוא נפגש לשיחה עם הנשיא מוברק, ובסיומה נמסר כי קיימת תמימות דעים בין ברית המועצות למצריים לגבי בעיות עולמיות ואיזוריות.

בשיחה שתתקיים בינו לבין שר החוץ הסובייטי, יעלה השר ארנס את עניין חידוש היחסים בין שתי הארצות. ואולם, כבר מראש נמסר, כי ברית המועצות תסכים לחדש את היחסים עם ישראל רק אם תסכים ישראל לוועידה בינלאומית בנושא השלום, דבר שאליו חותרת ברית המועצות.

שמיר בצרפת

ראש הממשלה, יצחק שמיר, הגיע לביקור רשמי בצרפת. מטרת ביקורו היא, בעיקר, לבלום את השגיו של אש"ף, שהתבטאו לאחרונה בפריצת הדרך הדיפלומטית הבינלאומית.

חייל הסדר נדקר למוות בירושלים

שלמה כהן, חייל הסדר בן 21 מירושלים, נרצח בשבת אחר הצוהריים במורדות הר ציון, על ידי צעיר ערבי שדקרו בסכין בליבו.

שלמה כהן הי"ד הלך עם חברו לכותל המערבי. בעוברם בסמטה בתוך העיר העתיקה, לא הרחק משער ציון, הבחינו בחמישה צעירים ערביים היושבים במקום. אחד מהם שלף סכין ונעץ אותה בליבו של המנוח, ומיד נעלמו חמשת הערבים בריצה לעבר שער יפו. הסכין, שבה כנראה נדקר החייל, נמצאה לאחר זמן בסמוך לשער יפו.

קהל אלפים השתתף בהלווייתו של שלמה כהן. המשטרה עצרה חשודים רבים בביצוע המעשה – אך עדיין אין פריצת דרך משמעותית בחקירה.

נמשכים החיפושים אחר החייל הנעדר

זה היום החמישי שנערכים, בדרום הארץ בעיקר, חיפושים נרחבים אחר החייל אבהם ששפורטס, שהיה בדרכו מן הבסיס לביתו שבאשדוד – ולא הגיע הביתה, ועקבותיו נעלמו.

כ־1500 – 2000 איש, מרביתם מתנדבים, עוסקים בחיפושים נרחבים אחר הנעדר. בין המחפשים גם גששים משבטי הבדואים בדרום הארץ. החשש הוא, שהחייל הנעדר נחטף על רקע לאומני, אך בידי המשטרה וזרועות הבטחון אין עדיין ממצאים שיובילו את כיווני החקירה.

קשר טלפוני ב־3 שניות

חברת בזק הנהיגה לאחרונה חיוג צלילים, שבו משתמשים – בשלב ראשון – 5000 מנויים חדשים. שירות זה מקצר במידה משמעותית את זמן יצירת הקשר וקבלת התגובה מן הטלפון המבוקש. שכן, הטלפון משגר את פקודת המחייג בו בזמן שלוחץ הוא על כל אחד מהלחיצים, וזאת ללא ההשהיה, המתבטאת בשמיעת "קליקים" בחיוג רגיל. ובכך מתקצרת הפעולה של יצירת הקשר מ־15 שניות עד ל־3–4 שניות בלבד. לבד מן הנוחות שבדבר, גורם החיוג המהיר לצמצום התפוסה של מערכת הטלפון בכללותה.

נפגעו מדליקה במחסן רהיטים

20 אנשים נפגעו משאיפת עשן בדליקה ענקית שאירעה במחסן רהיטים, הממוקם במרתף בניין רב־קומות בתל אביב.

תנור חימום שפעל במחסן נפל וגרם להתלקחותה של ערימת מזרנים שהיתה בקרבת מקום. תוך דקות ספורות אחזה האש בכל חלקי המחסן, ועשן סמיך היתמר בחדר המדרגות, לעבר הקומות העליונות.

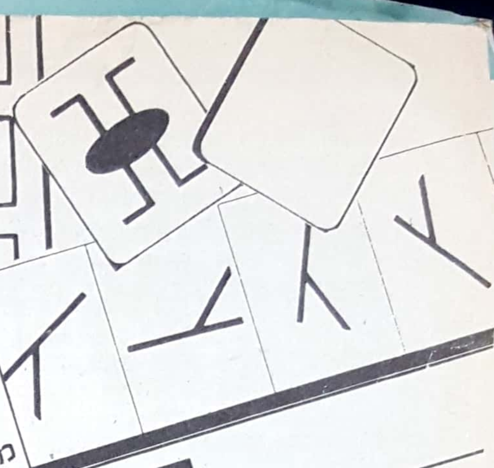
מכוניות כיבוי וחילוץ, ניידות משטרה ואמבולנסים הוזעקו למקום. דיירי הבניין בו פרצה הדליקה, וכן דיירי הבניינים הסמוכים – פונו מבתיהם. במהלך כיבוי הדליקה ופעולות החילוץ נפגעו 20 אנשים – מדיירי הבית והשוטרים. ההשתלטות על הדליקה ארכה זמן ממושך, בשל גודלו של הבניין.

נפגע מעטה האוזון מעל הקוטב

מעטה האוזון שמעל הקוטב הצפוני נפגע קשה, בעקבות שימוש בחומר המצוי בתרסיסים, חומר המשמש גם לייצור מקררים, חומרי אריזה וכלים מקצף פלסטי. האוזון – תפקידו לסנן את חדירתן של קרני השמש, שעלולות לפגוע בכדור הארץ וכל אשר עליו. הפגיעה במעטה האוזון עלולה להרבות פגיעות בבני אדם, בבעלי החיים ואף בצמחייה.

תקלה במכונית ולא פיגוע חבלני

חקירת המשטרה, בדבר נסיבות מותו של אלברט ג'רסי, תושב אלפי מנשה שנספה ברכבו לפני כשבועיים – העלה, כי לא היה זה עקב פיגוע חבלני – אלא, דליפה במערכת הדלק במכונית היא היא שגרמה למותו.

אנו ממשיכים לעלות ברמה, ממבחנים של ילדים פונים אנו למבחנים של מבוגרים.

המבחנים שהזכרנו בכתבתנו הקודמת מיועדים לילדים בגילאים שונים, אך, לעיתים, מעוניינים לדעת מהי מנת משכלו של המבוגר. ואז, ברור שאי אפשר להתאים בעבורו מבחן המיועד לילד בן ארבע, חמש או שש.

לשם כך חיבר פסיכולוג בשם וקסלר שאלות מיוחדות לגילאים שמעבר לגיל הילדות.

כמה שכל יש לי?

כתבה שנייה

מגישה: **אתי**

ביקורת...
ביקורת...

אך מכיוון שהפסיכולוגיה קובעת, שהאינטלי-גנציה אינה מתפתחת אלא עד גיל שמונה-עשרה, יוצא שאדם בן ארבעים נבחן באותו המבחן של בחור בן שמונה-עשרה... הגיוני? בהחלט לא! אבל זו דעתם של הפסיכולוגים, ומי שרוצה – שילך להתווכח...

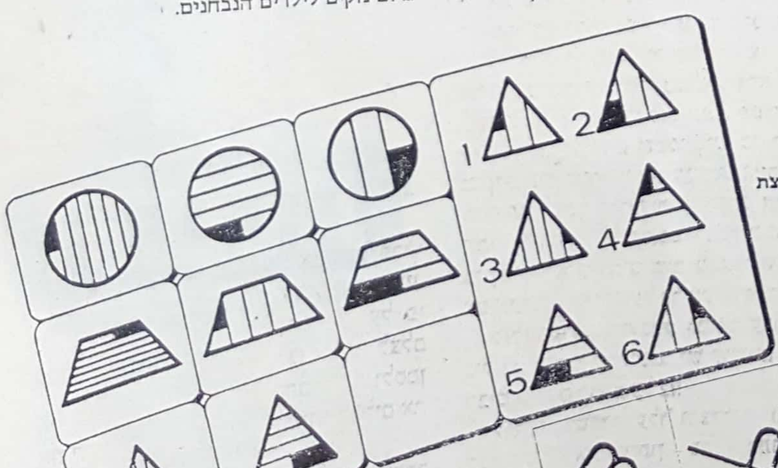
מענין שהפסיכולוגיה, שנחשבה תמיד למדע חשוב ומכובד, שכולם "נבהלים למוצא פיה" (כידוע, בציבור שלנו לא מייחסים חשי-בות מופלגת למדע זה הסותר הרבה את השקפת היהדות) – יותר ויותר נקלעת למצ-בים של ביקורת חריפה מצד אנשי מדע רבים. הרבה חוקרים מרשים לעצמם לפרסם מחקרים וניסויים, שמתנגדים לדעות הפסיכולוגים ושוללים אותן.

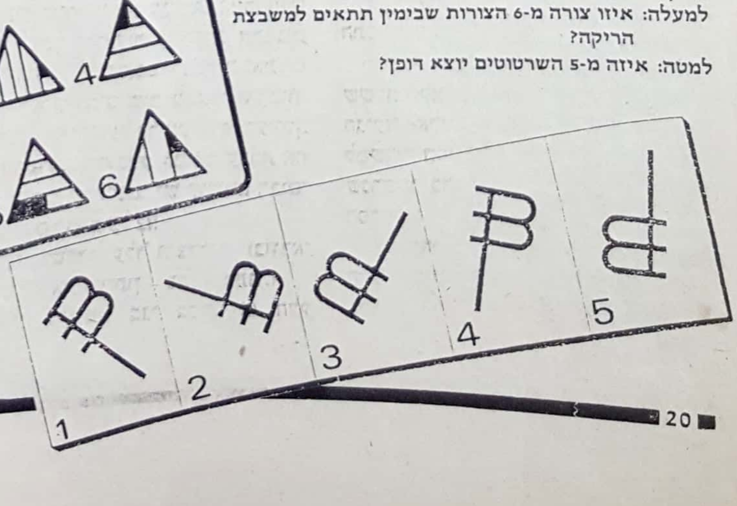
גם לנושא שלנו – מבחני האינטליגנציה – קמו מתנגדים בעת האחרונה. אחד הפרופיסורים הידועים בארץ, המשמש גם כמדען הראשי של משרד החינוך והתרבות, טוען שמערכת החינוך משתמשת בצורה מוג-זמת במבחני האי-קיו. ומסתמכת על התוצאות ב"הסתמכות עיוורת" – כלומר, יותר מדי מתחשבת בתוצאות המבחנים ואינה לוקחת בחשבון עובדות מסויימות שעלולות "לשנות את כל התמונה".

הפרופיסור טוען עוד, שמחקרים שנערכו מוכיחים שבהפרש של שבועיים יכול להיווצר אצל אותו הילד הפרש של 10 נקודות! וזה מאוד משמעותי וחשוב. תארו לכם, ילד שהחליטו שהוא רק ברמה של 90 נקודות, ולכן הוא זקוק לטיפוח מיוחד. ולמעשה, אילו היו בוחנים אותו בעוד שבועיים, הוא היה מגיע ל-100. יוצא שהפכו ילד נורמלי למפגר, מכיוון שיותר מדי מסתמכים על המבחנים האלו וקו-בעים לפיהם עובדות חשובות.

הפרופיסור אומר, שאילו היו בוחנים ילד כל שנה מגיל הגן ועד סיום בית הספר היסודי – היו יכולים להיווצר הפרשים של 30 נקודות אצל אותו הילד!

משום כך מבקש הפרופיסור-המדען למ-עט בעריכת מבחני המשכל האלו, כדי שלא ל-גרום נזקים לילדים הנבחנים.

מתוך מבחן אינטליגנציה המיועד למבוגרים:
למעלה: איזו צורה מ-6 הצורות שבימין תתאים למשבצת הריקה?
למטה: איזה מ-5 השרטוטים יוצא דופן?

על הגבול – יש מבחן

הזכרנו קודם, שמערכת החינוך נוהגת לערוך מבחני אינטליגנציה. המבחנים נערכים כדי לסווג ילדים לרמות שונות של כיתות לימוד – כיתה ברמה גבוהה, כיתה ברמה בינונית וכיתה "חלשה". ויש עוד סוג של מבחן הנערך לילדים "גבוליים".

ילדים "גבוליים" הם ילדים שנולדו בתאריך ה"עומד על הגבול" שבין שנת לימודים אחת לשנייה. (משרד החינוך קובע כל שנה תאריך מסויים לכל שנתון. ואז, אם הילד נולד עד תאריך זה – הוא מתאים ושייך לשנתון ההוא, ואם הוא נולד לאחר התאריך הקבוע הזה – הרי שאז הוא שייך לכיתה נמוכה יותר, שם הוא יהיה בין הגדולים שבכיתה. ילד "גבולי" הוא ילד שנולד ממש יום-יומיים לאחר התאריך ואז קוראים לו "גבולי" – על הגבול.)

הבעיה שנוצרת היא: האם לשלוח את הילד או הילדה לכיתה א', או להשאירם שנה נוספת בגן הילדים? לשם כך חיברו מבחן אינטליגנציה מיוחד, הנקרא "מבחן פסיכו-טכני". גם במבחן זה שואלים שאלות בהתאם לרמת הגיל, ולפי זה קובעים אם הילד מספיק אינטליגנטי כדי להישלח לכיתה א' או שעליו להישאר בגן.

יהלום של בוחנת ויהלום של נבחנת

בדרך כלל, מסתמכים על מבחנים אלו, וגם זו לפעמים טעות, כי אי אפשר להסתמך אך ורק על מבחן, על אף שהוא מותאם לגיל הילד, אך לא תמיד משקף הוא באמת את מצבו השכלי של הילד.

ספרה אם אחת, שבתה ה"גבולית" נשלחה להיבחן במבחן פסיכו-טכני, כדי שיוכלו להחליט לאן לשלוח אותה בשנת הלימודים הבאה. הבוחנת, שלא היתה אשה שומרת מצוות, שאלה את הילדה מתוך המבחן שלפניה: "מהו יהלום?"

הילדה, שאביה מעולם לא עסק ביהלומים, ענתה בלי להתבלבל: "יהלום? – זה מה שהדג בולע..."

הבוחנת רשמה, כמובן, שהתשובה אינה נכונה. אך האם ידעה היטב מדוע ענתה כך הילדה – כיוון שבגן שמעה מפי הגננת את הסיפור "יוסף מוקיר שבת", ובסיפור בלע הדג את האבן היקרה שהגננת קראה לה "יהלום".

אז תגידו, התשובה באמת אינה נכונה??

אין ספק, שאילו הבוחנת היתה מכירה את הסיפור על "יוסף מוקיר שבת" והאם היתה מסבירה לה את התשובה ה"משונה", היא היתה אפילו נהנית ומעניקה לילדה ציון גבוה!

*

לסיכום, קוראים חביבים, אתם עדיין לא הגעתם לגיל שמונה עשרה. ולפי דעת כולם, זהו הזמן שלכם לפתח את האינטליגנציה. (גם קריאת כתבה זו היא פיתוח האינטליגנציה, הלא כן?)

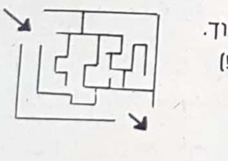
ובכן – איחולי לכם, בהצלחה!

זוהי דוגמה של חלק ממבחן שניתן לבחורים בגיל הגיוס לצבא באמריקה:

1. לפניך עשר שניות:
העבר קו על האות האחרונה שבשורה.
הקף במעגל את האות ו.
מתח קו מתחת לשתי האותיות שאחרי כ.
התחל!
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ך ל מ ם נ ן ס ע

2. המשך את הסדרה:
●×●×● _ _ _ _ _
×××●×●●●××●●×××● _ _ _ _ _

3. מצא את הדרך הקצרה ביותר במבוך.
(אין מחיקות!)

לנחשון כהן: מחדשי המינוי אינם מקבלים שי, רק המנויים החדשים.

לישראל גוטמן, רחובות: א) מספר פרקי הסיפור "בודדים בלב ים" עדיין אינו ידוע. ב) לא ידוע בינתיים אם המדור "על פי שניים עדים" ייצא כספר. ג) אפשר לצלם את הציורים ב"מצאו את ההבדלים" ולסמן את ההבדלים, ואפשר גם לכתוב במלים את רשימת ההבדלים.

למשה סלובטיצקי, בני ברק: א) הצורה הנתונה במדור "הציירים הצעירים" צריכה להשתלב (באופן טבעי) בתוך ציור. ב) הסיפור "המהלך הגורלי" עומד להסתיים.

לילדי דייטש, ירושלים: א) אכן, המערכת פתוחה רק בבוקר, ולא נוכל לשנות את שעות הקבלה. (נצלו יום חופשה מלימודים, או יום שמסיימים בו ללמוד מוקדם כדי להסדיר את ענייניכם.) ב) חלק מהחידות אכן מיועדות לילדים הקטנים יותר. ג) בקשר להצעתכם – נשקול זאת. ג) בינתיים לא נערכים שוב מבצעי הטיסות. אם ייערכו – נודיע על כך מעל דפי העיתון.

לזלטי פולק, רחובות: גם אם עברת את גיל 12, תוכלי להירשם. יש קוראים רבים־רבים שגילם הוא מעל 12!

לילדי אש"ר: עלו והצליחו! (בוודאי כבר הכנתם את העיתון – בלי עזרתנו.)

לרבקה גלוזמן, בני ברק: א) חלק מהסיפורים אמיתיים, וחלק – דמיוניים. ב) בוודאי! כל השאלות במדור "ככל אשר שאלת" נענות רק על פי הוראת רבנים ומורי הוראה. ג) אם החידות מקוריות ומעניינות, תוכלי לשלוח (בצירוף הפתרונות).

לדוד היימן, בני ברק: החידה ששלחת התפרסמה בעבר בזרקור.

לפולי רון־בר, תפרח: א) אם הברכה ששלחת לא התפרסמה – משמע שהיא לא הגיעה אלינו מסיבה כלשהי. ב) פני למשרדי המערכת, רשמי את שמות הבנות שנרשמו בהמלצתך – ואז יישלחו אלייך הפרסים.

לאליהו בוקסבוים: ההגרלה השנתית תיערך בעז"ה בסוף שנת תשמ"ט ותוצאותיה יתפרסמו בגליון 1 של שנת תש"ן.

חדש, ישן ומעורר עניין

הסכם תעופה בין ישראל להונגריה

שר התחבורה של הונגריה הגיע ארצה לביקור בן שלושה ימים, שבמהלכו חתם על הסכם תעופה בין ישראל להונגריה, וכן על הסכם לשיתוף פעולה בתחום התחבורה בין שתי הארצות.

תוכנית חומש לבטיחות בדרכים

תוכנית חומש לבטיחות בדרכים הוצגה בפני הממשלה. על פי התוכנית יושקעו 180 מליון ש"ח מדי שנה בדרכים עירוניות, ובדרכים בין־עירוניות יושקעו כ־120 מליוני ש"ח בשנה.

סכומים נכבדים יוקצו להסברה בכלי התקשורת ובמערכת הלימודים. כמו כן ישונו הקריטריונים לקבלת רשיון נהיגה ויתוספו מאות שוטרים לתפקידי משטרת תנועה.

יש לזכור, כי בעשור האחרון נהרגו בכבישי הארץ 4500 איש, ונפצעו 200,000, בהם – 29,000 פצועים קשה!!

56,000 דולר תמורת כפית אחת

חרט תכשיטים צרפתי עיצב את הכפית הקטנה והיקרה ביותר בעולם. הכפית, העשוייה זהב 18 קאראט ומשובצת ב־440 יהלומים, מיועדת כנראה לתינוקות שהכסף אינו מהווה בעיה לגבי הוריהם, שכן מחירה אינו נופל מ־56,000 דולרים.

החרט עבד בהכנת הכפית למעלה מ־300 שעות.

נעצרו ערביים שניסו לחטוף יהודי

נלכדו שני ערבים שניסו לתקוף בסכין יהודי, תושב בקעת הירדן ולחוטפו.

הדבר היה כאשר שני ישראלים, שנסעו ברכב בבקעה, עצרו בדרך, ואחד מהם ירד מהמכונית. מולם נסעה מכונית של ערבים, שנעה בצורה חשודה ונעצרה לפתע ליד הרכב הישראלי.

האזרח הישראלי פנה אל הנוסעים הערביים ושאלם לרצונם, ואז התנפלו עליו, אחד מהם ניסה לתוקפו בסכין והשני ניסה להכניסו בכוח לרכב ולחוטפו. האיש הצליח להתחמק מיד תוקפיו והתקשר למוקד צבאי להודיע על התקרית.

חיילי צה"ל הגיעו למקום והקימו מחסומים באיזור. לאחר מרדף נעצרו שני התוקפים.

נפצעו מיידוי אבנים בשומרון

שתי תושבות היישוב מעלה שומרון נפצעו מיידוי אבנים על מכונית בכביש חוצה שומרון. האחת נפצעה קל מרסיסים והשנייה נפצעה באורח בינוני ונותחה בבית החולים "ביילינסון" לשם הובהלה.

בקצרה

עשרות נהרגו ומאות נפצעו במהומות נרחבות ובמעשי ביזה שאירעו בקאראקאס, בירת ונצואלה. המהומות התחוללו בעקבות העלאות מחירים תלולות של הדלק והנסיעות באוטובוסים. הצבא נקרא שם להחזיר את הסדר על כנו, ויותר מאלף בני אדם נעצרו.

3 מחבלים מארגונו של חוואתמה, שהיו בדרכם לביצוע פיגוע בשטח ישראל, נהרגו על ידי חיילי צד"ל. ברשות המחבלים נמצא ציוד לחימה רב.

חייל נהרג בשכם

חייל מילואים, בנימין מייסנר, נהרג מאבן גדולה שהושלכה עליו בעת סיור שערך עם יחידתו בקסבה של שכם.

על החיילים שהיו בסיור הושלך מטר אבנים על ידי רעולי פנים, והחיילים פתחו במרדף אחר המיידים. במהלך המרדף, בסמטאות הקסבה, נזרקה ממארב בגג או מתוך חלון של דירה אבן גדולה. האבן פגעה בראשו של החייל המנוח והוא נהרג במקום.

צה"ל הטיל עוצר על שכם ופתח במצוד אחר הרוצחים. קומת הבית שממנה הושלכה האבן – נהרסה, ונאטמו חלונות הבתים הפונים לסמטה שבה היה האירוע.

רצו להעביר האינתיפדה לתחומי ישראל

נחשפה חוליית מחבלים, המונה 7 ערבים ישראליים, ואנשיה חשודים בהשתייכות לארגונו של אחמד ג'יבריל.

בראש החוליה עמד עיתונאי תושב נצרת. גם אשתו היתה חברה בחוליה. לבני הזוג 5 ילדים. חלק מחברי החוליה הם מחבלים ששוחררו בזמנו בעיסקת החילופין שנערכה עם ארגונו של ג'יבריל.

ברשות החוליה נמצא ציוד צילום וציוד אלקטרוני רב, וחבריה הודו כי תכננו להעביר את האינתיפדה גם לתוך גבולות ישראל.

נפער חור – והנוסעים נשאבו

9 נוסעים נספו בעת שנפער חור גדול בדופן מטוס ג'מבו שהיה בדרכו מהונולולו שבאיי האוואי לניו־זילנד.

החור נפער לפתע בעת שהמטוס, השייך לחברה אמריקאית, היה בגובה של 6,700 מטרים מעל האוקיינוס השקט. 9 אנשים נשאבו החוצה ונספו. בעת שאירעה התאונה היו במטוס כ־350 נוסעים ואנשי צוות. צוות הטייסים הצליח להפנות את המטוס לאחור ולהנחיתו בשלום בשדה התעופה של הונולולו.

חוקרי התאונה טרם החליטו אם החור אירע בגלל תקלה טכנית במטוס המיושן מדגם בואינג 747, או שהיה זה פיגוע חבלני.

בחירות לעיריות ולרשויות המקומיות

בחירות לעיריות ולרשויות המקומיות נערכו ברחבי הארץ.

יום הבחירות היה יום חופשה, ורבים ניצלו את מזג האוויר האביבי ששרר בו למסרות סיולים. זו כנראה הסיבה העיקרית לכך, שאחוז ההצבעה היה נמוך.

בשעת כתיבת הידיעה עדיין אין ידועות תוצאות הבחירות, שתקבענה מי ומי יחזיקו בידיהם את הגה השלטון המקומי ב־5 השנים הבאות.

פרשת החייל הנעדר

אלמוני, שדיבר בשם "הצבא הערבי הפלשתינאי" התקשר בטלפון כמה פעמים אל משרדי סוכנות הידיעות הצרפתית בירושלים ואל "קול ישראל", והודיע כי החייל הנעדר זה שבועיים – אבי ססםורטס – נמצא בידי ארגונו, ותמורת שחרורו דורש הארגון את שחרורם של 1500 עצירים פלשתינים.

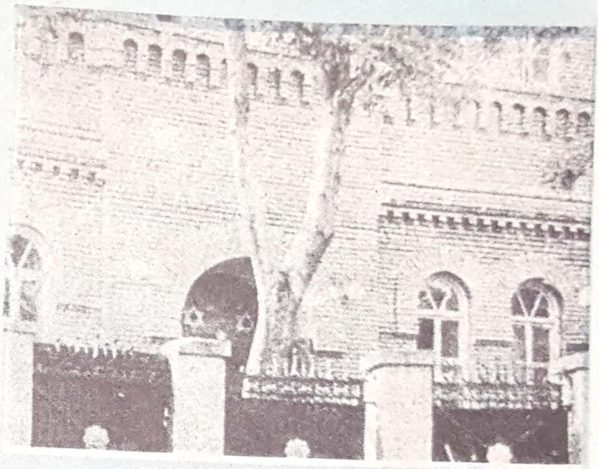
האלמוני הודיע כי ארגונו שולח קלטת וידיאו שתראה את החייל. בינתיים, עד כתיבת ידיעה זו, לא נתקבלה כל קלטת ולא היו התפתחויות בפרשה.

נחתם הסכם טאבה

ישראל ומצריים חתמו על הסכם סופי בעניין טאבה. ההסכם, הקובע כי טאבה תועבר בעוד כשבועיים לריבונות מצרית, נחתם על ידי שר התיירות המצרי, מנכ"ל משרד החוץ הישראלי והיועץ המשפטי של משרד החוץ האמריקאי. כמו כן חתמו על ההסכם בעלי מלון סונסטה השוכן בטאבה. תמורת המלון תשלם מצריים לבעליו הישראלי 37 מליוני דולרים. ניהול המלון יישאר בידי חברה בינלאומית והוא ימשיך לשאת את שמו בעשרים השנים הבאות.

ספר התהילים — דייר קבוע

"האם גם כאן, במקום הנידח הזה, היו רדיפות כלפי היהודים?" תמה יעקב.

בית הכנסת בטיבילסי (טיפליס) שבגרוזיה

"והיכן לא היו?!" ענה לו אליהו בשאלה, "הגלות, ידידי הצעיר, היא גלות בכל מקום שהוא! בכל מקומות פזורינו שנאו אותנו הגויים, וגם כאן היה מצבנו רחוק מלהיות מזהיר. במיוחד גדלה כאן שנאת ישראל בימי הביניים, כשהפכה גרוזיה למדינה נוצרית והקנאות החשוכה התפשטה בין תושבי הארץ. אולם יש לציין, שפרעות חמורות, או הריגות בנפש, כמו במקומות אחרים, לא היו בגרוזיה. מלכי הארץ ואציליה לקחו את היהודים תחת חסותם והעניקו להם הגנה. תמורת זאת התחייבו היהודים, לשלם ל'מיטיביהם' מיסים מיוחדים, שנקראו בשם 'קולוחי', ולהעלות להם מדי שנה מתנות יקרות ערך. ברבות השנים הפכה ה'חסות' לשיעבוד ממש, ובמקומות מסויימים אף נחשבו הנתינים היהודיים לעבדיהם של האצילים שמשלו באיזור!"

"בתנאים כאלה, משער אני, בוודאי היתה גם הפרנסה קשה ביותר, האין זאת?" הביע יעקב את הרהוריו בקול.

"אכן, היהודים נאלצו לעמול קשה על פת לחמם," ענה אליהו. "חלקם עסקו בחקלאות, והרוב פנו למסחר ולרוכלות. היו בהם שעזבו את בתיהם לשבועות ארוכים, ואף לחודשים רבים, ונדדו לצורך מסחרם לאיזורי הארץ המרוחקים, ועד תורכיה הסמוכה הגיעו. ומעניין, שיחד עם צרור מרכולתם נשאו עימם תמיד, לאורך כל נדודיהם, ספר תהילים! ספר התהילים היה דייר קבוע באמתחתו של היהודי הרוכל, שכיתת את רגליו ימים רבים בשבילי הריה הנידחים של גרוזיה, ובין דפיו שפך את ליבו בכל עת מצוא, כשתקפו עליו המצוקה והבדידות. מזמוריו של דוד המלך הם שנתנו לו את כוחות הנפש לעמוד בתלאות הדרך ובחיי הנדודים הקשים, הרחק מביתו וממשפחתו."

כסף וזהב בכל קרע...

"אבל שמעתי," העיר יוסף, בנו של אליהו, שהצטרף בינתיים לשיחה, "שלא כל היהודים באותם ימים נאלצו לעמול קשה כל כך לפרנסתם. היו בהם גם סוחרים עשירים ועתירי הון!"

"בהחלט," אישר אליהו את דברי בנו, "היו בקרב היהודים כאלה שעשו חיל במסחרם והגיעו לעושר רב. הם לא היו רבים, אולם אצל המוני העם הגויים הפך היהודי לשם נרדף לעושר. בילדותי הרביתי לשמוע את האימרה שהילכה בקרב פשוטי העם: 'גם אם בגדיו של היהודי קרועים ובלויים — דע לך, שבכל קרע בגדו יש כסף וזהב!'"

"אולי משום כך סחטו תמיד המושלים מיסים כבדים מן היהודים," העיר יוסף. "הם היו הרי בטוחים שהיהודים עשירים כקורח..."

"רוב היהודים לא היו עשירים," המשיך אליהו, "אולם, איש מהם לא רעב ללחם. התכונות היהודיות האופייניות — רחמנות וגמילות חסדים — היו הבסיס שעליו הושתתו חיי הקהילה. עשירי הציבור דאגו לאחיהם העניים, לבל יחסר להם לחם לאכול. בכל קהילה היו מוסדות צדקה וחסד, ביקור חולים והכנסת אורחים. אפילו מִדגסטאן הסמוכה באו לקהילות גרוזיה שיירות רבות של עניים יהודיים, מקבצי נדבות. אולם יהודי גרוזיה לא נתנו להם לכתת את רגליהם בבושת פנים אצל פתחי נדיבים! הם זכו כאן בהכנסת אורחים חמה, התאכסנו בבתי הנגידים, וגבאי הקהילות דאגו לאסוף בעבורם תרומות הגונות ולחלקן ביניהם בדרך מכובדת. לא פעם הביעו התושבים הנוכריים את פליאתם באוזני שכניהם היהודיים: 'הרי גם ביניכם יש עניים ואביונים, ומדוע אין איש מן היהודים מחזר על הפתחים?!' הם לא הבינו, שיהודים, רחמנים בני רחמנים, דואגים לא רק לפרנסתם של אחיהם העניים אלא גם לכבודם, שלא יאלצו לחזור על הפתחים!"

השיחה נקטעה על ידי בעלת הבית, אשתו של אליהו, שהביאה באותו רגע לשולחן כוס משקה חם וצלחת עוגות בעבור האורח.

ואת המשך השיחה ומה שהיה בעקבותיה — תוכלו לקרוא בעזרת ה' בגליון הבא.

סביב העולם באלפיים שנה

על פני תבל ומלואה, בארבע רוחות השמים,
מפוזר עמנו הגולה זה שנות אלפיים
על מפת נדודיו האינסופית משובצות כאבני יקר
קהילות – קהילות, גדולות וקטנות, רבות לאין מספר
בסיור על פני כדור הארץ, בטווח של אלפיים שנה,
נבקר בכל פעם באחת מקהילות התפוצה,
נערוך היכרות עם תולדותיהם של המקומות,
בהם פיכו חיי עמנו במשך שנים ודורות.
ובחטף, על קצה המזלג, נטעם רק קורטוב
מן הים הגדול של תולדות ישראל, של חייו ברע ובטוב.
והפעם – פנינו לקוטאיסי, העיר עשירת-הקורות,
השוכנת בגרוזיה שבברית המועצות.

ביקור בקוטָאִיסִי מגישה: יונה נווה

סימני שאלה מרצדים

"קוטאיסי" – הכריזה כתובת מאירת עיניים, שהתנוססה בפתחו של בית הנתיבות הגדול. הרכבת האטה את מהלכה, נכנסה בצפירה ארוכה אל בית הנתיבות ההומה אדם, ועצרה באחת. יעקב שפירא קם בכבדות ממקומו, נטל את מזוודתו הקטנה, בה היו ארוזים זוג תפילין ומספר בגדים דלים, ופסע לעבר הדלת. אם כי לא היה לו כל מושג לאן יפנה עכשיו, ידע שעליו לרדת. נסיעתו הגיעה לקיצה.

היו אלה ימי מלחמת העולם השנייה. יעקב, בחור צעיר מאחת מעיירותיה הקטנות של אוקראינה, היה אחד מאלפי היהודים שנמלטו מפני גיסות הגרמנים, שכבשו זה עתה את האיזור. השמועות המבעיתות על מעשי הטבח שמבצעים הנאצים באוכלוסייה היהודית עברו במהירות מפה לאוזן, וגרמו לגל של חרדת איימים. רבים מיהודי האיזור נסו על נפשם בבהלה, כשמגמת פניהם מזרחה, אל המחוזות שטרם נכבשו על ידי הגרמנים.

בקרב הנמלטים היה גם יעקב. הוא הצליח לעלות על אחת הרכבות האחרונות שנסעו מאוקראינה לכיוון עיר הבירה הרוסית, מוסקבה. במוסקבה נתברר לו, שתנועת הרכבות לאיזורים המזרחיים שבתה כמעט כליל עקב גיוסן של רוב הרכבות לצורכי הובלה מלחמתית. כשהיה כבר על סף הייאוש – נודע לו על רכבת העומדת לצאת לגרוזיה, הארץ יפת הנוף שמעבר להרי הקווקז.

"שיהיה גרוזיה!" אמר יעקב בליבו, "וכי איכפת לי לאן לנסוע? העיקר להגיע, מהר ככל האפשר, למרחק גדול ככל האפשר מידיהם של המרצחים. לאן? זה היינו הך בעבורי!"

הוא מיהר אל הקופה לקנות כרטיס נסיעה לגרוזיה, ובאנחת רווחה עלה על הרכבת שעמדה לצאת לדרך כעבור שעה קלה.

אולם, ככל שהתקרבה הרכבת למחוז חפצה, הלכה עצבנותו של יעקב וגברה. סימני שאלה רבים ריצדו לנגד עיניו וטרדו את מנוחתו. מה יעשה כשיגיע לקוטאיסי, התחנה האחרונה בנסיעה? מה יעשה שם, בעיר הגדולה והזרה, בארץ שאין הוא יודע את שפתה ואינו מכיר בה אף נפש חיה? לאן יפנה בהגיעו לשם? הוא מישש את ארנקו המצומק, שרק רובלים אחדים נותרו בו, וחרדתו גברה. הפרוטות המעטות יספיקו למחייתו רק ליום-יומיים. ומה יהיה אחר כך? מאין יבואר עזרו?!

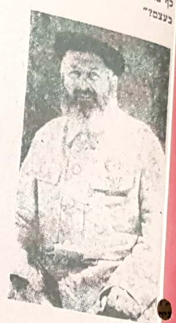
אחים בארץ לא נודעת

הוא ירד מן הרכבת כשליבו אכול דאגה. עיניו שוטטו הנה והנה, חולפות על פני ההמון הרב שגדש את התחנה. הכל נראו אדישים, נחפזים, מנוכרים. בליל המלים הגרוזיניות, שהידהד מכל העברים, היה זר ומוזר, בדיוק כמו פניהם של האנשים. כיצד יוכל בכלל לפנות למישהו מהם, כשאין הוא יודע אף לא מלה בשפה המשונה הזאת? תחושת ייאוש ואזלת יד השתלטה עליו כליל.

ואז, מבלי שהרגיש כלל שמישהו קרב אליו, חש לפתע טפיחת יד קלילה על שכמו. הוא מיהר לפנות אחורה, אחוז בהלה. אולם כעבור רגע אורו עיניו וזיק של שמחה ניצת בהן. מולו עמד יהודי בגיל העמידה, שפניו עטורי זקן, וחייך אליו בחמימות.

"ברוך הבא, ר' יהודי," בירך אותו בעברית, כשהוא מושיט לו את ידו לשלום. "שלום עליכם!"

"עליכם השלום!" ענה יעקב כששמחתו הולכת וגואה, ותקע כף בהתלהבות ליהודי האלמוני. "עם מי יש לי הכבוד לדבר, בעצם?"

יהודי גרוזיני שעמד על משמרת הקודש בקהילתו

"עם מי?" עלתה בת צחוק על פניו הידידותיות של האיש. "עם אח! אחיך אני. בן לאברהם, ליצחק וליעקב – כמוך! שמי אליהו מיכאלשבילי, ואני תושב העיר הזאת מיום היוולדי. וכעת, ידידי, האם תואיל לבוא לסעוד את ליבך בביתי, בביתו של אחיך?" הוסיף בפשטות לבבית.

יעקב הינהן בראשו ללא היסוס. רגש חם עלה בליבו. כיצד יכול היה לחשוב שאין לו כל נפש קרובה בקוטאיסי? צריך היה לדעת, שבמקום בו נמצאים יהודים – אין לעולם יהודי בודד. יהודי נמצא תמיד בין אחים.

בני משפחת מיכאלשבילי קיבלו את פניו של יעקב במאור פנים. הם הרבו לראות בתקופה האחרונה יהודים פליטי חרב, שהגיעו לאיזורם מבוהלים, רעבים וחסרי כל, והיו זקוקים נואשות להכנסת אורחים חמה כמיטב המסורת של יהודי גרוזיה.

לאחר ששבר את רעבונו בצלחת מרק מהביל, פנה יעקב אל מארחו, אליהו, שישב מולו והביט בו בעיניים מפיקות טוב לב. "אינני יודע כיצד להודות לך," אמר בהיסוס קל, "החיית את נפשי ממש... לפני שהגעתי הנה לא ידעתי מה אעשה בעיר הזאת, לאן אפנה, היכן אמצא קורת גג וממה אתפרנס... עכשיו, אחרי שפגשתי יהודי כמוך, הוקל לי כל כך... שוב אינני מרגיש את עצמי בודד וזר. ממש כאילו ירדה אבן מליבי..."

"ליהודי אסור אף פעם לדאוג!" ענה לו אליהו בנימה אבהית, "לכל יהודי יש אב גדול בשמיים שדואג לו! אנחנו כאן, בקוטאיסי, ברוך ה' קהילה גדולה ומבוססת. כולם יהודים יקרים, רחמנים בני רחמנים. מעולם לא נטשנו יהודי בעת צרה, וגם אותך, בעזרת ה', לא נעזוב לנפשך! יכול אתה להיות שקט ושליו. כל דאגתך עלינו!"

יעקב לא נרגע עדיין מהפתעת הפגישה. הוא הביט בהשתאות על בן שיחו. "האמן לי," מילמל בפליאה, "לא ידעתי כלל... למען האמת, לא ידעתי, העליתי על דעתי שאפגש כאן יהודים... האם כבר זמן רב גרים אפילו שקיימות בגרוזיה קהילות יהודיות! יהודים בגרוזיה?"

מתי לא גרו יהודים??

"שאלה טובה..." חייך אליהו חיוך רחב, משל שמע בדיחה מוצלחת, "מוטב היה שתשאל, מתי לא גרו יהודים בגרוזיה... לפי המסורת המקובלת בידינו, אנו יושבים כאן כבר מסוף ימי בית המקדש הראשון! קרוב לוודאי, על פי מה שנמסר בעדתנו מדור לדור, שאנו מצאצאי עשרת השבטים, אותם הגלה שלמנאסר מלך אשור 'לחלם, חבור, נהר גוזן וערי מדי', כמסופר בתנ"ך. אלה הם איזורים הסמוכים, לפי דעות שונות, לגרוזיה. על מדי העתיקה מקובל לחשוב שזהו חבל אזרביידג'ן, השוכן על גבול גרוזיה. כן, ידידי, כבר מאותם ימים רחוקים יושבים בני עמנו בארץ הזאת!"

"מה אתה סח!" השתומם יעקב, "וכאשר חזרו גולי בבל ארצה, בימי עזרא ונחמיה, האם לא שבו גם יהודי גרוזיה עימהם? האם הם נשארו כאן ברציפות מאז ועד היום?"

"קשה לדעת בבירור מה התרחש לפני שנים רבות כל כך," ענה אליהו, "אולם ייתכן מאוד, שחלק מהיהודים שהוגלו הנה חזרו ארצה בימי הבית השני. בספר עזרא מסופר, שעזרא הסופר שלח שליחים לארץ כספיא להביא מבין היהודים שם כוהנים ולוויים, שישרתו בבית ה'. מי יודע אם אין הכוונה לגרוזיה, השוכנת על חוף הים הכספי? אכן, היו תקופות בהן נקראו הרי קווקז בפי התושבים המקומיים בשם 'כספיא', וסביר להניח שעזרא הסופר התכוון לאיזור הזה, בו ישבו כבר אז יהודים רבים. ישנן עדויות שונות על מספר גדול של יהודים שחיו כאן כבר בימים קדומים!"

"מעניין איך קיבלו אותם התושבים כאן!" הביע יעקב בקול את התעניינותו ההולכת וגוברת בנושא, "אם יהודים רבים בחרו לבוא הנה, ייתכן שהגורם לכך היה היחס הטוב מצד אדוני הארץ!"

"בלי שום ספק," הסכים עימו אליהו. "אכן, מקובל בידינו מאבות אבותינו, שפרנואז, המלך שמשל בגרוזיה בימי הגולים הראשונים, קיבל אותם בסבר פנים יפות והושיב רבים מהם במַצְחֶתָא, עיר הבירה הקדומה. ברבות השנים, כשנבנתה טַבִּילִיסִי, הבירה הנוכחית, עברו יהודים רבים להתיישב בה, וכן בערים הגדולות האחרות, כמו קוטאיסי, קוּלָאשִׁי וצְחִינְוָואלִי. בני העם הגרוזיני התייחסו אז אל היהודים בכבוד ובהוקרה. בידי בני משפחת המלוכה, הבַּגְרַטְיוֹנִים, שמשלו דורות רבים בגרוזיה, היתה אף מסורת שאמרה, כי מוצאה של המשפחה הוא מזרע היהודים. ואכן, מלכים אלה נטו תמיד חסד ליהודים כאן והגנו עליהם מפני רדיפות ופרעות!"

חדש, ישן ומעורר עניין

בקצרה

בסקר, שנערך על ידי ירחון אנגלי, דורגה חברת התעופה אל־על במקום השישי בקרב חברות התעופה בעולם מבחינת השירות שהיא נותנת לנוסעיה.

טאבה, שהיתה סלע מחלוקת בין ישראל למצריים בשנים האחרונות, הועברה רשמית למצריים.

מחבלים עצרו בדמשק שני דיפלומטים אמריקאים למשך שמונה שעות, ורק לאחר מכן שחררו אותם ללא פגע.

23 בני אדם נהרגו בהתרסקות מטוס נוסעים בקנדה, דקות ספורות לאחר שהמריא בעת סופת שלג לטיסת־פנים. 46 מנוסעי המטוס ניצלו.

שלושה מחבלים, ש״ו בדרכם לבצע פיגוע באצבע הגליל, נהרגו על ידי חיילי צה״ל, שהיו במשימה שגרתית וגילו דמויות נעות בחשיכה.

עירק, סוריה ולוב נמצאות כיום בתהליך ייצור נשק כימי, כולל גז עצבים — כך מסר שר הבטחון יצחק רבין.

רעידת אדמה בעוצמה בינונית זיעזעה את מערב גרמניה, אך לא היו נפגעים ולא נמסר על נזקים כבדים. רעידת אדמה בחלק זה של העולם הינה אירוע נדיר למדי.

למרות המבצעים — הקטל נמשך!

בימים אלה נערך ברחבי הארץ מבצע נרחב להגברת הזהירות בדרכים ולמניעת תאונות. ואולם, למרות המבצע — הקטל בדרכים נמשך, לדאבון הלב — ובשבוע האחרון בלבד אירעו בכבישי הארץ כמה וכמה תאונות קטלניות, תאונות שבהן היו הרוגים ופצועים רבים.

אין ספק, כי כדי להתגבר על מכת הקטל בכבישי הארץ יש צורך בפעילות מעמיקה יותר מאשר סיסמאות ומבצעים בני חלוף!

אין "מים שלנו" במעיין מוצא

מעיין מוצא, הסמוך לירושלים, שהיה מדי שנה מקום שאיבת "מים שלנו" לאפיית מצות — יבש השנה, ולא ניתן לשאוב מתוכו מים. בימים האחרונים הגיעו רבים, כמנהגם בכל שנה, לשאוב מים ולאכזבתם מצאו את המעיין יבש!

חייל נדקר בבית לחם

חייל מילואים נדקר בידי מתנקש ערבי בבית לחם ונפצע באורח בינוני. הדבר היה בעת שנערכה בדיקה בטחונית אצל צעיר ערבי. הלה שלף מתוך קופסה שהחזיק סכין ודקר את החייל. חבריו של הפצוע הצליחו לכוד את המתנקש.

מפעל לייצור גזים רעילים במצריים

נשיא מצריים מובארק הכחיש בעת ביקורו באירופה ידיעות, כי ארצו מתכוננת להקים מפעל לייצור גזים רעילים. דבריו התייחסו לידיעה שהתפרסמה בארצות הברית, כי מצריים רכשה מחברה שוויצרית רכיבים להקמת מפעל לייצור גזים רעילים.

מחבלים מכיוון דרום

נלכדו שני מחבלים שחדרו ממצריים וניסו לתקוף מוצב צה״ל ליד רפיח. המחבלים, נערים בני 15 וחצי ו־17 וחצי, הם חברי ארגון "הג׳יהאד האיסלמי," ומטרתם היתה לבצע פיגוע וחטיפת בני ערובה בישראל.

בנוסף לזאת, נחשפו בימים האחרונים 37 חברי התארגנויות עויינות שפעלו ברצועת עזה. הללו חשודים בביצוע פיגועים שונים ובפגיעה בתושבים מקומיים, שנחשדו בשיתוף פעולה עם ישראל.

פרגוואי הבטיחה לגרש פושעים נאציים

ראשי המשטר החדש בפרגוואי מבטיחים לעשות מאמצים מיידים כדי לאתר, לעצור ולגרש פושעי מלחמה נאציים החיים בארצם.

כידוע, העניקה פרגוואי — בראשות שליטה, שהודח לאחרונה לאחר עשרת שנות עריצות — מקלט לפושעים נאציים רבים.

"דיסקאוורי" המריאה לחלל

מעבורת החלל האמריקנית — "דיסקאוורי" — המריאה לחלל, אל מסלול סביב כדור הארץ, ותשהה שם חמישה ימים. במעבורת צוות של חמישה אסטרונאוטים, והיא אמורה להציב בחלל לווין מעקב, ששוויו 100 מליוני דולרים.

"דיסקאוורי" יצאה לדרך לאחר עיכובים ודחיות של שלושה שבועות עקב תקלות טכניות.

תרופה לחיזוק הזיכרון

תרופה לחיזוק הזיכרון אצל אנשים מבוגרים וזקנים עוברת עתה ניסויים בארצות הברית ובסין. התרופה פותחה מצמח רפואה סיני. משך שנים רבות נהגו הסינים לחלוט תה מעלי הצמח — "הופר" שמו — ולהשקות בו את הזקנים, כדי לשפר ולהגביר את זכרונם. עתה הוחל בעיבוד הצמח במעבדה, כדי להפיק ממנו את החומר המסייע לזיכרון, וממנו לייצר את התרופה.

"סיבוב שני" בבחירות לרשויות מקומיות

שבועיים לאחר הבחירות לרשויות המקומיות, נערך ב־27 רשויות "סיבוב שני". זאת משום שבפעם הראשונה לא היתה בהם הכרעה בדבר המועמדים לראשות העיר או הרשות. 305 אלף בעלי זכות בחירה היו אמורים להשתתף ב"סיבוב השני".

אונייה "מוחרמת"

אוניית משא סובייטית, הראשונה המונעת באנרגיה גרעינית, "תקועה" בים הרחב, משום שבנמלי ברית המועצות חוששים הפועלים להתקרב אליה ולטפל בה, מחשש לקרינה רדיואקטיבית.

שלטונות ברית המועצות אומרים, כי האונייה מצויידת במנגנון הגנה תלת־שכבתי מפני קרינה, אבל בנמלים "מחרימים" את האונייה. אין ספק, כי אסון הכור הגרעיני בצ׳רנוביל שבברית המועצות השפיע עמוקות על אוכלוסיית מדינה זו, והפחד מפני רדיואקטיביות גדול שם מאוד.

ובינתיים עומדת האונייה בטלה בים הפתוח, ומדי יום צוברת הפסדים בסכומים עצומים.

מי רוצה לקנות אי?

אי השוכן באוקיינוס השקט, כ־1200 קילומטרים דרומית לסנטייגו, בירת צ׳ילה, מוצע למכירה תמורת 250,000 דולרים, על ידי אדם פרטי, שבבעלותו נמצא האי.

באי מתגוררים 180 תושבים, וכולם מתנגדים למכירה. "נולדנו כאן וגדלנו כאן, וגם אבותינו חיו ומתו באי זה" — כך כותבים הם בהודעה לעיתונות.

בין המתעניינים באי, על מנת לקנות יש קבוצה של מדענים. הללו מבטיחים שלא יפגעו באינטרסים של התושבים.

התוצאות יכולות להיות בלתי נעימות כמו: נזילה מן הפחית, שינויי טעם במזון, שינויי צבע ועוד. אך יותר מזה – התוצאות עלולות להיות אף מסוכנות: מראה המזון יכול להראות טוב ומקורי, אך הוא עלול להכיל מתכות המסוכנות לבריאות, כבדיל וברזל – זאת עקב מלחמת החיידקים, בקופסת השימורים.

גרועה מזה היא קופסת פח נפוחה – מראה כזה הוא סימן מובהק לכך, שהחיידקים בשעת מלחמתם בקופסת הפח יצרו חומרים רעילים, המנפחים את הקופסה ועלולים לגרום לנזק רציני לבריאות אם ישתחררו ממנה. לכן, אסור בתכלית האיסור לפתוח קופסת פח שהתנפחה.

אך, אל נא תבהלו. לאחר מחקרים רבים ונסיונות רבים עוד יותר, נערכו שינויים בייצור קופסאות הפח, והם הורידו את האפשרות למצבים מסוכנים עקב השימוש במתכת עד לאפס. ההרכב הבסיסי של קופסת הפח שונה ושופץ. שינויים נעשו גם בלקה הנמרחת על קופסאות מסוג זה, ובימינו הלקה עמידה לאורך זמן ומבטיחה איכות גבוהה ללא טעם לוואי או שינויים בטעם המזון המשומר.

על בעית הפתקיות האובדות התגברו היצרנים בעזרת הדפסה על הקופסה עצמה, דבר המבטיח את זיהויו התמידי של המוצר שהיא מכילה.

יתרונות

לקופסת הפח מספר יתרונות, שאינם מצויים באף צורת אריזה אחרת:

1) משך הקיום של המזון הנארז בקופסת פח ארוך יותר מזה שקיים בכל צורת אריזה אחרת.

2) קופסת הפח ניתנת לאחסנה גם במחסנים רגילים, והיא שומרת על המזון שבתוכה גם ללא קירור, הקפאה וכו'.

3) קופסת הפח היא העמידה מבין האריזות מבחינה פיזית. היא אינה נשברת בשעת ההובלה, כמו הזכוכית או הפלסטיק; אינה נסדקת, כמו הפלסטיק הקשיח; ואינה נמעכת, כמו אריזות הקרטון.

סוגים שונים

התבוננו בתמונה ושימו לב לשינויים בין הקופסאות.

ניתן לסווג את קופסאות הפח לשלושה סוגים:

1) קופסאות שלושה חלקים, עם תפר מולחם.

2) קופסאות שני חלקים, ללא תפר מולחם.

3) קופסאות מתוחות. בתחום שימורי הסרדינים קיימות קופסאות אלו כבר שנים.

מהירות הייצור שלהן רבה מאד: 800–1000 קופ־סאות בדקה (!). בארצות הברית פיתחו בשנים האחרו־נות תהליך מיחזור קופסאות משקה קל. תארו לעצמכם שאתם מחזירים את פחית המשקה לבעל הקיוסק, והוא נותן לכם בעבורה כסף...

חידושים

חידוש שהוא כבר קצת ישן ואינו בדיוק בחזקת חידוש הם המכסים לפתיחה קלה. במקום להזדקק לפותחן כמכשיר עזר לפתיחת קופסת השימורים – עליכם רק למשוך בתפס המחובר למכסה, והמכסה כולו מתרומם (שלא כמו בפחיות המשקאות, בהם מתרוממת רק לשונית קטנה).

חידושים ממש הן הקופסאות המחממות ומקררות את עצמן; קופסאות אלה עדיין יקרות מאוד, אך מקווים לשינוי שיחול במחירן.

הקופסה החמה: לקופסה דופן כפולה ובה מצוי סיד ושקית פלסטיק, המכילה מים בכמות השווה לסיד. כידוע, סיד בתוספת מים יוצר חום. כאשר דוקרים את הדופן החיצונית של הקופסה, נקרע הפלסטיק, והמים + הסיד פולטים חום רב, המחמם את המזון שבקופסה – והנה לכם ארוחת צוהריים חמה.

הקופסה הצוננת: לקופסה מוכנס גז בלתי רעיל. בעת פתיחת הקופסה מתפשט הגז, ותוכן הקופסה מתקרר.

רועי רפופורט מבני ברק מונה את המדורים החביבים עליו: סבא יהושע, הסי־פורים המצויירים, אתגר בניכר, שביעיות באוויר, ממלכה כהלכה ותמונה טמונה.

שרה ועקנין נהנית מאוד מהמדור הקצר על פרשת השבוע – להבין אמרי בינה, וכן מהעמוד שלנו וממדורה של פסיה יוספי על הביקורים במרפאתו של ד"ר רפאל.

ואלו המדורים האהובים על **מרגלית שאלתיאל** מירושלים: הסיפורים המצויירים ולקוראים צעירים מדודה צעירה, מדור שהיתה "חייבת" לספרו מדי שבוע לאחיה בן ה־4.

רונית ברכר מודה על העיתון החינוכי שמגיע אליה מדי שבוע ומהנה את כל המשפחה. היא מונה את המדורים האהובים עליה – 10 במספר – ובראשם "סבא יהו־שע", שם מפורשת הפרשה בצורה יוצאת מן הכלל ונהדרת.

מרדכי יהושע קרויזר מירושלים נהנה מכל מדורי העיתון פרט למדורים המיועדים לקוראים הצעירים. ובפיו שתי בקשות: ל־חדש את מדור השחמט, שהיה בעבר, ול־הוסיף מדור של פעלולים ולהטוטים.

יפית דויטש מבני ברק מנויה כשנה על זרקור ונהנית מאוד במיוחד מסיפוריהם של: שמואל ארגמן, מינדי שש, רחל בן מנחם, שרה קיסנר, יונה נווה, שרה ברגמן ורינה אור. והמדורים האהובים עליה הם: סבא יהושע, כל סיפור בול, לקוראים צעי־רים מדודה צעירה והסיפורים המצויירים. אך המדור חדש, ישן ומעורר עניין לא מעורר אצלה עניין, והוא משעמם לדעתה.

ציפי גרוס מבני ברק מודה על הפרס הי־פה בו זכתה, ובהזדמנות זו מציינת הנאתה ממדורי העיתון ומספרת שאצלם במשפחה עורכים תור לקריאת זרקור, ואפילו אחיה הקטן נהנה להסתכל בעיתון...

סביב העולם באלפיים שנה

על פני תבל ומלואה, בארבע רוחות השמיים,
מפוזר עמנו הגולה זה שנות אלפיים
על מפת נדודיו האינסופית משובצות כאבני יקר
קהילות – קהילות, גדולות וקטנות, רבות לאין מספר
בסיור על פני כדור הארץ, בטווח של אלפיים שנה,
נבקר בכל פעם באחת מקהילות התפוצה,
נערוך היכרות עם תולדותיהם של המקומות,
בהם פיכו חיי עמנו במשך שנים ודורות.
ובחטף, על קצה המזלג, נטעם רק קורטוב
מן הים הגדול של תולדות ישראל, של חייו ברע ובטוב.
והפעם – פנינו לקוטאיסי, העיר עשירת־הקורות,
השוכנת בגרוזיה שבברית המועצות.

ביקור בקוטָאִיסִי

מגישה: יונה נווה

סוף סוף יש חברותא!

כזכור לכם מן הגליון הקודם, נקטעה שיחתם של אליהו מיכאלשבילי ושל אורחו יעקב שפירא – שנמלט מידם הרצחנית של הנאצים ימ"ש והגיע עד קוטאיסי שבגרוזיה – כאשר נכנסה אשת אליהו החדרה והגישה תקרובת לאורח.

"אליהו," הזכירה לבעלה, "בעוד שעה קלה מתקיימת ישיבת ועד הקהילה. עליך להזדרז כדי להגיע לשם בזמן!"

אליהו הציץ בשעונו וקם ממקומו, נחפז ללבוש את מעילו.

"עלי ללכת עכשיו," התנצל בפני יעקב, "ועד הקהילה של קוטאיסי, שאני חבר בו, עומד להתכנס עתה. בימים האחרונים הגיעו לעירנו מאות יהודים, פליטי חרב הנאצים, והם זקוקים לעזרה דחופה. עלינו לסייע להם למצוא מקורות מחיה ומקומות דיור, ולהגיש תמיכה כלכלית לאלה מהם שאינם מסוגלים להתפרנס בכוחות עצמם. בישיבתנו היום עומדים אנו לדון בדרכים בהן ניתן לעזור לאחינו בָצרתם. עלי למהר. אתה, יעקב, תוכל לנוח בינתיים מעמל הדרך. כולנו נהיה מאושרים אם תיאות להתאכסן בביתנו!"

אליהו נפרד מבני ביתו ויצא מהבית אל משרדי הקהילה. בנו, יוסף, נראה כמשתוקק להמשיך בשיחה עם יעקב.

"חזותך מעידה עליך שאתה בן תורה," אמר ליעקב בהיסוס־מה. "ברצוני לבקש ממך בקשה גדולה... אחרי שתנוח מעט, האם תואיל ללמוד איתי שיעור בגמרא? מאז שנסגרה הישיבה כאן, אין לי חברותא ללימוד, ואני ממש כָּמֵהַ ללמוד עם מישהו יודע־ספר! מה דעתך, האם נוכל שנינו ללמוד בחברותא?"

יעקב נענה לבקשה בשמחה. גם הוא השתוקק מאוד לחזור ללימודיו, שנקטעו בגלל הכיבוש הנאצי.

"האם היתה לכם כאן, בקוטאיסי, ישיבה?" שאל בהפתעה. "איזו ישיבה היתה זאת? מי הקים אותה ומי עמד בראשה? האם היו בה תלמידים רבים? ומתי נסגרה?"

"הו, זהו סיפור ארוך," חייך יוסף, "סיפור יוצא־דופן של מסירות נפש; של יהודים יקרים שבאו אלינו ממרחקים להפיץ בקרבנו את אור התורה!"

ר' שמואל נשלח למדבר

וזה אשר סיפר יוסף ליעקב האורח:

ר' שמואל לויטין פסע במהירות לכיוון ביתו של רבו, ר' שלום דובער, האדמו"ר מלובאויטש. ככל שקרב אל הבית, הלכה הלמות ליבו וגברה. בעוד שעה קלה תדרוכנה רגליו על סף חדרו של רבו הנערץ. לשם מה שלח הרבי לקרוא לו?

כשנכנס לחדר רבו הרגיש, כתמיד, בעיניו המאירות של הרבי, הקורנות חום וחוכמה, שנחו עליו וליטפו אותו במבטן. רטט של חרדת קודש חלף בכל גופו.

"שלחתי לקרוא לך, שמואל," פתח רבי שלום דובער בדבריו, "כדי לבקש ממך בקשה גדולה. ברצוני להטיל עליך שליחות קדושה, שליחות שלדעתי אתה הוא האדם המתאים לביצועה.

"זה זמן מה," המשיך האדמו"ר לדבר, "מגיעות אלי שמועות על המצב הירוד של לימוד התורה בקהילות גרוזיה. סוחרים יהודיים מגרוזיה, העוברים באיזורנו ונכנסים אלי תכופות, מספרים לי על מצב רוחני עגום השורר בקרב הדור הצעיר שם. אלה הם יהודים ישרי דרך ויראי שמיים, אולם רחוקים מלמדנות ומבקיאות בתורה. בהעדר מלמדים בעלי שיעור קומה – אין התלמידים זוכים ללמוד תורה ברמה הראויה. רוב היהודים שם משתוקקים מאוד לתת לילדיהם חינוך תורני, ומשוועים ל־מלמדים ולמגידי־שיעורים יודעי ספר. כל עתידו של הנוער היהודי בגרוזיה תלוי בשאלה הזאת!

"האם מבין אתה, שמואל יקירי, מה בקשתי ממך?" הפנה האדמו"ר את עיניו החודרות אל תלמידו. "עליך רוצה אני להטיל את השליחות הזאת! ברצוני לבקש ממך, שתיסע לקהילת קוטאיסי שבגרוזיה, אתה ובני ביתך, ושם תקים מוסדות חינוך, חדרים וישיבות – מבצרי תורה בעבור הדור הצעיר של אותם יהודים תמימים ויקרים!"

ליבו של ר' שמואל לויטין החסיר פעימה. כאן, בעיר מולדתו רוסטוב, היו חייו נוחים, שלווים ועשירי תוכן. הוא למד בהתמדה וגידל את ילדיו בתוך האווירה היהודית החמה ששררה במקום. עתה עליו לנדוד למרחקים, למדבר שממה רוחני, כדי לנטוע בו נטעים ראשונים של תורה. אולם, הוא לא היסס אף רגע. פקודת רבו היתה קדושה בעיניו, נעלה לאין־ערוך מכל שיקול אחר. הוא ידע שמרגע זה ואילך נושא הוא שליחות נשגבה, וכי כל חייו מעתה יהיו קודש למילוי שליחותו.

הוא הינהן בראשו בחיוב. עיניו של רבו נחו עליו בחיבה עמוקה. "יברכך ה' וישמרך, בני," לחש, "צא לדרכך לשלום, וה' יצליח את כל מעשי ידיך!"

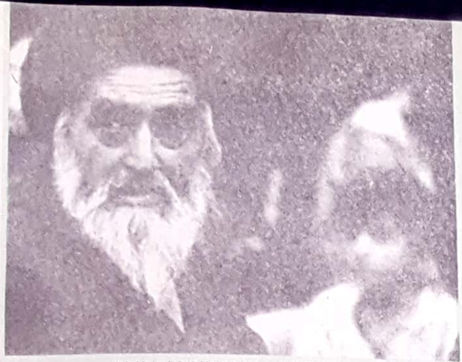
הגדיים נעשו לתיישים

היה זה עיצומו של חורף שנת תרע"ו. לאחר טלטולי דרך ארוכים על אדמתה המושלגת של גרוזיה הגיעו ר' שמואל לויטין ומשפחתו לקוטאיסי, העיר הגדולה.

יהודי קוטאיסי קיבלו את פניו בחמימות. הם היו צמאים לתורה, והיו אסירי תודה לרב הצעיר, שבא ממרחקים להשתקע ביניהם.

ימים ספורים לאחר בואו ניגש ר' שמואל לייסוד תלמוד־התורה הראשון. הוא ריכז סביבו מספר צעירים מוכשרים, בעלי ידיעות קלושות בתורה, שרצו לשמש כמורים. הוא עצמו הדריכם, מסר להם שיעורים בחומש ובמשנה, על מנת שיעבירו את הדברים הלאה, לתלמידיהם. את המחוננים שבתלמידים לימד הוא עצמו, מתגבר בקשיים רבים על מחסום השפה הגרוזינית, שלא היתה עדיין שגורה על פיו, ופותח בפני תלמידיו אשנב ללשון הקודש, בה ילמדו את התורה מעתה ואילך.

ברכת רבו סללה בפניו את הדרך להצלחה. מספר התלמידים גדל מיום ליום. כיתות חדשות נפתחו. עד מהרה החלו זורמות אליו בקשות מיהודי ערים אחרות לפתוח תלמודי־תורה גם בקהילותיהם.

יהודי גרוזיני – גאה במורשת אבותיו

"בעזרת ה' יתברך," כתב ר' שמואל לרבו כעבור שנים מועטות, "מספר התלמידים אצלנו בקוטאיסי מגיע כבר לארבע מאות, כן ירבו. מן השמיים סייעו בעדי להקים תלמודי תורה גם בעיירות הסמוכות, וגם שם לומדים כבר מאות מילדי ישראל. אינני מצליח להשתלט בעצמי על כל המערכת המסועפת. אני זקוק לאברכים נוספים, שינהלו את ה'חדרים' בשאר הקהילות."

באחת הרכבות הקרובות הגיעו לקוטאיסי שני תלמידים נוספים של האדמו"ר ר' שלום דובער: ר' אברהם לייב סלאוין ור' אליהו שמואל כהן. הם נשלחו כתגבורת, לסייע במלאכת הקודש.

שנים אחדות לאחר מכן לימדו כבר, בתלמודי התורה שהלכו והתרחבו בכל הקהילות באיזור, בוגרי תלמוד התורה הראשון, אותו הקים ר' שמואל לויטין עם בואו לקוטאיסי. הגדיים הפכו לתיישים, העשירו את מטענם הרוחני בישיבה שהוקמה בינתיים, והיו בעצמם למגידי שיעורים ולמפיצי תורה. דור חדש, איתן ברוחו וגאה במורשת אבותיו, צמח בעריה ובעיירותיה של גרוזיה.

שריפה מסתורית בבית הכנסת

סיפורו של יוסף הסתיים. הוא הביט ביעקב, שישב מרותק במקומו, והתחייך. "שמעת היום דברים חדשים רבים, האין זאת?" שאל בבת צחוק את ידידו החדש, "אבל נדמה לי, ש־הפלגנו מדי בשיחה, והשעה נתאחרה... עוד מעט תשקע השמש. בוא, יעקב, הבה נמהר לבית הכנסת לתפילת מנחה!"

הם שמו את פעמיהם אל הרובע היהודי הישן, בו התנוסס במלוא תפארתו בית הכנסת הגדול של קהילת קוטאיסי.

"איזה בית כנסת מפואר!" התפעל יעקב באוזני ידידו לאחר סיום התפילה, "מעניין, הוא נראה חדש לגמרי! מתי, בעצם, בנו אותו?"

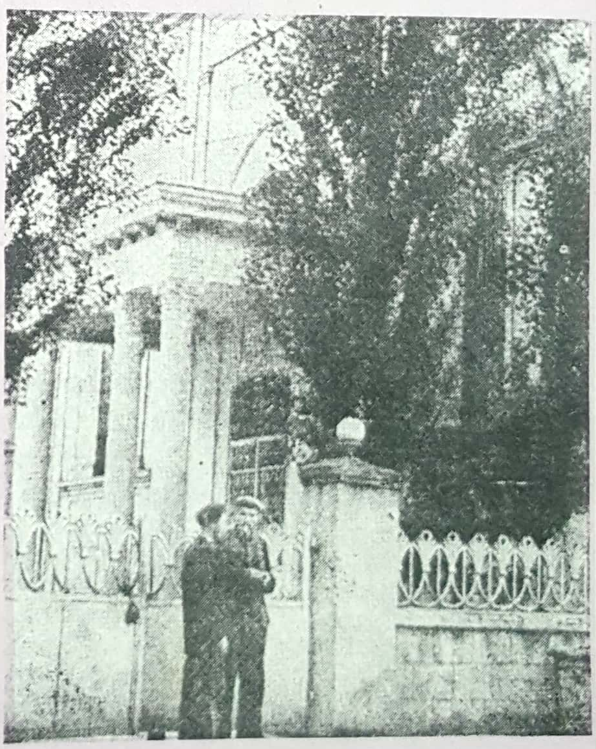
"אתה צודק," ענה יוסף, "הבניין הזה הוקם לפני פחות מעשר שנים, בשנת תרצ"ד בערך. אולם, זהו בית כנסת חדש־ישן כאחת. יסודותיו נבנו על חורבותיו של בית הכנסת העתיק, שעמד במקום הזה קודם לכן, ושעליו היתה תפארתה של קהילתנו במשך שנים רבות!"

"ומה קרה לאותו בית כנסת עתיק?" הסתקרן יעקב, "כיצד נחרב?"

"נסיבות חורבנו לוטות עד היום בערפל," סיפר יוסף. "בשנת תרצ"ג פרצה בבית הכנסת שריפה ענקית, שכילתה אותו מן המסד עד הטפחות. עד היום לא ברור האם היתה זו שריפה מקרית או שמא הציתה אותה יד זדונית. רבים מיהודי העיר חשדו שידו של השלטון הקומוניסטי, הרוחש שנאה עזה לכל דבר הקשור לדת, היתה בשריפה הזאת. כבר זמן רב קודם לכן עשו השלטונות כל מה שבידיהם להצר את רגליהם של שומרי התורה ולהרחיק את בני הנוער מבתי הכנסת. לאחר השריפה הודיעה עיריית קוטאיסי, שהחליטה להקים על חורבותיו של בית הכנסת מועדון תרבות וספורט למען 'תועלתם ורווחתם' של תושבי העיר. המזימה היתה ברורה: למנוע בנייתו מחדש של בית הכנסת ולהשאיר את בני הקהילה ללא מקום תפילה!

כשכל יהודי העיר שכבו על הכביש

"סערת רוחות עזה קמה בקרב היהודים. למרות הפחד, המושרש עמוק בלבבות, מפני השלטונות העריצים, שרדפו בחמת זעם את כל מי שהעז להתנגד להם – החליטו יהודי קוטאיסי שלגזירה הזאת לא יסכימו בשום פנים. הם ידעו היטב את הסכנה הכרוכה בכך, אך דבר לא הרתיעם!

בית הכנסת בקוטאיסי – נותר על עומדו בזכות מסירות נפשם של יהודי העיר

"בראשותו של רבם הנערץ, ר' יעקב דבראשבילי, יצאו היהודים למערכת גבורה. ביום בו הגיעו עובדי העירייה עם הדחפורים, כדי לפנות את ההריסות ולהכשיר את השטח לבנייה – נכונה להם הפתעה מהממת: כל יהודי קוטאיסי, על זקניהם וטפם, שכבו על הכביש המוביל למקום, חוסמים בגופם את דרך הגישה! 'רק על גופותינו תוכלו להגיע עם הדחפורים אל בית הכנסת שלנו!' הודיעו היהודים נחרצות, 'כל עוד חיים אנו – לא ניתן לכם להגיע לשם!'

"כל נסיונות השכנוע לא הועילו. גם איומיהם של ראשי העיר, שהוזעקו למקום, נפלו על אוזניים אטומות. היהודים העדיפו להקריב את חייהם מאשר להישאר ללא מקדש-המעט שלהם.

"השלטונות נאלצו, לנוכח ההתנגדות העיקשת הזאת, לוותר על תוכניתם. השטח נשאר בידי הקהילה היהודית, שבנתה עליו בית כנסת חדש, גדול ומרהיב עין ביופיו. עמידת הגבורה הוכיחה את עצמה.

"יום חנוכתו של בית הכנסת היה יום חג לקהילה כולה. רק ר' יעקב דבראשבילי נראה עצוב ומודאג. 'אני חושש מאוד מפני העתיד,' אמר למקורביו. 'אמנם עלה בידינו, ברוך ה', לבנות בית כנסת חדש לשם ולתפארת, אך הסכנות לעתידנו לא חלפו. השלטון הקומוניסטי, הנלחם מלחמת חורמה נגד הדת ונושאיה, ימשיך ברדיפותיו. הוא יעשה הכל כדי להטות את ליבו של הנוער שלנו מדרכי אבותיו. מי יודע אם יצליחו בנינו לעמוד בנסיונות הקשים... יש לנו אומנם בית כנסת מפואר, אך מי יודע אם בעוד דור או שניים יהיה עדיין מי שיתפלל בו...'"

בית הכנסת שוקק חיים

למעלה מיובל שנים חלפו מאז. יעקב שפירא, שכל קרוביו ניספו בשואה, השתקע בקוטאיסי, נושא בליבו כל השנים את כאב החורבן האיום ואת הכמיהה לעלות לארץ ישראל. אחרי מלחמת ששת הימים זכה להגשים את חלומו. כמו רבים אחרים מיהודי גרוזיה, ששערי ברית המועצות נפתחו אז בפניהם, מצא את דרכו אל ארץ האבות.

כארבעים וחמישה אלף מיהודי גרוזיה עלו ארצה בעשרים השנים האחרונות, בהם היו יעקב שפירא וידידו בנפש, יוסף מיכאלשבילי. לפני חודשים אחדים קיבלו שניהם את פניו של משה אלאשבילי, ידידם מנוער, שזכה רק עתה לקבל את אשרת היציאה ולעלות ארצה.

הפגישה היתה נלהבת. במשך שעות רבות סיפר משה לידידיו על חייהם של היהודים שנשארו עדיין בגרוזיה, בהם רבים מחבריהם וממכריהם.

"ומה עם בית הכנסת הגדול של קוטאיסי?" נזכר לפתע יוסף, "האם יש עדיין מי שמתפלל בו, או שמא נעלו כבר, חלילה, את שעריו?"

חיוך רחב עלה על פניו של משה. "תתפלאו לשמוע," אמר לידידיו המופתעים, "בית הכנסת ממש שוקק חיים! מתפללים רבים, צעירים וזקנים, פוקדים אותו ומתפללים בו בקביעות. הוא משמש מוקד תוסס של לימוד תורה ושל פעילות רוחנית. הדור הצעיר שלנו עמד במבחן, למרות הדיכוי הסובייטי – היהדות בגרוזיה חיה, קיימת ופורחת!"

חדש, ישן והמעורר ענין

שביתה ב"מקורות" ושיבושים באספקת מים

שיבושים באספקת המים היו ברחבי הארץ בעקבות שביתת עובדי "מקורות". העובדים תובעים תוספת שכר, אך במשרד האוצר מתנגדים לתוספת בטענה כי "מקורות" הינה חברה הצוברת הפסדים.

רכבת נסעה ללא נהג!

רכבת ללא נהג־קטר וללא נוסעים דהרה לבדה במשך 20 דקות במערב גרמניה, עד שנעצרה מבלי שתגרום לפגיעות בנפש.

הדבר אירע כאשר כל הנוסעים ירדו באחת התחנות, ונהג־הקטר ירד לדקתיים, בהותירו את המנוע פועל, אך הוא שכח להפעיל את הבלמים. בשובו – עוד הספיק לראות את הרכבת הדוהרת לדרכה.

והרכבת עשתה לבדה דרך של למעלה מ־10 קילומטרים וחצתה 20 כבישים. הפרשייה עלולה היתה להסתיים באסון, אלמלא תושייתו של מנהל אחת מתחנות הרכבת – הוא הרחיק את הרכבת למסילה צדדית שבסופה מחסום עצירה. ואכן, הרכבת התנגשה במחסום, המשיכה לנוע עוד 100 מטרים עד שירדה מהפסים ונעצרה.

לנפגעים אומנם לא גרמה הרכבת – אך לנזקים שערכם מליון מרק (קרוב ל־600 אלף דולרים) גרמה וגרמה!

החוטפים הסובייטיים נידונו למאסר

ראש הכנופייה הסובייטית, שחטפה אוטובוס ילדים לפני כמה חודשים, הורשתה לטוס לישראל ואחר הוחזרה לברית המועצות, נידון ל־15 שנות מאסר. שלושת חברי הכנופייה הנוספים נידונו כל אחד ל־14 שנות מאסר.

תינוקת נספתה בדליקה

בדליקה שפרצה בדירת מגורים באשקלון נספתה תינוקת בת 9 חודשים, ושני אחיה ואמה ניצלו בנס.

מסתבר שהדליקה פרצה כתוצאה ממשחקי שני אחיה של התינוקת – בני שנתים ושלוש – בשעה שאמם ישנה בחדרה.

החסידות נסחפו לעבר הים

כ־30 חסידות חולפות בתקופה זו בשמי הארץ, בנדידתן מן הדרום לצפון. החסידות מקפידות בדרך כלל לעוף תמיד מעל היבשה, אך השבוע – בשל רוחות מזרחיות חזקות שנשבו – הן נסחפו אל מעל לים.

בתמונה שבשער העיתון ניתן לראות את החסידות נחות בחניית ביניים שערכו במרכז הארץ.

בקצרה

בעקבות הגשמים האחרונים עלה מפלס הכינרת ב־3 ס"מ, ומתחילת החורף עלה בסך הכל ב־30 ס"מ. בנחלים המובילים לכינרת מורגשת בימים האחרונים זרימת מים אדירה.

עשרה בני אדם נהרגו ועשרות נפצעו כשמטוס תובלה התפוצץ באוויר והתרסק ברובע עוני בעיר סאן־פאולו שבברזיל.

הרוג ופצועים בתל־אביב

צעיר ערבי, תושב מחנה הפליטים ג'אבלייה שבעזה, רצח אדם ופצע שניים, כשהתנפל עליהם בסכין שלופה בצפון תל אביב.

הדבר היה בצוהרי היום בפורים, הערבי השתולל ברחובות צפון תל אביב ודקר בסכינו עוברים ושבים. אחד מהם, משה קורט שלינגר בן 70, נפטר מפצעיו, ושניים אחרים נפצעו באורח בינוני. אחר נכנס הצעיר לבניין מגורים, דפק על דלתות – ומשלא נענה, עלה על גג הבניין, התבצר שם והשליך למטה – אל השוטרים שהוזעקו למקום – בלוני גז ועציצים. השוטרים הצליחו להשתלט עליו ולהכניעו.

ידוע כי לאיש יש עבר פלילי, אך מסתבר כי הרקע להשתוללות הרצחנית היה לאומני.

הופצצו יעדי מחבלים בלבנון

15 מחבלים נהרגו, 30 נפצעו ועוד עשרות נעדרים כתוצאה מהפצצה של חיל האוויר של ישראל נגד יעדי מחבלים בבקעת הלבנון. המחבלים שהותקפו משתייכים לארגון שאנשיו ניסו לפעול בתקופה האחרונה כמה פעמים בתחומי ישראל.

מאסר עולם ולא עונש מוות

בית משפט צבאי הרשיע את הנאשם ברצח עפרה וטל מוזס מהיישוב אלפי מנשה. כנגד הנאשם עומדות 7 עבירות, שהחמורה שבהן היא השלכת בקבוק תבערה על המכונית שבה ישבו הנספים.

על הנאשם, תושב קלקיליה בן 17, נגזר מאסר עולם. **אומנם שניים משופטי בית המשפט דרשו להטיל עליו גזר דין מוות, אך כדי לקבל החלטה על עונש מוות דרושה הסכמה פה אחד של שלושת השופטים.**

משפחתם של הנרצחים הביעה אכזבה והתמרמרות נוכח גזר הדין, כפי שהתבטא אבי המשפחה: "מה עוד צריך היה לעשות אותו רוצח שפל, כדי שיגזרו עליו עונש מוות? – הוא הרג אשה וילד בן 5, והותיר את שאר בני המשפחה שרופים..."

מחבלים מירדן

חייל צה"ל, אורן ליאור, נהרג וחברו נפצע במארב של מחבלים, שחדרו מירדן ליד חצבה שבערבה.

המחבלים, כנראה שניים, עברו את הגדר הנמוכה יחסית שבגבול בין ישראל לירדן בערבה, והסתתרו מאחורי שיחים, וכשעבר במקום סיור החיילים פתחו עליהם באש, במהלך התקרית נפצעו שני חיילים, שאחד מהם נפטר מאוחר יותר מפצעיו. המחבלים לא נתגלו, אך עקבותיהם הוכיחו, כי הם ברחו בחזרה לירדן.

המקום שבו אירעה התקרית היה איזור בו נשמר השקט משך שנים רבות.

מירדן נמסר, כי חיילים ירדניים תפסו בגבולם הדרומי עם ישראל מספר מסתננים, שחדרו מתוך שטח ישראל. מניחים כי המדובר באותם מחבלים שחדרו לערבה.

נחשפה התארגנות מחבלים בירושלים

משטרת ירושלים והשב"כ חשפו לאחרונה התארגנות גדולה של מחבלים, המסונפים לחזית העממית של ג'ורג' חבש. עד כה נעצרו 40 חשודים בביצוע פיגועים שונים, בהם – זריקת בקבוקי תבערה, הצתות רכב ועוד.

התארגנות הרשת החלה לפני כחמש שנים, ואנשיה פעלו בצורה מחתרתית ומאורגנת ביותר. חשיפת המחבלים היתה כרוכה בקשיים רבים, וחשיפת רשת גדולה מעין זו לא התרחשה כבר שנים רבות.

מגיפת דיזינטריה בגליל

מגיפת דיזינטריה פרצה בגליל המערבי בשל זיהום מי שתייה, שמקורו אינו ידוע עד כה. 15 אנשים אושפזו בבית חולים ועוד 40 לקו בחום גבוה ובאיבוד נוזלים.

תושבי האיזור נקראו להרתיח את מי השתייה, לחטא את הפירות והירקות ולהקפיד על היגיינה אישית.

מנצלים את החיות

מגישה: אתי

שולמית ישבה בחדרה, רכונה על מחברתה ושוקדת על הכנת שיעורי הבית שלה. לפתע פנתה אלי ב-שאלה: "אמא, לקופים יש פרווה?" וכשראתה את תמיהתי לשמע שאלה מוזרה זו, הבהירה: "המורה אמרה לנו לכתוב איזו תועלת מפיקים מבעלי חיים שונים, ואני לא יודעת מה מפיקים מהקוף, אז יש לו פרווה?"

חייכתי. "אין לקופים פרווה, שולמית. אבל דעי לך, שאין דבר בעולם שלא נברא לצורך. כל חי, צומח ודומם – יש בהם תועלת; גם אם היא אינה ידועה ומוכרת – הרי שהיא קיימת."

חמור וגמל ספינה וסַבָּל

הקב"ה ברא את העולם באופן שהאדם יוכל להשתמש בכל הבריאה לתועלתו ולהנאתו. ואכן, במשך השנים ניסו תמיד ללמוד איך אפשר לנצל את עולם החי, הצומח והדומם כדי להפיק ממנו תועלת. ואומנם, על אף התפתחות הטכניקה, נשארו "הולכי על ארבע" במקום נכבד מבחינת השירות שהם מגישים ל"הולכי על שתיים"...

העקרון המנחה הוא – לגלות מהן התכונות המיוחדות לבעל חיים מסויים ומהם החושים המפותחים אצלו – ובהתאם לתגלית להפיק את התועלת הרצויה. לדוגמה: הגמל מסוגל לשתות כמויות עצומות של מים ולאגור אותן בדבשת שלו, ואז – כש"המצברים מלאים" – יש בכוחו לצעוד מרחקים עצומים ללא שתייה. את התכונה הזו מנצלים כדי להשתמש בו ככלי רכב בתנאי מדבר, וזו הסיבה לתוארו – "ספינת המדבר". דוגמה נוספת: חמור-חמ-ורתיים. החמור ידוע כבעל חיים בעל כוח סבל רב. הוא אינו "מפונק" כלל, ומזג אוויר קשה – הן חם והן קר – אינו משפיע עליו. משום כך מנצלים אותו כ"סבל" לכל דבר.

חיידקים טובים וכלבים נאמנים

הבה נביט במיקרוסקופ ונעקוב אחר החי הקטן ביותר, הלא הוא החיידק. משום-מה אנו מתייחסים אל החיידק כאל מושג המתלווה תמיד למלים זיהום ומחלות. ואנו שוכחים, או פשוט לא יודעים, שגם בחיידקים יש טוב ומועיל.

מה למשל? החיסונים, הניתנים לנו כדי למנוע מחלות, מורכבים מתרכיב של חיידקים מזן מסויים, ובחדירתם לשריר הם יוצרים נו-גדנים כנגד אותו זן של חיידק, שבבואו, חלי-לה, לתקוף את האדם – יופתע מה"מלחמה" שתוכננה נגדו...

חיידקים מוגדלים פי כמה וכמה

ומה בעניין היוגורט שאנו אוכלים? לידי-עתכם, היוגורט מיוצר בשלב של תסיסת חיידקי החלב... גם היין עובר תהליך של התססה על ידי שמרי יין, שהם אינם אלא חיידקים...

נעזוב את המיקרוסקופ, ונראה מה קורה במשפחת הכלבים.

התכונה המיוחדת לכלב היא נאמנות. הכ-לב לעולם לא יבגוד בבעליו. ובנוסף לכך, החוש המפותח אצלו ביותר הוא חוש הריח, שבעזרתו הוא יכול לשוב לבית בעליו גם אם התרחק ממנו מרחק עצום. זו הסיבה לניצול הכלב כשומר על מפעלים, בתים וכדומה. כי כשמריח הכלב ריח אדם וחש שהוא זר לו – הוא נובח. והנביחה היא, בעצם "מערכת אזעקה", המזעיקה את הבעלים.

במשפחת הכלבים – גזעים מגזעים שונים. לכל גזע – מראה אחר ותכונות שונות. אחד הגזעים הוא של כלבי הגישוש. כלבים אלו מסייעים רבות בגלוי עקבות אבודים, נעדרים או פושעים, שהצליחו להמלט מעיניה הב-ולשות של המשטרה. ה"מכשיר" המשמש את כלבי הגישוש הוא, פשוט... האף! כבר אמרנו, שחוש הריח של הכלבים מפותח מאוד. כשמעוניינים בעזרתם של כלבי הגישוש במציאת עקבות – נותנים להם להריח אחד מחפציו של האדם המבוקש, או את המקום שבו הוא שהה לאחרונה ו – לדרך! הכלב מוביל את המחפשים אל מקומו של האבוד על ידי כך שמרחרח הוא את עקבותיו. מובן שריח העקבות פג בעבור זמן מה, ולכן אם החיפוש ייערך מאוחר מדי – יתמעטו הסכויים למציאת האבוד.

התועלת שבעכבר...

גליון "זרקור" ישן מלפני כעשר שנים עזר לי בהכנת הכתבה. כשדפדפתי בכרך הישן נתקלתי בסיפור מעניין במדור "מה חדש?"; סיפור המוכיח, שגם עכבר הוא יצור מועיל לעיתים.

והרי הסיפור: משטרת תל-אביב ערכה "תערוכת שטיחים גנובים", כדרכה מפעם לפעם, כדי לאפשר לבעלי חפצים גנובים לקבל חזרה את חפציהם על פי סימנים מזהים.

קצת קשה לזהות שטיח. ואומנם, גם לגברת התל אביבית שהגיעה ל"תערוכה" היה קשה למסור פרטים וסימנים מובהקים. אלא שלפתע היא נזכרה, כי אי פעם נגס עכבר בקצה השטיח, והשאיר חור למזכרת... השוטרים בדקו את השטיח, ולהפתעתם גילו את סימן ה"ביס" של העכבר, והחזירו את השטיח לבעליו...

תודה רבה לך, עכבר!

"בן-דודו" של כלב הגישוש הוא כלב ה-הצלה. כלב זה "משוכלל" יותר מכלב הגי-שוש. יש לו יכולת לאתר נעדרים בטווח רחוק מאוד, בעוד שכלב הגישוש יכול לפעול רק בטווח של עד חמישה קילומטרים.

"מהלך העבודה" של כלב ההצלה מתבצע כך: הכלב רץ קדימה וסורק את השטח, וכשהוא מריח אדם חבוי – הוא מגלה סימני התרגשות: הוא מכשכש בזנבו, מנענע את אוזניו ומתחיל לנבוח. ככל שיתקרב אל האדם המוסתר – כן תלך התרגשותו ותגבר. הכלב יכול לאתר אפילו אדם הקבור תחת שכבת בטון (כמו הריסות בית וכדומה) בעומק של שני מטרים.

לא לשווא העריכה חברת ביטוח גדולה מלונדון כלב הצלה ישראלי בערך של 15,000 דולר (!)...

הכלב לעזרת הנכה

שיעורים, מבחנים וציונים...

האימונים של הכלב נמשכים שלוש שנים. בתקופה זו עובר הכלב שבעה מבחנים, כדי לברוק את כושרו, ולבחון האם באמת מסוגל הוא לעמוד במשימות הקשות של איתור נעדרים וחיפושם. אחד מהמבחנים נעשה במגרש אפוף עשן. הכלב צריך לגשש אחר נעדר (שכמובן מסתתר רק לצורך הבחינה...) תוך כדי הפרעות צדדיות וקולות ירי. מובן שאם כל ההפרעות הללו משפיעות על הריכוז של הכלב – זהו אות וסימן כי עדיין אין הוא מאומן דיו. וה"ציון" שלו במבחן זקוק לש-יפור...

איך מצליחים לאמן את הכלב לתפקידי החיפוש וההצלה?

האימונים מבוססים על נתינת מזון האהוב על הכלב לאחר כל פעם שהנו מצליח ב-"מבחן" והוא מגלה אדם נחבא. זו הסיבה שהכלב כל כך מתרגש כשהוא מתקרב למטרה, כי הרי הוא מעוניין בסעודה טעימה ומשובחת...

עתה נערוך היכרות קצרה עם חברו של כלב ההצלה, הוא זהו כלב לאברדור. לפני זמן לא רב נכתב בעיתונות, כי המחבלים בדרום לבנון הרגו כלבי לאברדור שנשלחו על ידי הצבא הישראלי לשטחם. מה עושים הכלבים שם? כלבים אלו הם גדולים וחזקים, ולאחר אימונים הם נשלחים למקומות המסתור של המחבלים, כשלגופם מוצמדים חומרי נפץ ומ-יכלי גז, וכאשר המחבלים מסתתרים במנ-הרות – נכנסים הכלבים בעקבותיהם. ואז, חומרי הנפץ שעל גופם מתפוצצים וגורמים להרג במחבלים. גם המחבלים שהצליחו להישרד – אחת דינם להיחנק מהגז שמשתחרר מהמיכלים. או – – – שהם ייאלצו לצאת אל השטח הפתוח, שם מחכים להם חיילי הצבא הישראלי...

מי מעוניינת להיות מטפלת?

ניפרד נא ממשפחת הכלבים, ונראה מה קורה במשפחת הקופים (הגם שאין להם פרווה...).

האם מכירים אתם את "הקופה-המטפלת"? ובכן, אספר לכם על אודותיה:

לפני מספר שנים החלו בארצות הברית ל-אמן קופים, כדי שיוכלו לעזור לנכים להשתקם ולחיות את חייהם באופן משופר יותר. הקופים נדרשים להיות "יד הימין" של הנכים, לשהות במחיצתם ולעשות בעבורם פעולות שהנכה איננו מסוגל לבצע בעצמו, ובקיצור – להיות ידידי הנכה...

את הקופים – מסוג קַפּוּצ'ין – מאמנים בשלושה שלבים. בשלב הראשון נמסר הקוף למשפחה אומנת למשך שנתיים וחצי, בערך. תהליך זה נקרא "בְּיוּת" – מלשון בית. במשך שהותו של הקוף בבית המשפחה האומנת, הוא לומד לחיות בסביבה אנושית: הוא "מתחנך" להיזהר מאש, לא לשחק בחשמל ולא לאכול את הספרים... הקוף מורגל גם-כן "להתנהג יפה" – לשבת בשקט בלי להרעיש ולאכול בשעות קבועות. מחנכים אותו לא לקחת אוכל

מצלחותיהם של בני הבית, וכן עליו לציית כשהוא שומע את המלה "כלוב" ו–להיכנס לתוכו.

לאחר שעבר הקוף תהליך ביות, אין חשש שהוא יזיק לנכה.

בשלב השני מועבר הקוף ל"פנימיית-קופים"... ב"פנימייה" זו הוא עובר תהליך של אילוף, כדי שיוכל לעמוד במשימה כשתוטל עליו אחר כך – לסייע לנכה.

המאמן לוקח את הקוף יום-יום למשך שעתיים. בזמן זה משחק המאמן את תפקיד הנכה. בידו או בפיו הוא אוחז מתקן השולח קרן לייזר אדומה, והוא מכוון אותה לעבר פריט מסויים. על הקוף להבין שהמאמן מעוניין בחפץ הזה והוא צריך להביא לו אותו.

האימונים מתבססים גם כאן – כמו אצל הכלבים – על בסיס של מתן סוכרייה לקוף בכל פעם שהוא ממלא את התפקיד באופן הנכון.

הקוף צריך ללמוד להגיש לנכה – על פי סימני הבקשה – פחית שתייה, אפילו עם קשית בפנים... כמו כן, הוא לומד להדליק את האור ולכבותו, להפעיל רשמקול ואף מחשב.

הקוף בשלבי אימונים – דפדוף בספר

וכן עוד ועוד פעולות. המטרה היא, שהקוף יוכל להיות בחברתו של הנכה מספר שעות ביום, להיות לו ל"חבר" ולהקל עליו את מוגבלותו.

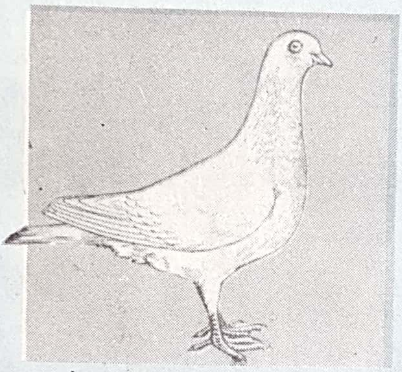
השלב השלישי באילוף הוא השלב של ההסתגלות. הקוף צריך להסתגל לבעליו – הנכה. והנכה צריך להתיידד עם הקוף ולהתרגל אל ה"מטפלת" החדשה...

הנה כי כן, תועלת יש בקוף, ועוד איזו!

דוורים ומרגלים מעופפים

ומה בדבר בעלי הכנף? גם אותם לא נקפח, שהרי תועלתם מרובה בעבורנו. נזכיר מספר דוגמאות לניצול היונים.

האם מוכר לכם המושג "יונת דואר"? יונת הדואר אינה סתם יונה, כמו אלו המטיילות בחצר הבית ועל הגג, זוהי יונה מזן מיוחד, המסוגלת לעוף מאות קילומטרים ביום (!), ובין תכונותיה מונים את כוח הסבל שלה, שרק בזכותו היא מסוגלת לעוף בכל מזג אוויר.

יונת הדואר – כוח הסבל שלה בראש מעלותיה

ובנוסף יש ליונה משיכה טבעית, אינסטינקטיבית, לחזור למקומה הקבוע. משום כך, אף אם היא תעופף למרחקים עצומים – שוב תשוב אל השובך האהוב עליה והמוכר לה.

ליונת הדואר יש חושי ראייה וריח מפותחים להפליא. עובדות אלה אולי מסבירות במקצת איך היא מצליחה תמיד למצוא את דרכה חזרה. מסבירות במקצת – אך לא עד הסוף, כי אלו נפלאות הבורא, שהן, כידוע, נסתרות מעינינו ומעיני החוקרים, שעמלו לבדוק את צפונות הטבע, אך לא גילו אלא מעט מזעיר.

ישנם מומחים הנקראים יוֹנָאִים. הם אלו המאמנים את היונים למלא תפקיד של "דוור". השליחות מתבצעת באופן כזה: רושמים את הידיעה על פתק קטנטן ודק, וכורכים אותו סביב רגלה של היונה. והיונה, שאומנה במשך תקופה לעוף למרחקים ולשוב, פורשת כנפיה ועפה למרחב. וכשתגיע למקום היעד – יגיע הפתק לידיהם של המצפים לה.

גם בימינו ישנם צבאות המשתמשים ביוני דואר, אומנם לא בתפקיד של "דוור" אלא בתפקיד של... "מרגל". כיצד נעשה הדבר?

לצווארה של היונה מוצמדת מצלמה אוטומטית זעירה, והיונה המאומנת היטב עפה לכיוון שאליו שולחים אותה. כמובן – זהו שטח האויב. וכך, כשהיא מעופפת מעל השטח הזר, פועלת המצלמה את פעולתה הקבועה – מצלמת. ומי חושד ביונה העפה לה להנאתה? כשתחזור ה"מרגלת", ישתמשו בממצאים שיתגלו בתמונות ובתצלומי-האוויר, כדי להיות ערוכים למתקפה של הצד שכנגד, או אפילו כדי לדעת מהיכן וכיצד לתקוף.

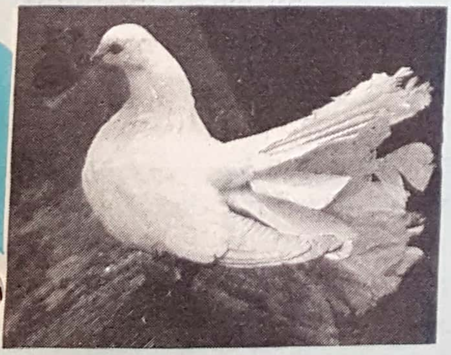
היונה התמה והכתם הכתום

חוש מיוחד לה, ליונתנו התמה. בנוסף על חוש הראייה המפותח שלה, חנן אותה הבורא בכושר הבחנה בין הצבעים השונים. בחוש זה נעזרים כאשר יש צורך לחלץ טייס שנאלץ לצנוח לים ממטוס אחוז-להבות או ממטוס שהותקף על ידי חיילות עויינים. אבל, איך יכולה יונה כה קטנה וחלשה להציל את ה-טייס?

ובכן, בהסתמך על חוש ההבחנה של היונה – מאמנים אותה למשוך בחוט בכל פעם שהיא רואה צבע כתום. והיה, אם יצנח טייס לתוך מי הים – הוא, כמובן, יצפה למסוק הצלה שיבוא לחלצו. אך הבעיה היא, שלא תמיד מצליחים לאתר את הטייס הנמצא במים. ואז – באה היונה לעזרה: בתוך כלוב העומד בסמוך לחלון המסוק נמצאת יונה מאולפת, וכאשר מגיע המסוק לשטח אווירי, שבתחומו של הטייס שצנח – מגלה לפתע היונה משהו כתום צף על פני המים.

מהו ה"משהו" הכתום הזה? הטייס, בעת שצונח לים, משליך בסמוך אליו מצוף כתום, ובזה הבחינה היונה שלנו. וכפי שאימנו אותה – היא מושכת בחוט ברגע שרואה את המצוף. החוט הזה מפעיל מערכת אזעקה, וזו נותנת את האות והסימן להתחיל במבצע חילוץ...

הנה, ראו – אפילו יצור כה ענוג וקטן כמו יונה תמה מסוגל להציל נפש ממוות. האם היה עולה בדעתנו כזאת? לא מכבי האש, לא המשטרה וכל זרועותיה... אלא פשוט – יונה קטנה...!

יצור ענוג ומציל ממוות...

אכן, כפי שקבענו בראשית הכתבה: על אף התפתחות הטכניקה נשארו "הולכי על ארבע" במקום נכבד מבחינת השירות שהם מגישים ל"הולכי על שתיים". ואף כי היונה אינה הולכת על ארבע, אלא מעופפת בשתי כנפיים – מכל מקום, מגדר בעל חיים לא יצאה עדיין... ועל טיב השירות והתועלת שאנו מקבלים ממנה – שפטו אתם בעצמכם...

"ד"ר רפאל, התוכל להסביר לנו הפעם מהו לחץ דם? פעמים רבות שמענו על לחץ דם גבוה, על תרופות להורדת לחץ דם. למה הכוונה? על מה הדם לוחץ? מדוע יש תרופות להורדתו? האם קיימת תופעה של לחץ דם נמוך מהרגיל – האם גם הוא מסוכן? ו..."

ד"ר רפאל הפסיק את שטף שאלותינו: "חכו מספר דקות, ואשיב לכם, בעזרת ה'."

ד"ר רפאל עזב את מרפאתו וירד במדרגות ביתו, לגינתו. הבטנו דרך החלון, והנה – ניגש הוא לברז ההשקאה. מה קרה? האם החליט עתה להשקות גינתו? מדוע דוקא ברגעים אלו של ביקורנו?

לא! הנה הוא מפרק את צינור ההשקאה ולוקחו איתו.

עודנו תמהים, וד"ר רפאל נכנס למרפאתו, ו... לא תאמינו! הצינור מגולגל בידו. הוא מחברו לברז שבמרפאה, וקורא לנו: "גשו הנה! עתה אפתח את הברז ואתם תגעו בצינור. הנה, נגעתם בצינור, חשתם בזרימת המים דרכו. ולחצתם עליו. לחיצת ידכם גרמה להתנגדות בזרימת המים. המים לחצו נגדית על הצינור. זהו, בערך, מצב הדם בעורקים ובוורידים – זהו לחץ הדם! הלחץ שנוצר על דופנות צינורות הדם מזרימת הדם בתוכם.

"ועתה, ליתר דיוק, הבה נרענן את ידיעותינו: הלב – משאבה בגופנו. שואב הוא את הדם ומזרימו לתוך העורקים בלחץ רב. הדם היוצא מהלב אל הגוף עובר בעורקים, והדם החוזר אל הלב זורם בוורידים. הדם לוחץ על דופנות כלי הדם (העורקים והוורידים), והללו לוחצים נגדית.

"בזמן התכווצות הלב, דחיפת הדם חזקה – גדול ביותר לחץ הדם. לחץ זה מכונה לחץ סיסטולי. בעת התרחבות הלב, בין פעימה לפעימה, נמוך ביותר לחץ הדם. לחץ זה מכונה לחץ דיאסטולי.

"אצל מבוגר בריא, בעת מנוחה, הלחץ הסיסטולי בערך 125, והדיאסטולי כ־80. הרישום הוא איפוא: ל.ד. (–לחץ דם) 125/80. אצל ילדים נמוך לחץ הדם יותר.

"במקרה של מחלות מסויימות גבוה יותר לחץ הדם. ואם הלחץ הסיסטולי עולה על 150 – נחשב הוא לגבוה, ואז יש לפעול להורדתו. כיצד?

"מנוחה, אי־רוגז, הפחתת שומן – במקרה שקיימת בעיה זו, והאטת קצב העבודה במשך היום. אם כל זאת אינו מספיק – ניתנות תרופות להורדת לחץ הדם. ישנן תרופות המרפות את כלי הדם, וישנן תרופות הפועלות על מערכת העצבים, האחראית למהירותן של פעימות הלב.

"ועתה," ד"ר רפאל הוציא ממגירתו כעין חגורה רחבה, המחוברת לסטטוסקופ ולמד־לחץ. "הנה, זהו שרוול לחץ, מי מתנדב?"

אחר מאיתנו התנדב. ד"ר רפאל כרך את השרוול סביב זרועו. בעזרת "כדור גומי"– משאבה ניפח וניפח, ועתה – היה השרוול מנופח. אל השרוול מחובר מד־לחץ. עתה, שחרר ד"ר רפאל לאט לאט את הבורג. הלחץ השתחרר אט אט. ד"ר רפאל שם על העורק שבמפרק היד את הסטטוסקופ, הציע לי להאזין – והנה שמעתי בבירור את הדופק. הנה – שמעתי לראשונה את הדופק, ומד־הלחץ מראה על 100, זהו הלחץ הסיסטולי. המשכתי להאזין. ד"ר רפאל משחרר את הלחץ באמצעות הבורג הקטן, עמוד הכספית שבמד־הלחץ מראה על 70. זהו הלחץ הדיאסטולי. הלחץ הנמדד הוא, אם כן, 100/70. זהו לחץ דם תקין בהחלט לילדים.

"ומה בקשר ללחץ דם נמוך? האם גם זהו מצב חולני ויש תרופות לשנותו?" שאלנו.

וד"ר רפאל השיב: "לחץ דם נמוך מופיע לפעמים, גורם לסחרחורת ובמקרים חריפים להתעלפות. אך, בעוד שלחץ דם גבוה מסוכן הוא, ועלול במקרים חמורים לגרום למחלות קשות, הרי – לחץ דם נמוך בלתי נעים הוא, אך אינו מסוכן. מנוחה ושתייה מרובה מעלים את לחץ הדם למצבו התקין.

"ואתם," נפרד מאיתנו ד"ר רפאל, "היו בריאים, ואל תילחצו בשל לחץ הדם!..."

מעניין!

תולדות המשקפת

בעבר, לפני כ־300 שנה, היתה מלאכתו של האופטיקאי קשה פי כמה וכמה מאשר היום: היה עליו להתיך בעצמו את הזכוכית בתנור מיוחד, ליצוק את הזכוכית הנוזלית בצורת כדורים וגושים, ואחר כך ללטשם על סדן מיוחד בפצירות, בנייר זכוכית ובמכשירים אחרים. עבודה זו היתה ממושכת ואיטית, ועד שהתקין האופטיקאי זוג משקפיים אחד, הוא קלקל עשרות זגוגיות. לפיכך שברי זגוגיות רבים התגוללו בבית מלאכתו.

פעם לקחו ילדיו של אופטיקאי כמה שברי זגוגיות עגולות ושקערוריות, והסתכלו בעד אחת מהן בגרגיר סוכר, ביתוש וכדומה – והחפצים הללו נראו גדולים פי כמה וכמה. לאחר מכן ניסו להביט דרך שתי זגוגיות, והבחינו כי המגדל הרחוק מהם נראה לפתע קרוב מאוד. מאוחר יותר לקחו קרש קטן וחברו אליו שתי זגוגיות מרוחקות זו מזו. בצורה זו היה נוח להסתכל בעדן.

לימים שכללו יותר את האמצאה – את הזגוגיות קבעו בתוך שפופרת, ובדרך. זו התקינו את המשקפת הראשונה.

יפה נוסבוים, בני ברק

ענק שכזה

הלווייתן הוא בעל החיים הגדול ביותר בעולם – אורכו מגיע לכ־30 מטרים ומשקלו – 150 טונות. הענק מבין הלווייתנים הוא הלווייתן הכחול. והרי כמה ממימדיו: עצמותיו שוקלות 25 טונות, לשונו – 3 טונות, כבדו – 6 טונות ושריריו – 60 טונות.

אסתי המבורגר, ירושלים

צעידה אינסופית

אם נסדר את כל הסינים ברביעיות ונצעיד אותם במהירות, נזדקק ל־22 שנה בערך עד שכל הסינים יעברו על פני נקודה אחת!

ואם נעשה חשבון ניווכח, כי במשך אותן 22 שנה יבואו לעולם עוד סינים חדשים, במספר גדול יותר מאלה החיים כיום.

ולכן, נגיע למסקנה מפתיעה אך אמיתית, והיא: אם נצעיד, כאמור, את הסינים ברביעיות, הם לא יסיימו את צעידתם לעולם, כי עד שיספיק דור אחד לעבור – יבוא לעולם דור חדש...

אסתי המבורגר, ירושלים

הוע, יטן ומעורר ענין

לבנון נהרסת

איזורים נרחבים בביירות נהרסים בהפגזות כבידות שמפגיזים זה את זה הנוצרים והמוסלמים שבעיר.

במהלך חמישה ימים בלבד נחתו 17,000 פגזי תותחים וקטיושות על ש-כונות מגורים. ברחובות העיר פזורים שרידים חרוכים של מכוניות, ובשמי העיר נראות פטריות עשן. באחד מפ-רברי העיר עלו באש שני מאגרי דלק גדולים, ובדליקה הענקית שפרצה עלו באש חומרי דלק בכמות המספקת ל-ביירות העיר למשך עשרה ימים!

הציבור והכסף

מסקירה שנערכה בנושא שטרות הכסף או המטבעות המקובלים או לא על הציבור – מסתבר כי השטר בערך 20 ש״ח נקלט היטב בשוק, ובמקביל לכך חלה ירידה משמעותית בשימוש בש-טרות שערכם 10 ש״ח. כן מסתבר כי מרבית הציבור מעדיף ששטר ה־5 ש״ח יוחלף במטבע באותו ערך. מרבית הנשאלים העדיפו כי המטבע החדש (אם יונפק) יהיה בצורת מצולע ולא עיגול, כדי לייחד אותו ממטבעות אחרים, וקוטרו ועוביו יהיו גדולים יחסית – זאת מפני שמטבע גדול נותן תחושה של ערך

ובאשר למעות הקטנות ביותר, ה־לא הן המטבעות שערכן אגורה אחת – ובכן, מסתבר כי 60% מהציבור ״דשים בעקביהם״ את האגורות – הם מסרבים לקבל מטבע של אגורה כעודף או שלוקחים את המטבע ומכניסים לאר־נק, ושם היא מונחת מבלי שישתמשו בה.

הפער בין עשירים לעניים

מסמך שפורסם לאחרונה בארצות הב־רית קובע רשמית ומוכיח את העובדה (שאולי היתה כבר ידועה קודם לכן), כי העשירים הולכים ומתעשרים ואילו העניים נעשים עניים יותר ויותר – כך המצב לפחות בארצות הברית.

בחירות בברית המועצות

בבחירות חופשיות לפרלמנט (–בית הנבחרים) שנערכו בברית המועצות לראשונה זה עשרות בשנים – נחלו מנהיגי המפלגה הקומוניסטית תבו־סות קשות, דבר המהווה אותות אזהרה חמורים למפלגה. בעקבות התוצאות אמר מנהיג ברית המועצות, גורבא־צ׳וב, כי: ״האזרח הסובייטי השמיע את קולו.״

הניצחון המוחץ ביותר בבחירות אלה היו לנציג מוסקבה בפרלמנט, בוריס ילצין. ילצין, שהודח לפני כשנה מהפוליטביורו השולט בברית המוע־צות, תובע להאיץ את קצב הרפורמות בארצו. הוא עתה מייצג את בירת ארצו בפרלמנט לאחר שזכה ב־90% מקולות הבוחרים במוסקבה.

נכשל נסיון להסיט רכבת מהפסים

נער ערבי הואשם בנסיון להסיט מן הפסים רכבת נוסעים, שהגיעה מירו־שלים לתחנת הרכבת בלוד. הדבר היה לפני כשבועיים, הנער הסיט מוט מיוחד, שנועד להעלות את הרכבת על הפסים הנכונים ולאפשר כניסתה לתחנה בבטחה – במעשהו התכוון לגרום להורדת הרכבת מן הפסים ולפגיעה בנוסעיה.

עובד התחנה, שהבחין בכך, מיהר להזיז את המסוט ולהחזירו למקומו ה־נכון – ובכך מנע אסון. הנער נלכד והועמד לדין.

לקראת יום האדמה

5000 שוטרים וחיילים רוכזו על מנת לשמור על הסדר ב״יום האדמה״. הללו הוצבו במזרח ירושלים וכן במגזר הערבי שבתחומי ״הקו הירוק״.

במקביל נאסרה כניסתם של הת־ושבים הערביים ביהודה ושומרון לתח־ומי ישראל למשך 24 שעות, ובמק־ומות מסויימים, כג׳נין וטול-כרם, הוטל עוצר.

בימים שקדמו ליום האדמה הורג־שה הסלמה באירועים בשטחים, וה־דבר עורר דאגה במשטרה.

כתם נפט בסמוך לאלסקה

חודשה תנועת האוניות לעבר נמל הנפט באלסקה, בעוד צוותות מומחים ממשיכים בטיהור כתם הנפט הגדול, שנתהווה במקום לאחר שמיכלית עלתה שם על שרטון, ונפלטו ממנה 240,000 חביות נפט הימה.

כתם הנפט שנוצר הגיע באורכו ל־65 ק״מ ורוחבו – 800 מטר. זהו זיהום הנפט הגדול ביותר בהיסטוריה של ארצות הברית, ומומחים עוסקים בטיהורו ובמאמצים לחסום את הת־פשטותו לעבר איזורי־ים העשירים ב־דגים ובחיות ים כמו כלבי־ים, אריות־ים, לווייתנים ודובים לבנים.

נאסרו שיחות פלשתינאים – ישראליים

בכרוז מטעם אש״ף שהתפרסם בשט־חים הוזהרו נכבדים מהשטחים שלא לקיים שיחות עם נציגים ישראליים רשמיים.

בין היתר, טענו מפרסמי הכרוז, כי הפגישות הללו משמשות קלף בידי ראש ממשלת ישראל שמיר, כדי להו־כיח לארצות הברית שביכולתו לה־קים – באמצעות אותם בני־שיח – נצי־גות חליפית לאש״ף.

צפוי גל עלייה גדול

ראש הממשלה יצחק שמיר מסר, כי גל גדול של עולים – כ־50,000 מספרם – ממזרח אירופה צפוי בקרוב, ויש ל־היערך לקראת קליטת העולים הרבים.

מחריפה מלחמת האזרחים בלבנון

מלחמת האזרחים בלבנון מחריפה וה־ולכת. 14 שנה נמשכת המלחמה, וב־מהלכה נהרגו 130,000 איש.

לאחרונה, לאחר שנות מלחמה כה רבות, איבדו לבנוניים רבים את יכול־תם להתמודד עם תלאות המלחמה. מסממני התקופה האחרונה הם מקלטים משוכללים שנבנים בלבנון, אפילו באיזורי עוני: הללו מחולקים למעין דירות קטנות, שבכל אחת מהן מטבח וחדר אמבטיה מלבד חדר המגורים. המקלטים הללו מרוהטים ומצויידים.

בימים האחרונים נמלטו למעלה מ־100 אלף תושבים – נוצרים ומו־סלמים – מביירות לדרום המדינה מפחד ההפגזות בין תומכי סוריה למתנגדיה.

הונגריה לקראת חידוש היחסים

הונגריה תהיה כנראה המדינה הרא־שונה במזרח אירופה, שתחדש את יח־סיה עם ישראל, זאת בעקבות הקש־רים המסחריים בין שתי המדינות המ־תהדקים והולכים, ופתיחת קווי תע־ופה בין לוד ובודפשט.

○

○

מגיפת הדיזינטריה בגליל המע־רבי שככה ורוב המאושפזים בבית החולים בנהרייה שוחררו לבתיהם.

מאות אלפי דולרים מזוייפים נת־גלו באיזור השרון, ונעצרו שני חשודים בזיוף הדולרים ובהפצתם.

מגדלי תפוחי האדמה החליטו לנ־קוט עיצומים, שיגרמו לקשיים ב־אספקת המצרך החיוני לשווקים. טע־נתם של מגדלי תפוחי האדמה היא, ש־מחיריהם לא הועלו למרות שהיו אמ־ורים לעדכן זה מכבר את המחירים.

"כל המיצר לישראל נעשה ראש"

כתבה שלישית

מגישה: הדסה ארשת

מינויו של היטלר ימ"ש למשרת הקנצלר של גרמניה נעשה באופן דימוקרטי לחלוטין, לאחר שמפלגתו היתה הגדולה ביותר, והוא היה מוכן לקבל על עצמו משרה בכירה זו באומרו, שהוא יוכל להתמודד עם הבעיות הקשות העומדות בפני מדינתו.

אך מינוי זה היה המעשה הדימוקרטי ה"אחרון" שנעשה בגרמניה. מכאן ואילך שלט היטלר ימ"ש בכל – הצליח להעביר את חוק ה"הסמכה", עליו כתבנו במאמרנו הקודם, והפך את גרמניה למדינה טוטליטרית.

אדם אחד משתלט על מליונים

משטר טוטליטרי פירושו שבו לשלטון שליטה מלאה על כל שטחי החיים במדינה.

משטרים רודניים, בהם אדם אחד שולט בכוח הזרוע על המון העם, כבר ידע העולם. אך משטר טוטליטרי־כוללני, כפי שהקים היטלר ימ"ש, לא ידע העולם מעודו.

משטרו העמיד את התערבות השלטון בחיי הכלל והפרט בכל עניין מענייניו, ובכל שעה משעות חייו – כערך עליון, והשלטון הכתיב למדינה את דרכה, ולאזרח הורה כיצד לחיות ובמה להאמין, כיצד לחשוב, במה לעבוד וכיוצא באלו.

השאלה הגדולה שנשאלת היא – הכיצד? הכיצד הצליח אדם אחד להשתלט על מליוני בני אדם, ולהפעיל אותם יחד כמכונה אדירה לביצוע תוכניותיו השטניות?

אנשי המחקר – מדינאים וסוציאולוגים – מצביעים על גורמים אלו:

האחד – ביטול כל המפלגות והעמדת המפלגה הנאצית, שבראשה עמד, כמפלגת־על בה חייבים כל האזרחים לבחור. אם כן, המפלגה החוקית היחידה היתה המפלגה הנאצית – כל שאר התנועות והמפלגות היו חייבות להתפרק מרצון, ולא – פורקו בכוח על ידי הצבא, מנהיגי המפלגות נאסרו, נהרגו או הוגלו.

השני – העמדתו הוא כמנהיג המפלגה והמדינה – "פְּירֶהר", מנהיג עליון שאין עוררים על דעתו או סמכותו. עליונותו של היטלר ימ"ש נקבעה תוך שימוש בכוח, והצבא עמד לימינו בכל עת.

אומנם היה קיים מנגנון שלטוני, אך הגורם השלישי – הוא המשטרה – היה פוליטי, וכל המשרות מונו על ידי היטלר ימ"ש ומקרב אנשיו. בחלקה היתה זו משטרה גלויה ובחלקה חשאית – ה"גסטפו". המשטרה היתה מכשיר העזר להפעיל את סמכותו, דעתו ורצונו של ה"פירהר".

לעזרתה של המשטרה היתה רשת מסועפת של בקרה ופיקוח תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים חדישים, מכשירי קשר, ציתות, האזנה, הקלטה ועוד. האזרח הקטן הרגיש עצמו חסר ביטחון לחלוטין – חש חשוף במשך כל היום והלילה. המשטר ידע בדיוק (כך, לפחות חשב האזרח) על כל צעדיו, ואימה זו הולידה משמעת עיוורת.

התעמולה החלה בגיל הגן

ומעל לכל היתה התעמולה האדירה, שגם היא נעזרה בטכנולוגיה החדישה – תעמולה שגינתה קשות את מפירי המשמעת וחלקה שבחים לכל משתפי הפעולה בעד כל מעשה של שיתוף פעולה ויהא זה האכזרי והבלתי מוסרי ביותר, כגון – הלשנות על קרובי משפחה וידידים, זיופים ושקרים – כדי להוכיח נאמנות למדינה ולענייניה.

תעמולה זו החלה מגיל הגן דרך בתי הספר היסודיים והתיכוניים ועד למסגרות הצבאיות והצבאיות למחצה, שבהן חוייבו צעירי גרמניה להשתתף, כמו תנועת ה"נוער ההיטלראי" ועוד.

פורסם ברבים, כי החוק הקודם בוטל ואילו עכשיו קיימת חוקה חדשה – חוקה המעמידה במקום ראשון את טובת המדינה. המשפט חדל להיות המשפט הגרמני המקובל, ובמקומו קמו בתי דין עממיים, שם ישבו אנשי המפלגה ושפטו את האנשים על פי ראות עיניהם, כשאמת המידה היחידית למשפט היא טובתה של גרמניה, לפי דעתו של השופט.

אין פלא, שהאזרח חשש מאוד לחייו, כי ידע שהם תלויים על חוט השערה.

קרקע מתאימה לשנאת ישראל

הגורמים הנ"ל הינם גורמי הפחדה, שכפו על האזרח הגרמני ציות לשלטון הנאצי; ואילו הגורמים הבאים הביאו את האזרחים לאהדת המשטר הנאצי ולשיתוף פעולה עימו מרצון.

ואלו הם:

ראשית, תורת הגזע ושנאת היהודים – מעולם לא בטלה אנטישמיות באירופה ובכלל זה – בגרמניה. גם כאשר נראה היה, כי קיימת אמנציפציה ושוויון זכויות לאזרחים כולם, ללא הבדל דת – לא היה הדבר כן. תמיד קינא הגוי ביהודי המצליח והעשיר.

באה עכשיו תורת הגזע של היטלר ימ"ש ונקלטה בקרקע מתאימה. הנה, מבטיח היטלר ימ"ש "לטהר" את גרמניה מיהודים; להעביר לגרמנים את רכושם ואת מקומות עבודתם; החוק אף מתיר להתעלל ביהודים, להתנקם בהם על כל מה שלא עשו...

גרמנים רבים שמחו איפוא בהזדמנות שנפלה לידיהם!

גורם אחר היה הצלחותיו של היטלר ימ"ש ב"חזית העבודה".

כפי שכתבנו בכתבות הקודמות, מצבה הכלכלי של גרמניה היה קשה ביותר. אף לא אחד מארבעת ראשי הממשלה האחרונים, ועימם הנשיא הנדנבורג – לא פתרו את הבעיה המכאיבה הזו.

היטלר הכריז על "מלחמה" בבעיות הכלכלה, והוא אמור לנצח בחזית זו – כך טען.

להשתלט על על העולם כולו!

לשם כך פירק את האיגודים המקצועיים ואסר על קיומן של שביתות, המחריפות את בעיות הכלכלה.

כלל העובדים היו חייבים לעבוד למען המדינה על-פי תוכנית של המשטר. הוא לא הלאים (–הפך לרכוש המדינה) את המפעלים, אלא חייב כל בעל-מפעל להעסיק מספר מסויים של פועלים, ואפילו אם לא השתלם לו הדבר.

היטלר ימ"ש רצה להגיע ל"עצמאות כלכלית", זאת אומרת – חוסר תלות ביבוא מארצות חוץ. ממילא היה מעוניין בענפים כלכליים ותעשייתיים חדשים. ולמרות העובדה שלא היו רווחיים, הוא מימן אותם, תוך שהוא משתמש בהלוואות מארצות חוץ.

הוא יזם עבודות ציבוריות, כדי להקטין את האבטלה; פיטר נשים עובדות ונתן את מקומותיהן לגברים, בהופכו עניין זה לעיקרון. מקור נוסף לתעסוקה היו משרותיהם של יהודים שפוטרו מעבודתם ונמסרו לגרמנים.

בצורה זו הצליח תוך תקופה קצרה לחסל את האבטלה לחלוטין, והיה נערץ בשל כך על ידי רוב העם.

ובמיוחד כבש היטלר ימ"ש את ליבם של בני עמו במדיניות החוץ שלו.

כפי שהוזכר בראשית כתבותינו, היה חלק גדול מהעם הגרמני מאוכזב מכשלון מלחמת העולם הראשונה וההשלמה שהשלימו עם זאת הרפובליקה של ויימר ומנהיגיה.

עכשיו הגיעה העת להגיב ולהשיג את ההישגים המתאימים לעם הגרמני.

בדעתו של היטלר היה להפר את חוזה ורסיי וחוזה לוקרנו שבא בעקבותיו; להשיב לגרמניה את השטחים שנלקחו ממנה וניתנו לשכנותיה; להשתלט על שטחים במזרח אירופה, שיכולים, לדעתו, לשמש כ"מרחב מחיה" לגרמניה; ואם לא די בכך – להשתלט בסופו של דבר על העולם כולו.

ייתכן ותוכנית מפוארת ומרקיעת שחקים זו עוררה גיחוך אצל אי-מי מבני העם הגרמני, אך כאשר החל היטלר ימ"ש בצעדיו המעשיים, עמדו אפילו הספקנים פעורי פה, ומצופים נייטרליים הפכו להיות אוהדיו המובהקים של ה"מנהיג".

הרחבת הגבולות הָאֱדירה את ה"מנהיג"

לאחר שקיבל את חוק ה"הסמכה" והשביע את עצמו למנהיגה של גרמניה, החל דן עם "חבר הלאומים" על היתר לפיתוח נשק – דבר שנאסר על גרמניה לפי חוזה ורסיי.

כשלא קבל את הסכמת ה"חבר" הודיע על פרישתו מ"חבר הלאומים". ומחוץ למסגרת ה"חבר" יכול היה לעשות כל שעלה על דעתו, ובוודאי לפתח נשק ולהקים צבא.

הוא הכיר היטב בהלוך הרוחות ששרר בעולם באותה תקופה; הלוך רוחות, שהסתייג ממלחמה ורצה שלום בכל מחיר.

וכך העז לפלוש לאיזור הריינוס, שהיה מפורז זה 15 שנה, מאז כניעת גרמניה במלחמת העולם הראשונה והיה נתון לפיקוח בינלאומי.

לאחר שהשיג איזור זה ללא התנגדות, סיפח לעצמו את אוסטריה, שבאה לקראתו בזרועות פתוחות. ואז החל דורש את איזור "הסודֶטים", שהיה מאוכלס בגרמנים והיה בשליטת צ'כוסלובקיה.

לצידו עמדו איטליה ויפן כגוש מלוכד, נגדו לא עמדה אף חזית מגובשת.

מבוקשו ניתן לו בוועידת מינכן המבישה, בשנת תרח"ץ, כשאנגליה ועימה צרפת מוכנות היו לוותר על שלמותה של צ'כוסלובקיה ובלבד שלא תפרוץ מלחמה נוספת.

הרחבת גבולותיה של גרמניה, שהושגה ללא מלחמה וללא התנגדות, האדירה בגרמניה את שמו של ה"מנהיג", ובני העם הגרמני הפכו לעבדיו הנרצעים.

ובשלב זה יכול היה היטלר ימ"ש להמשיך ולהובילם לכיבוש העולם, כפי שתכנן מראש.

"כל המיצר לישראל נעשה ראש"

עם כל ההסברים ההיסטוריים-המדעיים, שנתנו בסדרת כתבות זו, עדיין עומדת השאלה הנוקבת – כיצד נתאפשר הדבר? כיצד התאפשר הדבר בגרמניה ה"נאורה", מדינה שרוב אזרחיה היו משכילים ומתורבתים; העריכו ערכים כדימוקרטיה, שוויון וחופש, התנסו בערכים אלו והיתה להם האפשרות לדבוק בם – כיצד הם העדיפו לוותר על חרותם ונתנו את קולותיהם לאדם בלתי מיוחד לחלוטין – להיפך: אדם רע לב, ממוצע בכשרונותיו וללא כל קסם אישי???

אנו – בני העם היהודי, שעברנו על בשרנו את מוראות השואה ואת הזוועות שתיכנן בעבורנו היטלר ימ"ש – אין לנו אלא להיזכר במה שאמרו חז"ל: "כל המיצר לישראל נעשה ראש." ומסבירים חז"ל: תחילה נעשה לראש, ואחר כך מיצר לישראל.

"הרנינו גויים עמו כי דם עבדיו יִקּוֹם ונקם ישיב לצריו..."

חדש, ישן ומעורר ענין

בריטניה גירשה דיפלומט ישראלי

בריטניה הורתה לדיפלומט ישראל לעזוב את שטחה בגלל מה שכינתה "פרשת ריגול". במקביל לו גורש גם איש אש"ף בשל אשמת ריגול למען ישראל והחזקת מחסן נפץ.

הבריטים האשימו את ישראל בחוסר נאמנות כלפיהם, וטענו שאין זו הפעם הראשונה שפרשיות, שאינן עולות בקנה אחד עם המעמד הדיפלומטי, מתרחשות על אדמת בריטניה.

היוגוסלבים מפגינים

למעלה מ-10,000 יוגוסלבים קיימו הפגנת מחאה נזעמת ליד הפרלמנט היוגוסלבי, וזאת בשל אמצעי הצנע וקיצוץ השכר שננקטו בארצם. המפגינים צעקו "אנו רוצים לחם!" וקראו לממשלה להתפטר.

היתה זו ההפגנה הגדולה ביותר שנראתה אי-פעם ברחובות יוגוסלביה.

ריפוי שברים ע"י אלומיניום חם

שיטה חדשה לטיפול בשברים בעצמות פותחה בהונגריה, וזוכה להצלחה רבה ברבות ממדינות העולם.

השיטה מבוססת על מתקן המופעל מחוץ לגוף האדם, ובנוי מאלומיניום טהור שעבר תהליך של חימום; יש לה, לשיטה זו, יתרונות רבים בתהליך ריפוי שברים.

האחיות תצאנה לחופשה מאורגנת

אחיות בתי החולים החליטו לצאת לחופשה מאורגנת ביום בו יצאו חברי הכנסת לפגרת הקיץ.

האחיות נוקטות את הצעד הזה עקב מצוקת כוח האדם במקצוע האחיות – מצוקה שאינה מאפשרת לאחיות לצאת לחופש הקיץ. ועתה, נפלה החלטתן לצאת לחופשה יחד עם חברי הכנסת, כמחאה על שאלה לא פעלו לפתור את בעייתן הדחופה.

מכשיר להצבעה אלקטרונית

קבוצת תלמידים מירושלים המציאה מכשיר להצבעה אלקטרונית בכנסת. ליד מושבו של כל חבר כנסת הותקנו שלושה כפתורים צבעוניים (-בעד, נגד ונמנע). מיד עם הלחיצה על אחד הכפתורים מופיעה ההצבעה על לוח אלקטרוני ומחשב מסכם, בו-במקום, את תוצאות ההצבעה.

כלבי ים בחופי נורבגיה

מאות אלפי כלבי ים פלשו לחופי צפון נורבגיה, בחיפושים נואשים אחרי מזון. פלישה זו מצטרפת לשורה של פגעי טבע שהיו בעת האחרונה בחופי נורבגיה.

כלבי הים, שאורך כל אחד מהם מגיע לכשני מטרים, גורמים נזקים קשים – זאת משום שהם טורפים את להקות הדגים המצויות בקרבת סקנדינביה, עד כי הדייגים אף אינם מסוגלים לפרוש את רשתות הדייג שלהם!

מחסור בוויטמינים גורם לעוורונם של מליוני אנשים בעולם, ובמיוחד בקרב תושבי המדינות המכונות "מדינות מתפתחות". המחלה הידועה ביותר, הנגרמת על ידי מחסור בוויטמין A, היא יבושת העין, **הפוגעת בעיקר בילדים מתחת לגיל שש.**

סוכל נסיון להחדיר מכונית תופת

נסיון להכניס ארצה מכונית תופת באמצעות אונייה יוונית שהפליגה לישראל – סוכל בחסדי ה'.

אל אוניית המעבורת, שעגנה בנמל פיראוס שביוון ועמדה להפליג לחיפה, הגיע נוסע ערבי בעל דרכון גרמני ועמד לעלות עליה עם מכוניתו המהודרת. בבדיקה שגרתית נתגלו אמצעי לחימה במקומות מסתור ברכב. השלטונות היווניים עצרו את הנוסע ורכבו.

במכונית נתגלו, בין היתר, אקדח, כדורים, נפצים ומגוון של חומרים שמהם ניתן להכין מטעני חבלה.

אש"ף אחראי לגל ההצתות

אש"ף, נוטל על עצמו את האחריות לגל ההצתות האחרון.

ראש אש"ף, יאסר ערפאת, אמר, כי ההצתות בישראל – שגרמו לדליקות גדולות ביערות ובשטחים חקלאיים – הן חלק מההתקוממות הפלשתינאית.

רכבת התפוצצה בברית המועצות

רכבת משא עמוסה בחומרי נפץ התפוצצה בברית המועצות, בעת היכנסה לתחנה, **ו-68 אנשים נהרגו ו-230 נפצעו.**

הפיצוץ מחק מעל פני הקרקע 150 בתים ועוד 250 בתים ניזוקו, ו-600 משפחות נותרו ללא קורת גג. בתחנה בה אירעה ההתפוצצות נפער מכתש שעומקו 26 מטרים (כבניין בן 9 קומות)!

רעב בצפון וייטנאם

סכנת רעב נשקפת לתושבי צפון וייטנאם – זאת בעקבות יבולים דלים מאוד, בכמות ובאיכות, שצמחו שם השנה. צפון וייטנאם זקוקה בכל שנה ל-3 עד 3.5 מליוני טונות אורז, והשנה – לבד מהיבולים הדלים, יש שם גירעון של 1.5 מליוני טונות אורז.

לא ייפלא, שתושבים רבים עוסקים מרבית שעות היום בחיפושים אחר מזון כלשהו; רבים יוצאים ליערות ומחפשים שם שורשים הראויים למאכל.

כיבו דליקה ולכדו המציתים

חברי קיבוץ סופה, השוכן ליד גבול רצועת עזה – כיבו דליקה שהוצתה בשדותיהם ולכדו את המציתים – שני ערבים ויהודי אחד.

חברי הקיבוץ הבחינו במכונית שהתקרבה באופן חשוד אל שדותיהם, ומתוכה יצאו שלושה בני אדם והציתו את העשבים שבמקום. האש התפשטה לעבר שדרת עצים והספיקה לשרוף שני עצים. חברי הקיבוץ פתחו במרדף אחר המציתים ולכדו אותם. השלושה הוסגרו לידי משמר הגבול.

מחבלים הרגו תושב מושב

אליהו כהן, תושב מושב שקף – השוכן על הגבול המזרחי של חבל לכיש – נרצח על ידי מחבלים כשיצא לרסס חלקת כרם בסמוך למושב. האיש יצא לרסס את החלקה ולא שב, וגופתו נתגלתה ללא רוח חיים. הוא כנראה הוכה בראשו במוט ברזל.

חברי המושב חסמו – כתגובה – את כל הדרכים המובילות לכפרים ערביים שבאזורם. וכשהגיע למושבם אלוף פיקוד המרכז, הם הטיחו באוזניו האשמות כבדות, על שזרועות הביטחון לא הגבירו את הסיורים באיזור לנוכח התנכלויות שאירעו לאחרונה מצד ערבים למתיישבים ולמטעים.

אנטישמיות במלונים ביפנית

בשני שלישים מ-105 מלונים המופיעים ביפן מוגדרת המלה "יהודי" בהגדרה אנטישמית. היהודים מתוארים במלונים אלו כקמצנים ומלווים בריבית. ומוציאים לאור ביפן אומרים, כי ההגדרות הללו הועתקו ממלונים שמקורם באירופה.

ואולם לאחרונה הסכימו מוציאים לאור לשנות את ההגדרות האנטישמיות במהדורות הבאות של מלוניהם.

חדש, ישן ומעורר ענין

עיסקת נשק בין בריטניה לסעודייה

בריטניה חתמה עם סעודייה על עיסקת נשק במיליארדי דולרים; עיס־קה שלפיה תספק התעשייה הבריטית לסעודייה מטוסי מלחמה ואוניות מדגמים מתקדמים.

עיסקה זו הינה מהלומה קשה לחברות הנשק האמריקאיות, שהפסידו עקב כך ממון רב. ובנוסף לזאת – העיסקה פגעה באינטרסים שיש לאמריקה בסעודייה.

זהירות – נחשים!!!

בחודשי הקיץ האחרונים חלה עלייה במספר הכשות הנחשים. מרבית ההכ־שות אירעו בסביבת מבני מגורים. לכן, פנה משרד הבריאות אל הציבור הרחב בבקשה לסלק מחצרות מצבורי גרוטאות, להשמיד עשבי בר הגדלים פרא בחצרות – כל זאת על מנת למנוע הימצאות נחשים בסביבות מגורים. בנוסף על כך חזר משרד הבריאות והזהיר לנעול נעליים סגורות (ולא סנדלים וכדומה) בטיולים ובעת עבודה בשדות.

במקרה של הכשת נחש, חלילה, עדיף להזעיק עזרה ראשונה למקום בו נמצא הנפגע מאשר לטלטלו. הטיפול יעיל כאשר הוא ניתן במהירות. כמו כן חשוב לזהות את הנחש, כדי לתארו במדוייק לרופא המטפל, על מנת שזה יתאים בדיוק את הנסיוב הניתן כנגד הכשת הנחש.

ומעניין לציין, כי בניגוד לעלייה במספר הכשות הנחשים – חלה השנה ירידה של 25% בעקיצות העקרבים!

ערבים תקפו שוטרים בבית המשפט

עשרות ערבים, מצויידים במכשירים חדים, תקפו ופצעו 6 שוטרים שהו־בילו עציר ערבי, בתוך בניין בית המשפט המחוזי בירושלים.

העציר, החשוד בהפרות סדר, הובל על ידי שוטרים לחדר מעצר. לפתע התנפלו על השוטרים כ־30 קרובי משפחתו של העציר וניסו לחטוף את העציר מידי השוטרים. למקום הוזעקו שוטרים נוספים, והללו הותקפו באג־רופים ובמכשירים חדים. התוקפים אף חספו גז מדמיע מאחד השוטרים והשתמשו בו. לאחר התקיפה נמלטו מהמקום מרבית התוקפים, כשהם מותירים אחריהם 6 שוטרים פצועים.

אם אין מספוא – תאכלו לחם!

עז צנומה, שלעסה פיתות בכפר באיזור הדלתא במצריים, עוררה את זעמו של חוסני מובארק, נשיא מצריים. הוא ראה את העז האוכלת, כינה זאת "מחזה מביש" וקרא ל־53 מליוני התושבים בארצו להפסיק את בזבוז המזון.

העניין הוא, שבמצריים מסובסד הלחם על ידי הממשלה והוא זול יותר ממזון המיועד לבהמות. כ־30% עד 40% מהלחם במצריים משמש כמזון לעיזים וכדומה לזה.

בקצרה

גל חום בלתי רגיל, הפוקד זה ש־בועות מספר את מצריים, הביא לריבוי גדול של "תולעי הכותנה", והללו גורמות נזקים חמורים ליבולי הכותנה במצריים.

•

ביצת היען הגדולה ביותר בעולם הוטלה בחוות יענים הממוקמת בקיבוץ האון. הביצה שוקלת 2.300 קילוגרמים – בחצי קילוגרם יותר מהביצה שנחשבה עד כה כגדולה ביותר בעולם.

קצין צה"ל נהרג בהיתקלות

קצין צה"ל נהרג בהיתקלות עם מחבלים מצפון לאיזור הביטחון. 3 מחבלים שהשתתפו בתקרית – חוסלו.

התקרית אירעה באיזור קשה מאוד לתנועה ונוח למסתור, המשמש את המחבלים לצורך הסתתרות והכנה ל־יציאה לפיגועים. המחבלים הסתתרו היטב וירו ללא הפוגה בצנחנים שהיו בפעילות שגרתית. כעבור זמן קצר הצליחו חיילי צה"ל לפגוע במחבלים ולהורגם. לידם נמצא נשק רב וציוד לחימה.

גיוס כללי באירן

אירן פתחה בגיוס כללי למען "הגנה על המולדת"; מפקדת "שומרי המה־פכה" קראו "לכל אלה היודעים להש־תמש בנשק, להירשם במהירות האפ־שרית במרכזי הגיוס, כדי להשתתף בהגנה."

קריאה זו, לגיוס כללי, באה מיד לאחר הפלת מטוס הנוסעים האירני על ידי חיל הים האמריקאי, אסון שעורר ייאוש בדעת הקהל האירנית. ומן הר־אוי לציין שבשבועות האחרונים ספגה אירן מפלות רציניות במלחמתה עם עירק.

גם פיצויים וגם נקמה

כתגובה על הפלת המטוס האירני על ידי האמריקאים – תובעת אירן פיצויים, אך אינה מניחה ידה גם מנקמה אלימה בארצות הברית.

בינתיים בוחנת ארצות הברית את שאלת הפיצויים לאירן. ובד בבד עם זאת, תוגברו אמצעי הבטיחות של חברות התעופה האמריקאיות, לקדם פני רעה.

חום לוהט בדרום אירופה

גל חום לוהט פקד בימים האחרונים את מדינות דרום אירופה. ביוון שותקו החיים כמעט לחלוטין ולפחות 15 ניספו עקב השרב. ובדרום איטליה הגיעו מידות החום ליותר מ־43 מעלות, ולפחות 3 אנשים מתו בשל השפעת החום.

טרוריסטים תקפו אונייה יוונית

טרוריסטים תקפו ברימוני יד ובתת־מקלעים אוניית מעבורת יוונית, שעל סיפונה היו יותר מ־500 נוסעים. 2 אנשים נהרגו והספינה עלתה בלהבות. בהלה פרצה בקרב הנוסעים, ומרביתם קפצו הימה כאשר נשמעו הפיצוצים הראשונים.

משטרת־יוון, המחפשת אחרי מ־בצעי הפיגוע באונייה, מסרה כי יית־כן שהיה זה פיגוע נקמה על הפלת המ־טוס האירני על ידי הצי האמריקאי במפרץ הפרסי.

זהירות – שטרות מזוייפים!

שטרות מזוייפים בערך 100 שקל הוחדרו לשוקי הכספים בארץ. בפעם הראשונה מאז הוכנסו השטרות הללו למחזור לכדה המשטרה שטרות מזו־ייפים מסוג זה.

השטרות המזוייפים הם בגוון בהיר יותר מן האמיתיים, והמלים שעל גביהן מטושטשות במקצת ומודפסות בצבע חום, בעוד שבשטר המקורי – צבען שחור.

אזרחים שנתקלים בשטרות החשו־דים כמזוייפים, מתבקשים להודיע על כך למשטרה.

הוכחדו פילים וקרנפים באפריקה

במשך 20 השנים האחרונות השמידו ציידים אלפי פילים בשמורת הטבע הגדולה ביותר בקניה שבאפריקה. ב"מפקד פילים" שנערך שם לפני 16 שנה נספרו 42,000 פילים, ולאחרונה נערך עוד מפקד, ואז נספרו רק 4,327 פילים.

מספרם של הקרנפים פחת אף הוא, עד כדי כך שבמהלך המפקד שנערך עתה לא צפו הסוקרים אפילו בקרנף אחד, בעוד שלפני 18 שנה היו באותה שמורת טבע 7,000 קרנפים.

יומן ישן ומעורר ענין

ראש הממשלה ושר החוץ ההולנדים – בישראל

ראש ממשלת הולנד ושר החוץ שלה הגיעו ארצה לביקור רישמי בן שלושה ימים. במסגרת הביקור יתקבלו האורחים אצל נשיא המדינה, וינהלו שיחות עם ראש הממשלה ועם שר החוץ – כשנושא השיחות הוא תהליך השלום במזרח התיכון והנעשה בש־טחים.

בבואם, אמר ראש ממשלת הולנד: "יש לנו חילוקי דעות, אך אנו ידידים, וכמו בעבר – הרגשות שלנו כלפי העם בישראל ימשיכו להיות קרובים וכנים ביותר."

גל חום בסין

כ־300 קשישים נספו בעקבות גל חום הפוקד את סין במשך כמה שבועות רצופים. באחת הערים שנפגעו במ־יוחד מהחום עוזבים התושבים את בתי־הם בשעות הלילה ולנים במקלטים תת קרקעיים. וביום – עומדים התושבים בתורים ארוכים ליד חנויות לממכר מזגנים. מזגן נמכר בסין ב־540 דולרים, הסכום השווה לשכר ממוצע שמשתכר הסיני במשך שנתיים!

שכר גבוה – ורמת חיים ירודה

אומנם היפנים נהנים משכר גבוה ביותר, ומשכורותיהם הן הגבוהות ביותר בעולם כולו – אך רמת החיים שלהם ואיכותה ירודה בהשוואה למ־דינות התעשייתיות האחרות. אזרחי יפן מתגוררים בדירות שרמתן ירודה, הם נוסעים לעבודה וממנה משך זמן רב, ובכלל – מקדישים לעבודה זמן רב יותר מאשר מקדישים לכך תושבי ארצות המערב.

שלג באפריקה

שלג יורד במקומות שונים באפריקה, ובמדינת לסוטו, השוכנת בדרום אפ־ריקה, נותקו אלפי תושבים הגרים בכ־פרים עקב השלג הבלתי פוסק, ומסו־סים צבאיים נאלצו להחיש למקומות אלו מצרכי יסוד, תרופות וחומרי דלק.

כידוע, באיזורים שמדרום לקו המשווה שורר עכשיו חורף, ואילו בעונת החורף־אצלנו – שורר שם קיץ.

זוייפו מליוני דולרים

חמישה אנשים בתל אביב נעצרו בחשד כי זייפו דולרים בהיקף של 2 מליונים. הנאשמים רכשו מכונת דפוס וקיבלו הדרכה לגבי הפעלתה. כן רכשו ציוד להדפסה וזייפו כמות רבה של דולרים. אלמלא נעצרו, היו עלולים לגרום נזק עצום לכלכלת המדינה.

30 × 25 קילומטר של ארבה!

נחיל ארבה, שאורכו 30 קילומטר ורוחבו 25 קילומטר, פלש לסודן. וע־תה ניצבת ממשלת סודן, שעליה רוב־צות בלאו הכי בעיות כלכליות רבות, גם במאבק בנחילי הארבה.

הספרייה הגדולה בעולם תוקם בצרפת

נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן, מבקש להקים במדינתו את הספרייה הגדולה והמתוחכמת ביותר בעולם. ספרייה זו תתחרה עם ספריית לנין במוסקבה, שבה למעלה מ־25 מליוני כרכים; עם הספרייה בלנינגרד, שבה 21.5 מליוני כרכים; ועם ספריית הקונגרס בוו־שינגטון, שבה יותר מ־20 מליון כרכי ספרים.

הקמת הספרייה היא רק אחת מתוך סדרה של "תוכניות גדולות" שגיבש הנשיא מיטראן לקראת תקופת כהונתו השנייה, שהחלה זה עתה.

לאחר שמונה שנות מלחמה

לאחר שמונה שנות מלחמה בין עירק לאירן, הכריזה אירן כי היא מסכימה ללא תנאי להפסקת אש, אך עירק הודיעה, שאין זה צעד ממשי להפסקת המלחמה.

במכתב למזכיר האו"ם הודיעה אירן, כי היא מקבלת את החלטת מו־עצת הביטחון, שאושרה לפני שנה, זאת משום שהיא רוצה "לחסוך בחיי אדם ולכונן צדק, שלום וביטחון".

מזכיר האו"ם הודיע לעיתונאים, כי הצעד הבא יהא הגשמתה של הפסקת האש, והביע תקוותו כי זו תוכל להיכנס לתוקפה תוך שבוע עד עשרה ימים.

ארצות הברית קידמה בברכה את ההודעה האירנית, שכן עקב כך תוכל לפנות לפחות חלק מ־27 אוניות המל־חמה שלה, הנמצאות באיזור על מנת להגן על הספינות במפרץ.

ואולם, עירק מתייחסת להודעת אירן בחשדנות ובביטול, ואומרת כי הודעת אירן אינה נובעת מרצונה ל־שלום ממשי ובר קיימא.

לסיום מלחמת עירק־אירן עלולות להיות השלכות גם לגבי ישראל, שהרי שתי מדינות אלה – ובמיוחד עירק – הינן אויבות מושבעות של ישראל, והמלחמה הממושכת שביניהן היתה לגבינו חסד מאת ה' – כיוון שבהיותן שקועות במלחמה ביניהן, לא יכלו עירק ואירן להפנות את חיציהן כלפי ישראל.

בקצרה

חמישה ספרי תורה נגנבו מבית כנסת ברמת השרון.

אחת היחידות בתחנת הכוח בחד־רה יצאה מכלל שימוש, ועקב כך יש שיבושים באספקת החשמל ברח־בי הארץ. ציבור הצרכנים התבקש למתן את השימוש בחשמל במיוחד בשעות השיא – בין 9 בבוקר ל־5 אחר הצוהריים.

סערה פרצה במכסיקו לאחר ששני מועמדים לנשיאות טענו כי ניצחו בבחירות...

נזק של 150 אלף ש"ח נגרם, כשמ־טע זיתים השייך למושב עווה שבדרום, נגדע על ידי אלמונים, כנראה על רקע חבלני.

האחיות שבו לעבודה

לאחר שהושג הסכם לתוספת כוח אדם, הפסיקו האחיות את שביתת הרעב, הן חזרו לעבודה – ונמנעה שביתה כללית של האחיות, שהיתה אמורה להתחיל אם לא יושג הסכם בעניין.

טייס בן 11

ילד אמריקאי בן 11 הטיס מטוס מ־קליפורניה שבארצות הברית לפריס בירת צרפת. הטיסה, שהתמשכה על פני 11,300 קילומטרים, נעשתה בש־לבים וארכה שבוע ימים. הנער טס במסלול בו טס צ'ארלס לינדברג, ה־ראשון שחצה את האוקיינוס האטלנ־טי בטיסה לפני 61 שנה.

הטייס בן ה־11 הינו הטייס הצעיר ביותר שחצה אי־פעם בטיסה את האוקיינוס האטלנטי.

מודד־חום בצורת גלולה

אמצאה חדשה בתחום הרפואה היגה מודד חום חדיש ביותר, שצורתו כצורת גלולה רגילה והוא מוכנס לגוף דרך הפה ומשם מודיע על הטמפרטורה ה־מדוייקת של הגוף – אל מקלס הנמצא מ־ חוץ לגוף. מודד החום החדש נותן מי־ דת חום מדוייקת עד כדי מאית המע־ לה, והטמפרטורה שהוא מעביר משוד־ רת ללא הפסק.

עקב התמוטטות נסגרה המערה

אתר מערת הר סדום נסגר למבקרים עקב התמוטטות סלעים שאירעה במ־קום.

בעת ההתמוססות נלכדה באתר קבוצה של 40 מטיילים, שחולצו ללא פגע לאחר שעתיים. הכניסה למערה נחסמה בגדר תייל – אך קבוצת מ־טיילים נוספת, שנכנסה למוחרת מפ־תח צדדי – שוב נקלעה למפולת סלעים. ולכן, עד לסיום הבדיקות – נסגר המקום כליל למבקרים.

חדש, ישן ומעורר עניין

שביתת רופאים ארצית

חמש עשרה שעות בלבד לאחר שהו־דיעו רופאי המדינה על הפסקת עיצו־מיהם – הוכרז על שביתה חדשה; שביתת רופאים ארצית למשך 24 שעות, שנועדה לבטא את מחאת הרופאים בדבר שכרם הירוד והקיפאון השורר בנושא הסכמי השכר. בשביתה נוטלים חלק 10,000 רופאים.

הופרדו הבחירות לכנסת ולרשויות

הכנסת אישרה את החוק להפרדת הב־חירות לרשויות המקומיות מהבחירות לכנסת, והן תתקיימנה בכ"ג באדר א' תשמ"ט – ארבעה חודשים לאחר הבחירות לכנסת.

הודח יושב ראש ועדת הכנסת

בצעד חסר תקדים בכנסת הדיחו אנשי המערך את יושב ראש ועדת הכנסת, מיכה רייסר מהליכוד, ומינו תחתיו חבר כנסת מן המערך.

ה"עונש" הוטל על יושב ראש ועדת הכנסת משום שעיכב במשך חוד־שיים הצעת חוק של המערך, הקוראת להפריד את הבחירות לכנסת מן הבחי־רות לרשויות המקומיות. בנקיטת צעד ההדחה רצו אנשי המערך לקדם את אי־שור החוק להפרדת הבחירות.

רופאי המדינה שבו לעבודה

לאחר חצי שנה של עיצומים ושיבושים צפויים ובלתי צפויים – הפסיקו רופאי המדינה את עיצומיהם ושבו לעבודה סדירה; חדרי הניתוח ומרפאות החוץ בבתי החולים הממשלתיים נפתחו. ובמקביל לזאת החל משא ומתן בין הרופאים לבין הממשלה על המבצע לקיצור התורים לניתוחים.

לעומת זאת, רופאי קופת חולים לא הפסיקו את עיצומיהם, ובבתי החולים של קופת חולים עדיין סגורים חדרי הניתוח ומרפאות החוץ.

חליפות חסינות אש לחיילים בשטחים

חיילי צה"ל המשרתים בשטחים צויי־דו בחליפות חסינות אש, ומעתה ניתנה הנחיה לכל חייל המשתתף בסיור ללבוש את החליפה, לחבוש כפפות חסינות אש ולהיות מצוייד במטפה כיבוי אישי.

אווזים קנדים מפריעים לאמריקאים

אווזים שנודדים מדי שנה מקנדה ל־דרום, מצאו להם כתחנה בנדידתם את העיר סטונהם שבמדינת מסצ'וססס שב־ ארצות הברית. תושבי העיר קידמו אותם בתחילה ברצון, אך במרוצת הזמן גדל מספרם של האווזים והם הפכו למטרד: הם הורסים את המדרכות, מפ־ריעים לתנועה ברחובות, ואף גורמים לפקקי תנועה. והעיקר – קולות הגי־עגוע שלהם אינם מאפשרים לתושבי העיר לישון בלילות!

מאחר שהאווזים הינם עופות מוג־נים, אין כל אפשרות לנקוט נגדם צע־דים, פרט לכך שהתושבים חדלו לספק להם מזון.

האש נעצרה ליד תא־התפילין

אש שאחזה בשבת קודש בעמוד תפי־לה בבית מדרשו של האדמו"ר מפיטס־בורג באשדוד – כבתה מאליה, בטרם גרמה לנזקים חמורים.

הדבר היה באמצע הלילה בשבת חזון– עקב החום הרב הותכו הפמוטות שבבית המדרש והאש אחזה בפרוכת, שרפה סידורי תפילה והגיעה לעמוד התפילה – שם נעצרה בסמוך לתא בו מונחות תפילין.

שמש בית המדרש, שהגיע בבוקר השבת למקום, מצא את בית המדרש אפוף עשן, ואז התברר המאורע המפ־ליא. האדמו"ר מפיטסבורג אמר לאחר מעשה, כי זהו אות משמיים להורותנו לפשפש במעשינו.

בקצרה

העיירה אור יהודה הוכרזה לעיר – והיא עתה העיר ה־41 בישראל.

אור יהודה, שהחלה דרכה כיישוב אוהלים, הפכה במרוצת שנות קיומה לעיר המספקת תעסוקה לתושביה וגם לאלפי עובדים המגיעים אליה מן החוץ.

שני עובדים ותיקים בחברת "בזק" נעצרו בחשד כי גנבו עשרות אלפי אסימונים מטלפונים ציבוריים. בבי־תם נמצאו יותר מ־5,000 אסימונים.

כמליון מטבעות בערך 1 ש"ח, ה־נושאות את דיוקנו של הרמב"ם, מוכנסות בימים אלה למחזור. כזכור, הופיעה דמות הרמב"ם על שטר של 1 ש"ח, שהנפקתו כבר הופסקה.

1,276 תאונות בחודש אחד!

1,276 תאונות דרכים היו בחודש האחרון בכבישי הארץ (למעלה מ־42 תאונות ביום!!), ו־1848 בני אדם נפגעו – 39 נהרגו ו־354 נפצעו קשה.

שר חוץ = 1.6 מליוני ק"מ

במשך שנות כהונתו כשר החוץ של ארצות הברית עבר ג'ורג' שולץ מרחק של 1.6 מליוני קילומטרים במסעותיו. ועד שיפרוש הנשיא רייגן מתפקידו, בעוד שישה חודשים, ועימו – גם שר החוץ שלו – אמור שולץ לעבור עוד קילומטרים רבים.

התוכנית הכלכלית הוגדרה כהצלחה

עיתון כלכלי נודע, המתפרסם בברי־טניה, מגדיר את התוכנית הכלכלית, שהביאה לריסון האינפלציה בישראל – כהצלחה. וזאת לעומת כשלונן של תוכניות דומות לריסון אינפלציה שננקטו, פחות או יותר באותו זמן, בברזיל ובארגנטינה.

לעומת שתי ארצות אלה הושג ייצוב מחירים בישראל, למרות העובדה שבמשך הזמן הוסר בהדרגה הפיקוח על מחיריהם של המוצרים.

שיחות להפסקת אש

מזכיר האו"ם פותח בשיחות נפרדות עם משלחות אירן ועירק כדי להביא להפסקת אש במלחמה בת שמונה הש־נים. המזכיר מקווה, כי בתוך 10 ימים יוכלו להכריז על הפסקת אש.

ובינתיים מתנהלים בשטח קרבות עזים, כשעירק תוקפת את אירן באוויר ובים.

שיטות ההצתה נעשות מתוחכמות

כבאים בצפון הארץ אומרים שההצ־תות נעשות בזמן האחרון מתוחכמות יותר ויותר וכי המציתים משקיעים בעניין יותר מחשבה. השיטות שאותן נוקטים המציתים נועדות לאפשר להם לעזוב את זירת הפשע בלא להתגלות. כפי הנראה נלקחות השיטות מחומר הדרכה המופץ על ידי ארגוני הטירור.

200 מכוניות על כל 1000 תושבים

בישראל יש היום 882 אלף כלי רכב – מתוכם 697 אלף הינם מכוניות פרטיות. על כל 1000 תושבים יש 200 כלי רכב. בהשוואה למדינות המערב זהו מספר נמוך – בארצות הברית יש 552 כלי רכב על כל 1000 תושבים ובמערב גרמניה – 446.

בחדר ההמתנה של המרפאה יושב לו מוי־של'ה בן ה־4 ליד אמו. האם מעיינת בספר שבידה, ומוישל'ה מנסה להעביר את זמנו בחקירת החדר וכל אשר בו.

"אמא, מה זה?" מצביע מוישל'ה לעבר המנעול המוזר שעל הדלת.

"מנעול," עונה אמא. "מה?" "מנעול."

"מה?" אז מקרבת אמא את פיה לאוזנו של הפעוט. "מנעול," אומרת שוב.

"אהה! עכשיו שמעתי – מנעול!" חוזר אחריה מוישל'ה בשמחה.

מן המטבח הסמוך נשמעת שריקת הקומקום – מוישל'ה אינו מגיב. מהרחוב עולה חריקת בלמים עזה של מכונית – מוישל'ה אינו זז.

מה קרה לילד?

ד"ר רפאל פותח את דלת מרפאתו ומקדם את מוישל'ה ואת אמו במאור פנים.

"נו? שוב מוישל'ה כאן? שוב אינו שו־מע?..."

האם מהנהנת, ומוישל'ה מביט ואינו עונה. רק משמגביר הרופא את קולו, משיב מוישל'ה בחיוך חמוד.

מוישל'ה מתיישב על הכיסא. מכיר הוא כבר את המרפאה ואת כל מכשירי הרופא ואבזריו. יודע הוא היטב כיצד יטפל בו הרופא. שכן, אחת לכמה שבועות, כשל־פתע מגלה אמו ששוב אינו שומע, מובא הוא למרפאה, לטיפול.

ועתה – בדיקה. הצצה לאפו הקטן של הילד. כן. ברור. הפוליפים גדולים מאוד.

"פוליפים – מה הם?"

"אלו הן בלוטות הנמצאות בתוך האף שהן גדולות מהרגיל. אז עלול הדבר פעמים לגרום לדלקות אוזניים תכופות, לליקויי שמיעה ועוד. בדרך כלל, כשגדל הילד – מצטמקות הבלוטות הללו, ואז, בעזרת ה', מסתדר הכל. פעמים, יש לכרות אותן בניתוח קל."

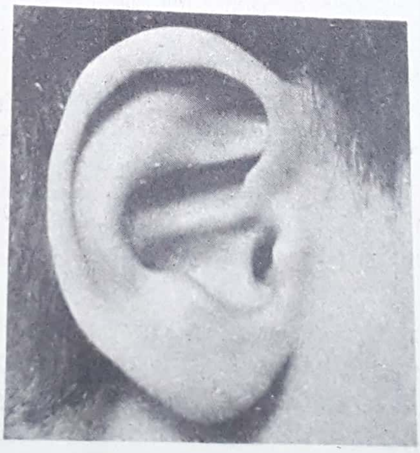
"האם ישן מוישל'ה בפה פתוח או ס־גור?" שאל ד"ר רפאל את האם.

"בפה פתוח," היתה התשובה. כן. זאת בשל המעבר הצר בין הפוליפים המוגדלים.

ועתה, בעזרת פנס מיוחד, מביט לתוך האוזניים – אוזן ימין ואוזן שמאל.

"אכן, האוזן התיכונה מלאה נוזלים. הללו פוגמים בשמיעה. הבה נטפל בילד, ואחר כך נסביר לכם במה המדובר."

ד"ר רפאל שלף מארונו כעין כדור גומי מנופח, שבקצהו צינורית מתכת. החזיק בכדור, כשהקצה בנחיר אפו של הילד, לחץ מספר לחיצות על "הכדור", חזר על הפ־עולה בנחיר השני, ו – זהו! עוד מבט לתוך האוזניים, יופי!

"ועכשיו, מוישל'ה," פונה אליו הרופא, "מתי תלך לגן?"

מוישל'ה שומע ועונה מיד. "מחר! אבל בשבת לא הולכים לגן. אתה יודע?"

אין ספק. עתה מוישל'ה שומע היטב. ד"ר רפאל רשם עוד טיפות ותרופות, ושחרר את הילד ואת אמו. עתה התפנה אלינו.

"אין פה מעשה קסמים," הסביר. "על ידי נשיפת האוויר מהמשאבה לתוך האף, משתחררים הנוזלים האצורים בתוך האוזן התיכונה."

"ומה היא האוזן התיכונה?" שאלנו.

"אתם מכירים את האפרכסת, זהו החלק החיצוני בלבד של האוזן. בחלק זה נקלטים הקולות השונים: ציוצי ציפורים, קולות יל־דים, טרטור מכוניות, גרירת רהיטים, בכי, שירה ועוד. הצלילים השונים נאספים באפרכסת ומועברים פנימה, ושם – פלאי פלאים!

"באוזן התיכונה, פנימה, נמצא עור התוף. גלי הקול מכים על עור התוף, ומשם עוברים גלי קול דרך תעלות בצורת קשתות. תעלות אלו מגבירות את עוצמת הקול. גלי הקול נתקלים בקרום נוסף: שם פנימה נמצאת עצם בצורת חילזון־שבלול, ובה נוזל, שערות דקיקות בתוכה מעבירות את הקולות אל המוח. שימו לב מה מופלא התהליך!

"אין האוזן קלטת (קסטה), הקולטת קולות – האוזן קולטת ומתרגמת למוח. האדם השומע קולט ומבין את הצלילים אשר הוא שומע. אם זה דבור, ציוץ ציפורים, שריקת קומקום, חריקת בלמים, או כל צליל אחר. במוח נעשה תרגום מיידי והסבר לצלילים שנקלטו. והכל – תוך שברירי שניות."

הנמצא בעולם מכשיר פלאים, היכול להתחרות עם האוזן, שניתנה לאדם במתנה עם בריאתו?

אבינו אב הרחמן...

ותן בלבנו בינה... ל ש מ ו ע, ללמוד וללמד.

תססן מתוצרת עצמית

כל הילדים אוהבים את הממתק ששמו "ת־ססן", אך הוא קצת יקר ולא כל ההורים מרשים לקנות. לפניכם מתכון להכנת תססן בבית:

1/4 כפית מלח לימון
1 כף סוכר
מעט צבע מאכל

כמות זו היא למנה אחת. אם רצונכם להכין להרבה ילדים – הכפילו והשלישו את המנות. אופן ההכנה פשוט ביותר: צריך רק לערבב את כל החומרים ביחד, ולהנות מהתוצאה!

שלחה: **דבורה פרוש, ירושלים**

לקוראת ששלחה מתכון של חלות ולא רשמה שמה על הדף: עיקר המתכון הוא הקליעה המיוחדת – קליעה מארבעה פסים; אך אופן הקליעה איננו מובן כלל! ההסבר והציורים אינם מספיקים.

אחד מוויכוחי הדת, שבכמוהם אולץ הרמב"ן להשתתף

הרמב"ן, 'תקופה של שלום ושלווה בין כל העמים; תקופה בה תחדלנה המלחמות מן העולם וכלי הנשק יהפכו לאיתים ולמזמרות!' ובפנותו אל המלך הוסיף הרמב"ן: 'אתה, אדוני המלך, הינך נוצרי מאמין. אני בטוח שבעקבות הדברים ששמעת זה עתה תחליט בוודאי לפרק את צבאך בהקדם, לסגור את כל מחנות הצבא, לשחרר את כל חייליך ולצוות כי כלי הנשק יעובדו לכלי עבודה, הן לדבריכם עכשיו כבר ימות המשיח!'

"**אלפונסו** בהה ברמב"ן בתדהמה מוחלטת. 'מה אתה סח, כבוד הרב?!' הזדעק בקול-לא-לו, 'האם שומעות אוזניך מה שפיך מדבר?! איזה הצעה מטורפת! לפרק את הצבא ולשחרר את כל החיילים... וכיצד, חושב אתה, אגן על ספרד בשעת מלחמה? היודע אתה כמה אויבים מקיפים את הארץ הזאת? הצרפתים מאיימים עלינו מצפון, הבסקים מהרי הפירנאים, והמוסלמים ממלכות גרנדה... אנו שקועים במלחמות תמידיות, וחייבים להגדיל ללא הרף את הצבא ולהעצים את כוחו. האינך יודע, אדוני הרב, שאנו חיים בעולם אכול מלחמות? דבריך הם חזון יפה לימות המשיח, לא לימינו שלנו!'

"**פניו** של פבלו כריסטיאני הסמיקו והחווירו חליפות. הכמרים הביטו בו בכעס עצור. הנוכחים באולם עצרו בקושי את חיוכיהם. המלך אלפונסו, מכווץ את שפתיו בזעם, פנה אל הרמב"ן: 'עלי להודות שניצחת את האיש הזה ניצחון מוחץ... אין טעם להמשיך עוד בוויכוח הזה, הגורם רק ביזיון וחרפה לדתנו... אני מכריז בזה על הפסקת הוויכוח!'

"**בזה** תם הוויכוח," המשיך עמנואל את סיפורו, "הידיעה על כשלונו החרוץ של המומר נפוצה במהירות ברחבי ברצלונה. הרמב"ן עצמו לא דיבר אף מלה על הנושא. הוא חזר לביתו ולישיבתו, מקווה שמעתה יוכל להמשיך בלימוד התורה בלי הפרעה, אולם ראשי הכנסייה לא יכלו לסלוח לו על בושת הפנים שנגרמה להם ולדתם, הם טפלו עליו האשמות כאילו ביזה את הדת הנוצרית וליגלג עליה. המלך, בהשפעתם, החל להצר את צעדיו. הרמב"ן חשש מפני הבאות, הוא החליט לעזוב את ספרד, בה נשקפת לו סכנה, ולעלות לארץ ישראל. זוהי הסיבה לכך שהוא יושב עכשיו בבית הזה!"

"**הנה** המגשים," קטעה אמי את שיחתנו, "הזדרזו להכניסם לחדר ולכבד את האורחים!" בהיכנסנו לחדר האורחים, נושאים את המגשים העמוסים בכל טוב, שמעתי את קולו של אבי הפונה ביראת כבוד את הרמב"ן: "אנא, מורנו ורבנו, אל נא תיחפז לעזוב אותנו! הישאר עימנו כאן, בעכו. בירושלים, מחוז חפצך, אין כל יישוב יהודי. מאז מסעי הצלב, בהם השמידו הכובשים הנוצריים את יהודי ירושלים, אין עוד קהילה יהודית בעיר הקודש. רק שני אחים מבני עמנו יושבים בה, עוסקים במלאכת הצבעות ומוצאים את מחייתם מעבודה בבתי הנוכרים. כל בתי הכנסת ובתי המדרש חרבים ושוממים. כאן, בעכו, יושבת קהילה גדולה ופורחת, אנו משתוקקים שכבוד תורתו ישאר עמנו ויכהן כרבנו וכמנהיגנו!"

הבעה של מורת רוח עלתה על פניו של הרמב"ן לשמע דברי אבי. "אל תוסיף עוד לדבר עימי על זאת!" ענה בסערת נפש, "אסור לנו להפקיר את ירושלים בידי הנוכרים! ירושלים נשארה בקדושתה גם בשעת חורבנה. מעם הכותל המערבי אין השכינה זזה לעולם. שומה עלינו לחזור לעיר הקודש ולחדש בה את היישוב היהודי. במעט הכסף אשר הבאתי עימי אבנה בית כנסת חדש בין חומות ירושלים, סמוך לשריד מקדשנו. גם ישיבה אקים בה, בעזרת ה' יתברך. תלמידי, אשר באו עימי הנה, ימשיכו לשקוד על תורתם בירושלים. גם מצפת ומטבריה, מעכו ומפקיעין ישלחו יהודים את בניהם ללמוד תורה בעיר הקודש. שוב תצא תורה מציון ודבר ה' ירושלים!"

לא גרעתי עין מפניו של הרמב"ן בכל עת דברו. עיניו יקדו כלפידי אש. הייתי נפעם. ידעתי כי הרמב"ן יגשים את דבריו; כי עוד יבואו ימים יפים לירושלים...

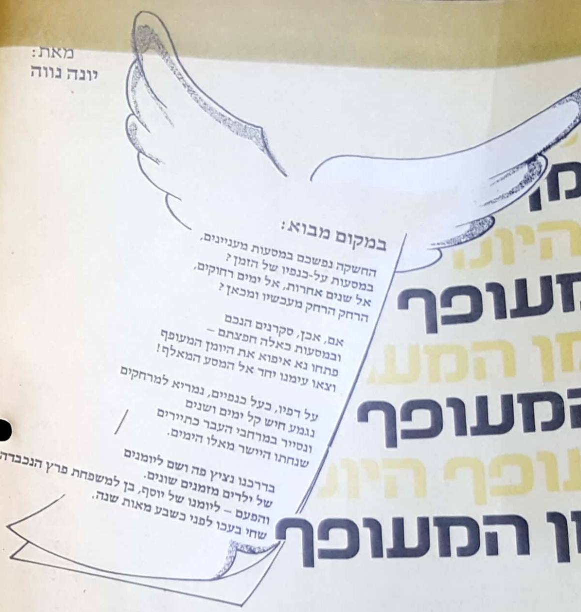
בשעה מאוחרת של אחר הצוהריים, לאחר שיצאו הרמב"ן ומלוויו לדרכם ירושלימה, ניגשתי אל אבי היושב בכורסתו, שקוע בהרהורים. "אבא," פניתי אליו חרש, "כשיקים הרמב"ן את ישיבתו בירושלים, האם תשלח אותי ללמוד שם? אנא..."

אבי הביט בי בחיוך מופתע. "היטבת לנחש את מחשבותי, יוסף," טפח על שכמי בחיבה, "כיוונת בדיוק לדעתי... אין ספק בליבי, כי חזונו של הרמב"ן יתגשם, וכי היישוב היהודי בירושלים אכן יתחדש. האיש הזה יחולל גדולות בכוח צדקותו ואמונתו! וכשתקום ישיבתו ליד הכותל המערבי, תימנה גם אתה, יוסף, עם לומדיה!"

בעזרת ה', ישיבתו של הרמב"ן קום תקום, ואני אזכה להיות אחד מתלמידיו! מה הפלא שהנני מאושר כל כך?

היומן המעופף

מאת:
יונה נווה

דף מיומנו של יוסף

בס"ד, ט' באלול, ה' אלפים כ"ז

שלום לך יומני החביב!

אני יושב לכתוב על אירועי היום שחלף בלב מלא שמחה והתרגשות, היה זה יום, שהביא עימו מאורע שלו ציפינו בקוצר רוח במשך זמן רב; מאורע גדול בעבור קהילתנו ובעבור כל יהודי ארץ ישראל.

היום הגיע לחופה של ארץ ישראל גדול הדור, רבם של כל בני גולת ספרד, ר' משה בן נחמן, המכונה הרמב"ן. לאחר שבמשך חודשים ארוכים התהלכו בינינו שמועות, שהרמב"ן עומד לעלות ארצה – קם הדבר והיה למציאות. כמה נפלא הדבר שמעתה יישב הצדיק הזה בקרבנו, ונזכה לחיות במחיצתו ולהתבשם מאורו! פשוט קשה להאמין שזכינו לכך! יום גדול הוא לנו היום הזה!

את שמעו של הרמב"ן, גדולי רבני קסטיליה, שמע כל ילד קטן. חוכמתו וגדולתו בתורה עשו להן שם בכל קהילות ישראל. הכל שמעו גם על פירושו הנפלא לתורה, המאיר את עיני לומדיו בהגיונו הישר ובתבונתו העמוקה. עד עתה הועתק רק מספר קטן של עותקים מפירושו. מלאכת ההעתקה קשה היא וארוכה, ומחירם של העותקים מגיע, כמובן, להון תועפות. כאן, בארץ ישראל, שיהודיה הם ברובם דלים ועניים, לא נמצא עד עתה אפילו עותק אחד מפירוש הרמב"ן. ועכשיו נוכל ללמוד תורה ישירות מפיו, מכלי ראשון ממש!

כבר זה זמן-מה שמענו, כי הרמב"ן מתכוון לעלות ארצה. התרגשות רבה שררה בקהילה, אולם איש לא ידע אל-נכון אם אמת הדבר. היום, השכם בבוקר, כשהתפשטה הידיעה כי אונייה מספרד מתקרבת לחופי עכו, גברה ההתרגשות. רבים מיהודי העיר מיהרו אל הנמל, נושאים בליבם תקווה כמוסה, כי אכן יימצא הרמב"ן על סיפונה...

מאהילים על עינינו מפני השמש העולה, עמדנו מרחוק וצפינו באונייה המתקרבת לאיטה אל המפרץ. כשהטילה עוגן, חשו הספנים הערביים לקראתה בסירותיהם, להעביר את נוסעיה אל החוף. בנשימה עצורה הבטנו בנוסעים היורדים. ראשונים ירדו מן הסירות מספר מוסלמים, חבושי תרבושים ולבושי הדר. כנראה, סוחרים עשירים הבאים ארצה לרגל מסחרם. אחריהם פסע אל החוף איש זקן, הדור פנים, עטור זקן מכסיף, מוקף בקבוצה קטנה של צעירים.

"**זהו** הרמב"ן! הוא הגיע!" עברו הלחישות מפה לאוזן. תקוותנו היתה למציאות! הבטנו נרגשים כיצד משתטח הרמב"ן על האדמה ונושק לה ארוכות. כשקם על רגליו – מיהר כל הקהל לקראתו, זקני העדה וחכמיה ניגשו ראשונים, אחוזי רטט, לקבל את פניו. אנו, הילדים, עמדנו מאחור, מציצים ביראת כבוד בפניו המאירות. מאוחר יותר ניגשנו גם אנו, מבויישים, לנשק את ידו. נדמה היה לנו, שאנו מרחפים על כנפיו של חלום.

אבי, המשמש כראש הקהילה כאן, ביקש מן הרמב"ן כי יואיל לסור עם תלמידיו לביתנו, להינפש מעט מעמל הדרך. לשמחתו הרבה, נענה הרב להזמנתו. בשירה ובריקודים ליוו אותו כל בני העדה אל ביתנו, שם כבר הספיקה אמי לערוך את השולחן לסעודה חגיגית.

שעה ארוכה נמשכה מסיבת קבלת הפנים, הדלת לא נסגרה אף לרגע. השמועה על בואו של הרמב"ן עשתה לה כנפים במהירות, וגם מן העיירות הסמוכות החלו להגיע יהודים רבים. הכל רצו להזין את עיניהם בזיו פניו של האורח הגדול ולקבל את ברכתו. חכמי הקהילה ישבו סביבו, בראש השולחן, משוחחים עימו בדברי תורה, ובלעו את מלותיו בצמא, בפנים נוהרות.

למרות רצוני העז לא יכולתי להקשיב לכל הדברים שנאמרו, כי היה עלי לעזור לאמי בהגשת התקרובת לקהל הרב. אחד מתלמידיו הצעירים של הרמב"ן, בחור בשם עמנואל, שאליו הספקתי כבר להתוודע, בא איתי למטבח, לסייע לי בנשיאות המגשים העמוסים. בעודנו מחכים לאמי שתמלא את הקערות – ניהלנו שיחה קלה. עמנואל ידע לספר לי דברים מרתקים על נסיבות עלייתו של הרמב"ן ארצה.

"**היודע** אתה, יוסף," אמר לי בחיוך צופן-סוד," כי על בואו של הרמב"ן הנה עליכם להיות אסירי תודה ל... יהודי מומר מספרד, שנטש את דתו והיה לנוצרי!" הבטתי בו בתדהמה. נבצר ממני לרדת לסוף דעתו. "כן," המשיך עמנואל, "אוזניך לא הטעו אותך! אותו מומר, פבלו כריסטיאני שמו, הוא שגרם בעקיפין להחלטת הרמב"ן לעלות ארצה. הרי מכיר אתה בוודאי את הפירוש הידוע לפסוק 'מהרסיך ומחריביך ממך יצאו'. לא פעם הפכו יהודים מומרים להיות לצוררי ישראל הגרועים ביותר. גם פבלו כריסטיאני, אחרי התנצרותו, גרם צרות צרורות לקהילת היהודים בברצלונה. הוא רצה להוכיח לידידיו החדשים, הכמרים הדומיניקנים, שהוא אכן נוצרי בלב ונפש וחפץ לעזור להם להעביר גם יהודים אחרים לנצרות. משום כך הציע להם לערוך ויכוח פומבי בענייני דת, לעיני הקהל הרחב. את הצד הנוצרי ייצג הוא עצמו, ומצד היהודים יופיע בוויכוח גדול חכמיהם, הרמב"ן.

"'**אין** לי כל ספק שאצליח לנצח בוויכוח את הרב היהודי,' התרברב המומר באוזניהם של הכמרים, 'הרי יש לי יתרון עצום עליו! אני בקי גם בתורת ישראל, שאותה למדתי בהיותי יהודי, וגם בדת הנוצרית, אוכל לטעון באוזניו טענות כאלה, שעליהן לא תהיה לו כל תשובה. כך תתגלה ברבים אמיתותה של הנצרות. אני בטוח שיהודים רבים, אחרי שיווכחו שרבם הנערץ נכשל בוויכוח, ישתכנעו שדתם איננה דת האמת ויבואו לחסות בצל כנפיה של הכנסיה הנוצרית!

"**הכמרים** התלהבו מן הרעיון, גם מלך קסטיליה, אלפונסו, הביע את הסכמתו לקיום הוויכוח, ושלח להודיע לרמב"ן כי יהיה עליו להופיע כמייצג הצד היהודי. הרמב"ן קיבל את ההודעה באי רצון. ויכוחים כאלה זרים לרוחה של היהדות. אולם לא היתה לו, כמובן, כל ברירה.

"**הגיע** היום הנקוב. הוויכוח נערך בפרהסיה, בארמונו המפואר של המלך, לעיני קהל רב. כל שרי המדינה ונכבדיה – הכמרים, ההגמונים ובני האצולה הגבוהה – נכחו במקום. המלך עצמו ישב על במה מוגבהת, צופה בעניין רב בשני המתווכחים. הכל היו קצרי רוח לראות במפלתו של הרב היהודי, שלחוכמתו הרבה יצאו מוניטין ברחבי הארץ.

"**הרמב"ן** היה מתוח קמעה ופניו חוורים מהרגיל, אולם הוא ניווט את הוויכוח ביד אמונה; בביטחון ובמתינות ענה על כל טענותיו של המומר, סותר אותן אחת לאחת ומוכיח בהגיון חותך את הסילופים שבהן. כבר מן השלב הראשון ניתן היה לראות, כי ידו תהיה על העליונה. פבלו כריסטיאני, נבוך וכועס, ניסה להציל את כבודו בהמשיכו להעלות טענות חסרות שחר נגד היהדות, הלקוחות לדבריו מתוך המשנה והתלמוד. הרמב"ן, בשלוותו, הפריך אותן בזו אחר זו, מוכיח תוך כדי כך בעליל את בורותו המוחלטת של המומר במקורות היהדות.

המתח באולם הגיע לשיאו. מבטיהם הנזעמים של הכמרים, שהבינו כבר לאן נושבת הרוח, ננעצו במומר כשיפודים לוהטים. בפנים סמוקות ובקול רוטט מעצבנות שלף הלה מאמתחתו את טענתו האחרונה. 'אינני מבין,' הטיח ברוגזה כלפי הרמב"ן, 'מדוע אתם, היהודים, ממשיכים עד עכשיו להתאבל על החורבן ולצפות לביאת המשיח? זוהי ציפית שווא, שכן המשיח בא כבר לפני שנים רבות. מייסד הנצרות, היה המשיח! מליוני אנשים בעולם כולו הכירו בכך וקיבלו עליהם את אמונתו. רק אתם, היהודים, מסרבים בקשיות עורף להודות בכך! על סמך מה מתיימרים הנכם שדווקא אתם, המהווים מיעוט קטן מול העמים הנוצריים, יודעים את האמת?'

"**קמטי** מחשבה נחרשו לרגע קט על מצחו של הרמב"ן. אחר הוציא מכיסו עותק של התנ"ך ועילעל בו מעט. 'הרי גם אתם, הנוצרים', אמר בקול שקט, 'מכירים באמיתותו של התנ"ך. הבה ואקרא לך פסוק אחד מתוכו, מדבריו של הנביא ישעיה.' הקהל כולו עצר את נשימתו. קולו של הרמב"ן נישא באולם הדומם כשהוא מצטט מתוך ספר ישעיה: 'והיה באחרית הימים... וכיתתו חרבותם לאיתים וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה... כך יראו, ימות המשיח!' המשיך

בישלה (בעזרתנו, כמובן) ארוחת צוהריים חגיגית; אני התנדבתי לגהץ את ערימת הכותנות, שרבצה בקערה תחת המיטה. ובשעה שנותרה לפני שובה של אמא, 'טסנו' לצרכנייה שבמרכז השכונה וקנינו בצירוף חסכונותינו מערכת כוסות זכוכית נחמדה – שי לאמא.

בסופו של היום המרנין ישבנו עם אמא נינוחה ורעננה ושוחחנו על הא ועל דא. (מתי יכולים אנו לעשות זאת, כשאמא כל כך עיפה בסוף היום?)

"מחר, אמא," הודיעה רבקי, "אנו ממשיכות במבצע, אך הפעם יהיה זה יום אסנת. ביום זה נשתדל להנעים לאסנת – נבשל את המאכלים החביבים עליה, נעניק לה שי מעשה ידינו בצירוף שיר וברכות, ו... עוד הפתעות, שלא נגלה. ואחרי מחר – 'יום אסתי', ואחריו – 'יום יענקי', ואחריו..."

"'יום רבקי', כמובן!" הכרזנו יחדיו אתי ואני.

"ואחריו?" שאלה אמא בחיוך מהול בחששות לימי שעמום העתידים לבוא.

"כבר עיינתי בלוח," צחקה רבקי, "אחריו בא יום מעניין מאוד!"

???

"אה, בוודאי," צחקה אמא בהקלה. "יום תחילת הלימודים."

איך אמרה דודה קטי? ההתלהבות הופכת לגץ מלחש? – אבל הנה, גם את הגץ אפשר להלהיב ללהבה מחודשת. חייבים לספר לה, לדודה, היא בוודאי תתלהב מהרעיונות ה"בוערים" שלנו...

זה רעיון!

הפתרון – קלסר

אם "מתעופפים" בחדר ניירות שונים שלא רוצים להשליכם, כגון: מבחנים ישנים, מכתבים וכדומה – אפשר לסדרם על ידי תיוק בקלסר. כך נש־אר הכל ולא הולך לאיבוד וגם אין "בלגן". מנסיוני האישי – זה יעיל מאוד.

בתיה אליאס, תל אביב

יש עיצה!

נכנסתם לחדר חשוך וידיכם עמוסות בחפצים – איך תצליחו, בכל זאת, להדליק את החשמל? – פשוט מאוד: לחצו עם הראש על המתג...

מתוך נסיון: **ציפי פרום, בני ברק**

הראיתם פעם תינוק מרכיב משקפיים? לא? ואני ראיתי. היתה זו תינוקת חמודה, כבת שנה או יותר, לחייה ורודות, שערה בלונדיני ומשקפיים זעירים על אפה הק־טנטן...

זכורה לכולנו בדיקת הראייה הנערכת בבית הספר: על הקיר לוח מספרים בגדלים שונים, ועלינו לקרוא את המספרים. הצלחנו ללא קושי – אין בעיה. "נתקענו", ולא ראינו את המספרים הבינוניים או הקטנים – או אז הופנינו אל רופא העיניים לבדיקה מדוייקת ולקביעת "מספר" למש־קפיים. טוב ויפה.

אך, תינוקת קטנטנה זו – הרי אינה יודעת מספרים, וכיצד אובחנה בעיית הראייה שלה? או שמא, מטרה אחרת למשקפייה?

ללא היסוס הפנינו את קושייתנו לד"ר רפאל.

ד"ר רפאל חייך לעומתנו. "תפקיד קשה הנכם מטילים עלי! בעיני חז"ל עיוור נחשב כמת, כי העין איבר מופלא היא – חלון לעולם החיצוני. על חפץ יקר שומרים 'כבבת העין', כי זהו איבר יקר מאוד. ואת כל פלאי העין והראייה חפצים אתם ללמוד על רגל אחת?

"הבה ננסה!

"זוכרים את פלאי האוזן ואת המבוך שבה? כוונתי לאוזן הפנימית והתיכונה, ולא לזו הנראית בחוץ. גם בעיניים החלק הנראה והמוכר לכם הוא רק חלק מהעין, ויתר הפלאים – נסתרים הם.

"כל זמן שערים הננו – העין בפעולה: רואה, קולטת ומעבירה למוח. מה רואה העין? ומה אינה רואה? עצמים קרובים – ספר, דבר מאכל, אחים ואחיות, אבא ואמא, חברים ומורים, צעצועים, ומה עוד? ואף את הרחוק – נופים, מרחב העיר, ההרים, השמיים והכוכבים. אכן – מכשיר פלאי, המסוגל לקלוט מראות קרובים ורחוקים כאחד.

"הבה נביט בעין – זו הנראית לנו. העפעפים הם קפלי העור, השומרים ומגינים על העין מפני מה? – אבק, אור חזק ועוד. קרום דק – הקרנית – שומר על גלגל העין, הדמעות הנפרשות דואגות ללחות המגינה על העין ומסייעת לשבירת קרני האור. מתחת לקרנית מצויה הקשתית, זהו שריר זעיר שבמרכזו נקב – האישון. דרך נקב האישון חודרות קרני האור לעין – נקלט המראה בעין. האישון – נקב פלאים! קטֵן באור חזק, וגדֵל, אוטומטית, באור קלוש ואפל. וכך, כשעצמת האור יורדה והאישון גדל, מסוגל הוא לקלוט את מרבית קרני האור.

"מה צבע הקשתית סביב האישון? – אצלי – חום. ואצלך? – תכלת, אפור, שחור?"

"במה תלוי צבע הקשתית?"

"בדרך כלל," מסביר ד"ר רפאל, "מועברת תכונה זו בתורשה. עינייך חומות – כלומר, צבע הקשתית שלך חום, וזאת בתורשה מצבע העיניים של אמך או של אביך. התחלנו לחקור את הדבר, ואכן – מופלא מאוד: חלק מילדי המשפחה – צבע עיניהם תכלת־אפור, כשל אבא, וחלקם – עיניהם חומות כשל אמא."

"ד"ר רפאל," הפסקתי את שטף דיבורו, "נדמה לי, כי אחי הבלונדיניים – עיניהם תכולות, והכהים יותר, החומים – עיניהם חומות. היש קשר בין הדברים?"

"כן, בהחלט! כמות רבה של פיגמנטים (חומר צבע בעור) גורמת לעור כהה יותר, שיער כהה ועיניים חומות או שחורות. אלו שכמות הפיגמנטים בגופם מעטה יותר – שערם בהיר, עורם בהיר, (זהירות! נמשים!!) ועיניהם תכולות, ירוקות או אפורות.

"ובכן, פנימה, בתוך העין, מצוי נוזל השומר על צורת העין. ומאחוריו – הרשתית, שם מצטיירת התמונה, שם נקלט המראה שעבר דרך הקרנית ונקב האישון. ומשם – מראי הרשתית – למוח!

"העין אינה מצלמה. העין קולטת את המראה, והאדם קולט, מבין ויודע את אשר הוא ראה – זאת בעזרת עצבי הראייה המעבירים את התמונה למוח."

"ד"ר רפאל, ומה בדבר המשקפיים של התינוקת? אנו עדיין מחכים להסבר!"

"צדקתם. ועל כך, בעזרת ה', בפגישה הבאה."